

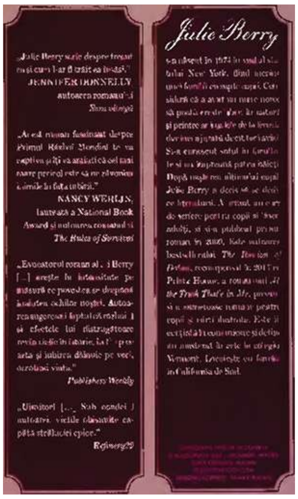
'DISTINS GOLDEN KITE
A*MD20l!ó

RĂZBOI

DRAGOSTE

jude

/A i rti

„Julie Berry scrie despre trecut ca și cum l-ar fi trăit ea însăși."
JENNIFER DONNELLY,
autoarea romanului
[illegible]

„Acest roman fascinant despre Primul Război Mondial te va captiva și îți va arăta că cel mai mare pericol este să ne [illegible] armele în fața iubirii."
NANCY WERLIN,
laureată a National Book Award și autoarea romanului
The Rules of Survival

„Evocatorul roman al [illegible] Berry [...] crește în intensitate pe măsură ce povestea se desfășoară în fața ochilor noștri. Autoarea [illegible] și efectele lui distrugătoare [illegible] arta și iubirea [illegible] viața."
Publishers Weekly

„Uimitor [...]. Sub condeiul autoarei, viețile obișnuite capătă strălucirea epică."
Refinery29

Julie Berry

s-a născut în 1974 în vestul statului New York, fiind mezina unei familii cu [illegible] copii. Consideră că a avut un mare noroc să poată crește [illegible] și printre [illegible] de la ferma [illegible]. S-a cunoscut soțul în [illegible] și au împreună patru băieți. După [illegible] Julie Berry a decis să se dedice [illegible] de scriere pentru copii și tineri adulți, și și-a publicat primul roman în 2009. Este autoarea bestsellerului *The Passion of Dolssa*, recompensat în 2017 cu Printz Honor, a romanului *All the Truth That's in Me*, precum și a numeroase romane pentru copii și cărți ilustrate. [illegible] Vermont. Locuiește cu familia în California de Sud.

[illegible]

Imprint coordonat de
SHAUKI AL-GAREEB
Julie Berry

RĂZB
OI

DRAGOSTE

Traducere din limba engleză şi note de IULIANA DUMITRU

CORINTEENS

Redactare: Aluniţa Voiculescu,
Alina Bâltâc

Tehnoredactare: Mihaela Ciufu

Lector Shauki Al-Gareeb

JULIE BERRY *LOVELY WAR*

„As Time Goes By”

Words and Music by Herman Hupfeld

www.corintjunior.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României BERRY, JULIE

Război şi dragoste / Julie Berry; trad, din lb. engleză şi note de Iuliana Dumitru. – Bucureşti: CorinTeens, 2021 ISBN 978-606-793-963-7

I. Dumitru, Iuliana (trad.)

821.III

Pentru Gyrena Davison

Keith si Edith Dudley G

arden. bunicile mele:

pentru draga mea

dintotdeauna. Kendra

Levin şi pentru PU

Dar Soarele îi văzu şi ii părî lui Hefaistos, care, cum auzi, ieşi şi făuri în minte o amarnică răzbunare. Se duse la

fierăria lui şi pe o nicovală nouă făcu nişte lanţuri, ca să nu se mai poată desface ori rupe. De îndată ce-ifu gata capcana, intră mânios în odaia de culcare şi întinse lanţurile, aşa că, nevăzute nici de zei, se scoborau din tavan şi învăluiau patul ca nişte aţe de păianjen.

Ei se urcară în pat, dar reţelele ascunse îi şi prinseră pe dată, de nu se mai putură nici desface, nici mişca, şi înţeleseră că nu mai aveau cum să scape.

din *Odiseea* de Homer[I]

I Fragment din *Odiseea* de Homer, Cartea a opta, în traducerea românească a lui E. Lovinescu, 1935.

UVERTURĂ

DECEMBRIE 1942

Aud o rapsodie

SE LASĂ SEARA ÎN FOAIERUL UNUI ELEGANT HOTEL din Manhattan. Din candelabre atârnă prisme de cristal ce răspândesc o

lumină electrică delicată.
Pe canapelele de catifea
de lângă şemineu, perechi
de îndrăgostiţi stau
laolaltă – bărbaţii, în uni-
forme de ofiţeri, femeile,
în rochii de seară,
rezemându-şi capul de
umerii domnilor.
Ospătarii conduc
cuplurile către mesele
slab luminate, ascunse

după ferigi bogate si busturi de marmură ce imită statuile greceşti, acolo unde săruturile arzătoare rămân ferite de ochii privitorilor.

Orchestra se încălzeşte, apoi începe cu acordurile melodiei *Aud o rapsodie.* O cântăreaţă învăluie scena sclipitoare cu vocea ei care

aminteşte de culoarea chihlimbarului:

DRAGUL MEU, STAI ÎN BRAŢELE MELE ŞI ŞOPTEŞTE-MI NUMAI MIE, APOI UŞOR, SUB ALE NOPŢII STELE, VOI AUZI O RAPSODIE.

Nu e Dinah Shore[I], dar are într-adevăr ceva special.

I Celebră cântăreaţă de jazz din America anilor 1940 (n. tr.).

Un bărbat şi o femeie intră în foaier şi se îndreaptă spre recepţie. Păşesc pe covoarele persane, cu toate privirile aţintite asupra lor. Bărbatul, de o constituţie masivă şi cu o expresie severă, poartă o pălărie joasă din fetru, ce îi acoperă fruntea. În clipa în care îşi duce mâna Ia

portmoneul din buzunarul
interior al sacoului reiat,
răsfrânt, recepţionerul
amuţeşte de teamă că
nou-venitul ar putea
scoate un pistol. Nu
eleganţă inspiră pantofii
săi Oxford în alb şi negru,
cu vârf ascuţit. Ci
primejdie. Jumătate dintre
bărbaţii prezenţi îl privesc
cu teamă, cealaltă

jumătate, cu furie. E genul care te-ar putea călca în picioare, iar el ştie asta.

Dar cât de frumos este!

Iar doamna care-I însoţeşte, încă şi mai şi!

Poartă un taior cambrat, de un albastru profund, strâns în talie cu o curea, ce i se potriveşte

ca o a doua piele. Are acel tip de siluetă care le face pe celelalte femei să se resemneze cu totul. De la onduleurile părului ca abanosul, coafat si răsucit sub pălăria de cocktail, până la genele lungi şi ochii mari ce se întrezăresc prin plasa neagră a micii si delicatei voalete, si până jos, la

cusătura ciorapului de mătase ce se pierde în pantofii italieneşti decupaţi, din piele, este pur şi simplu inefabil de frumoasă. Imposibil de perfectă. Aroma parfumului său îşi întinde suavele degete peste întreg foaierul. Cu toţii, bărbaţi si femei, îşi admit

capitularea în faţa unei asemenea prezenţe.

Bărbatul semeţ ştie asta şi nu e prea încântat.

Recepţionerul începe să se bâlbâie când domnul îi frunzăreşte un teanc de bancnote pe sub nas şi îi înşfacă iute cheia din mâna moale. Perechea străbate apoi foaierul, iar el o îndeamnă pe ea să

grăbească pasul, ca şi cum timpul n-ar mai avea răbdare. Femeia păşeşte însă agale, de parcă tocmai ar fi inventat arta mersului.

Nu au cu ei niciun bagaj.
Cu toate acestea, un hamal bărbos şi încovoiat îi urmează pe scări şi apoi de-a lungul coridorului. Privirea aprigă a bărbatului înalt i-ar fi alungat pe alţii, dar hamalul acesta, cu un mers şchiopătat, trăncăneşte în neştire. Şi nu pare să fie deranjat de faptul că cei doi îl ignoră.
Ajung în dreptul uşii. Incuietoarea cedează la răsucirea fermă a cheii din mâna bărbatului. Se fac nevăzuţi în cameră, dar stăruitorul hamal intra numaidecât după ei.
Apasă repede de mai multe ori pe întrerupător.
— Probabil că s-a ars becul, spune el, scuzându-se. Revin imediat cu cineva de la mentenanţă.
— Lăsaţi!
— O şampanie? sugerează hamalul.
— Valea! îi răspunde bărbatul.
După care, împreună cu încântătoarea-i parteneră, păşeşte pe holul îngust, trecând de şifonier şi camera de baie, şi intră în apartamentul amenajat cu bun-gust.
— Cum doriţi! adaugă hamalul.
Aud uşa deschizându-se şi închizându-se. În clipa următoare, se aruncă unul în braţele celuilalt. Pantofii zboară din picioare, pălăriile sunt azvârlite deoparte. Niciun nasture nu scapă nesmuls.
Poate că n-avem încredere în bărbatul acesta şi poate că invidiem ori condamnăm o astfel de femeie, însă nimeni nu poate nega că, atunci când se sărută, când

aceşti doi idoli, aceste două exemplare de perfecţiune sculpturală se ciocnesc, ei bine...

Miliarde de săruturi au loc în fiecare zi, chiar şi într-o lume însingurată ca a noastră.

Acesta însă e un sărut pentru eternitate. Ca o încleştare de luptă, ca o contopire delicioasă a trupurilor, răsucite laolaltă şi înflăcărate.

O vreme, rămân pierduţi în această îmbrăţişare.

Până când o plasă rece, metalică, se prăbuşeşte peste ei, iar lumina se aprinde brusc.

— Bună seara, Afrodita! zice hamalul cel cocârjat.

DECEMBRIE 1942

asa aurie

PRIZONIERII CLIPESC ÎNMĂRMURIŢI, CU CHIPURILE turtite şi deformate, asemenea infractorilor care-şi trag pe cap un ciorap ca să jefuiască o bancă. Ţesătura aurie a plasei, suplă şi translucidă, îi apasă cu greutatea lanţurilor de fier ale unei corăbii. E o operă de o frumuseţe desăvârşită, realizată cu multă iscusinţă, dar nu e chiar momentul ca vreunul dintre zei să-i aprecieze măiestria.

Iubitul Afroditei se zbate să sfâşie plasa cu degetele-i sălbatice, dar firele strălucitoare îl strâng ferm.

— O să te trag în ţeapă, frăţioare! mârâie el. O să-ţi zdrobesc capul ca pe o coajă de ou!

Cei mai mulţi oameni ar lua-o la goană la auzul acestor ameninţări rostite cu glas tunător. Dar nu şi Hefaistos. Lui nu îi este teamă de masivul zeu.

— Nu-ţi răci gura de pomană pentru el, Ares! spune frumoasa Afrodita si îşi aruncă privirea nimicitoare către soţul său îmbrăcat în uniforma de serviciu. Pentru un hotel atât de scump, servirea de-aici e sub orice critică.

PI

Hefaistos, zeul focului, al fierarilor şi vulcanilor, nu ia în seamă împunsătura. îşi trage sufletul pe un fotoliu moale, întinzându-şi
piciorul schilodit pe covor, şi apoi i se adresează zeului bătăliilor, care într-adevăr îi este frate. Amândoi sunt fiii Herei.

— Peste tot s-a ales praful de servicii de când a început ultimul tău război. Toţi oamenii buni sunt peste ocean.

— Acolo unde şi ar trebui să fie.

Ares se zvârcoleşte din nou în plasa aurie. încearcă săsi creeze pe loc o armă, din nimic. În mod normal, aşa ceva î-ar izbuti fără efort.

— Degeaba! a explicat Hefaistos. Ai putea fi la fel de bine muritor, la cât de mult te ajută acum puterile. Plasa mea te împiedică. Nu ai cum să scapi.

Afrodita, zeiţa pasiunii, se întoarce cu spatele spre soţul său, care îi surprinde privirea într-o oglindă ovala, cu margini aurite.

— Mă dezgusti! îi spune ea reflexiei lui. Câine gelos şi linguşitor ce eşti!

— Gelos? răspunde Hefaistos, prefacându-se mirat. Cine, eu? Cu o soţie atât de loială şi de devotată?

Afrodita nu lasă să se vadă dacă vorbele lui au atins-o. îşi trage la loc peste bluză sacoul albastru şi îşi leagă la gât o mică eşarfa atrăgătoare.

— Aşadar ne-ai prins, îi spune lui Hefaistos. Infaşuraţi în aceeaşi plasă, ca doi peşti dintr-un izvor. Ce ai de gând să faci cu noi?

— Păi deja am făcut, răspunde el. Primul pas, în orice caz. Să vă arestez.

Ares şi Afrodita se uită la el ca şi cum ar fi nebun, ceea ce e posibil.

— Pasul doi: vă ofer şansa să pledaţi vinovaţi.

Afrodita ridică din sprâncene.

— Să-mi oferi *cel*

— O înţelegere, zice el. Renunţă la neghiobul ăsta şi vino acasă, să-mi fii soţie credincioasă! Şi totul ţi se iartă!

Nu trec nici două sau trei bătăi ale ceasului de pe poliţa şemineului, că Afrodita începe să râdă zeflemitor. Ares, care i-a urmărit reacţia, grohăie şi el în hohote de râs. O reacţie prea evidentă, prea zgomotoasă, dar se simte uşurat. Şi nici n-a fost vreodată un actor bun.

— Tu crezi că o să renunţe la *asta* pentru *tine?*

Apoi îşi încordează muşchii – mulţi*, foarte* mulţi – care i se unduiesc pe sub pielea lucioasă precum delfinii sub apă. Scoaterea cămăşii a antrenat lucruri măreţe.

Hefaistos e năruit pe interior, dar, odată ajuns atât de departe, se ţine de planurile sale.

— îmi refuzi oferta? întreabă el. Atunci te duc la judecată pe muntele Olimp.

Plasa, care până acum i-a învelit ca o pătură groasă, se strânge şi îi închide pe Ares şi pe Afrodita ca un sac de rufe, iar un lanţ îi ţine atârnaţi la înălţime. Membrele lor divine, atât de impresionante Ia statuile de marmură, stau acum îngrămădite incomod, care cum se nimereşte. Captura se roteşte încet în aer, ca o şuncă perpelindu-se deasupra cărbunilor încinşi.

— Dar *ce facî!* strigă Afrodita. Lasă-ne jos *imediaţi*

— înfăţişarea la judecată a fost reprogramată, răspunde hamalul. Tatăl Zeus va fi judecătorul, iar ceilalţi zei vor fî juraţii.

Zeiţa frumuseţii s-a înverzit un pic la faţă. Spectacolul întregului panteon de nemuritori râzând în hohote pe seama înjosirii ei! Nimeni nu cunoaşte mai bine decât un zeu usturimea batjocurii divine. Si nimeni nu-ţi cunoaşte slăbiciunile mai bine decât propriile surori. Mironosiţele alea fandosite, cuminţi nevoie-mare, Artemis şi Atena, care mereu au privit-o de sus.

Aşa chircită ca un pui, cum e acum, Afrodita are totuşi mândria ei. E infinit mai bine să se tocmească cu soţul într-un hotel fiţos din Manhattan decât să tremure de frică în faţa întregii familii.

— Hefaistos, începe ea cu blândeţe, există cumva si o a treia opţiune?

Atunci când vrea, Afrodita poate avea un glas cafeniu, catifelat. Observă că soţul o ascultă, aşa că apasă mai tare pedala în favoarea ei.

— N-am putea pur şi simplu să o rezolvăm aici? Între noi trei? adaugă ea, dându-i un cot lui Ares. O să stăm aici în plasă şi o să ascultăm. Ares **o** să se poarte frumos. Cu siguranţă nu e cazul să-i târâm şi pe alţii într-o chestiune atât de intimă.

Hefaistos ezită. Intimitatea e teritoriul Afroditei. O cameră de hotel îi oferă practic avantajul de a juca pe terenul ei. Suspectează o păcăleală la mijloc.

într-un fel însă, ea are dreptate. Şi el ar trebui să-si sacrifice pe altar mândria dacă ar diseca în public toată povestea asta.

— Fă-mă să înţeleg! zice el încet. Refuzi dreptul la un proces cu judecată?

— Hai, scuteşte-ne! intervine Ares. Eşti fierar, ce naiba, nu avocat!

Hefaistos se întoarce către soţia sa.

— În regulă, spune el. II putem ţine aici. Un proces privat. Eu voi fî judecătorul.

— Judecător, jurat şi călău? protestează Ares. Instanţa asta judecătorească e o făcătură!

Hefaistos ar vrea să fî avut acum un aprod care să-l ciomă- gească pe spectatorul ăsta gălăgios. Dar probabil că nu cu asta se ocupă aprozii.

— Nu-l băga în seamă! îi spune Afrodita soţului. Deja arunci judecăţi asupra noastră, aşa că, da, fii judecătorul, dacă crezi că rolul ţi se potriveşte.

Ares râde zgomotos.

— Uite care-i faza, bătrâne! Hai să ne luptăm pentru ea. Fie ca zeul cel mai bun să câştige!

De câte ori nu şi-a imaginat Hefaistos scenariul ăsta încântător. .. Nici măcar mintea lui divină nu poate ţine socoteala! Toate acele arme viclene şi desăvârşite pe care le-a născocit în singurătatea nopţilor nedormite, punând la cale o mie de modalităţi de a-i da o lecţie fratelui său încrezut! Cum ar fi dacă...

Dar nu accepţi o provocare la duel venind din partea zeului războiului. Hefaistos nu e prost.

Poate doar când vine vorba de soţia sa.

îşi face deodată rost de un pupitru şi un ciocănel.

— Rog restabilirea ordinii în sală! anunţă el. Declar procesul deschis.

DECEMBRIE 1942

Judecata din -M.ankattan

HEFAISTOS COBOARĂ PLASA ÎNAPOI PE CANAPEA ŞI

îi mai destinde strânsoarea, astfel încât prizonierii să stea cât de cât comod. Se pot ridica în picioare, dar nu au cum să meargă prea departe.

— Zeiţă, începe el, în speţa *Hefaistos contra Afroditei,* eşti acuzată de infidelitate faţă de soţ.' Cum pledezi?

Afrodita se gândeşte un pic.

— Amuzată.

Ares pufneşte în râs.

— Asta e lipsă de respect faţă de instanţa judecătorească, continuă Hefaistos. Cum pledezi?

— Pentru care dintre capetele de acuzare? întreabă zeiţa. Infidelitate sau lipsă de respect?

Hefaistos îşi umflă nările de furie. Deja totul a început foarte prost.

— Amândouă.

— Ah! exclamă ea. Vinovată în ambele privinţe. Dar nu vreau să fiu demnă de dispreţ.

Hefaistos face o pauză.

— *Pledezi vinovata!*

Ea dă din cap.

— Îhî.

— Oh!

Hefaistos nu se aşteptase la una ca asta. Replicile isteţe pe care le pregătise, vorbele usturătoare... toate îl părăsesc ca nişte trădătoare.

— Te-am dezamăgit, spune Afrodita cu o compasiune în voce pe care oricine ar lua-o drept sinceră. Te-ai simţi mai bine să-ţi prezinţi oricum dovezile?

Cine manipulează pe cine?

Afroditei nu-i e teamă. Oricâte dovezi ar fi, nu vor conta.

Dar Hefaistos a petrecut luni în şir să le adune, aşa că le pune la dispoziţia instanţei.

Luminile se sting. O serie de imagini succesive sunt proiectate în aer, asemenea unui film color, chiar în camera lor de hotel. Zeiţa iubirii şi zeul războiului, sărutându-se la umbra unei boite de verdeaţă. Pe vârful înzăpezit al muntelui Popocatepetl, la apus. Giugiulindu-se pe umărul unei statui de pe Insula Paştelui. Pe plajele cu nisip alb de sub stâncile abrupte ale Golfului Contrabandiştilor, chiar pe insula grecească Zakynthos.

— Hermes! mormăie sumbru Afrodita. Zeus n-ar fi trebuit să-i dea aparat de fotografiat.

Hefaistos se aşteptase ca soţia lui să se zvârcolească de ruşine la vederea acestor dovezi strivitoare, dar întreg efortul nu-i aduce decât dezamăgire. E neruşinată. Fratele său e neruşinat. A

fost un prost să creadă că l-ar putea face pe vreunul dintre ei să se jeneze.

Imaginile dispar. Se lasă tăcerea.

Afrodita e cu ochii pe soţul ei, căruia gândurile i se învălmăşesc în cap. La ce se aşteptase? La păreri de rău şi lacrimi? La promisiuni de onestitate? Ar fi trebuit să-şi dea seama că toate astea nu vor merge. Dar fusese cuprins de disperare. Iar la disperare nici măcar olim- pienii nu mai gândesc limpede. Dintre toate fiinţele din univers, Hefaistos e singurul care nu i se poate ruga zeiţei dragostei să-l ajute în problemele pe care le are în căsnicie. Bietul fraier nu are nici cea mai vagă idee.

— Hefaistos, zice Afrodita blând, procesul ăsta nu avea cum să mă facă să recunosc un lucru pe care ştii deja că nu mă deranjează să-l recunosc, nu-i aşa?

— Ar *trebui* să te deranjeze.

— Adevărata ta întrebare, continuă ea, dacă nu mă înşel, este de ce nu te iubesc.

— E simplu, intervine Ares. Mă iubeşte pe mine.

Ceva pare să o amuze pe Afrodita. Ares îşi împreunează braţele uriaşe peste piept.

Ea se şterge la ochi şi reîncepe să vorbească:

— Nu-l iubesc pe niciunul dintre voi.

Ares s-a ridicat ţanţoş si face bot.

— Hefaistos! continuă Afrodita, făcându-l să se simtă de parcă el ar fi acum în boxa martorilor. *Tu* mă iubeşti?

Hefaistos nu ştie ce să zică. Ce se întâmplă? Ar vrea ca fratele lui tâmpit să nu fie acolo.

— O să răspund eu pentru tine, reia Afrodita. Bineînţeles că nu mă iubeşti.
— Eu... Dar asta e..., se bâlbâie Hefaistos. Sunt aici pentru că vreau...
— *Nimeni* nu mă poate iubi, a explicat ea. Nimeni.
— Ce vrei să zici?
— Asta e preţul pe care trebuie să-l plătesc ca zeiţă a iubirii.
Vocea groasă a lui Ares sparge tăcerea.
— Nu fi ridicolă! îi spune el. Singurul motiv pentru care Tatăl nostru, Zeus, te-a convins să te măriţi cu el a fost că toţi ceilalţi zei se luptau pe rupte ca să-ţi ceară mâna. Te-a lipit de el ca să evite un război civil. *Cu toţii* te doream.
Afrodita ridica din umeri.
— *Ştiu* că toţi mă doreaţi.
Modestia n-a fost niciodată punctul ei forte, însă e drept că o zeitate umilă e greu de găsit.
— Sunt sursa iubirii, continuă ea, dar nimeni nu mă va iubi cu adevărat vreodată. Sunt fântâna pasiunii, dar eu, personal, nu voi cunoaşte niciodată cu adevărat pasiunea.
Ares îşi înalţă braţele spre cer.
— Eşti sărităi Ce-ai citit? Homer? Hesiod?
— Zeiţă, spune Hefaistos încet, ce vrei să spui?
Ea îl priveşte pătrunzător drept în ochi, până când îl face să se fâstâcească.
— Voi, zeii masculi, sunteţi cu toţii nişte porci lacomi, zice ea cu dispreţ. Pot să te asigur, Soţule, că eşti mai puţin oribil decât unii dintre ei. Cu toţii vă lăudaţi cu cuceririle voastre. Nu sunteţi mai iubitori decât e o nicovală. Nestatornici, capricioşi şi întru totul

absorbiţi de voi înşivă. Sunteţi incapabili de iubire. Aşa cum sunteţi incapabili de moarte.

— Ne faci *pe noi* absorbiţi de noi înşine? intervine Ares. Nici tu nu eşti chiar mama răniţilor.

— Habar n-ai cine sunt eu, îi răspunde Afrodita, sau care e binele pe care-l fac. Ştiu ce crezi despre „idilele mele prosteşti”.

Se întoarce către Hefaistos:

— Aş putea găsi un muritor care să mă iubească, continuă ea, dar asta ar fi venerare, nu iubire. Sunt perfectă. Muritorii nu sunt făcuţi să iubească perfecţiunea. În cele din urmă, îi deziluzionează şi îi distruge.

Hefaistos e uluit. Afrodita nu are pe nimeni care s-o iubească? El, zeul focului şi al fierăriei, nu duce lipsă de minereuri şi de
combustibil. Ares, zeul războiului, s-a bucurat de un secol însângerat ca nicicând în istorie. Artemis nu duce lipsă de cerbi de vânat. Poseidon nu are vreun deficit de apă de mare.

Iar soţia sa, minunata zeiţă a dragostei, se simte singură?

— Ştii cum e, continuă ea, să-ţi petreci eternitatea implicată în *absolut toate poveştile de iubire,* fie ele trecătoare sau adevărate, banale sau veşnice? Sunt cufundată în iubire până peste cap, lucrez cu pasiunea aşa cum artiştii lucrează cu acuarelele. Simt *tot,* îşi strânge ea braţele peste piept, ca si cum s-ar fi lăsat răcoare în cameră. Îi invidiez pe muritori. Tocmai pentru că, fiind fragili şi răniţi, pot iubi. Noi nu avem nevoie de nimic, adaugă ea.

clătinând din cap. Ei sunt norocoşi că au nevoie unii de alţii.

— Mda, bine, dar ei mor, subliniază Ares.

— De ce nu ai spus asta niciodată până acum? o întreabă Hefaistos.

— De ce să fi spus? zice ea. De ce ţi-ar păsa? Oricum crezi că munca mea e stupidă. Nu ieşi niciodată din atelierul tău.

Are dreptate. Nu stupidă ar fi cuvântul. Ci, mai degrabă, inconsecventă. Fierul – iată ceva care rezistă. Oţel şi piatră. Dar afecţiunea omenească? Hefaistos, după cum orice învăţat grec o poate dovedi, nu s-a născut ieri.

Afroditei încă pare să-i fie frig. Deşi n-ar avea de ce. Dar Hefaistos suflă în şemineu, iar lemnele dinăuntru încep să trosnească sub flăcări.

Lumina focului se reflectă jucăuş pe chipul Afroditei, care îşi întoarce capul într-o parte.

— Vrei să vezi cum arată iubirea adevărată?

Hefaistos şi-a ridicat privirea. Ochii ei strălucesc.

— Vrei să afli despre poveştile mele preferate? Câteva dintre operele mele cele mai de seamă?

— Da, aş vrea, răspunde Hefaistos, spre propria mirare.

Dinspre canapea răzbate un geamăt, dar zeiţa ignoră Războiul.

— O să-ţi spun povestea unei fete obişnuite si a unui băiat obişnuit. O poveste adevărată. Nu, şi mai bine. O să-ţi spun două.

Ares îşi înalţă capul.

— Ştim poveştile astea?

— Prea puţin, sau chiar deloc, răspunde ea. Niciodată nu acorzi atenţie fetelor.

Ares râde înfundat.

— Ingăduie-mi, te rog, să fiu de altă părere.

— Nu mă refer la corpul lor, adaugă Afrodita, dând ochii peste cap. Nu acorzi niciodată atenţie *vieţii* lor.

— Of, ştiam eu c-o să fie plictisitor.' zice Ares, lăsându-şi capul să cadă.

Ochii Afroditei licăresc.

— O să am milă pentru tine. Cele două poveşti implică soldaţi. Din Marele Război. Primul Război Mondial. O să le ştii numele şi gradul, în orice caz. S-ar putea să constaţi că-ţi aminteşti frânturi din poveştile lor.

Ochii Afroditei, acoperiţi în pleoape întunecate, privesc lung către orizont, într-o seară de toamnă din Manhattan. Luminile „Marelui Măr”[I] s-au micşorat, în caz că sunt submarine germane în port sau, ferească Zeus, avioane nemţeşti de bombardament, însă nici măcar un război global nu poate stinge de tot luminile Oraşului care nu doarme niciodată.

Ares se uită la chipul încântător al Afroditei şi la faţa grotescă a lui Hefaistos. Pentru a mia oară, zeul

I Big Apple, porecla oraşului New York (n. red.).

războiului se întreabă ce a avut în gând Zeus când i-a silit pe cei doi să se căsătorească. Ce blestem să fii înlănţuit de o asemenea fiinţă monstruoasă! Cu atât mai tragic pentru cineva de o perfecţiune atât de... perfectă ca a ei.

Şi totuşi, de ce simte Ares cum părul de pe braţe îl furnică de atâta gelozie? Chiar şi acum, când plasa aurie îl desparte pe fierar de zeiţă, se simte că e ceva între ei. Ceva ce el nu poate nici supune, nici distruge. Aşa imposibil cum pare, un fir argintiu, fie el şi fragil, îi ţine laolaltă pe Hefaistos şi pe Afrodita, împiedicându-l pe Ares s-o cucerească întru totul.

Dar la ce se aşteaptă? Sunt căsătoriţi, la urma urmei.

— Zeiţăi

Afrodita întâlneşte privirea lungă a soţului ei, care îndreaptă spre ea ciocănelul.

— Îţi poţi prezenta probele.

Ea îşi apleacă uşor capul, iar el zâmbeşte pe sub mustaţă.

— Spune-ţi povestea!

Ares îşi dă ochii peste cap.

— Pe toţi zeii, nu! mormăie el. Aduceţi cleştii încinşi, fierul înroşit! Orice, numai o *poveste de dragoste,* nu!

Afrodita îl săgetează din priviri.

— Trăncăne mereu, zice Ares despre ea, încercând să-mi povestească despre vreo scrisoare idioată de amor, despre vreun sărut oarecare sau alte chestii, şi cât de mult a durat, şi chiar, mă jur pe părul Meduzei, *cu ce erau îmbrăcaţi* în momentul ăla.

— Zeiţă? reia Hefaistos.

— Mmm?

— Nu lăsa nimic deoparte, îi spune zeul focului. Fă ca povestea să fie lungă!

actul întâi
AFRODITA

Hazel – 23 noiembrie 1917

PE HAZEL AM VĂZUT-O PENTRU PRIMA OARĂ LA O serată dansantă, în Londra, la biserica de care aparţinea, St Matthias din cartierul Poplar. Era noiembrie 1917.

Oficial, era un eveniment caritabil prin care se organiza un transport cu ciorapi, conserve şi praf de supă Bovril pentru băieţii mobilizaţi în Franţa. În realitate însă, era un bal ca toate cele pe care le ţineau în fiecare toamnă.

În timp ce toţi ceilalţi stăteau de vorbă şi cochetau, Hazel stătea lipită de scaunul pianului şi cânta melodii dansante. însoţitoarele se minunau de generozitatea cu care se ocupa de desfătarea celorlalţi în detrimentul plăcerii personale. Hazel nu se lăsa nici păcălită, nici flatată. Ura să cânte la pian în public. Dar mai degrabă şi-ar fi înfipt ace în ochi decât să întreţină conversaţii stânjenitoare cu băieţi. Orice era mai bine. Chiar şi lumina reflectoarelor.

Credea aşadar că e în siguranţă. Dar muzica mă atrage precum mierea albinele. Şi nu doar pe mine.

Un tânăr o urmărea de la o oarecare distanţă. îi putea vedea mâinile şi îi putea citi expresia întipărită pe chip. încerca să nu o privească insistent, dar fără prea mare succes. A închis ochii, ascultând muzica. Dar chiar şi în timp ce asculta, cu ochii minţii zărea tot silueta zveltă şi dreaptă a fetei de la pian, îmbrăcată în dantelă mov pal, cu capul – acoperit de un păr negru – uşor aplecat, exact cât să vadă clapele, si cu buzele întredeschise, ca şi cum ar fi respirat în ritmul melodiei.

Oh, am ştiut din clipa în care i-am văzut pe cei doi în aceeaşi cameră! Am ştiut că asta ar putea fi una dintre capodoperele mele. Nu găseşti în fiecare zi două astfel de inimi.

Aşa că m-am aşezat lângă James, în timp ce o privea pe Hazel, şi l-am sărutat pe obraz. Sincer, în cazul lui nici nu cred că mai era nevoie. Dar avea un obraz foarte frumos şi nu am vrut să ratez ocazia. Să bărbierise pentru petrecere, drăguţul de el!

Eram geloasă pe felul în care o privea pe Hazel, sorbindu-i muzica precum apa şi savurând-o ca si cum ar fi fost un cub de zahăr topindu-se în ea. Niciuna dintre fetele care se foiau primprejur nu îl atrăgea cu ceva. Era un tânăr dichisit de fel, foarte atent la hainele sale, ca şi cum n-ar fi suportat gândul că ar putea jigni pe cineva cu înfăţişarea lui. Nu era cazul să-şi facă griji. Nu era tocmai chipeş, cel puţin nu la prima vedere, dar avea ceva anume în ochii aceia căprui, adânci, ce ar fi putut s-o facă pe Hazel să uite, preţ de o clipă, de Chopin. De şi-ar fi ridicat odată privirea...

M-am strecurat lângă Hazel pe bancă. Era atât de absorbită de muzică, încât nici nu mi-a sesizat prezenţa! Desigur, aproape nimeni nu m-a observat, însă cu toţii – mai puţin cei cu inima de piatră – simt un suflu nou. Poate că e parfumul meu. Poate că e ceva mai mult. Pe unde trec eu, Dragostea pluteşte în aer.

Dintre tinerii prezenţi, unii nu plecaseră încă pe front. Alţii erau acasă în permisie (din motive medicale ori pentru odihnă şi recuperare). Spre meritul lor, fetele se purtau minunat cu cei cu răni cumplite, iar pe cei suferinzi îi făceau să se simtă ca nişte prinţi. Câţiva

băieţi lucrau în liniile de producţie din fabricile de armament. Unii îi considerau laşi, căci se eschivau de la câmpul de luptă, dar gaşca asta de fete îi întâmpina cu mare veselie. Aveau simţ practic fetele astea din Poplar si preferau iubiţi din partea locului unor iubiri absente. Unele tinere mai întreprinzătoare îşi asigurau „investiţia” şi jucau pe ambele fronturi.

Domnişoarele lucrau în fabrici de muniţie si în case private, ca slujitoare. Abia ieşiseră de pe băncile scolii.

Şi iat-o acum pe Hazel! Cânta la pian precum fiica unei ducese, crescută sub bagheta celor mai rafinaţi dascăli. **Ea** însă era fiica unui pianist de cabaret şi a unei croitorese angajate la fabrică, **tatăl** lui Hazel cânta noapte de noapte ca să aibă ce pune pe masă, dar îşi învăţase fiica să-i iubească pe maeştri. Beethoven, Schubert, Schumann, Brahms. Iar ea cânta îngereşte.

James simţea cum muzica ei angelică îi freamăta prin păr.

Bietul James! Era în încurcătură. Singura fată cu care i-ar fi plăcut să intre în vorbă întreţinea toată atmosfera serbării. S-o întrerupă era de neconceput; să aştepte până Ia finalul petrecerii ar f i însemnat s-o piardă în mulţime!

Când a ajuns cu muzica Ia un refren, i-am ridicat fetei bărbia către chipul atent al lui James, căruia i-a surprins din plin expresia feţei. Iniţial, amândoi au fost prea uimiţi ca să-şi desprindă privirile.

Hazel a continuat să cânte, dar străpunsese deja prin ochii aceia căprui şi se scufundase în adâncurile

lor, şi simţise ceva din emoţia de a fi văzută, cu adevărat văzută.

Muzica însă nu stătea pe loc, aşa că Hazel a continuat să cânte. Nu şi-a mai ridicat privirea spre James. Abia Ia sfârşitul cântecului s-a uitat cu coada ochiului. Dar el nu mai era acolo. Plecase.

Ceea ce observ sunt lucrurile tăcute. Hazel nu şi-a putut ascunde dezamăgirea. Şi-ar fi dorit încă un schimb de priviri, să vadă dacă doar îşi imaginase că se lega ceva între ei.

Hazel\ draga mea, eşti o idioată! şi-a spus ea în gând.

— Scuzaţi-mă! s-a auzit o voce lângă ea.

AFRODITA

Prunul dans – 23 **noiembrie** 1917

HAZEL S-A ÎNTORS ŞI A DAT CU PRIVIREA DE O CRA- vată verde-închis, vârâtă atent în jacheta de stofa

gri, şi, mai sus, de chipul tânărului cu ochi căprui, adânci.

— Oh! a exclamat Hazel şi s-a ridicat repede în picioare.

— Bună seara! a spus el foarte serios, ca şi cum şi-ar fi cerut iertare.

Faţa lui era gravă, constituţia, zveltă, pantofii erau lustruiţi, iar cămaşa elegantă era apretată. Hazel s-a uitat la pantofii lui şi a aşteptat să i se mai domolească fierbinţeala obrajilor. Oare pantofii ăştia adăposteau nişte picioare ca ale tatălui ei, cu păr deasupra? *Ce gând stupid, stupid!*

— îmi pare rău! a zis el. Nu am vrut să vă sperii.

— Nu-i nimic! a răspuns Hazel. Adică nu m-aţi speriat.

O minciunică.

Parfumul robust al apei lui de colonie şi cel al hainelor curate, proaspăt călcate, o învăluiau, făcând-o să se înfioare. Obrajii lui erau întinşi şi netezi, atât de fini, încât în degetele ei zvâcnea dorinţa de a-i mângâia. Numai gândul teribil că ar putea să dea ascultare impulsului era atât de stânjenitor, încât Hazel mai avea puţin şi o lua la sănătoasa.

— Voiam să vă spun, a reluat tânărul, cât de mult mi-a plăcut cum aţi cântat în seara aceasta.

Aici, cel puţin, Hazel avea replicile pregătite. Părinţii o în- struiseră, de-a lungul atâtor ani de recitaluri, cum să răspundă la complimente.

— Vă mulţumesc foarte mult/ a zis ea. Drăguţ din partea dumneavoastră să-mi spuneţi asta!

Era un mic discurs învăţat pe dinafară, iar tânărul o ştia. O umbră i-a brăzdat chipul. Sigur că da, dragul de el – avea o singură şansă să interacţioneze cu ea, un singur lucru pe care i-l putea spune în mod cuviincios: că-i plăcea muzica ei, că îl purtase undeva, departe de locul ăsta, de noaptea asta, cu o săptămână înainte de a ii trimis pe mare, pe Frontul de Vest, acolo unde tineri ca el mor pe capete, iar ea, *ea,* îi oferise indescriptibilul dar al evadării, fiind în tot răstimpul acesta atât de sinceră şi de fascinantă în felul ei de a se lăsa absorbită de muzică! Buna cuviinţă nu îi îngăduia să spună altceva decât că îi plăcuse cum cântase, când el ar fi vrut să zică mult mai mult. Totuşi, îndrăznea să spere că ea simţise cât patos era în vorbele lui.

Ochii ei, a descoperit el acum, erau mari şi adânci, conturaţi de gene negre, lungi.

Bietul James...

Hazel ştia că înţelesese totul greşit. Şi-a înghiţit teama şi l-a privit în ochi.

— Vă mulţumesc, cu adevărat! a spus ea.

Umbra a pierit.

— Eu sunt James, a spus el, întinzându-i mâna.

Ea i-a strâns-o – caldă şi uscată – într-a ei şi şi-a dorit să nu fi avut degete de pianistă, aspre şi musculoase. întâmplător, James nu i-a perceput nici pe departe mâinile astfel.

— Dumneavoastră? a întrebat el, zâmbind.

Hazel, ca Hazel, dar pe mine mai să mă ia cu leşin.
Ea a roşit. Puţin mai trebuia ca obrajii să-i ia foc pe dată.
— Eu sunt Hazel, a răspuns. Hazel Windicott.
— Mă bucur să vă cunosc, domnişoară Windicott.
Lui James, numele ei i s-a întipărit pentru totdeauna în memorie. *Hazel Windicott. Hazel Windicott.*
— Asemenea, domnule James, a răspuns fata cu pianul.
El a zâmbit din nou, scoţând la iveală două gropiţe în obraji.
— Doar James, a zis el. Numele de familie e Alderidge.
Femeia robustă care organizase serbarea, o anume Lois Pren-
tiss, a venit într-un suflet să vadă de ce se oprise muzica. O altă femeie, mai bătrână, pe nume Mabel Kibbey – una dintre preferatele mele – s-a ivit numaidecât, ca un popândău care-şi scoate capul din vizuină.
— Domnişoara Windicott a muncit din greu toată seara, a zis ea. Sunt sigură că i-ar prinde bine un moment de odihnă. O să cânt eu pentru o vreme. Cred că ştiu nişte melodii îndrăgite de cei tineri.
Nici n-apucat Hazel să mai spună ceva, că Mabel Kibbey a şi ridicat-o de pe scaun şi a împins-o spre James.
— Hai, la dans! le-a zis ea.
Cât ai clipi, James a condus-o pe Hazel la marginea ringului de dans şi i-a oferit braţul. Fermecată de petele rozalii de pe obrajii lui James, chiar deasupra

gropiţelor, si-a aşezat mâna stângă pe umărul lui, iar mâna dreaptă într-a lui.

Mabel Kibbey a dat drumul unui vals lent. James a tras-o pe Hazel spre sine cât de aproape a îndrăznit.

— Mă tem că nu prea ştiu să dansez, a mărturisit ea. Există un motiv pentru care stau la pian.

James s-a oprit imediat.

— Aţi prefera să nu dansăm?

Hazel a rămas cu privirea aţintită asupra cravatei lui.

— Nu, îmi face plăcere, dar să nu râdeţi de mine!

— N-aş face aşa ceva, a răspuns el grav şi s-a lăsat apoi purtat de muzică.

— Nici dacă mă împiedic şi cad? a spus ea, sperând că replica ci va fi înţeleasă mai degrabă ca o glumă.

El şi-a lipit însă mâna şi mai ferm de spatele ei.

— Nu vă voi lăsa să cădeţi.

James era, de fapt, un dansator priceput; nu ostentativ, ci graţios. Hazel, dimpotrivă, dar era îndeajuns de muzicală cât să-şi găsească ritmul. Dansul îl conducea James. Ea nu trebuia decât să-l urmeze.

Stăteam pe banchetă lângă Mabel Kibbey şi priveam. Dansul ăsta putea fi un început sau un sfârşit, asta depindea de atâtea lucruri! Puteau oare sa vorbească? Unul dintre ei avea să vorbească prea mult? Sau să zică o prostie? Trebuia să fac ceva?

— O să se descurce ei, a zis Mabel, aruncându-mi o privire lungă.

— Ah, Mabel Kibbey, am şoptit eu, mă poţi vedea?

— Dintotdeauna te-am văzut, a zis ea, întorcând filele partiturii. Arăţi extraordinar de bine în seara asta!

Am apucat-o de mijloc şi i-am zis:

— Eşti o scumpă!

Ochii i-au scânteiat.

— E plăcut să ştiu că încă eşti aici pentru cei tineri, a zis ea. Războiul ăsta cumplit... Câtă nevoie au de tine acum!

— Nu doar tinerii, am completat eu, arătând din cap către un domn mai bătrân şi sprinten, are stătea jos în celălalt colţ al sălii. Ai vrea să vă fac prezentările în seara asta?

Mabel a râs:

— Nu, mulţumesc! a oftat ea. Eu mi-am trăit traiul.

Şi atunci, am văzut amândouă o fotografie de nuntă îngălbenită, un scaun gol şi o piatră de mormânt.

— Dar cine zice că nu poţi trăi din nou? am întrebat-o.

A ajuns la un fragment muzical care se repeta şi a dat pagina înapoi.

— Mai bine du-te şi vezi de domnişoara Hazel!

Aşa că m-am dus.

Acoperiseră subiectele de bază: ea avea optsprezece ani, el, nouăsprezece. Hazel, singură la părinţi, din Poplar, fiica unui pianist de cabaret şi a unei croitorese. O terminase cu şcoala, acum exersa toată ziua şi se pregătea pentru audiţii la conservator. James, din Chelmsford, fratele mai mare al lui Maggie şi Bobby. Fiul unui profesor de matematică la liceu. Lucra pentru o firmă de construcţii. Sau lucrase, până acum. Venit la Londra, unde stătea la unchiul său, să vadă de uniformă şi echipamentul militar, cu o săptămână înainte de a se prezenta la datorie spre a fi trimis apoi în Franţa.

Războiul.

Tu, Ares, a trebuit să intri atunci în încăpere! Un sfârşit definitiv, o despărţire perpetuă.

Şi totuşi, tu erai motivul pentru care se adunaseră cu toţii acolo. Războiul era prezent în fiecare slujbă religioasă, în fiecare semn stradal, în fiecare jurnal de ştiri, în fiecare rugăciune ce însoţea mâncarea fadă şi raţionalizată.

James a devenit, astfel, din străin, patriot, erou, purtând pe umeri vitejeşte datoria către Dumnezeu, Rege şi Ţară.

Hazel a devenit din străină şi pianistă motivul pentru care războiul conta, simbol a tot ce era pur, frumos şi pentru care merita să mori într-o lume suferindă.

Când i-am găsit, stăteau cu tâmplele apropiate, ca nişte porumbei îndoliaţi.

James, politeţea întruchipată, nici n-ar fi visat să o ţină pe Hazel prea aproape de el chiar de la primul dans. Ceea ce nu înseamnă că nu î-ar fi plăcut. Însă Hazel, uimită de cât de în siguranţă se simţea în braţele călduroase ale acestui tânăr frumos, a băgat de seamă, la finalul cântecului, că în tot timpul acesta îşi sprijinise fruntea de obrazul lui. Obrazul acela pe care îşi dorise să-l mângâie, iar acum, iată, asta şi făcuse, într-un fel. A început să se simtă stânjenită, dar cum ceilalţi dansatori aplaudau, James a luat-o în braţe, iar ea a ştiut că nu avea de ce să-şi ceară scuze.

Apoi a răsunat vocea lui Lois Prentiss, care le mulţumea tuturor celor care asiguraseră reuşita serii, dar Mabel Kibbey mi-a făcut cu ochiul şi i-a retezat vorba, dând drumul unui nou cântec, încă şi mai tandru

decât primul. în vreme ce alţii dădeau din coate să-şi găsească parteneri, Hazel şi James s-au găsit unul pe altul fără cuvinte şi, fără să se fi despărţit vreo clipă, au dansat întreaga melodie, cu ochii închişi.

Dacă nu reuşeam să-i unesc pe cei doi până la finalul celui de-al doilea dans, atunci Zeus ar fi putut la fel de bine să-l numească şi pe Poseidon zeul iubirii, iar eu m-aş fi dus să prind peşte.

I-aş fi privit aşa la nesfârşit. Acum deja multe perechi de ochi o urmăreau pe Hazel Windicott, o comoară de mare preţ a comunităţii, celebră în egală măsură pentru timiditatea şi pentru muzica ei, dansând cu acel tânăr înalt, necunoscut. Când melodia s-a sfârşit, iar ea a deschis ochii, l-a văzut pe James privind-o cu atenţie, de aproape, dar dincolo de umărul lui erau şi alte feţe, şuşotind mirate.

— Trebuie să plec, a zis ea, dându-se înapoi. Lumea o să vorbească...

O cuprinsese ruşinea. Cum putea sa trădeze momentul acesta de frica faţă de ceilalţi?

El a aşteptat sincer, calm, fără nicio suspiciune. Ce datora ea, până la urmă, oamenilor?

— Mulţumesc! a spus Hazel. M-am simţit minunat!

L-a privit cu emoţie în ochii lui căprui şi intenşi. *Tu eşti minunată,* păreau să rostească ei.

La fel şi tu, a răspuns ea din genele lungi.

— Domnişoară Windicott, a început el.

— Spune-mi Hazel, a răspuns ea, întrebându-se apoi dacă se cuvenea.

Gropiţele s-au ivit din nou. Ea mai să se topească. Ceilalţi oameni nu mai contau. Să bârfească sănătoşi!

— Domnişoară *Hazel* Windicott, a zis el, într-o săptămână trebuie să mă prezint la instruire.

Ea a dat din cap:

— Ştiu!

Îi spusese deja. Era nespus de trist. Cunoscuţi de-ai ei deja muriseră în tranşee.

James s-a apropiat de ea:

— Aş putea să te mai văd înainte să plec?

A zăbovit o clipă cu gândul la această propunere şocantă. Nu aşa mergeau lucrurile. Prezentări, însoţitoare, supraveghere. Acordul părinţilor la fiecare pas. Doamne solide ca nişte nave de luptă pândind apele evenimentelor de la biserică, vânând cu ochii în patru atingeri de mână necuviincioase şi săruturi clandestine. Războiul mai destinsese strânsoarea regulilor de conduită, însă doar un pic.

James simţea cum îl iau căldurile. Spusese prea mult. Se mişcase prea repede. I se făcea rău la gândul ăsta. Dar avea de ales? Avea o singură şansă de a o cunoaşte mai bine pe Hazel Windicott, fata cu pianul.

— Aş putea? a reluat el.

Tatăl lui Hazel a apărut în uşă.

— Cât de repede? a întrebat Hazel.
El a zâmbit:
— Cât de repede posibil!
— Pentru cât timp?
Zâmbetul a pierit, lăsând loc doar acelei priviri intense.
— Pentru cât timp mi se îngăduie.
Acum era momentul în care Hazel trebuia să se împotrivească politicos, să invoce scuze, să-i mulţumească lui că slujeşte Coroanei şi să fugă de lângă băiatul ăsta condamnat. Era fără îndoială momentul în care să spună nu.
— Mi-ar plăcea!
Hazel a zâmbit – era pentru prima oară când îi zâmbea acestui străin. Lui James, sărmana inimă i-ar fi stat în loc dacă nu ar fi fost tânăr şi sănătos.
Hazel i-a dat lui James Alderidge adresa ei. Când a simţit destul de sigur că ochii celorlalţi încetaseră să se mai holbeze la ea şi a văzut că tatăl ei rămăsese la taclale cu alţi părinţi, s-a ridicat pe vârfuri şi l-a sărutat pe James pe obraz.
James Alderidge nu ştia că era al doilea sărut pe care-l primise în seara aceea. Tot ce ştia era că îl pândea un imens pericol de a pleca pe front ca soldat îndrăgostit. Gândul îl înfricoşa mai tare decât toate proiectilele germane Ia un loc. Oare ar trebui să facă un pas în spate? Oare ar trebui să rateze fantezia asta şi să nu caute s-o mai întâlnească pe fata cu pianul?
Muzica. Genele. Părul mirosind a liliac. Apăsarea uşoară a buzelor ei într-un sărut din zbor, pe obrazul lui.
Şi, încă o dată, muzica.

Ce ar trebui să facă, a hotărât James, şi ce şi-ar *dori* să facă erau două lucruri fără nicio legătură între ele.

AFRODITA

Sărutai (partea I) – 23 **noiembrie** 1917

JAMES NU ERA SINGURUL CARUIA ACEL SĂRUT I-A pricinuit o noapte de uluire agonizantă, de nedumerire savuroasă. Nedumerirea lui Hazel provenea din faptul că nu înceta să se întrebe ce-i venise, iar agonizant era gândul insuportabil la ce ar putea să creadă James despre ea. Ea, Hazel Windicott, care niciodată nu se uita după băieţi! Domnişoara asta respectabilă şi cuminte care petrecea în fiecare zi ore întregi exersând la pian, care avea capul pe umeri în vreme ce alte fete făceau... ce se presupune că făceau alte fete. Oare acest James va crede despre ea că e genul de fată care sărută băieţii de la prima întâlnire?

A mers spre casă împreună cu tatăl ei, încheindu-şi până sus nasturii de la gulerul paltonului. Era o noapte neobişnuit de friguroasă. Braţul ei drept încă îşi amintea de felul în care se sprijinise de braţul lui James, iar mâna ei dreaptă, de atingerea mâinii lui. Trupul ei îşi amintea cum se mişcase în ritmul trupului lui şi cum fusese tras mai aproape de el, la sfârşitul ultimei melodii.

— Am dansat ceva, aşa-i? a remarcat tatăl ei.

Hazel s-a ruşinat, observând cum retrăia totul, cu braţele întinse către un James imaginar. S-a zis cu secretele ei!

— Doamna Kibbey s-a gândit că mi-ar prinde bine, a răspuns ea.

Aşa, dă vina pe doamna Kibbey, da? Laşo!
Tatăl ei, un bărbat cu braţe, picioare şi degete lungi, cu şanţuri adânci săpate în obraji, şi-a pus mâna pe după umerii lui Hazel.
— Doamna Kibbey are dreptate, a zis el. Trebuie să trăieşti şi ru un pic, fetiţa mea, şi să te distrezi! Nu doar să stai închisă între lioşorogi ca mine şi ca mama ta.
Ea şi-a lăsat capul pe umărul tatălui şi a zis:
— Nu spune prostii! Nu sunteţi „boşorogi”.
— Să-i spui asta lui Arthur! a răspuns tatăl ei.
„Arthur” era artrita care îi chinuia articulaţiile încheieturii şi ale degetelor.
— Vorbesc serios, Hazy! Ar trebui să petreci mai mult timp cu tineri de vârsta ta. Promite-mi doar că n-o să te îndrăgosteşti de vreun soldat. Nu de o inimă frântă ai tu nevoie acum!
Ea a dat din cap. Nu putea să-şi privească tatăl în ochi în clipa aceea. Şi cu siguranţă nu avea de gând să facă vreo promisiune.

Fir-ar săße! s-a mustrat ea din nou în gând. Nu eşti îndrăgostită de băiatul ăsta! Doar ce l-ai cunoscut în seara asta şi aţi dansat două dansuri. Oamenii care vorbesc despre dragoste după prima întâlnire au capul plin. cu lărâfe.
Şi atunci de ce îl sărutase pe obraz?
AFRODITA

Sărutai (partea a D-a) – 23 **noiembrie** 1917

DE CE ÎL SĂRUTASE HAZEL PE JAMES PE OBRAZ?

Aceasta era întrebarea care îl frământa pe James în timp ce dădea roată clădirii bisericii St Matthias. în sus, pe strada Woodstock Terrace, de-a lungul East India Dock Road, în jos pe Hale Street, apoi pe High Street şi înapoi. Briza Tami- sei aducea strigătele pescăruşilor şi zăngănitul de pe şantierul naval. în faţă se desfăşurau luminile pâlpâinde ale cartierului Poplar.

Fusese o chestie mai degrabă frăţească? Cu siguranţă asta voise să spună prin sărut: Nu spera la mai mult, tu, străin ciudat! Aici încep şi se încheie sentimentele mele pentru tine: bunăvoinţă platonică. Recunoştinţă patriotică. Aşa că uite un mic pupic drept dovadă. Şi-acum la revedere!

James a oftat cu un geamăt. Auzise poveşti de felul ăsta. Fete care umblau pe peroanele gărilor să dăruiască săruturi soldaţilor în uniforme ori noilor recruţi, la centrele de recrutare.

Iată locul! Chiar acolo, pe obrazul său, peste care îşi plimba un deget.

A trecut apoi pe lângă un cuplu care profita de o intrare adâncă şi întunecată pentru a se deda la nişte săruturi dintre-acelea cărora
Lois Prentiss sigur Îi s-ar împotrivi. Scena i-a amintit de acel surâs singular ce luminase buzele lui Hazel şi— 1 iacuse să se întrebe cum ar fi să i le sărute.

Ce se *întâmpla* cu el?

Războiul, şi-a zis el. Războiul îi tulburase simţurile. Războiul împinsese o lume întreagă până în pragul nebuniei. Nunţi de război, în pripă, copii de

război născuţi fără tată şi iubiri de-o clipă. Tot spectacolul ăsta de doi bani!

A închis însă ochii şi şi-a adus aminte, încă o dată, de emoţia de a o strânge la piept pe fata cu pianul.

II revedea pe tatăl ei ţinându-i paltonul şi îndrumând-o spre ieşire prin mulţime. Pentru nimic în lume nu ar merge în urma lor spre casă. Ar fi indecent.

Adresa ei. I-ar mai fi împărtăşit-o dacă l-ar fi privit strict ca pe un prieten?

După ce a trecut pentru a treia oară pe lângă îndrăgostiţii care se sărutau, s-a îndreptat spre casă. A traversat East India Dock şi a luat-o pe Kerbey Street, care ducea la apartamentul nnchiului său. A aruncat o privire către afişele cu piese de teatru şi la pancartele cu anunţuri de recrutare în marina militară. Când indicatoarele stradale au marcat intersecţia Kerbey Street cu Grundy, s-a oprit.

Grundy, colţ cu Bygrove, spusese Hazel. La etaj, deasupra frizeriei.

Sigur ajunsese acasă deja. în pat, gata de culcare, fără îndoială. Ce avea de pierdut dacă făcea un mic ocol? Doar ar identifica locul. Şi oricum trebuia să treacă pe la frizer. Poate că a doua zi ar putea veni să se tundă, iar cât ar sta acolo, ar putea... Ce? Să bată la uşa ei?

Dintr-odată, şi-a dat seama de crunta imposibilitate a întregii poveşti.

Putea totuşi să arunce o privire. Motivele sale erau nevinovate. Nu trăgea cu ochiul. Voia doar să vadă perdelele în spatele cărora fata de la pian îşi ducea viaţa ei luminoasă. Şi-o închipuia cu inocenţă cum doarme pe o pemă moale, cu genele împreunate delicat, cu părul lung împrăştiat în jurul său, cu mâinile zvelte cântând, în vis, Chopin.

AFRODITA

Noapte albă – 23 **noiembrie** 1917

HAZEL ERA DEPARTE DE AH ADORMIT. SE SCHIMBASE ÎII cămaşa de noapte şi-şi desfăcuse părul. Stătea pe un divan jos aflat sub fereastra dormitorului ei, cu braţele în jurul genunchilor, uitându-se spre stradă. în apartamentul de deasupra, cele două fete hătrâne, domnişoarele Ford, ascultau la gramofon înregistrarea de la „My Heart at Thy Sweet Voice”. Era cam târziu pentru operă, dar pe Hazel n-o deranja.

James Alderidge. Un nume drăguţ. Se putea şi mai rău, desigur.

Dansase două dansuri cu un străin şi *ti sărutase pe obraz?*

Şi-a lipit obrazul înfierbântat de geamul rece şi umed al ferestrei.

Cine ar fi crezut că, într-o zi absolut normală ca aceea, înainte de culcare, creierul ei avea să fie atât de zbuciumat? Acceptase cu reticenţă să cânte la bal, mai degrabă drept favor pentru doamna Prentiss, aşa cum se dusese şi în după-amiaza aceea la Spitalul de

Accidente din Poplar, ca să cânte pentru soldaţii aflaţi la recuperare.

James Alderidge. Urma să plece la război. Instrucţie, apoi tranşee. Asta putea fi sfârşitul – nu doar al prieteniei lor, ci, foarte posibil, chiar al vieţii lui.

Sau sfârşitul vieţii lui aşa cum o cunoscuse până atunci. Deja puteai vedea încolo şi-ncoace bărbaţi lăsaţi la vatră în scaune cu rotile, fără picioare. Cu mânecile îndesate în jachete, pentru a ascunde braţele lipsă. Desfiguraţi, cu cicatrici hidoase acolo unde obuzele le sfâşiaseră faţa.

Ştia şi ea toate astea. întreaga Britanie ştia ce preţ cumplit plăteau în fiecare zi tinerii ca să-l împiedice pe mârşavul kaiser. Bărbatul ăla malefic, stupid, oribil, ce-şi dezlănţuise armata ca pe un potop întunecat asupra Europei.

Gândul la jertfa înspăimântătoare, brăzdată pe chipul băiatului cu ochi căprui, adânci, i-a umplut lui Hazel ochii de lacrimi. Aşa că nu a apucat să zărească silueta din colţul străzii, ce privea lung spre fereastra camerei ei.

AFRODITA

Barba Regelm – 23 **noiembrie** 1917

IATĂ FRIZERIA. „LA BARBA REGELUI”. JAMES A ZÂMBIT. Hazel Windicott locuia chiar deasupra „Bărbii Regelui”. Asta însemna aşadar că ea ar fi pe post de nas?

Era atât de proastă gluma, că a început să râdă pe înfundate.

în ferestrele întunecate ale apartamentului de la etaj se reflecta difuz globul unui felinar din colţul străzii. în lumina de Ia etajul al doilea se contura silueta unui gramofon. Se auzeau acorduri tânguitoare dintr-o operă. Mezzosoprană. Foarte romantic.

Dar nici urmă de Hazel Windicott. Oare îi dăduse o adresă greşită?

A dat roată colţului şi s-a oprit. Fata cu pianul se sprijinea de loreastră, dusă pe gânduri. James i-a zărit

părul lung, revărsat pe spate, şi gulerul unei cămăşi albe de noapte.

Starea ei de reverie I-a făcut să încremenească.

în timpul zilei, colţul ăsta de stradă răsuna de muzica interpretată la pian de Hazel. Ce noroc pe frizerul ăla, domnul Barba Regelui, să asculte cât e ziua de lungă asemenea armonie, peste zgomotele mecanice ale foarfecilor de tuns!

James Alderidge, s-a mustrat în sinea lui, ai intâlnit-o o singură dată N-o cunoşti deloc. Şi eşti un prost.

DECEMBRIE 1942

O întrerupere

— EL ARE DREPTATE ÎN PRIVINŢA ASTA, ZICE ARES. Povestea e complet nesărată. Un băiat se îndrăgosteşte de o fată, dansează şi ei un pic, apoi visează cu ochii deschişi unul la altul. Şi ce dacă? Nu s-a întâmplat nimic.

Afrodita mijeşte ochii.

— *Totul* s-a întâmplat.

Ares îşi dă ochii peste cap.

— Treci la faptele adevărate! îi spune el. Treci la etapa de pe front. La câmpurile de luptă ucigaşe. Acolo se petrec poveştile de război.

— Cine ţi-a cerut părerea? intervine Hefaistos, cu diplomaţie.

— Dar nu spun o poveste de război, răspunde Afrodita. Asta e ceea *ce Jiu* eu, şi o fac în felul meu.

— Continuă! o îndeamnă Hefaistos. Sunt curios.

— Păi înseamnă că eşti un fraier, îi dă replica zeul războiului. Uite! Eu ştiu povestea. Două suflete singuratice se întâlnesc, poc, li se aprind călcâiele. Şi cred că au inventat amorul. Umblă împreună câteva zile, apoi el pleacă la război. E îngrozitor, bu-hu-hu, lui îi e dor de drăguţa lui, ei, de el. La început îşi scriu scrisori, până când tranşeele îl transformă din „Băiatul îndrăgostit" în „Puştiul care se fereşte disperat să nu-i mănânce şobolanii faţa". Ea face nişte muncă de voluntariat – iar aici Ares capătă o expresie batjocoritoare – într-o tentativă *vitează* să fie şi ea ca băieţii trimişi peste hotare şi să-şi aducă meschina contribuţie. Plânge cu faţa înfundată în pernă,

întrebându-se de ce au încetat scrisorile. Timpul trece. Amândoi se schimbă. Tragediile ies la iveală ca furunculele. Dau vina pe mine pentru problemele lor. Şi aşa mai departe.

Dacă Ares ar fi fost muritor, privirea pe care i-o aruncă acum Afrodita i-ar fi pârjolit carnea de pe oase.

— Ai terminat? întreabă zeiţa iubirii.

Ares nu se sinchiseşte să răspundă.

— Ţi-e sete, draga mea? întreabă Hefaistos şi face să apară un pahar cu picior plin cu ambrozie pe care îl transferă imediat în mâna Afroditei, care pare surprinsă, dar ia o înghiţitură.

Hefaistos înfoaie o pernă de pe pat şi şi-o potriveşte la spatele lui cocârjat.

— Nu sunt aici pentru că ard nerăbdare să te ascult pe tine, belicosule, zice el. Vreau s-o ascult pe soţia mea.

Ares râde.

— Acum iei lecţii de iubire de la muritori, fierarule?

— Nu ţi-ar strica nici ţie câteva, îi zice Afrodita.

AFRODITA

Prins – 23 noiembrie 1917

JAMES CREZUSE CĂ VA SCĂPA FĂRĂ CA HAZEL SĂ-L zărească.
Dar Hazel l-a văzut.
Se prea poate să fi avut şi eu ceva de-a face cu asta.
După cum spuneam, nu am intervenit, dar întreaga scenă, colţul străzii, felinarul, umbrele, muzica de operă revărsându-se de la etaj, cămaşa de noapte cu franjuri – ce era să fac? Sunt o artistă.
I-am orientat privirea către stradă. S-a ferit imediat de la fereastră când a zărit pe cineva stând acolo. Când a observat că omul şi-a întors capul, s-a aplecat aproape de geam.
Chiar *era* James Alderidge.
Ar fi trebuit să o supere faptul că era acolo? Cum ar fi putut s-o supere un lucru atât de minunat?
La vederea ei, chipul băiatului s-a luminat. A ridicat puţin mâna, într-o tentativă de salut, apoi şi-a îndesat-o în buzunarul paltonului şi a luat-o grăbit în sus, pe stradă.

AFRODITA

Un bilet – 23 noiembrie 1917

IDIOTULE, IDIOTULE! ŞI-A SPUS. TE UIŢI PE FURIŞ LA

ferestre? Ar trebui să pună poliţaii pe urmele taie.
Un scârţiit I-a făcut să se oprească.

S-a întors şi a zărit chipul lui Hazel aplecându-se peste pervaz şi valuri lungi de păr atâmându-i pe după umeri.
— Pssst! a făcut ea şi a aruncat pe trotuar ceva alb, după care a închis fereastra şi a dispărut.
James a găsit obiectul alb printre resturile de gunoi împrăştiate l.i colţul străzii. Era o hârtie împăturită. James se aşteptase întrucâtva la o batistă cu tiv de dantelă. Dar aici nu era înfloritoarea a-tate medievală Camelot, iar el nu era vreun cavaler.
A făcut câţiva paşi mai aproape de felinarul stradal şi a despă- i liric bileţelul.
8 dimineaţa mâine, scria pe el, cu litere înalte, precise, verticale. Precum codiţele notelor muzicale. *Cafea la ceainăria J. Lyons de pe ('hrisp Street, Guildford.*
James Alderidge a ridicat privirea spre fereastra acum întunecată şi a zâmbit. Domnişoara Hazel Windicott nu mai era la vedere. înghiţită de întuneric. Oare îl putea zări? Nu ştia.
Dar eu ştiam. Sigur că putea să-l vadă!

AFRODITA

— 24 noiembrie 1917

ÎNTRUCÂT ANUMITE PERSOANE – AL CĂROR NUME nu-I voi dezvălui – par să nu aibă răbdare cu profunzimea de detaliu pe care le-o dedic acestor îndrăgostiţi în primele lor ore în care se caută unul pe altul, cu inimile săltânde, voi trece peste drama nopţii lor nedormite, peste momentul ridicol al trezirii cu noap- tea-n cap, peste emoţiile pregătirii şi ale

aranjării, în deplină linişte, spre a nu trezi unchii şi părinţii ce dorm până mai târziu într-o zi de sâmbătă. îi voi scuti pe cârcotaşi de încordarea frenetică ce îi cuprinsese pe cei doi tineri îndrăgostiţi, în drumul lor matinal prin Londra, către ceainăria J. Lyons. Nu voi aduce vorba nici despre zbuciumul constant al îndoielii – teama că acel ceva, despre care ei sperau să fie într-adevăr ceva, nu era de fapt nimic, că îngăduiseră sentimentelor să clocotească pentru absolut nimic, pur şi simplu.

Nu era vina lor că se înfierbântaseră. Nu-şi puteau imputa absenţa indiferenţei mai mult decât ar fi putut să-şi impună, prin voinţă, să înceteze a mai respira.

Jeamana

Era timpul ca James şi Hazel să se cunoască aşa cum trebuie. Să afle dacă magia muzicii, razele lunii şi mişcările mlădioase erau tot ce avuseseră de împărtăşit ori dacă zorii unei zile londoneze mohorâte şi murdare şi o cafea ieftină i-ar putea face să simtă acelaşi lucru unul pentru celălalt.

Există ceainării J. Lyons răspândite peste tot prin Londra. Spaima absurdă a lui James era că n-avea s-o nimerească pe cea bună. A ajuns cu mult înainte de ora opt şi, negăsind-o pe Hazel, a început să se plimbe încolo şi încoace pe stradă. La 8 a intrat în ccainărie, s-a aşezat pe o bancă, şi-a mototolit pălăria, a netezit-o şi apoi a mototolit-o la loc.

Hazel întârzia. Nici nu era de mirare, de vreme ce călătoria ei sr desfaşurase după cum urmează:

Mergea până la colţ, apoi făcea cale-ntoarsă, apoi o lua din nou pr urma primilor paşi, mergând un pic mai departe, apoi se panica şi o lua la goană spre adăpostul casei. Când ajunsese la ceainărie, bluza şi jacheta îi erau asudate, cu toate că dimineaţa era rece şi umedă. Şi aşa, ţinându-şi răsuflarea, ca şi cum asta l-ar putea cumva sili şi pe James Alderidge să facă întocmai, în caz că ar sesiza vreun miros neplăcut, a intrat în ceainărie.

James a sărit ca ars. Şi-a dat seama că mişcarea a părut prea nerăbdătoare, aşa că a înţepenit pe dată. Dar cu expresia de pe chip habar n-avea ce să facă.

Hazel l-a văzut sărind într-un soi de spasm ce trăda în mod evident dezamăgirea şi pe urmă strâmbându-se dezgustat.

Ştia ea! Mirosea îngrozitor. Arăta îngrozitor. Ea *era* îngrozitoare! Iar să-l invite aici fusese o idee absolut îngrozitoare. A rămas cu mâna pe clanţa uşii, încercând să găsească o cale de scăpare. Părinţii ei nu trebuiau să ştie. Avea să fie ca şi cum nici nu s-a întâmplat.

James şi-a simţit inima grea urmărindu-i îngrijorarea de pe chip. Era şi mai încântătoare în

lumina dimineţii, în haine de zi cu zi. Era limpede însă că voia s-o ia la fugă. Ce ar fi putut să-i spună ca să-i aline neliniştea şi să-i dea de înţeles că era liberă să plece?

— Bună dimineaţa! a zis el, zâmbind din reflex.

Asta faci când dai „bună dimineaţa”.

— Bună dimineaţa! a răspuns ea şi i-a întins mâna.

Asta faci când spui „bună dimineaţa” într-o ceainărie cuiva cu care nu te îmbrăţişezi ori săruţi.

Dar ea îl *sămtasd* Ah, ce chin!

James i-a strâns mâna. I-a zâmbit, iar Hazel a uitat că mai devreme voia să fugă. Se prea poate ca şi parfumul lui să fi avut de-a face cu asta.

— O masă pentru două persoane? am întrebat eu.

M-au urmat spre o masă dintr-un colţ ferit. James i-a tras lui Ha2el scaunul să se aşeze şi i-a agăţat paltonul în cuierul de la intrare. Era un singur cârlig liber, aşa că şi-a pus paltonul peste al ei, gest care l-a făcut să roşească. S-a aşezat apoi pe scaunul din faţa lui Hazel.

îl iubesc pe băiatul ăsta! într-un sens pur spiritual.

— Recomand prăjitura cu lămâie, am zis eu şi le-am întins meniurile.

Fetele de la servire erau cam lente în dimineaţa aia. Cei doi porumbei poate-îndrăgostiţi-poate-nu se clătinau pe muchie de cuţit, iar dacă nu reuşeam să-i aduc împreună la o masă, se putea întâmpla orice. Aşa că m-am întrupat într-o chelneriţă respectabilă, de vârstă mijlocie. Cât m-a durut să îmbrac uniforma temă

a fetelor care servesc la J. Lyons... nu am cuvinte să exprim. Dar fac şi eu sacrificii.

Şi nu, *nu* consider că am trişat, că am intervenit sau că am manipulat. Am făcut numai ceea ce un angajat competent al unei ceainării ar fi trebuit să facă. Uneori, destinele atârnă de lucruri chiar mai banale decât flirtul unei chelneriţe cu patiserul, în bucătăria localului.

Hazel şi James studiau meniurile ca şi cum vieţile lor depindeau de ele. Era mai sigur decât să se uite unul la altul. Am trimis o mică boare de atracţie care să plutească până în spate, la bucătărie, şi s-o mai ţină pe adevărata chelneriţă la vorbe dulci cu Domnul Pati-nrr. care tocmai făcea trandafiri din glazură. Asta m-a obligat să arrvcsc şi alţi câţiva clienţi, dar m-am înarmat cu o cafetieră plină ai cafea Columbia fierbinte şi le-am înveselit puţintel dimineaţa tururor. Mai ales unui domn voinic şi chel. Cred că bătrânul vulpoi a bănuit că, dincolo de aparenţe, ascund eu ceva. Fusese vreun NOI de Don Juan cândva, când încă îi ajungeau găurile de la curea.

M-am întors iute înapoi la James şi Hazel. Se mai destinseseră vorbind.

— Mă scuzaţi, mi-a spus Hazel foarte serioasă. Nu am găsit în meniu prăjitura cu lămâie.

Abia m-am abţinut să chicotesc.

— E în meniul special de azi, i-am răspuns.

— Mă întreb cum au făcut rost de zahăr, a zis Hazel ca pentru sine. Raţionalizarea alimentelor e foarte strictă. James, să comandăm deci prăjitură? s-a întors ea către el.

Şi uite aşa, i-a spus direct pe nume, ca unui prieten.

— Sună delicios, Hazel!

Şi James s-a întors spre mine cu o expresie serioasă:

— Două felii, vă rugăm!

Puiuţii mei drăguţi parcă erau la un ceai dansant în doi, organizat la grădiniţă. Băieţelul jucând în faţa fetiţei rolul unui om mare. Sperând că va fi iubita lui. Vedeţi acum de ce-mi iubesc munca, nu-i aşa? De ce nu e o carieră, ci o chemare?

M-am întors la masă, am făcut să apară două felii zdravene de prăjitură şi le-am servit. Bătrânul domn m-a bătut uşor pe umăr, dorind şi el să comande acelaşi lucru. Până mi-am încheiat tura de lucru, am servit prăjitură la alte patru mese. Din partea casei – adică din partea zeiţei. Marele Război intrase în al patrulea an, iar britanicii *aveau nevoie* de ceva dulce.

James şi Hazel trebuiau să înfrunte o nouă corvoadă – să mănânce oare amândoi de faţă cu celălalt, riscând să facă firimituri ori să scuipe stropi din crema de lămâie? Pe de altă parte, dacă nu mâncau, atunci erau nevoiţi să stea de vorbă. Vorba vechiului cântec scoţian: „O, tu o iei pe drumu' ăl mare, eu o iau pe scurtătură, şi-am s-ajung în Scoţia 'naintea ta”. Hazel a apucat-o pe drumul mare – prăjitura –, iar James, pe scurtătură, vorbitul.

— Mă bucur nespus să te revăd, a zis el.

El ajunsese în Scoţia 'naintea ei.

Ei bine, cam aşa stătea treaba. Sărise peste formalităţile introductive. Nu mai era cale de întoarcere.

Cuvintele lui au prins-o pe Hazel cu furculiţa în gură şi cu o bucată mare de prăjitură topindu-i-se pe limbă.

— Mmh! a răspuns ea elegant.

Iată-l însă pe James în toată splendoarea, cu ochii aceia căprui, plin de bunătate, aşteptând răbdător şi privindu-i chipul ca şi cum nu s-ar fi putut sătura vreodată! Cu ochii larg deschişi, ea a savurat clipa aceasta şi a reuşit, ca prin minune, să înghită prăjitura fără să se înece.

— Şi eu, a zis şi şi-a amintit de şerveţel. Şi pe tine, adică. Mă bucur să te văd!

într-adevăr aşa era, si nici vorbă să se ascundă.

AFRODITA

întrebări – **24 noiembrie 1917**

NU E UŞOR SĂ TE ÎNGRIJEŞTI DE O IUBIRE ÎN FAZA ri de bebeluş. E o chestie zgomotoasă, gânguritoare, vorbăreaţă. 1)acă aş sta să o ascult îndeaproape, aş îmbătrâni – atâta doar că ru, desigur, nu îmbătrânesc. Chiar şi aşa, tot e un efort, dar şi o bucurie, să urmăresc tot ce-şi spun şi ce nw-şi spun îndrăgostiţii. I)r pildă:

Ce te-a făcut să vii la dans aseară, deşi nu cunoşteai pe nimeni?

„închipuie-ţi cum ar fi fost dacă n-ai fi venit!”

Mereu cânţi la pian la astfel de serate?
„Sau şi dansezi cu alţi băieţi?”
Spune-mi cum e în Chelmsford!
„Pun pariu că fetele din Chelmsford sunt mai drăguţe.”
De când studiezi pianul?
„Cum se face că o fată atât de talentată mănâncă prăjitură cu bmâie într-o ceainărie cu un tip ca mine?”
Cu ce te ocupi în industria construcţiilor?
„Se întâmplă vreodată să se prăbuşească peste muncitori grinzi j»rc-le şi să-i omoare?”
Care e compozitorul tău preferat?
„Sper că ai unul. Nu fi un ignorant într-ale muzicii.”
Ai gramofon?
„Zâmbeşte încă o dată! Uite aşa! Mi-ar plăcea să am o fotografie cu zâmbetul tău, s-o ţin în portofel.”
Povesteşte-mi despre părinţii tăi!
„Uită-te la tine ce dichisit eşti! Cât mă bucur că nu eşti vreun nespălat!”
Zi-mi şi tu despre ai tăi!
„Ei ştiu că eşti aici cu mine? E în regulă?”
Crezi că o să cânţi vreodată la Royal Albert Hali?
„Aş putea să stau de vorbă cu tine toată ziua.”
De ce nu? Sunt sigur că ai putea.
„Aş sta în primul rând.”
Dacă ai putea să construieşti orice clădire îţi doreşti, care ar fi aceea?
„Ah, de ce trebuie să pleci pe front? De ce acum?” Ştii unde vei fi mobilizat în Franţa? „îţi cer scuze! Uită că te-am întrebat aşa ceva!” Ştii franceză?
„Ştiu că se citeşte pe mine teama de a pleca. O să mă dispreţuieşti pentru asta?”

Trebuie să te întorci acasă în curând? Ai ceva de făcut azi? „Te rog, nu! Nu pleca deja! Avem atât de puţin timp!” Hai să ieşim la plimbare, bine?
„Când o să apuc să-ţi întorc sărutul pe care mi l-ai dăruit?”

DECEMBRIE 1942

Făurire, contopire

ARES STĂ TOLĂNIT PE CANAPEA, SUB PLASA AURIE.

Al rodită are privirea pierdută şi o expresie blândă.

Soţul ei o urmăreşte, văzând cum o lacrima îi străluceşte la ri>ada ochiului. Muritorii ăştia îi fac ceva Afroditei. Dar ce anume? Pentru zeul fierar, cei doi par a fi nişte oameni oarecare printre alte milioane ca ei.

îşi aminteşte imediat însă de valul de extaz şi de sentimentul ilr *bine* care-l cuprind atunci când scoate din cuptor o sabie în- *i* insă. *Asta* e menirea lui. Să făurească, să contopească şi să stăpânească focul şi fierul, cu toată puterea şi rezistenţa lor, să creeze .ist fel lucrări folositoare şi frumoase. Dacă asta-i dă înflăcărare şi neînduplecate, cum să nu ajungă el să semene cu fierul din lorjărie?!

Exaltările şi rănile iubirii erau lucrările Afroditei. Să nască păunim – asta era menirea ei. Şi ea era tot o fauritoare, maestra unui jllfel de foc, şi lucra cu materiale mai puternice şi mai rezistente decât carbonul şi fierul. Şi ei ce-i oferea toată truda asta?

Dacă şi-ar fi dorit o zeiţă a căminului şi a casei, a căsniciei domestice şi devotate, Hefaistos s-ar fi putut căsători cu Hestia. Poate că aşa ar fi trebuit. Era singură, iar din ce se spune, şi gătea loarte bine.

Dar Hestia n-ar putea fi niciodată... *Afrodita.* Odată ce-ai cu- noscut-o pe zeiţa dragostei, nu mai poţi da înapoi. Nu mai poţi uita. Nu poţi trece peste. N-o poţi părăsi.

AFRODITA

0 plimbare – 24 noiembrie 1917

M-AM SIMŢIT CA O MAMĂ CARE SE UITĂ DUPĂ uimitul ei cu mers şovăitor, în prima zi de şcoală, atunci când I l.i/cl şi James au ieşit din ceainăria J. Lyons, unul lângă celălalt, iniruntând frigul acelei dimineţi cenuşii.

Au luat-o pe Guilford Street până pe Upper North, care se rnnrinua cu Bow Common Lane.

— Pe aici, a zis Hazel, e mai puţin probabil să dau peste ci- nrva cunoscut.

Chipul lui James s-a întristat.

— Deci sunt un secret?

1 lazel i-a aruncat o privire sfioasă.

— Secretele sunt palpitante, nu?

El nu a spus nimic, doar şi-a tras pălăria mai jos peste frunte.

— Iartă-mi! a reluat Hazel după o vreme. Toată chestia asta r nouă pentru mine. Nu vei fi un secret. Chiar aseară, a adăugat ra, zâmbind larg, tata mi-a spus că ar trebui să mă bucur şi eu un pii de viaţă.

James ar fi vrut să-i dea o îmbrăţişare omului ăluia.

— Dacă nu sunt un secret, a întrebat el, atunci ce sunt?

Hazel a simţit cum i se învârtejeşte mintea. Ce să spună? Ce
vorbe risca oare să-i iasă pe gură fără voia ei?

Cai şi trăsuri, automobile zgomotoase, vânzători ambulanţi, copii ciondănindu-se, cumpărători căutând să se tocmească, cu toţii treceau pe lângă ei pe stradă, dar Hazel şi James ar fi putut la fel de bine să se găsească singuri pe o insulă pustie.

— Eşti o partitură nouă-nouţă, a zis ea încet, a unui cântec pe care, odată cântat, aş jura că l-am ştiut dintotdeauna.

„Ştiut dintotdeauna” însemna ceva, nu-i aşa? Fată isteaţă.

Şi-a ridicat privirea spre chipul lui, aşteptând dovada că spusese prea mult. Că-şi deschisese inima prea mult. Dacă inima lui şi-ar fi dorit s-o întâlnească pe a ei la jumătatea drumului, cu siguranţă el i-ar fi zâmbit. Sau chiar îi zâmbise, adineaori?

— O filă de partitură, asta sunt? a tachinat-o el. Ceea ce mă face cam *plat,* aşa-i?

Era atât de groaznică gluma, încât era perfectă.

— Prefer domnii *ascuţiţi* la minte, i-a dat ea imediat replica.[I]

Prinsese gluma! Sigur că da!

— Nu sunt cu nimic „nou”, domnişoară Hazel Windicott, a spus el. Ani la rând m-am învârtit prin Chelmsford.

Ea a clătinat din cap.

— Nu, nu-i adevărat, a zis. Ai apărut ca de nicăieri.

— Nu eu, a răspuns el simplu. Ci tu.

Amândoi şi-au dat atunci seama că mâinile lui Hazel îşi făcuseră drum într-ale lui. Descoperirea i-a luat pe

---

I În original, joc de cuvinte intraductibil, bazat pe diferenţa dintre *flat* – plat, dar şi bemol, şi *sharp* = ascuţit, dar şi diez (n. red.).

amândoi prin surprindere. Niciunul nu-şi amintea să fi înfăptuit gestul ăsta.
Ei nu făcuseră nimic. Ci eu. Căci chiar nu era momentul să stau degeaba.
Şi nu, asta *nu* se cheamă intervenţie! Hazel avea oricum mâinile reci.
James s-a uitat la vârfurile acelor degete amorţite lipite de ale «iilr şi, instinctiv, a dus întreg mănunchiul sub palton, la căldura ilin dreptul inimii sale.
Poate că pentru James acolo era inima, dar pentru Hazel... Milinile ei tocmai fuseseră aşezate peste pieptul musculos al unui lAnăr chipeş, care, se pare, jucase peste vară un rol *activ* în industria lonstrucţiilor. O explozie de senzaţii i-au asaltat creierul, apoi şi i rutul trupului.
Şi-a retras retrase iute mâinile – trebuie să recunosc că gestul m-.i necăjit – şi a scos un geamăt.
HI a tras-o mai aproape.
— Ce-i cu tine? a strigat el. Te simţi bine?
Fia a clătinat din cap.
- Cine *eşti*? a întrebat ea. *Ce* eşti? Merg şi eu la o serată cu dans **ţi il** rodată mă trezesc furişându-mă ca să mă întâlnesc cu un tânăr nminoscut, căruia îi spun lucruri pe care nu le-aş a rostit niciodată. Simt o *fată cuminte* care cântă la pian, a zis ea, atingându-şi indignată 11« vi cula. De obicei, pentru doamne în vârstă. Iar tu m-ai făcut să...
— ... săruţi pe obraz un băiat pe care tocmai l-ai cunoscut?
1 lazel şi-a acoperit ochii cu mâna.
— Chiar trebuia să spui asta?
Iii i-a îndepărtat cu blândeţe mâna.

— Numai la asta mă gândesc de-atunci.
Viscerele lui Hazel se zvârcoleau precum pletele Meduzei.
I-am şoptit la ureche: „Nu-ţi fie frică de el, Hazel”.
— Mi-e frică de tine, James Alderidge, i-a spus ea, obrăznicătura.
HI s-a dat înapoi, cu palmele ridicate în semn de capitulare.
(, Voarea de pe chipul lui mi-a frânt inima. La fel şi lui Hazel.
— Nu, a reluat ea. Eşti un tânăr ireproşabil. Mi-e frică de *mine* iilunci când sunt cu tine.'
— Hai mâine cu mine! a zis el. La concertul de duminică de la Royal Albert Hali.
— Chiar până acolo? El a ridicat din umeri.
— Ce, e departe? Ea a dat din cap.
— Tu chiar nu prea cunoşti Londra, nu-i aşa?
Şi-a ridicat privirea către ochii lui căprui, adânci, şi a clipit în faţa a tot ce zărea în ei. Apoi a zâmbit şi a zis:
— Bine atunci!
Gropiţele lui au strălucit. S-a aplecat şi a sărutat-o pe frunte.
— Uite-aşa! a zis el. Acum suntem chit. Ţi-e mai bine? Hazel a luat o hotărâre. Putea fi alături de James aşa cum o
cerea buna-cuviinţă. însă a decis să fie acea fiinţă înspăimântătoare, pentru că era limpede că asta îşi dorea să fie.
Gropiţele lui erau de vină. S-au clătinat imperii şi pentru mai puţin de-atât.

AFRODITA

Rămas-bnn – 24 noiembrie 1917

IAMES A CONDUS-O PE HAZEL PÂNĂ LA COLŢUL «năzii, de unde se putea zări stâlpul frizeriei Barba Regelui. Ni- i iu nul dintre ei nu ştia cum să-şi ia rămas-bun.

— Mâine, i-a amintit el. La concert. Şi poate mergem la un i i'.ii după?

— Când să ne întâlnim? a întrebat ea, muşcându-şi buza.

,Vi ce le spun părinţilor?

— Hai să ne întâlnim la ora unu! Exact aici. Apoi s-a uitat la r.i şi a întrebat-o: Deci iau bilete?

Ea a dat din cap.

— Ia bilete!

Era momentul să se despartă. Ştiau amândoi. Dar niciunul nu ir mişca.

— Ce faci de obicei duminica dimineaţă? a întrebat-o el.

— Merg la St Matthias. Acompaniez corul, a răspuns ea. Or- ţţ.mistui e...

— Pe continent?

Ea a dat din cap afirmativ, dar s-a corectat imediat.

— A murit acolo, a zis. Deci nu e acolo, deşi e, pentru că e îngropat în Flandra.

în clipa aceea, nu-l putea privi în ochi pe James.

El a înţeles. A încercat s-o înveselească cu un strop de poezie.

— „De va fi să mor, să mă porţi în gând astfel: ca pe un petec de pământ de pe un câmp străin...”

— „... ce va rămâne Anglia pe veci”[1], a mormăit Hazel. Doar că putrezită.

Nu muri!

— E în regulă, a spus el. Sunt împăcat cu gândul. În privinţa plecării.

Era o minciună şi un adevăr totodată, care devenea cu fiecare clipă mai degrabă o minciună.

— Au plecat atâţia, iar dacă eu rămân... Cineva trebuie să oprească atacurile kaiserului.

Însă ce putea ea să spună? Că *ea* nu era împăcată când se gândea la plecarea lui? Nu era împăcată deloc.

James a încercat să rupă tăcerea.

— Era un organist talentat?

— Nu în mod special, a răspuns ea, strâmbând din nas. La comemorarea lui însă ai fi zis că a fost vreun Georg Friedrich Händel.

Fără prezenţa lui Hazel, restul zilei se căsca înaintea lui James precum un hău. îşi dorea să-şi poară lăsa capul pe gâtul ei. Chiar şi aşa, înfăşurat în fularul aspru, de lână.

Dar era prea repede şi nu-i putea cere atât de mult unei fete pe care o ştia de mai puţin de douăsprezece ore, o fată cu care împărţise două dansuri şi o ceaşcă de cafea. (O cafea *excelentă,* dar chiar şi aşa.)

Aşa că i-a apucat mâna şi i-a strâns-o.

— Păi cred că e timpul să mă duc.

Ea şi-a înclinat capul.

— Sunt sigură că ai o grămadă de lucruri de rezolvat.

I Versuri din poemul „Soldatul”, publicat în 1915 de Rupert Brooke, poet englez (I887-I9I5) (n. tr.>

Oare avea să o sărute? Hazel aştepta să vadă ce urmează. îşi • lorca să fie sărutată? Se străduia să nu se uite fix la gura lui.
Atât de frumoasă! Era atât de frumoasă! întâi a fost muzica, apoi ochii şi părul ei, dar acum vedea James cât de minunată era întreaga ei făptură. Ar trebui să-i alunge cu băţul pe alţi băieţi din |iirul ei.
„Sărut-o”, i-am spus.
EI şi-a trecut blând degetul, într-un gest rapid, peste obrazul ei ţi vârful nasului.

Pleacă acum ori niciodată, *şi-a spus el în gând.*
— Pe mâine! a zis către ea şi a dat să plece.

I ară sărut.
— Ora unu!
O încercare curajoasă şi veselă din partea ei de a nu părea deranjată că nu a primit un sărut. Dar pe mine nu m-a păcălit.
Nu avea niciun rost să reziste sau să caute explicaţii. James nu rra sigur dacă putea îndrăzni să numească cumva ceea ce simţea, insă ştia că fericirea lui îi aparţinea fetei cu pianul. Indiferent dacă **r.i** avea sau nu s-o primească şi s-o ţină la adăpost pentru el.

AFRODITA

Între – 24 noiembrie 1917

HAZEL S-A ÎNTORS ACASĂ, UNDE NU ERA NIMENI, căci părinţii ieşiseră cu nişte treburi, aşa că nu a fost nevoie de explicaţii şi mărturisiri stânjenitoare. Nu încă. S-a aşezat Ia pian pentru o sesiune lungă şi serioasă de studiu. Exact remediul solid şi practic de care avea nevoie după douăsprezece ore de stat cu capul în nori. Se întrerupea însă în mijlocul pieselor şi privea lung pe fereastră. Oare ce făcea James acum? Ea făcea greşeli ridicole la pian. Cânta balade sentimentale, siropoase. Era deznădăjduită.

Nici James nu se descurca mai bine. A mers cu unchiul său, Charlie, la un depozit de echipamente militare ca să-şi cumpere uniforma şi raniţa. „Strânge-ţi necazurile în vechea-ţi raniţă şi zâmbeşte, zâmbeşte, zâmbeşte.” Cântecul ăsta de război care se auzea întruna i se învârtea în cap. Un vânzător bătrân şi unsuros i-a înşirat toate relele din tranşee pentru a căror prevenţie ori tratare avea nevoie de diverse produse. Piciorul de tranşee.[I] Păduchi. Degeraturi. Umezeală cât cuprinde. Şobolani. Noroi. Şrapnele. Foamete. Cangrene. Boli venerice.

Lui James îi venea să vomite.

I Afecţiune frecvent întâlnită la soldaţi pe timp de război, caracterizată prin degenerarea pielii la nivelul picioarelor din cauza expunerii prelungite la umezeală şi frig (n. tr.).

— Nu-ţi face griji! a zis unchiul său în timp ce luau prânzul în oraş. Poate o să ajungi într-una dintre colonii. Sau o să primeşti misiuni domestice.
Unchiul Charlie fusese înrolat în cel de-al Doilea Război al Nurilor[1], dar nu luptase. Se ocupase de aprovizionare şi transport.
— În plus, a adăugat el, americanii o să vină de îndată ce preşedintele Wilson îi bagă la recrutat, instruit şi echipat. Poate că *¡mul ăsta* se termină până la Crăciun.
Spre deosebire de 1914. Aşa credea toată lumea şi atunci.
— Cum a fost la bal aseară? l-a întrebat. Ai dansat cu vreo fată frumuşică?
James a coborât privirea în podea. Simţea cum unchiul era cu ochii pe el.
Unchiul Charlie a chicotit.
— Ai cunoscut pe cineva, aşa-i?
Nu mai era nevoie de niciun răspuns, aşa că James a tăcut.
— Bravo ţie! i-a zis unchiul. Mai ai niţel şi te prezinţi la biroul dr înrolare. Meriţi şi tu o porţie de distracţie.
James s-a înfiorat la auzul vorbelor lui. Domnişoara Hazel Windicott nu era nicidecum „o porţie de distracţie”. A terminat ivpede de mâncat, i-a mulţumit unchiului Charlie şi a ieşit să cu- i reiere Londra. S-a oprit în cele din urmă la cinematograf, singur, unde a

I Conflict armat (1899—1902) dintre Marea Britanie şi coloniştii olandezi ilin Africa de Sud, încheiat cu victoria Marii Britanii. Primul Război al Burilor ,i .îvut loc în anii 1880—1881 (n. tr.).

urmărit până la final un film mediocru, apoi s-a dus acasă .si a adormit.
Hazel şi-a petrecut seara la predică împreună cu mama ei. Un preot militar împărtăşind poveşti emoţionante despre cum veghează Dumnezeu asupra credincioşilor britanici aflaţi pe front.

Dar nu şi asupra organistului nostru, *s-a gândit Hazel.*

Tatăl ei era la Sala Municipală – aşa se numea teatrul din Po- plar, care era şi cabaret şi unde cânta el în fiecare sâmbătă noapte. După încheierea predicii, Hazel a însoţit-o acasă pe mama ei, apoi s-a dus la Sala Municipală să petreacă seara cu tatăl său.

— Nu e un loc potrivit pentru o tânără domnişoară, s-a împotrivit mama. Tatăl tău n-o să fie prea încântat.

— O să-i întorc partiturile, a liniştit-o Hazel. O să stau cuminte pe bancă.

Şi aşa a şi făcut. Era o noapte plăcută, iar ea s-a cuibărit lângă tatăl său, care purta melon, cămaşă în dungi si papion. Degetele lui sprintene presărau cu înflorituri melodii în vogă precum „Bicycle Built for Two”, „I'm Henery the Eighth, I Am”, „Burlington Bertie from Bow” şi, desigur, „Tipperary”.

Hazel ştia că felul tatălui ei de a cânta la pian l-ar îngreţoşa pe *Monsieur* Guillaume, profesorul ei, dar ei tot îi făcea plăcere să-l vadă cântând. Pe când era doar o mogâldeaţă, tăticul o ţinea în poală şi, cu braţele încolăcite în jurul ei, cânta la pian ca şi cum fetiţa lui cu păr cârlionţat nu i-ar fi împiedicat vederea. întinderea aceea de clape părea maleabilă şi plină de însufleţire sub vraja lui şi a melodiilor uşuratice pe-atunci la modă printre vedetele music-hall-urilor.

Şi, oh, chiar erau vedete! Unul după altul, cântăreţii îşi meritau locul pe scenă si cucereau inimile întregului cartier. îşi susţineau reprezentaţia, făceau o plecăciune în faţa publicului, dădeau un bis, apoi se grăbeau în culise, căci afară îi aştepta o maşină care zbura cu ei spre alt cabaret, pentru un nou spectacol. Cei mai populari artişti puteau să cânte, să danseze, să spună glume sau să ofere momente de pantomimă de zece ori, dacă nu mai mult, într-o singură noapte. În costume ţipătoare, în uniforme de ofiţeri, în fracuri şi veste strălucitoare, în rochii cu paiete. Iar unii dintre ei, în blackface[I].

Artiştii în blackface ridicau sala în picioare.

— Ia uitaţi-vă la ţicnitu' ăla! strigau femeile. Mai bagă un cân- Irc, tuciuriule!

Tatălui lui Hazel nu-i plăceau, însă. Atunci când urcau pe scenă siliştii cu faţa vopsită în negru, simţea cum gura i se încleştează şi nn-şi mai ridica privirea de la clape. Deşi în mod normal nu prea .ivra nevoie să se uite la claviatură.

— Tatăl tău e un laş, Hazy, i-a spus el. E nedrept ce fac oamenii ăştia. E dezgustător. E necreştinesc. Dacă aş fi bărbat adevărat, mi-aş da demisia în semn de protest.

Hazel i-a luat mâna într-ale sale.

— Şi ce-ai face atunci?

— Aşa stau lucrurile, a răspuns el. Sunt un laş. îndur mizeria jsla ca să am ce pune pe masă. Să-ţi

---

I Practică în lumea actorilor albi de a se picta pe faţă în negru, interpretând astfel, în cheie comică, personaje de culoare. Ulterior, astfel de practici au fost criticate în spaţiul public şi considerate rasiste (n. tr.).

aduci mereu aminte, suntem loţi copiii lui Dumnezeu! Fii mai curajoasă decât am fost eu!
Hazel nu-şi putea închipui vreun scenariu care să pretindă un astfel de curaj din partea ei. Dar de vorbele tatălui său avea să-şi amintească nu peste multă vreme.

DECEMBRIE 1942

Primul martor

— AŞ VREA SĂ CHEM PRIMUL MARTOR, ÎL ANUNŢĂ Afrodita pe judecător.
Ares îşi pune o pemă peste pieptul dezgolit.
— Nu ai de gând să aduci aici *muritori,* da?
— Abţine-te! îi răspunde Afrodita. Onorată instanţă? îmi permiteţi?
Hefaistos se întreabă pentru ce oare îşi dă acordul. Un plan de evadare? O stratagemă pentru a chema ajutoare? Totuşi, a înaintat atât de mult cu povestea! E curios. Aşa că dă din cap afirmativ.
Afrodita se uită pe fereastră. O rază de lumină scânteietoare străbate cerul. Peste câteva clipe, se aude un ciocănit în uşa camerei de hotel.
— Intră! răspunde Afrodita.
Uşa se deschide şi îşi face apariţia un bărbat înalt, suplu şi atletic, într-un costum albastru cu dungi fine. Poartă o cravată roz-aprins, cu un nod lejer, pantofi Oxford maro cu alb şi pălărie albă de fetru, lăsată pe frunte.

S-a adunat dintr-odată o cantitate strivitoare de perfecţiune masculină în camera aia de hotel. Nou-venitul e un specimen rar. Profil grecesc, constituţie musculoasă, piele aurie. E dotat cu tot ce trebuie. Studiază din priviri cuplul captiv şi pufneşte într-un râs zgomotos.

— Nici măcar nu ştiu de unde să *încep* să-mi imaginez ce s-a prirecut aici. Dar nu judec, subliniază el cu palmele deschise. Eu мм judec.

Apoi observă ciocănelul lui Hefaistos şi adaugă:

— Se pare însă că tu da.

îşi scoate pălăria şi se înclină în faţa Afroditei.

— Bună seara, surioară!

— Bună seara, Apollo! răspunde ea. Ce apus spectaculos avem!

— Drăguţ din partea ta să remarci!

Se trânteşte pe pat de câteva ori, ca să-i verifice arcurile, apoi iiureabă:

— Deci, ce se întâmplă până la urmă?

— Procesul unui soţ gelos, declară Ares. Soţia lui a ales băr- luiul mai bun.

— Du-te mai bine şi dăteşte-te pe faţă! intervine Hefaistos.

— Afrodita ne spune o poveste, continuă Ares către Apollo, i .1 să-i explice *lui* de ce îi dă papucii pentru mine. De ce Iubirea iubeşte Războiul, ca să zic aşa.

Ares se simte deştept. Ceea ce se întâmplă rar în afara câmpului «Ir luptă.

— Ai ascultat măcar un cuvânt din tot ce am spus? i-o retează Alrodita.

— De ce iubeşte Iubirea Războiul? a repetat Apollo.

— Chiar nu e asta întrebarea, protestează Afrodita.
Dar Apollo e intrigat.

— *Eu,* unul, sunt nebun după Război.
Ares strâmbă din nas.

— Ce să zic... *Asta* chiar că sună dubios.

— Poate altă dată, răspunde Apollo cu o lentoare plină de graţie. Nu la *tine* mă refeream.

— Nu există amfiteatru îndeajuns de mare ca să-ţi susţină orgoliul, mormăie Hefaistos.

— Atena e mai degrabă pe stilul meu, explică Apollo în continuare. Fioroasă, dreaptă, fantastică. Război, înţelepciune şi meşteşug. Am fi perfecţi împreună. Genul artişti şi sofisticaţi. Boemi, dar cu capul pe umeri. Gândiţi-vă numai la micuţii zeişori care ar ieşi din noi!

— Ia-ţi gândul, zice Afrodita. Atena n-o să se îndrăgostească nici de tine, nici de altcineva. Crede-mă!

— Şi totuşi am s-o cuceresc, răspunde Apollo. Dar, legat de întrebarea ta, de unde atracţia faţă de Război?
Hefaistos loveşte cu ciocanul.

— Se respinge! Nu mă interesează!
Apollo îşi mângâie bărbia.

— Să luăm ciuma, de exemplu! în timpul ultimului război, aşa-zisa mea gripă spaniolă s-a dovedit o victorie. A secerat de două ori mai multe suflete decât „Marele” tău Război, Ares.

— Eşti mândru de asta? întreabă Hefaistos.

— Nu e vorba de numărul celor căzuţi, zeule-vulcan, spune Apollo. Ci de teribila frumuseţe a unei forţe atotdistrugătoare. Când Poseidon cutremură

pământul şi tsunamiurile mătură coasta, chiar ai ce vedea. Ţi-a plăcut când a erupt Vezuviul. Recunoaşte! Te-ai mândrit cu ce s-a întâmplat la Pompei!
Hefaistos se străduieşte să pară modest.
— încă se vorbeşte despre asta, două mii de ani mai târziu.
Apollo ridică din umeri.
— Ăştia suntem, nişte artişti!
îşi procură pe dată un platou cu struguri, smochine şi brânzeturi, se înfige în el şi i se adresează lui Ares:
— Să nu-mi zici că nu ai exultat Ia bătălia de pe Somme! Sau la Verdun! Te scăldai în sânge de bucurie.
Şi adaugă întinzând spre el platoul: O gustare?
— Eşti un prost, răspunde zeul războiului.
— Tot ce vreau să zic, mestecă Apollo în continuare, plescăind din buze, e că micul meu virus de gripă, în felul lui microscopic şi contagios, a fost o expresie a frumuseţii. Anihilarea are un anume *je ne sais quoi*[1]. Cu toţii suntem vinovaţi de asta. Aşa că naitiţi-mă de predici!
— *Eu* nu sunt vinovată de asta, intervine Afrodita. Distrugerea LUI are nimic de-a face cu mine.
Zeii masculi o privesc lung, apoi izbucnesc în hohote de râs. Afrodita le întoarce spatele.
— Apoi mai e şi poezia, continuă Apollo. încă un motiv să nihim războiul. Păi ce, în Marele Război... De la Războiul Troian încoace n-a mai inspirat o conflagraţie atâtea versuri. Uite, să v3 recit ceva...
— Nu! răspund laolaltă trei voci zeieşti, pentru prima dată în perfectă armonie.

I Un „nu ştiu ce” (lb. franceză în orig.) (n. tr.).

Apollo pare sincer surprins.

— Nu vreţi să vă recit? s-a mirat el, după care culege din aer un nkulele şi zice: Măi, să fie! În fine, mai e şi muzica. Marele Război *A* aprins o flacără muzicală care a înghiţit toată lumea.

— Tocmai despre asta vorbeam, adaugă Afrodita.

Ares se încruntă.

— Nu, nu despre asta vorbeam.

— Urma să..explică zeiţa. Apollo, te-am chemat să ne spui luicata ta dintr-o poveste anume.

— Ce poveste?

Afrodita îl priveşte cu subînţeles, iar el dă din cap:

— Aha. Deci *acea* poveste.

APOLLO

Carnegie Hall – 2 mai 1912

HAIDEŢI CU MINE LA CARNEGIE HALL!

Suntem în 2 mai 1912. Marele Război e Ia două veri depărtare.

CIef Club Orchestra, condusă de James Reese Europe, urmează să susţină un „Concert de muzică de negri", cu casa închisă. Spectatorii stau înghesuiţi ca nişte sardine elegante.

Pentru prima oară în America, muzicieni negri vor interpreta muzică de negri într-o sală importantă de concerte. O orchestră de peste o sută de interpreţi va cânta la instrumente de suflat şi cu coarde, la banjouri şi mandoline. Corul CIef Club – o sută cincizeci de voci – se îngrămădeşte acolo unde corul Coleridge-Taylor intră cu patruzeci de persoane. Din fundul scenei răsună zece piane. *Zece!*

Publicul, alcătuit din negri şi albi deopotrivă, aşteaptă să înceapă spectacolul. Este pe cale să audă un sunet atât de nou, de energic, de ritmic şi de armonios, atât de sincopat, atât de viu, încât muzica nu va mai fi nicicând Ia fel! Sunetul va reverbera în lumea întreagă – pe urmele tobelor de război, deşi nimeni nu ştie asta încă.

Cele zece piane trebuie să fie o glumă, au impresia unii. Pentru ce-ar avea nevoie CIef Club Orchestra de zece piane?

Dar pentru Aubrey Edwards, în vârstă de cincisprezece ani, aşezat la al treilea pian din stânga, nu este nicio glumă. Fusesem cu ochii pe el încă de

când îşi sugea degetul. Unul dintre cei mai inicri muzicieni de pe scenă, Aubrey are încredere în sine cât zece pianişti. Dă-i îndeajuns de multe degete şi o să cânte la zece instrumente deodată! Nu există lucru din universul armoniilor pe care
0 nu-l înţeleagă.

întunericul adânc din Carnegie Hali se cască spre el ca o gură III iasă, aşteptând să-L devoreze, cu pian cu tot. Luminile rampei – dinţii de jos. Scena de lemn, ca o limbă. Fiecare balcon, încă un r.lnd de colţi.

Speră că părinţii şi sora lui, Kate, sunt în sală, pe undeva. Nu ştie il.ică au mai prins bilete. Când a ajuns el, coada se întindea deja până ilupă colţ, iar tânăr cum era şi neavând un instrument cu el, a trebuit H3-I convingă pe gardianul de la intrare că face parte din orchestră.

Ceilalţi pianişti se aşază pe taburetele lor. Membrii orchestrei rm.ină un entuziasm electrizant, l-a simţit. Aerul e încărcat de par- iuin si de mirosul catifelat şi uleios al suflătorilor si alămurilor.

Dirijorul, James Reese Europe, îşi face apariţia pe scenă. O namilă de om într-un smoching alb strălucitor. Publicul izbucneşte în aplauze înăbuşite, ca un val agitat ce se revarsă peste întreaga «ală şi se unduieşte până sus, la balcoane. Apoi se aşterne liniştea. *Anim* e momentul.

Până şi încrederea lui Aubrey se clatină pentru o clipă. Cum în- ivpr marşul „Clef Club"? Unde trebuie inserate modulaţiile? Simte rum îi amorţesc degetele. O să strice tot. Jim Europe o să-l *omoare.*
1 Inchiul Ames, care l-a învăţat să cânte, o să-l omoare *de două ori.* N-o să mai poată cânta niciodată

în Harlem. îşi şterge de pantalonii gri sudoarea palmelor.

Apoi bagă de seamă că şi chipul lui James Europe luceşte de i (.inspiraţie. Deci nu e singurul care are emoţii. În spatele ramelor «ubţiri ale ochelarilor, i se zăresc ochii bulbucaţi. Asta îl face întotdeauna să aibă o privire intensă. în seara asta, e de-a dreptul aprigă.

Europe a ridicat bagheta. întreaga sală trage aer adânc în piept.

Muzica explodează în noaptea asta Ia New York.

Nimic, nimic asemănător n-a mai răsunat vreodată între pereţii sculptaţi ai unei săli de concert.

În rândul spectatorilor se găsesc critici, jurnalişti, profesori, interpreţi. Elita muzicală a oraşului. Şuvoiul i-a înghiţit şi pe ei, ca pe toţi ceilalţi. Ani la rând îşi vor aminti de noaptea asta.

E un nou fenomen muzical. Nu melodii scrise de compozitori albi pentru muzicieni negri. Nu parodii umilitoare care bâjbâie după râsete, glumind pe seama cântăreţilor negri. Compozitori şi textieri negri, muzicieni negri, excelenţi cu toţii prin propriile forţe. Şi nu doar excelenţi, ci îndrăzneţi, electrizanţi şi întru totul originali. J. Rosamond Johnson şi Paul Laurence Dunbar. Harry T. Burleigh şi Will Marion Cook. Paul C. Bohlen şi, bineînţeles, însuşi James Reese Europe.

Din clipa în care începe muzica, Aubrey Edwards nu încetează să zâmbească larg. Nu mai are pic de emoţie. încheieturile îi sunt mlădioase, coatele, lejere. Entuziasmul publicului îi dă putere.

Atitudinile explodează şi ele, deşi dovada va întârzia să apară. Muzica negrilor urma să înceapă nu

doar să-şi câştige popularitatea, ci şi să impună respect prin originalitate şi forţă.

Pentru James Reese Europe şi formaţia sa, noaptea aceasta e un triumf. Orchestra a oferit, iar publicul a primit, într-o stare de armonie ce a atins culmile unui crescendo de sine stătător.

Aubrey Edwards s-a îndrăgostit în noaptea asta. Nu de pian—căci dintotdeauna îl iubise. Ci de scenă. De public. Dacă ar fi trebuit să-şi pună o dorinţă, aceasta ar fi fost să cânte în faţa mulţimilor în fiecare seară, pentru tot restul vieţii.

I-am auzit dorinţa şi i-am binecuvântat-o.

Aubrey Edwards avea să-şi împlinească dorinţa cu un preţ, ur- mându-l pe James Europe în jurul lumii, dând concerte până la porţile iadului, pe câmpurile sângeroase ale Franţei.

APOLLO

r<3 – 13 octombrie 1917

ACUM HAIDEŢI CU MINE LA SPARTANBURG, ÎN CA-lolina de Sud, cinci ani mai târziu! E o noapte călduroasă de loamnă, 13 octombrie 1917. Locuitorii din Spartanburg s-au adunat să vadă un concert în aer liber. Soldaţi albi în uniformă vin ilin tabăra de instrucţie. Vin civili albi îmbrăcaţi în cămăşi ecosez fi fuste înflorate, ţinând în mână beri şi pahare cu ceai rece, ca să răcorească cât ascultă „muzică de culoare”.

Desigur, nu „de culoare” e cuvântul pe care-l folosesc.

Nu mai e Orchestra Clef Club. Acum e Formaţia Militară a (iărzii Naţionale Militare, Regimentul 15 Infanterie New York, ı ıı locotenent James R. Europe dirijând un concert caritabil pen- ı ııı locuitorii din Spartanburg, unde se află baza de instrucţie mi- lnară Wadsworth. Curat caritate!

Fluturi de noapte se rotesc în jurul felinarelor stradale. Cu siluetele profilate pe cerul purpuriu, membrii orchestrei îşi acordează instrumentele din care răzbat ţipete, game şi improvizaţii. Sunetele produc o dezordine discordantă, dar pulsând a nerăbdare: din haosul acesta vor ieşi la iveală ordinea şi emoţia.

Aubrey Edwards tot răsuceşte între degete beţele de tobă. E încordat, îl frământă gândul că nu va supravieţui concertului. Cei din Regimentul 15 New

York merg seara la culcare întrebându-se dacă se vor trezi odată cu apelul de dimineaţă ori vor fi linşaţi în miez de noapte.

Regimentul 15 Infanterie New York, alcătuit doar din negri, a venit la Camp Wadsworth pentru instructajul de arme şi de luptă după instructajul de bază de Ia Camp Dix din New Jersey, acolo unde soldaţii din Sud au atârnat pe clădiri semne cu INTERZIS COLORAŢILOR şi REZERVAT DOAR ALBILOR.

Când autorităţile din Spartanburg au aflat că un regiment de negri urma să staţioneze Ia Camp Wadsworth, guvernatorul Ca- rohnei de Sud s-a dus la Washington ca să convingă guvernul să *nu* trimită soldaţi negri în statul lor. Primarul din Spartanburg, fiul unui soldat din Confederaţie, i-a declarat unui reporter de la *New York Times:* „Cu ideile lor din Nord despre egalitatea rasială, o să se aştepte probabil să fie trataţi precum cetăţenii albi. Pot să spun încă de pe- acum că nu vor fi trataţi altfel decât ca negri. Trebuie să-i tratăm exact aşa cum îi tratăm pe locuitorii noştri negri. Chestia asta e ca fluturatul unui steag roşu în faţa unui taur... Vă amintiţi de tărăşenia de acum câteva săptămâni din Houston”.

Ştiu că *tu* îţi aminteşti de Houston, Ares. Practic, a fost un război de-o noapte. Un poliţist alb a pătruns fără mandat în casa unei femei de culoare, în căutarea unui suspect. Femeia s-a împotrivit, iar poliţistul a bătut-o şi a arestat-o, târând-o afară din casă, deşi nu era complet îmbrăcată. Un soldat negru a văzut scena şi a încercat să intervină în apărarea femeii, dar poliţistul alb I-a lovit cu arma peste faţă, rănindu-I grav. Ceilalţi membri din regimentul soldatului bătut,

aflând că poliţistul alb nu va fi tras la răspundere pentru fapta sa, s-au simţit părăsiţi de poliţia albă şi de forţele armate. Acest abuz a fost pentru ei picătura care a umplut paharul, după o lungă înlănţuire de nedreptăţi. Aşa că au ieşit pe străzi să protesteze. În schimbul de focuri ce a urmat, au murit deopotrivă soldaţi şi civili.

Concertul acesta încearcă să prevină un astfel de incident. Să dovedească că nu toţi soldaţii negri sunt răzvrătiţi ori criminali. Aubrey Edwards şi colegii săi muzicieni simt că e cazul să zâm- lir.iscă şi să cânte ca şi cum de asta depinde viaţa lor.

Soldatul Aubrey Edwards, acum în vârstă de douăzeci de ani, r ni câţiva centimetri mai înalt, mai lat în spate şi considerabil ULII sprinten la pian. Vrea să ia cu asalt lumea ragtime-ului şi să-şi l.inc- amprenta în noul peisaj al jazzului american. îşi şi vede deja numele scris cu litere luminoase.

Are un simţ ritmic matur pentru un muzician de vârsta lui, iar improvizaţiile sale sunt nebunesc de sălbatice. Uneori prea sălba- i irr. e de părere locotenentul Europe, care i-a devenit profesor de pian de îndată ce Aubrey l-a întrecut pe unchiul său, Ames, dar liurope poate să întrevadă cum puştiul ăsta frenetic se îndreaptă ilire ceva. Şi nu se referă la tranşeele din Franţa.

însă exact spre asta se îndreaptă Aubrey, dacă generalul Pershing «r dumireşte până la urmă ce e de făcut cu un regiment de negri. ('ine-i va coordona? Cine va lupta alături de ei? Asta e o problemă.

America a intrat în sfârşit în Marele Război. Torpilele germane lansate asupra vaselor americane au trezit uriaşul adormit ţi nici Telegrama Zimmermann[1] nu a uşurat lucrurile prea mult. Americanii, care avuseseră de gând să-i lase pe europeni să piară pe limba lor, cântă acum altă melodie.

Aubrey s-a înscris în regiment în primăvara aceea, împreună cu lovarăşul său, Joey Rice, şi o bună parte din prietenii lor. De dracul visurilor de muzician a făcut-o, nu pentru gloria soldăţească.

I Jir conţinea instrucţiuni pentru crearea unei alianţe împotriva Americii. Telegrama a fost interceptată şi decodată de englezi şi a grăbit intrarea Americii tu Primul Război Mondial (n. red.).

Avea să fie *plătit* ca să cânte ragtime cu Jim Europe în întreaga Europă („au botezat-o după mine”, asa-i plăcea lui Jim să zică). Practic, un muzician profesionist! Desigur, la schimb trebuia să mai şi tragă cu arma.

Să cânte într-o formaţie militară era mai bine decât să se îmbrace în fiecare zi ca un soldat de jucărie şi să manevreze ascensorul dintr-o clădire înaltă de birouri din Midtown Manhattan. Asta fusese cea mai bună slujbă pe care o putuse găsi după încheierea şcolii. Dar până când să tot zâmbeşti şi să dai „Bună dimineaţa” unor albi la costum care nu-ţi răspund şi nici măcar nu se uită la tine, fără să începi să-ţi pui la îndoială propria existenţă? Dacă ar fi rămas acolo, e posibil să fi apăsat pe butoanele liftului pentru tot restul vieţii. Intorcându-se, în schimb, ca soldat veteran – sau poate chiar ca erou de război! – ar avea un viitor. Iar dacă nu avea să se întoarcă de „Acolo”... Ei bine, o şansă tot ar exista. Nimic mai mult.

E un singur pian disponibil pentru concert pe pajiştea comunală din Spartanburg, iar la el cântă soldatul Luckey Roberts. Aşa că soldatul Edwards îi ţine isonul la percuţie. Baritonul Noble Sissle cântă din voce, e tot numai ritm, sprâncene şi şarm, iar doamnele albe se topesc. E al naibii de arătos, dar e negru! Aşa că se topesc ele, dar până la un punct, mai cu seamă dacă sunt şi soţii lor de faţă.

Formaţia Militară din Regimentul 15 rupe gura târgului în Spartanburg. Or fi ei insultaţi în timpul zilei de către vânzători, împinşi prin canale de către golanii oraşului, ba chiar ameninţaţi cu linşajul de către vreun regiment din Alabama, dar muzica formaţiei Gărzii

Naţionale din Regimentul 15 New York e pur şi simplu prea bună ca să fie ignorată. Locuitorii din Spartanburg nu se pot abţine să nu aplaude şi să bâţâie din picioare. Cei mai tineri încep să danseze, chiar acolo, în parcul comunaL Nu vor muzicieni negri în holul hotelurilor, dar să se dea mari că au fost la un show de jazz al lui Jim Europe e perfect în regulă.

Şi totuşi, primejdia încă dă târcoale, ca un nor de furtună scânteietor. Aubrey, care ar putea să bată la tobă legat la ochi, vede .icum fete frumoase dansând. Cum a stat săptămâni la rând închis iiiitnai şi numai cu bărbaţi, i-ar plăcea să mai arunce o privire. În Nrw York ar putea, dar aici? Nu merită să sfârşeşti atârnat de vreun copac pentru o drăguţă.

Scrisorile mamei sale sunt pline de avertizări insistente. Doar >i crescut în Mississippi. Ştie ce înseamnă să fii linşat. Aubrey se întreabă dacă nu cumva o să moară *în* ţara lui încă dinainte să aibă ţ.insa de a muri *pentru* ţară. Nu-I încântă niciuna dintre variante.

Concertul se încheie, iar soldaţii defilează în formaţie perfectă cJtre cazarmă. Mulţimea de oameni se risipeşte spre case. Mânia .1 (ost îmblânzită, dar numai pentru seara asta. încă o săptămână, *i noi tensiuni se vor revărsa. În speranţa că va preveni o revoltă rasială, armata va decide că nu există niciun loc potrivit pentru ei în Statele Unite şi niciun batalion vorbitor de engleză de pe Frontul de Vest nu va dori să lupte alături de ei. Aşa că-i vor înmâna Armatei Franceze ca pe un dar şi semn al bunăvoinţei. Nu, îi vor •i/.vârli ca pe nişte cartofi fierbinţi!

Ba nu, îi vor arunca precum grenadele!

DECEMBRIE 1942
Intersecţie

— NU CĂ M-AŞ SUSTRAGE VREODATĂ DE LA O poveste cu soldaţi, intervine Ares, dar cum am ajuns de la o englezoaică şi iubitul ei soldat la recrutul ăsta american care cântă la pian? Mi-a scăpat mie ceva?

— Poveştile lor se intersectează, a explicat Apollo. Curând.

Ares ridică din umeri.

— Mă rog, nu că ar conta pentru mine!

Fireşte că nu!

— Vrei să mai rămân prin preajmă, zeiţă? întreabă Apollo.

— Cu siguranţă! îi răspunde Afrodita. Mai e atât de mult de povestit! Abia dacă am început.

AFRODITA

Royal Albert Hali – 25 **noiembrie** 1917

I .A ORA UNU, HAZEL WINDICOTT A IEŞIT ÎN STRADĂ, .1 ocolit frizeria Barba Regelui şi s-a

îndreptat spre intrarea unde îşi dăduseră întâlnire. Simţea în stomac o spaimă mută: James nu va fi acolo. Aproape că nu l-a zărit. Stătea sprijinit de poarta lângă care mai stătuseră de vorbă.

— Iată-te! a spus el.

— Nu pot, decât dacă ai adus o oglindă, a răspuns ea. într-un fel era mai greu, nu mai uşor, să se vadă din nou, pentru

a treia oară împreună, acum, că se cunoşteau un pic mai bine. Era şi mai minunat, dar şi mai nesigur; nu mai erau formalităţi politicoase în spatele cărora să se ascundă. Niciun scenariu de-a gata. Bieţii porumbei!

— Hai să plecăm de-aici! a propus James.

Hazel l-a apucat de mână şi l-a tras după ea în fugă. El a râs:

— Stai o clipă! Eşti mai în formă decât mine.

În realitate nu era, dar printre frânturile de râs şi alergat, James ;ibia dacă mai putea răsufla.

A scos din buzunar mersul trenurilor şi o hartă.

— Păisă vedem, domnişoară Tu-Chiar-Nu-Prea-Cunoşti-Lon- dra-Nu-i-Aşa! a zis el. Ţin să te anunţ că totul e aranjat.

— Oh, chiar?

— Exact! O să mergem spre staţia de tren de la Bow. De acolo, luăm un tren regional până la... Gloucester Road, şi-a descifrat el cu greu propriile notiţe, de unde o pornim pe linia Piccadilly o staţie, până la Kensington High Street. De acolo, mergem pe jos spre Hyde Park.

— Impresionant, domnul meu ieşit în lume! a exclamat Hazel.

— Nu încă! a răspuns el, lăsând să i se ivească din nou gropiţele din obraji.

Au ajuns la staţie, au cumpărat bilete, au urcat în tren, apoi s-au trântit pe locurile lor. Trenul a pornit, iar Londra parcă odată cu el. James privea spre orizont. Era varianta mai elegantă, în loc să se uite Ia Hazel.

— Urmăreşti fiecare clădire impozantă, nu?

— Aşa fac?

— Ce fel de clădiri preferi?

Nimeni nu îl mai întrebase asta până acum. S-a uitat să vadă dacă doar se chinuia să facă conversaţie, dar Hazel îi urmărea expresia chipului cu o sinceră curiozitate. Chiar voia să ştie.

— Sigur că-mi plac clădirile vechi, impunătoare. Primăriile, bisericile şi palatele guvernamentale. Dar ce mă interesează cu adevărat, a adăugat, întorcându-se către ea, nu e atât ceea ce-ţi ia ochii, să zicem, cât ceea ce e util. Spitalele, de pildă. De când a început războiul, nu mai sunt de-ajuns. Şi ar putea să fie şi mai încăpătoare, mai modeme. Cu instalaţii sanitare şi electrice mai bune. Am tot citit despre asta.

— O să mai avem nevoie de astfel de spitale după ce se termină războiul? a întrebat Hazel.

— Vrei să zici, *dacă* se termină, a răspuns el si a regretat imediat.

Ea si-a pus mâna peste braţul lui.

— Nu spune asta! Trebuie să se termine!

James s-a încumetat s-o privească în ochi şi a zis:

— Eram doar un copil când a început. Trebuie să fac un flori de memorie ca să-mi amintesc că viaţa era cândva normală.

• ıı verişori strângându-se laolaltă în vacanţa de Paşti. Cu zile de viiri pctrecute la bunica, pe coastă. Joaca de pe plajă. Castelele

• Ir nisip.

I Iazel, care nu avea nici fraţi sau surori, nici verişori mai mici, «r gândea visătoare la aceste imagini luminoase.

— Un văr mai mare a murit în bătălia de pe Somme, a continuat James. Altul şi-a pierdut un picior.

1 Iazel s-a lăsat pe umărul lui.

— Cum erau ei?

James privea lung pe fereastră.

— Fotbalişti, a zis el, zâmbind trist. Will avea picioare sprin- irnr. Mike era ca argintul viu. Să-i fi văzut...

— Războiul ăsta trebuie să se termine cât de curând, a spus I Iazel. Doar nu sunt atât de nebuni, încât să-l ţină la infinit. În plus, vin americanii. Bănuiesc că germanii sunt înspăimântaţi de ei.

James a râs cu amărăciune.

— Presupun că un german e cel puţin la fel de vânjos ca un american. Dar americanii vor fi în superioritate numerică, de în- d.uă ce vor ajunge aici. Mi-aş dori să vină vreo două milioane Optămâna asta, a oftat el. Dacă războiul s-ar încheia sâmbătă, n-ar mai trebui să plec.

Hazel şi-a încolăcit braţul de cotul lui.

— Să sperăm că vor veni, a zis. Milioane luni. Milioane marţi. IMus alte milioane miercuri.

El a zâmbit, dar în ochi i se citea tristeţea.

— Sunt un laş, nu-i aşa? Acum ştii şi tu. Hazel a întins mâna şi i-a întors bărbia către ea.

— Deloc laş, a spus ea ferm. îţi doreşti să trăieşti, şi cine n-ar vrea? Şi eu îmi doresc să trăieşti, i-a zâmbit ea.

Faţa ei era atât de aproape, ochii ei, atât de calzi! James a avut nevoie de toată stăpânirea de sine de care era în stare ca să n-o sărute acolo, în tren. *Nu aşa,* şi-a zis. *Nu aici!*

— Bine, atunci, a zâmbit el cu greu. De dragul tău o să trăiesc. De vreme ce asta-ţi doreşti.

De ce n-o săruta? Hazel încerca să nu se preocupe cu asta acum. Privirea îi aluneca însă întruna către buzele lui irezistibile.

— Chiar îmi doresc să trăieşti, a zis ea. întoarce-te repede şi construieşte spitalele alea!

— Nu doar spitale, a adăugat el. Fabrici. Depozite. Apartamente. Odată cu extinderea liniilor de tren, va fi nevoie de mai multe case, şcoli, mai multe comunităţi de-a lungul rutelor. Aşa scrie în toate revistele de specialitate. Dacă, după război, aş putea studia arhitectură...

Dar s-a trezit din visare. Sigur o plictisea de moarte pe fata cu pianul:

— Iartă-măJ Eu şi trăncăneala mea!

— *Chiar* te ascult, a răspuns ea. Şi cred că e minunat. Ar *trebui* să ai ambiţii. De-aş avea şi eu mai limpede una a mea!

S-a încruntat şi şi-a aţintit privirea pe fereastră, la clădirile cenuşii ce se învecinau cu linia de tren:

— în Poplar sunt mahalale îngrozitoare, aproape de chei. Biserica St Matthias organizează evenimente

caritabile pentru familiile muncitorilor navali. Dar îmi închipui că, dacă vând dulceaţă la bazar şi cărţi vechi la grămadă, n-o să rezolv nimic, aşa-i?

— Nu şi dacă ai o groază de cărţi şi de dulceaţă.

Au prins în ultima clipă anunţul conductorului că au ajuns la Gloucester Road. După ce au trecut pe linia Piccadilly, au coborât la Kensington High Street, unde au urmat şi ei îmbulzeala celorlalte irupuri, în lumina piezişă a după-amiezii. Hyde Park-ul plumburiu, de un verde îngheţat, i-a condus către Royal Albert Hali, a cărui siluetă se profila precum un vas de croazieră. S-a alăturat valurilor nesfârşite de spectatori care se strângeau la intrare, au urcat trepte după trepte, până la etajul de sub cele mai îndepărtate galerii.

Hazel s-a minunat, văzând prăpastia de sub ei şi cele două niveluri de balcoane care îi despărţeau de scenă.

— îmi pare rău, astea au fost cele mai bune locuri pe care le-am găsit! a zis James.

— Nu fi prostuţ! a răspuns ea. Priveliştea asta îţi taie răsuflarea.

Apoi s-a aplecat peste balustradă şi a înghiţit în gol:

— La ce înălţime suntem?

— Mai bine să nu ne gândim la asta!

James a ajutat-o pe Hazel să-şi scoată paltonul, apoi s-a elibe- rar de propria haină şi s-au aşezat. La etajul lor erau mai puţini spectatori, şi aceia răsfiraţi, aşa că, practic, erau singuri. împreună ai alţi patru mii de oameni. James era tot numai mâini şi braţe şi nu ştia unde să şi le pună, copleşit de spaima că s-ar putea să

şi le încolăcească în jurul lui Hazel şi să nu-i mai dea drumul. Aşa că si-a ascuns mâinile sub coapse.

Hazel urmărea puhoiul de lume care se revărsa în sală. A comentat ceva despre mărimea pianului cu coadă şi despre numărul de locuri din orchestră. Nu era nicio clipă distrasă, nicio clipă plictisită. Mereu alertă şi interesată. James se gândea la tot ce spusese în tren. Nu mai vorbise niciodată atât de mult cu o fată care nu-i era rudă. Ar fi putut sta de vorbă cu Hazel toată ziua, tot anul, o viaţă întreagă, pentru totdeauna!

Hazel a arătat spre interiorul sălii.

— Ti-ar fi plăcut să fi construit locşorul ăsta?

— Locşor! a răspuns el şi a încercat să cuprindă cu privirea spaţiul uriaş. Ar fi fost palpitant să proiectez un astfel de loc. Să
susţii toată greutatea asta fără coloane care să blocheze vederea. Dar sigur n-aş vrea să fiu unul dintre băieţii de pe schelă care trebuie să tencuiască plafonul. Nici dacă mi s-ar da nestematele de pe Coroana regală.
Hazel a râs.

— Nici mie nu-mi prea plac înălţimile, dar pentru nestematele de pe Coroană parcă aş încerca să tencuiesc tavanul.

— Eşti mai curajoasă decât mine, a zis el, zâmbind larg. Tu ar trebui să te duci la război.

Auzind asta, Hazel s-a ridicat în picioare.

— Ştii ceva? Uneori chiar mă gândesc că ar trebui.

Văzând mirarea de pe chipul lui, a adăugat:

— Nu mă refer la luptat în tranşee. Nu cred că sunt făcută pentru aşa ceva. Dar cunosc fete de la şcoală care i-ar cotonogi zdravăn pe nemţi, dacă s-ar ivi

ocazia, a zâmbit ea. Nu e şi cazul meu. Iar ca infirmieră aş fi groaznică. Tot sângele ăla! Mi s-ar face rău lângă masa de operaţii.

James se străduia să nu pufnească în râs.

— Dar chiar mi-aş dori să ajut cumva. Nu să stau acasă, exersând la pian pentru audiţii, în vreme ce băieţii noştri îşi dau viaţa pe front.

Luminile s-au stins. Vuietul mulţimii a coborât în intensitate, transformându-se într-un murmur.

James s-a aplecat aproape de Hazel si i-a şoptit la ureche:

— Să păstrezi pacea lumii pentru ca oamenii să poată exersa pentru audiţii pare un motiv îndeajuns de întemeiat ca să lupţi în războiul ăsta. Dacă muzica se opreşte, arta încetează şi frumuseţea piere, atunci ce ne mai rămâne?

A privit cum genele ei lungi se deschideau şi se închideau. Frumuseţea *asta* de lângă el nu va pieri niciodată.

(E una dintre micile mele minciuni utile.)

în sala întunecata, în care doar luminile de pe scenă străluceau, i liipurile lor arămii se căutau unul pe altul.

Sărut-o! Acum!

Muzicienii au început să-şi acordeze instrumentele. Vraja s-a destrămat. Un maestru de ceremonii a urat bun-venit publicului şi *A* anunţat programul. Apoi şi-a făcut apariţia pe scenă dirijorul, un .mume domn Landon Ronald, iar orchestra s-a ridicat în picioare. Aplauzele au umplut întreg spaţiul. Domnul Ronald a făcut o ple- i .k iune, membrii

orchestrei s-au aşezat pe scaune, iar peste marea vilă s-a aşternut liniştea.

A început muzica.

James şi Hazel au închis ochii şi s-au lăsat învăluiţi de muzică. Alămuri răsunătoare, în acorduri lente, solemne. Sau fugărindu-se unele pe altele în crâmpeie vioaie de sunete ce se roteau în jurul balcoanelor. Instrumentele de suflat laolaltă. Un marş şi un pas de dans. Un soldat şi o fată cu un pian.

Hazel a tras în piept sunetul vibrant al muzicii. Lângă ea, un lânăr cu ochi gravi făcea ca totul în jur să pară copleşitor. Şi-a pus o dorinţă: *Noaptea asta să nu se sfârşească niciodată! Să cânte muzica la infinit!*

James mai fusese la concerte, dar nu ca acesta. Sunetul îl înconjura, pătrunzându-i trupul. Fiecare ton, atât de viu, atât de pur, de măreţ.

Hazel îl privea cu coada ochiului şi I-a observat cum respira în ritmul muzicii. A văzut cum i se iviseră lacrimi Ia marginea ochilor săi negri.

El săjie, *şi-a spus ea cu hotărâre.* Băiatul ăsta, pentru mine.

Şi s-a făcut.

AFRODITA

Concert (continuare) – 25 **noiembrie** 1917

SOLISTA DE LA PIAN, O ANUME DOMNIŞOARĂ Adela Verne, a cântat prima piesă, o fantezie maghiară de

Liszt. După părerea lui James, domnişoara Verne a interpretat cu tot atâta măiestrie cu câtă ar interpreta şi un bărbat. Sperase că Hazel avea să fie în mod special interesată să vadă o solistă la pian. Aruncându-i o privire, a arătat spre scenă.

— Ce-ai zice să susţii şi tu un recital la pian în faţa unei astfel de mulţimi?

Hazel a zâmbit.

— Iarăşi tu cu întrebarea asta. El s-a apropiat:

— Ce culoare ar avea rochia pe care ai purta-o? Ea l-a privit contrariată:

— Neagră, fireşte! Pianistele nu sunt soprane.

— Deci, ai face-o?

— Nu sunt nici pe departe pe cât de talentată ai tu impresia, a răspuns ea, zâmbind. Sunt doar o fată, ca atâtea altele, care cântă la pian.

James s-a uitat la degetele ei lungi si zvelte, aşezate în poală.

— Dar după studii la Conservator? Hazel a ridicat din umeri.

— Dacă vreau să ajung pe scena aia, Conservatorul e esenţial,

II losiit ea, cu accent clar pe „dacă”. Părinţii mei muncesc enorm şi v sacrifică din greu pentru ca eu să am parte de lecţii pe care abia

III Ir permitem.

A privit lung către pianul de pe scenă şi a adăugat:

— Şi-au pus multe speranţe în mine. Le datorez totul.

|.imes nu a putut să depisteze sursa reticenţei ei, aşa că nu a

Hpus nimic.

I lazel a căzut pe gânduri o vreme, apoi a zis:

— Dacă aş putea veni aici, singură, noaptea, să fie un singur irilrctor care să lumineze pianul şi să cânt în întuneric, mi-ar plă- I IM nespus de mult!

|ames a privit-o intrigat:

— Singură?

I:a a încuviinţat cu o mişcare din cap.

— Îţi dai seama cât de romantic, să cânt în beznă, nu pentru un public, ci doar pentru sala asta măreaţă care a auzit atâtea! Mă

I irr fiorii când mă gândesc, s-a frecat ea pe braţe.

— De ce fără oameni?

Domnul Landon Ronald şi-a făcut din nou apariţia pe scenă, Iu r.ifale de aplauze.

— Oamenii te încurcă.

|ames a coborât vocea când dirijorul a ridicat bagheta, şi a zis:

— Atunci eu nu sunt „oameni”, căci aş fi aici. N-aş rata ■iminentul!

Ha i-a luat mâna şi i-a strâns-o.

— Vom vedeai

Piese muzicale superbe curgeau una după alta. Dvorak, Alkan, l'aderewski şi Saint-Saens. Poate că pentru unii spectatori concer-

II ■ 1 a fost prea lung, dar nu şi pentru James. Nu si pentru Hazel. Amândoi au aplaudat la final şi au zăbovit cât s-a putut de mult, apoi şi-au croit drum prin mulţime şi au ieşit în aerul rece al amurgului. S-au îndreptat spre staţia de tren.

— Să ne oprim la un ceai, deci? a întrebat James.

Hazel a clătinat din cap cu tristeţe.

— Mai bine nu. Eu... ăăă... eu nu le-am spus părinţilor unde mă duc după-amiaza asta.

James a rămas cu gura căscată.

— Ce zici acolo?

Ea a plecat privirea în pământ.

— Le *voi* spune, a răspuns. Doar că n-am găsit calea de a o face până acum. Ai mei sunt adorabili, a adăugat ea, ridicând privirea spre el. Nu pot să cred că fac asta. Sunt convinsă că te vor plăcea, odată ce vor ajunge să te cunoască.

— Mersi! a râs James. Deci sunt un soi de gust dobândit? E nevoie de nişte răbdare?

Ea a roşit şi i-a tras uşor un cot în coaste.

— încetează cu asta!

— Cu ce?

— Cu tachinatul.

James s-a oprit şi s-a întors către Hazel, care tremura un pic de frig, aşa că a întins mâinile instinctiv, ca să-i cuprindă faţa şi să-i ţină de cald.

Sărut-o!

Hazel îşi ţinea răsuflarea. Ochii lui căprui erau atât de frumoşi! Sigur avea să o sărute.

Dar James n-a sărutat-o. Poate că aştepta o explicaţie despre părinţii ei, s-a gândit ea îngrozită. Aşa că i-a oferit una.

— Tata este foarte protector când vine vorba de „fetiţa” lui, iar mama e terifiată de viaţă, în general. Mereu îmi spune poveşti cumplite despre ce-a păţit fiica lui cutărică după ce s-a întovărăşit cu vreun coate-goale şi aşa mai departe.

— Coate-goale, a repetat James.

1 la/el a ridicat o mână fermă.

— Acum opreşte-te! a zis ea. Ştii că nu asta vreau să zic.

1 il a zâmbit larg şi a recunoscut că, într-adevăr, ştia.

— Tata mă avertizează mereu şi în privinţa soldaţilor, a con- Iuniat HazeL Şi... pot înţelege de ce face asta. Nu vrea să sufăr.

|ames si-a plimbat uşor degetele mari peste obrajii ei.

— Nu am să te rănesc niciodată, Hazel Windicott!

Atunci ea însăşi s-a apropiat foarte mult de el, ca pentru a-l Oiuta.

— Ştiu! a şoptit. Dar nu ţine de tine asta!

Niciunul nu găsea cuvintele potrivite pentru tot ceea ce nu îndrăzneau să rostească.

tn cele din urmă, ea a bâiguit ceva despre frig, iar el şi-a amintit ilr trenul lor. S-au desprins si au mers mai departe, apoi au ajuns Iii staţie şi au urcat în tren.

— În orice caz, a zis ea, dezgropând conversaţia abandonată, ftiu că, dacă le-aş spune părinţilor mei despre tine, ar stărui să ir cunoască, să ne supravegheze şi să ne limiteze timpul petrecut împreună, după cum consideră ei de cuviinţă. Ceea ce n-ar fi nici pr departe de-ajuns. S-a uitat cu seriozitate în ochii lui adânci şi it continuat: Avem la dispoziţie doar o săptămână. Nu vreau să ii'osi'sc nicio clipă!

I)acă de partea cealaltă a culoarului nu s-ar fi aflat o femeie în v.lrstă şi durdulie, cu privire iscoditoare, James ar fi îmbrăţişat-o pr Hazel chiar atunci, pe loc.

— Simt că ţi-aş putea spune orice, a zis el. Uneori am impresia i ţi-am şi spus deja.

Adevărat şi neadevărat totodată. Nu-i putea spune ce simţea, de fapt.

— Atunci de ce nu m-ai sărutat până acum? a întrebat Hazel.

Şi a simţit imediat cum i se încleştează toate mădularele, ca şi cum, poate, doar prin forţă musculară ar ii putut să-şi ia înapoi vorbele rostite. Dar James a lăsat-o cu gura căscată pe bătrâna bă- găcioasă şi şi-a strecurat braţele în jurul lui Hazel, trăgând-o mai aproape de el.

— Ah, nu-ţi face griji! i-a spus. Chiar am intenţia să te sărut.

Faţa lui era la câţiva centimetri de a ei.

Hazel a tras aer în piept.

Nu s-a întâmplat nimic.

Dacă îşi propusese s-o omoare prin privare de săruturi, metoda dădea roade.

Hazel a vorbit pe un ton ce se dorea nonşalant:

— Ai intenţia, hm?

El a încuviinţat foarte serios, dar cu o licărire în privire.

— Plănuiesc momentul cu atenţie, a răspuns. Nu poţi grăbi lucrurile astea!

— De fapt, poţi, a răspuns ea. Dacă vrei!

A remarcat textura pielii lui si firele negre ce îi mijeau în barbă. I-a văzut dinţii – destul de frumoşi – si adorabilele gropiţe ce însoţeau fiecare surâs.

— Vă voi săruta, dacă-mi îngăduiţi, domnişoară Windicott, pe peronul de la Charing Cross, sâmbăta viitoare. înainte să pornesc la drum.

Nu-mi plac amânările. Aşa că nu mi s-a părut amuzant. Lui Hazel însă, da. A început să râdă, iar expresia zâmbetului ei aproape că l-a făcut pe James să abandoneze planul de a aştepta. Şi-a lipit obrazul de obrazul ei. Ca atunci când au dansat.

— Apreciez înştiinţarea în avans, a zis ea. Ca să mă pot îmbrăca frumos pentru ocazie.

— Va fi un sărut de neuitat, a spus el. Voi avea grijă să fie astfel!

I -lazel i-a râs în ureche.

— Mai degrabă să nu *uiţi* tu atunci să mă săruţi!

— N-am să uit!

1 ia s-a tras înapoi, cu greutate, şi ochii Îi s-au întâlnit.

— De curiozitate, a întrebat ea, de ce atunci? Ca să fie ca-n loiografiile din ziare, cu soldaţi care-şi sărută de rămas-bun iubi- ii-Ir în gară?

I ii a clătinat din cap si a zis:

— Am nevoie de un motiv ca să mă duc la gară. Un lucru pe i arc- să-I aştept cu bucurie în ziua aia.

Ha nu ştia, dar simţea: Ares, tu erai bărbatul care stătea pe rândul din spatele lor. Războiul, cu ţinta lui finală, strecurându-şi ilrjţrtele reci între ei.

— în plus, a continuat el, dacă te sărut înainte, s-ar putea să nu iii,1 mai urc în trenul ăla.

AFRODITA

Gliin – 25-26 noiemtrie 1917

ŞI-AU LUAT RÂMAS-BUN. UN CHIN.

Hazel a intrat în casă si şi-a înfruntat părinţii. Un chin. S-a întors acasă şi a dat nu peste supărare, ci, mai rău, peste trădare şi dezamăgire.

James a ajuns şi el acasă, unde-l aştepta o telegramă. Plănuiseră să se vadă la amiază a doua zi. Să aştepte o noapte întreagă şi o dimineaţă până la prânz era un chin.

Dar asta nu a fost nimic pe lângă chinul ei, a doua zi, aşteptând la cafeneaua unde stabiliseră să se întâlnească şi unde James n-a venit.
Nimic pe lângă chinul lui, privind de dimineaţă cerul gri pe fereastra unui tren spre Calais, de unde urma să ia un vapor spre Bou- logne, iar, de acolo, un tren către Etaples pentru instrucţie în tabăra militară a Forţelor Expediţionare Britanice.
Nimic pe lângă chinul lui Hazel, primind o scrisoare acasă, în aceeaşi după-amiază, în care îi explica faptul că fusese chemat pentru înrolare cu câteva zile mai devreme decât se aşteptase. Prim-mi- nistrul LIoyd George şi feldmareşalul Haig aveau nevoie urgentă de noi oameni, care să înlocuiască victimele de pe front.
Soldatul James Alderidge – hotărâse cineva dintr-un birou de război – era la fel de potrivit ca oricare altul.

AFRODITA

Prima noapte – 26 noiembrie 1917

În NOAPTEA ACEEA, CANALUL MÂNECE SE ÎNTINDEA

lui re James şi Hazel. Pe un glob pământesc pare îngust, dar când desparte două inimi, poate fi la fel de întins ca Atlanticul.

Hazel se plimba de colo, colo prin cameră. îşi strânsese peste i tup halatul moale. Cămaşa de noapte nu-i ţinea de cald. Un vânt nvr, amar, bătea dinspre continent, dinspre Franţa. îndeajuns de ine cât să îngheţe o fată în odaia ei, darămite un soldat pe o barcă S.III într-un cort.

Văzuse fotografii, filme chiar, cu soldaţi britanici, şir după şir, iu marş. O imagine impresionantă, maiestuoasă prin dimensiune, disciplină si uniformitate. Acum însă o treceau fiori la gândul că undeva, acolo, unul dintre chipurile acelea încremenite îi aparţinea lui |.imes al ei. Mintea şi inima lui iubită, prizonieră în cuşca aia kaki. Impui lui cald, înalt si graţios, ţinta unei ghiulele germane de oţel.

Ar fi fost plăcut, în astfel de clipe, să poată plânge. Să verse tot ■iii r-o mare de lacrimi si apoi să adoarmă. Lacrimile ar fi fost de departe mai bune decât senzaţia de gâtuire şi apăsarea ca de plumb pe care o simţea în stomac.

Se plimba de colo, colo prin cameră.

Vineri, sâmbătă, duminică. Un weekend. Doar atât. O viaţă de om, înghesuită în aceste trei zile.

Luni, marţi, miercuri, joi, vineri şi sărutul de sâmbătă, furat.

Dacă inimile lor se împletiseră atât de desăvârşit în trei zile, atunci ce s-ar mai fi întâmplat după o săptămână? Ce cuvinte şi-ar fi rostit? Ce amintiri ar fi creat împreună? Ce promisiuni şi-ar fi făcut?

Oare totul nu fusese decât un vis pe care îl uiţi treptat când te trezeşti?

S-a prăvălit în pat. Opreşte-te, fetiţe! *şi-a zis.* O să-ţi pierzi minţile!

A închis ochii şi şi-a încolăcit braţele în jurul său. Gândurile i-au rătăcit spre Royal Albert, spre tren, plimbare, spre cealaltă plimbare, spre ceainărie, spre dans. Apă de colonie şi lână, piele proaspăt bărbierită, ochi căprui blânzi, pătrunzători. Păr brunet şi gropiţe. O fierbinţeală i-a năvălit în trup, din pântece până în cap, şi fiori au trecut-o pe spate.

Era ceva real, adevărat! Chiar dacă atât de nou, de timpuriu!

Războiul era acum al ei. Inlăuntrul său. Nu mai era un simplu jargon sau o înşiruire de titluri de ziar.

— Doamne, să-l ţii în paza ta! a şoptit Hazel.

Dar era dincolo de puterile mele zeieşti!

Sărmanul miel!

James sperase să îşi poată distrage gândurile cu călătoriile de peste zi, dar nu a fost aşa. N-avea nicio tragere de inimă să intre-n vorbă cu tovarăşii săi de arme. Peste tot în jurul lui, în tren şi pe vas, tinerii

vorbeau şi râdeau de parcă se strânseseră în vacanţă. Un plan măreţ, în care se jucau de-a soldaţii.

James nu se ducea nicăieri. Ci doar o părăsea pe Hazel. O părăsea, o părăsea şi încă o dată o părăsea.

Au ajuns noaptea la o tabără militară, unde au băut o zeamă de vită călâie, apoi l-au urmat pe un comandant la campament. Corturile erau aproape la fel de reci precum aerul aspru al nopţii, ilar uşile cu clapă, din pânză de sac, îi fereau de vânt, iar cei optsprezece băieţi care dormeau îngrămădiţi câte trei în paturile de i'ampanie mai produceau nişte căldură.

Şi-a dat jos raniţa, şi-a scos cizmele şi a urcat în pat. Părea că trecuseră ore până să emane vreun strop de căldură sub pătură. Oricum n-ar fi putut adormi.

A încercat să-şi amintească senzaţia de a o ţine în braţe pe I lazel.

Prostule! *şi-a spus.* Ar fi trebuit s-o săruţi cât aveai ocazia!

Exact ce gândeam şi eu, dar nu sunt genul care să zică „Ti-am spus eu”.

Era, până la urmă, cu putinţă ca fata asta absolut adorabilă să-l aleagă pe el, un anume James Alderidge de nicăieri, şi să-i ofere râsul ei, prezenţa ei, felul ei de a mânca prăjitură cu lămâie? Să fie oare el cel care o ţinea de mână şi îi urmărea genele legănându-se de fiecare dată când clipea?

Acum, că o găsise, cum putuse să îngăduie să fie luat de lângă ea?

N-ar fi întâlnit-o dacă n-ar fi fost războiul. Iar acum, tot războiul îi despărţise.

Războiul dă, Războiul ia înapoia! Binecuvântat fie numele Războiului!

Vicarul lui de-acasă ar fi făcut un comentariu tăios la adresa unei asemenea blasfemii. James încă îşi amintea de înmormântarea vitrului său, Will. Cu limpezime. Căci ţărână eşti şi în ţărână te vei întoarce. Domnul îţi dă, Domnul ia înapoia...

— Doamne, du-mă acasă, la ea! a şoptit el. Te rog!
Poate că vă întrebaţi, ca şi alţii înaintea voastră, dacă a fost o dovadă de bunătate ori de cruzime din partea mea să le îngădui să se întâlnească, atât de aproape de plecarea lui, având atât de puţin liinp să se descopere unul pe celălalt! Oricât de năprasnică ar fi durerea despărţirii, ea nu anulează extazul iubirii. Mai ales acolo unde e vorba de război, iar Moartea dă năvală cu coasa ei însângerată. Veţi spune poate că a fost hain din partea mea să-i las pe James s-o găsească pe Hazel şi pe Hazel să-l găsească pe James, dacă tot ce le rămânea erau doar cele trei zile.

Eu n-o numesc cruzime.

Şi nu am pentru ce să-mi cer iertare.

ANTRACT

5 decembrie 1917

Dragă domnişoară Windicott,

Sper că mă vei ierta că-ţi scriu fără a avea permisiunea ta. Sunt atâtea lucruri pe care am vrut să [i le spun! Nimic mai prejos de o curte marţială nu m-arfi putut face să urc în trenul ăla. Dacă n-aş fi mers la război, nu te-aş mai fi cunoscut. Dacă nu te-aş fi cunoscut, nu mi-arfifost acum atât de dor de tine!

Sperasem că, datorită experienţei mele în construcţii, mă vor trimite la unitatea Inginerilor Regali, dar m-au repartizat într-o divizie de infanterie. Sunt aici de aproape o săptămână Instrucţia nu e atât de rea pe cât mă temeam. Examinările îmi ţin mintea ocupată, iar marşurile încălzesc corpul Dormitul în corturi e oribil. Suntem la kilometri depărtare de front, dar armele vuiesc zi şi noapte. Singurul lucru bun sunt camarazii de escadron. Câţiva dintre ei presimt că-mi vor deveni prieteni.

Zilele ni le petrecem, în general,făcând manevre şi defilând în interiorul taberei Egreu de îndurat să vezi convoaiele cu răniţi de pe front. Se răspândesc tot soiul de boli şi, într-adevăr, soldaţii sunt atinşi de tuse şi febră din când în când Până una-alta, eu sunt bine, sănătos.

Scrie-mi, dacă binevoieşti, şi povesteşte-mi despre viaţa ta de zi cu zi. Mă va ajuta să-mi imaginez o lume diferită de tabăra asta mizerabila. Spune-mi despre tine, despre anii copilăriei, despre părinţii tăi, despre năzbâtiile de la şcoală, despre cum îţi ocupi timpul. Simt că te cunosc atât de bine şi totuşi abia dacă te cunosc, aşa că te rog, ajută-mă să umplu spaţiile goale! Spune-mi ce-ţi place să mănânci la micul dejun şi ce mane i-ai pune câinelui tău!

Prietenul tău, James

« f^AI »

11 decembrie 1917

Dragă James,

Mi-aş boteza câinele Piper. întotdeauna mi-am dorit un câine. Când eram mică, am citit poveşti despre un băiat pe nume Willie şi câinele său minunat, Scout. îmi imaginam că eu trăiam oale aventuri, cu Scout dormind la piciorul patului. Mare parte din copilărie, când nu exersam gamele, mi-am petrecut-o cufundată în cărţi. Mereu mi-am dorit fraţi sau surori.

La micul dejun îmi place să mănânc ouă poşate pe pâine prăjită şi o portocală, când facem rost de ele. În perioada asta sunt greu de găsit. în Chelmsford alimentele erau la fel de restricţionate?

Viaţa de zi cu zi se rezumă în bună parte la repetiţiile de cor pentru Crăciun. Se cântă mult în parohie în perioada asta, iar pe mine mă cheamă când au nevoie. Nu mă deranjează nici să-i acompaniez, nici să cânt solo. Am nevoie de ceva care să mă distragă. Nu repet aşa cum s-ar cuveni bucăţile pentru audiţii. N-ar trebui să mă plâng de pian când tu dormi într-un cort, mergi prin noroi şi aştepţi să iei calea frontului. Dar ai vrut să afli despre viaţa normală, aşa că asta vei primi.

Mamei şi tatei le-a trecut supărarea că nu le-am spus de tine. Sunt convinsă că trebuie să faceţi cunoştinţă. Ai cumva o fotografie de-a ta să-mi trimiţi?

Tata, după cum ştii, cântă la pian într-un mtisic-hall şi-şi doreşte să meargă mai des la pescuit. Adoră castanele. Mama scrie poezii sentimentale şi ţine atât de mulţi săculeţi parfumaţi în sertarele din dormitor, încât tata doar intră în cameră şi începe să tuşească! Are mâinile aspre de la miile de înţepături de ac cu care te alegi când coşi cămăşi şi pantaloni ca să-ţi

câştigi existenţa. În fiecare an de Crăciun îi dăruiesc o sticlă cu loţiune. Parfumată

Amândoi îmi sunt dragi şi îi ador. întotdeauna îmi oferă mie întâietate. Ceea ce mă face o persoană cu atât mai rea când nu am stare şi îmi doresc o schimbare,făcând de capul meu ceva scandalos.

Dar tu? Ce nume i-ai pune câinelui tău? Ce-ţi place să mănânci la micul dejun? Ce părere ai despre pisici? De asemenea, care e cea mai bună carte pe care ai citit-o vreodată? Dacă ai putea să mergi oriunde în lume, unde ai vrea să faci un picnic? Povesteşte-mi despre fraţii şi surorile tale! Şi despre cel mai nesăbuit lucru pe care l-ai făcut vreodată.

A ta, Hazel
------------------------------„A^pa---o-
16 decembrie 1917
Dragă Hazel,

Să te invit la dans a fost cel mai nesăbuit lucru pe care l-am făcut vreodată. Şi uite ce-am păţit!

Nu l-aş încadra în marea literatură, dar mi-a plăcut romanul Tarzan din neamul maimuţelor. Şi Cartea junglei de Kipling. În şcoală l-am preferat pe Macbeth lui Iulius Cezar.

Piper e un nume inspirat pentru un câine. Pe al doilea câine l-ar putea chema Sare. Cât despre pisici, nu am nimic împotrivă, iar Ghimbir şi Nucşoară s-ar potrivi ca nume. La Muştar însă aş trage linie.

Fraţii mei: Maggie are cincisprezece ani, e încă la şcoală şi abia aşteaptă să se facă dactilografă. Zgomottd maşinii de scris îi dă tatei dureri de cap. Maggie e mereu nemulţumită de părul ei creţ, dar e

exact fata de care ai nevoie când eşti la ananghie. Bob, treisprezece ani, e entuziasmat peste măsură şi dedicat trup şi suflet cercetaşilor. Fiecare clipă liberă şi-o petrece explorând pajiştile şi pădurile cu busola şi binoclul. Bine că nu sunt lupi în Marea Britanie, că altfel l-ar fi mâncat vreunul!

Aş face un picnic undeva, într-un loc sălbatic şi cald. Poate în Congo sau în pădurile tropicale de pe Amazon. Dar poate că de vină acum e vremea de decembrie din Franţa. Dacă furnicile congoleze ori amazoniene ar invada masa, s-ar putea să-i mănânce şi pe participanţii la picnic, nu doar carnea de pui.

Rândul meu să pun întrebări: Care e cartea ta preferată'' Povesteşte-mi despre prietenii tăi şi despre profesorul de pian! Dacă ai avea o căbănuţă cu grădină, ce-ai planta în ea? Şi, dac-arfi să faci ceva complet şocant şi scandalos, ce anume ai face?

Scrisorile tale îmi aduc mai multă bucurie decât pot exprima. Nu te opri!

Al tău, James

o o-

23 decembrie 1917

Dragă James,

Îţi mulţumesc pentru fotografie. Mama deja te are la inimă. Tata a zis „Ei, asta-i bună”.

Cărţi: Evelitia de Fanny Bumey. Nord si Sud de Elizabeth Gaskell. La răscruce de vânturi de Emily Bronte.

Cele mai dragi prietene îmi sunt Georgia Fake şi Olivia Jenkins. Am mers la şcoală împreună şi am rămas apropiate încă de când eram mici. Locuiesc tot aici, în Poplar. Georgia e nostimă, tare ca oţelul şi deşteaptă foc. Lucrează ca voluntară la un spital de răniţi aici, în Londra, şi are de gând să devină infirmieră Olivia e exact pe dos. Moale şi blândă. E ciudat că Georgia e sora medicală, şi nu ea, căci Olivia e foarte grijulie şi inimoasă. Ar aduce atâta mângâiere celor suferinzi! Georgia, în schimb, nu se pierde cu firea nici dacă vede un braţ tăiat de fierăstrău. Probabil că a învăţat să fie tare după o viaţă întreagă în care oamenii au luat-o peste picior din pricina numelui ei, Fake[I]. Olivia e deja logodită cu un băiat care e pe front. E greu de înţeles. Pare că n-a trecut mai mult de-o clipă de când purtam primele noastre rochii fistichii ca să mergem la serbările şcolare.

Profesorul meu de pian e tiranic şi minunat. Monsieur Gui- llaume. Are vreo şaizeci de ani. Eprtfesorul meu de când aveam unsprezece ani, după ce mi-am depăşit primul instructor. Ştiu că mă iubeşte, asemenea tuturor profesorilor buni care-şi iubesc elevii, iar eu îl iubesc la rândul meu. Aşa încât îmi vine cu atât mai greu când simt că l-am dezamăgit. Nu mă voi putea ridica nicicând la înălţimea speranţelor lui. Războiul a fost cumplit pentru el L-a sfâşiat să vadă cum Franţa, aproape înfrântă, se clatină în faţa barbarilor de germani.

I Fals (engleză în orig.) (n. tr.).

În grădina căsuţei mele aş planta narcise. Lalele de toate culorile şi stânjenei divini. Iar când trece primăvara, muşcate pentru o stare de bine, şi irişi şi lupin care să se legene în adierea vântului.

Oh, acum, că m-ai făcut să-mi imaginez toate astea atât de clar, cum o să mai pot fi împăcată până nu o să am grădina şi căbănuţa mea într-o zi? Un astfel de loc în Londra ar costa o avere. Chiar şi în Poplar.

Planul meu cel mai scandalos? Deja l-am pus în mişcare. La scurt timp după ce ai plecat, mi-am trimis dosarul de candidatură pentru postul de secretară de divertisment într-un cămin de recreere al YMCA[I] din Franţa. O să cânt la pian zi şi noapte pentru soldaţii cu dor de casă Părinţii mei sunt negri de supărare. M-au implorat să rămân la un centru în Londra, dar eu sunt hotărâtă să merg acolo unde soldaţii au mai multă nevoie de o distracţie care să le ia gândul de la război. Mi-e groază să cânt în public, dar nu se poate să mă tem mai tare decât se tem soldaţii de câmpul de luptă. Aş putea să alin necazurile soldaţilor, aşa cum alin necazurile doamnelor de la biserică Părinţii mei sunt convinşi că asta o să-mi înfunde drumul către conservator. Dar dacă Europa e pe cale să se prăbuşească în mâinile germanilor, atunci ce mai contează?

Sunt sigură că arzi de nerăbdare să-ţi termini instrucţia, dar mă bucur atât de mult că eşti departe de armele germane! Ai grijă de tine, să nu răceşti! Scrie-mi şi povesteşte-mi despre tovarăşii tăi de

---

I Young Men's Christian Association (YMCA), faimoasă organizaţie mondială fondată în 1844 la Londra, ce sprijinea dezvoltarea sănătoasă „a trupului, minţii şi spiritului” tinerilor în acord cu principiile creştine (n. tr.).

campanie! Şi dacă-ţi place sau nu să mergi la pescuit. Dacă da, tata o să aprecieze enorm.

Îţi doresc un Crăciun fericit! Mi se rupe inima la gândul că-l petreci în frigul unei cazărmi Sper să fie, oricum, un Crăciunfestiv!

Cu drag, a ta Hazd

rSH^sSS?

APOLLO

.Vreau să fiu pregătit – 3 ianuarie 1918

IANUARIE 1918, ORA DOUĂ NOAPTEA MINUS l înzeci de grade.

Aubrey Edwards şi încă vreo patruzeci de soldaţi din Regimen- lul 15 New York se îngrămădeau să ţină piept frigului, aşezaţi pe paiele împrăştiate pe jos într-un vagon de transportat animale. Se suiseră în tren la Brest, pe coasta franceză, Ia o oră după ce debarcaseră de pe nava americană *Pocabotitas,* iar acum goneau huruitor dr-a lungul câmpului înzăpezit, prin bezna presărată de stele.

înfriguraţi, istoviţi şi înfometaţi, credeau că se îndreptau spre Iront şi că dimineaţă aveau să dea piept cu germanii. Poate că bă- iSli.i ar fi fost mai bună decât ce-i aştepta.

Roţile locomotivei cântau peste şinele de metal îngheţate. Ritmul era uniform şi ar fi putut avea un efect chiar liniştitor dacă .icnii nu ar fi fost atât de aspru, atât de rece! Nu răsuna niciun llmerat, niciun şuierat. Până şi trenurile aveau secretele lor pe timp de război.

Harlem, acasă... erau atât de departe! Avea oare să-şi mai vadă vreodată părinţii? Să guste din plăcinta cu pui a mamei sale? Să HI iută aroma dulceagă a tutunului din pipa tatălui său? Ce n-ar da H-O mai audă pe Kate, răţoindu-se la el că se găsea să cânte la pian tocmai când venea în vizită iubitul ei, somnorosul de Lester.

în ziua în care *Pocahontas* pomea spre Franţa, tatăl său venise acasă mai devreme de la fabrica de vopsele, ca să se întâlnească cu Aubrey în port şi să-şi ia rămas-bun.

— Să te porţi cu demnitate şi mândrie, tinere, m-ai auzit? îi zisese el. Pe-astea nu ţi le poate lua nimeni!

Era într-adevăr aşa? Aubrey şi-a amintit de Spartanburg. Nu se opintiseră ca nebunii vânzătorii şi fermierii ăia nemernici exact pentru asta?

— Şi fii cu băgare de seamă, continuase tatăl său. La război, orice se poate întâmpla, dar e mai puţin probabil să i se întâmple celui care e cu ochii-n patru.

întinsese apoi braţele şi—1 strivise pe Aubrey într-o îmbrăţişare:

— Pune biciul pe nemţii ăia şi hai repede înapoi!

Aubrey simţea încă barba tatălui său şi mirosul chimic de vopsea din gulerul acestuia.

Şi-a tras mâinile din buzunare şi a suflat peste ele. Respiraţia i-a îngheţat pe loc, înainte să apuce să aibă vreun efect. Şi le-a vârât la loc sub cămaşă. Un pianist nu-şi poate risca mâinile.

Dar mai era el acum pianist? Ceilalţi din orchestră puteau să-şi împacheteze instrumentul într-o cutie şi să-l ia cu ei. Nu şi Aubrey. Un pianist trebuie să cânte, altfel degetele îşi pierd simţul armoniei. Iar Luckey Roberts, al naibii, avea de obicei întâietate.

Formaţia cântase timp de două săptămâni la bordul vasului. Imnuri şi colinde de Crăciun, vechi melodii de pe plantaţii şi ore întregi de repetiţii de cântece patriotice pe acorduri de jazz. „La Marseillaise” şi „Tipperary”, „Pack Up Your Troubles” şi „Over There”. Dar numai pe timp de zi. De îndată ce apunea soarele, în jurul orei patru după-amiaza, se dădea stingerea pe întreg vasul, ca nu cumva să-i zărească navele germane. Şi în orice caz, pe bătrâna *I| vahontas* nu exista pian. Aşa că Aubrey, fiind al treilea toboşar, li ivea şi el talgerele din când în când, în vreme ce gemenii Wright (care nici măcar nu erau fraţi) băteau intens la percuţie ritmurile sincopate ale lui Europe. La debarcarea în Brest, susţinuseră un i i incert improvizat în piaţă. Aubrey cântase la castaniete.

I”râncezii îi întâmpinaseră pe cei din Regimentul 15 New York r.i pe nişte eroi, aplaudându-le jazzul cu înflăcărare. Se îmbarcaseră apoi în tren şi porniseră, epuizaţi şi înfometaţi, către următoarea destinaţie.

În trenul de animale, un soldat a început să cânte în întuneric, uşor, încet, în ritmul locomotivei, cu voce tânguitoare şi rezonantă de bariton:

VREAU SĂ FIU PREGĂTIT, VREAU SĂ FIU PREGĂTIT...

Capete s-au ridicat şi urechi s-au ciulit, încercând să îşi dea scama de unde venea vocea.

VREAU SĂ FIU PREGĂTIT, DOAMNE...

O altă voce s-a alăturat. Un tenor a dublat melodia cu o octavă ■nai sus.

SĂ INTRU ÎN IERUSALIM, PRECUM IO AN.

— Of, ia gata, la culcare.' a zis cineva dintr-un colţ îndepărtat.

Dar elanul era de-acum prea puternic. O voce gravă de bas s-a alăturat grupului, la care s-a adăugat glasul înalt al unui tenor, pen- im părţile alto. Au repetat refrenul. Când au ajuns la „Ierusalim”, cineva a adăugat un ritm de „rat-a-tat”, lovind cu podul palmei în pereţii de oţel ai vagonului. Un murmur de râsete a fremătat printre capetele istovite, iar cvartetul a navigat către primul vers într-un tempo accelerat.

O, IOAN! O, IOAN! O, CE-AI ROSTIT?

INTRÂND În IERUSALIM, PRECUM IOAN.

NE ÎNTÂLNIM ACOLO, ÎN ZIUA ÎNCORONĂRII.

INTRÂND ÎN IERUSALIM, PRECUM IOAN.

O, VREAU SĂ FIU PREGĂTIT, VREAU SĂ FIU PREGĂTIT...

Acum tot trenul cânta. îngheţat bocnă, ţeapăn de frig, în drum spre război şi îngrozitor de departe de casă, Aubrey a simţit un zâmbet în obraji şi o căldură în stomac. Îi avea pe băieţii ăştia cu el şi deja trecuseră prin atâtea împreunai Indiferent ce avea să se întâmple, aveau să cânte în continuare.'

AFRODITA

Barăci de **recreere – 4 ianuarie** 1918

HAZEL A AJUNS ÎN SAINT-NAZAIRE, FRANŢA, ÎN dimineaţa zilei de 4 ianuarie 1918, după o călătorie friguroasă peste Canalul Mânecii şi o noapte cu trenul.

Nu-i venea să creadă că era adevărat ceea ce se întâmpla. Toată viaţa ei navigase pe valurile molcome ale vieţii părinţilor. Iat-o insă acum, privind răsăritul peste câmpiile şi crângurile îngheţate **dr** pe coasta franceză! Cerul era trandafiriu, plin de promisiuni, iar soarele scânteia prin firişoarele de gheaţă ce împânzeau lumea, lira greu de înţeles cum dimineaţa asta splendidă, cum priveliştea .isra de basm străluceau peste o ţară devastată de ani de război, în limp ce Hazel se grăbea să ajungă la mii de soldaţi ce aveau nevoie ile alinare.

Cu toate că până acum nu oferise mângâiere nici măcar unui câine. Poate că făcuse o mare greşeală.

Trenul a intrat în gara din Saint-Nazaire. Hazel s-a ridicat şi şi-a strâns lucrurile.

După plecarea trenului, pe peron au rămas patru persoane. O lânără blondă, cu bucle bogate, şi trei bărbaţi de vârstă mijlocie. Zărind pe sub paltonul tinerei însemnele uniformei, Hazel s-a încumetat să o întrebe:

— Iartă-mă, eşti cumva voluntară umanitară YMCA?

Chipul fetei blonde s-a luminat.

— Sunt, da! a răspuns. La fel şi tu?

Hazel a dat din cap.

— Şi eu sunt, a zis unul dintre bărbaţi, şi vă rog să mă iertaţi că m-am amestecat în discuţie.

— Şi eu, au adăugat ceilalţi la rândul lor.

— Bună dimineaţa! Bun venit în Saint-Nazaire! s-a auzit o femeie sprintenă, mai în vârstă, purtând ochelari cu jumătate de ramă, care coborâse dintr-o căruţă să îi întâmpine pe nou-veniţi. Deci, toţi sunteţi pentru YMCA? Sunt doamna Davies, s-a prezentat ea în timp ce făcea semn către doi soldaţi să încarce bagajele în căruţă. Lucrez cu domnul Wallace, secretar-şef aici, la YMCA. Haideţi, pesemne sunteţi hămesiţi!

După ce au făcut cu toţii cunoştinţă, cei cinci călători s-au suit în căruţă şi s-au aşezat pe valize. Doamna Davies a smucit frâiele, iar caii s-au umit cu greu la vale, către tabără. Pe drum, găini cu mers legănat mai să dispară sub copitele cailor, ca apoi să o zbughească parcă jignite, lăsând în urmă un vârtej de pene.

Zărind în depărtare tabăra, Hazel a simţit cum i se strânge inima. Totul era atât de cenuşiu şi de murdar… *La ce te aşteptai?* Nu la asta. Se înrolase ca voluntară ca să aducă bucurie într-un ţinut al nimănui.

O puzderie de soldaţi defilau în şiruri perfect drepte, de-a lungul terenurilor de instrucţie îngheţate, cu puştile atârnate de umăr. Majoritatea priveau drept înainte, dar câteva feţe curioase s-au întors spre căruţa aflată în trecere. Câţiva ochi, încrezuţi şi obraznici, au urmărit-o pe Hazel; alţii au făcut-o să înghită în sec, citind în ei singurătatea locului. La auzul vocilor biciuitoare ale comandanţilor, toate privirile au revenit la treburile lor.

James! Se gândea să-i scrie încă o scrisoare mai pe seară. Erau oare prea multe, prea dese?

— Ăştia nu sunt soldaţi britanici, a zis mirată fata blondă. Sunt alte uniforme.

— Britanici! Dumnezeule mare! a exclamat doamna Davies şi s-a întors brusc spre locul unde stăteau fetele. Nu v-au spus unde

0 să mergeţi?

Hazel s-a tras în spate, pe valiza ei.

— La baza de instrucţie de la Saint-Nazaire.

— La baza de instrucţie a armatei *americane* de la Saint-Nazaire! a urlat doamna Davies. O să trimitem la centru o scrisoare despre treaba .isia. Să nu informeze voluntarii pe cine vor servi! Asta e inadmisibil!

— Se vede că-s americani, a zis blonda, întinzându-şi gâtul. Sunt uriaşi.

— Yankeii ăştia-s înalţi, a confirmat doamna Davies, şi cum uhimii patru ani şi i-au petrecut bucurându-se de mâncarea de .irasă a mamei, nu spetindu-se prin tranşee, sunt, bineînţeles, şi vânjoşi. Şi-a reluat apoi rolul de ghid: Construcţiile alea înşirate sunt barăcile soldaţilor, iar acolo e popota. Celelalte sunt grajdurile şi ţarcurile pentru animale, ăsta e miros de la porci, şi dincolo sunt spitalele. Chiar în faţă e coliba noastră.

Prin „colibă" Hazel îşi imaginase ceva mic şi primitiv, dar ce vedea aici era imens. Şi aşa şi trebuia să fie, de vreme ce în tabără n an zeci de mii de soldaţi.

Doamna Davies i-a îndrumat înăuntru, la o masă pe care era servit ceaiul.

— Mai spuneţi-mi o dată numele voastre! a zis ea, luând o muşcătură mare de ruladă. Pe un ger ca ăsta, abia dacă mai pot să gândesc ca lumea.

— Eu sunt reverendul Scottsbridge, iar domnul este părintele

1 omano-catolic McKnight, a explicat clericul. Suntem aici să oferim consolare spirituală, nu-i aşa, părinte?

— Cu voia Domnului, a răspuns preotul.

Un bărbat scund şi slab, în costum de stofa spălăcit, îşi ştergea ochelarii cu o batistă.

— Eu sunt Horace Henry, a zis. Profesor, ieşit la pensie. Colegiul St. John's.

— A, Cambridge! a exclamat reverendul Scottbridge. Tot ce-i mai bun pentru băieţii noştri, a spus şi a făcut cu ochiul. Chiar dacă vin din colonii.

Profesorul a luat o înghiţitură de ceai.

— Toţi sunt băieţii noştri, a răspuns. Chiar şi americanii. Voi ţine nişte conferinţe seara. Mă gândeam să încep cu un curs despre istoria Angliei.

— Mă întreb cât interes au răcanii americani pentru aşa ceva, a zis meditativ fata cea blondă.

— Vom afla în curând, a răspuns profesorul Henry cu blândeţe.

— Credeţi-mă, a intervenit doamna Davies, după turele din circuitele de instrucţie, ca să nu mai pun la socoteală tranşeele, soldaţii ăştia s-ar bucura să asculte prelegeri si despre cum se fierbe un ou.

Profesorul a râs uşor.

— Sper că pot face mai bine de-atât.

Cu ochi sticloşi, preotul McKnight a zis:

— Mă îndoiesc că vom fi la fel de îndrăgiţi pe cât vor fi aceste tinere domnişoare.

Hazel a zâmbit.

— Eu sunt Hazel Windicott. Voluntară pentru recreere. Cânt la pian.

Doamna Davies a fixat-o cu privirea.

— Şi cânţi *binei*

— Eu... aşa cred, a răspuns Hazel. Bănuiesc că depinde de ce înţelegeţi prin a cânta bine.
Cealaltă fată a râs.

— Ellen Francis, s-a prezentat ea. Lipsită de orice talent vizibil, .ilml decât firea mea vorbăreaţă şi amuzantă. I-a făcut cu ochiul lui I l.izcl si a adăugat: Tu o să cânţi la pian; eu o să joc dame.

Doamna Davies a strâns serviciul de ceai.

— Domnilor, avem în sat o casă, nu departe de aici, cu camere pregătite pentru dumneavoastră. Domnişoarelor, pentru siguranţă, vrţi sta în camera liberă de aici, din coliba mea. Domnişoara Kuihers şi cu mine suntem alături. Dormitoarele surorilor medicale »unt pline, aşa că ne vom descurca în felul ăsta. Ar fi indicat să nu mutilaţi în afara taberei după lăsarea întunericului.

— Câte astfel de adăposturi sunt? a întrebat Ellen Francis.

— Două, a răspuns doamna Davis. Şi căminul negrilor, în ta- klra Lusitania. Acolo nu veţi merge. Sesizând tăcerea stânjenitoare i are se aşternuse, doamna Davis explicat: Au propriii voluntari de i uloare. Deci e în regulă. Au din plin cu ce să se distreze.

Părintele McKnight şi-a lăsat într-o parte capul ce trăda un Inreput de chelie.

— Pentru ce vă îngrijoraţi, doamna Davies?

Aceasta a ocolit întrebarea incomodă.

— Siguranţa fetelor, desigur. Într-o tabără militară cu mii de «nldaţi în care clocoteşte sângele, trebuie respectate reguli stricte. I Hi imul lucru de care are nevoie YMCA e vreun scandal, acum i Dud suntem implicaţi într-o misiune atât de importantă!

I lazel si-a amintit de vorbele tatălui ei: „Fii mai curajoasă decât ■nu (ost eu.”

— Nu m-ar deranja să cânt în *toate* adăposturile, a zis ea. Sunt ţinură că soldaţilor de culoare le place muzica.

I)oamna Davies a privit-o lung peste ochelari.

— Pur şi simplu, nu e nevoie, a spus ea, după care a încercat h.1 zâmbească împăciuitor. Soldaţii ăştia americani negri îşi asigură pitipria muzică. E în natura lor. În instinct. De fapt, formaţia lor o să cânte aici chiar mâine. Cât priveşte prezenţa ta acolo, o sensibilitate muzicală rafinată precum a ta nu va fi pe gustul lor.

Hazel simţea cum pulsul i se zbătea în ureche.

— Credeam că toate trupele au nevoie de recreere.

Doamna Davies a oftat şi şi-a dat ochii peste cap.

— Tinerii ăştia idealiştii a mormăit ea. Numai pe ei pare să-i cheme cauza războiului.' Apoi, cu un aer resemnat, a înfruntat-o pe Hazel: Nu-mi place să apelez la un astfel de limbaj, domnişoară Windicott, dar nu-mi dai de ales! Nu te poţi aştepta de la negri să se comporte cuviincios cu tinerele de vârsta ta.

Hazel se simţea atât de sigură pe sine punând la îndoială autoritatea pe cât s-ar fi simţit făcând scufundări în mare. Să-şi atragă antipatia doamnei Davies din prima zi părea un gest peste măsură de nesăbuit. Dar se vedea nevoită să facă asta.

— Poate că e adevărat în privinţa unora, a spus ea, ceea ce e valabil în orice grup mare de soldaţi. Sunt însă convinsă că cei mai mulţi sunt nişte gentlemeni ca toţi ceilalţi.

Reverendul Scottsbridge a scos o tuse care nu a izbutit să-i ascundă râsul înfundat.

— Draga mea, a intervenit el, dând complice din cap către doamna Davies, nu ai văzut îndeajuns de mult din lumea asta pentru a-i cunoaşte primejdiile. Vei avea destui soldaţi cărora să le ţii companie muzicală, şi arătoşi pe deasupra!

Hazel simţea cum o cuprinde greaţa. Soldaţii negri erau *mai puţin arătoşil* Aşadar asta trebuia să-i domolească grijile, căci pe ea nu principiul o preocupa; reverendul ştia el mai bine. Ea era aici doar pentru băieţii *arătoşi.* Fierbea de furie!

Părintele McKnight i-a aruncat lui Hazel o privire plină de tristeţe, apoi a închis ochii, ca într-un gest de rugăciune.

Doamna Davies era vizibil sătulă de toate întârzierile acestea.

— Pe aici, vă rog, domnişoarelor, către camerele voastre!

DECEMBRIE 1942

Al Joii ea martor

AFRODITA SE ADRESEAZĂ CURŢII.

— Onorată instanţă, aş vrea să chem al doilea martor.

— Ce, iarăşi? bombăne Ares. Câţi zei ai de gând să târăşti până .nci? Ar fi trebuit să mergem pe Olimp. în plus, credeam că am depăşit toată faza asta cu „tribunalul”.

— Obiecţia se respinge, îi spune Hefaistos lui Ares. Apărarea are cuvântul.

— îl chem, începe Afrodita, cu o teatralitate afectată, pe Ares, /.eul războiului.

Ares se ridică în picioare si-şi aruncă peste umeri cămaşa. Nu arc niciun rost să mai încheie nasturii care i-ar putea ascunde pieptul splendid. Simte că e cazul să-si ţină farmecul personal cât mai la vedere. Totuşi, o înfăţişare la tribunal presupune o anumită decenţă.

În lipsa unui ofiţer de serviciu, Hefaistos gestionează procedurile de jurământ.

— Juri solemn să-ţi temperezi lauda de sine, să mărturiseşti numai şi numai faptele, iar de nu, să-ţi ţii gura aia mare?

— Hei, protestează Ares, pe Apollo nu l-ai pus să jure!

— Am crescut cu tine, răspunde sumbru Hefaistos.

— Ares, intervine Afrodita pe un ton mângâietor, îi e ciudă, atâta tot! Acum ne spui povestea, din punctul tău de vedere?

Ares se ridică şi se adresează curţii.

— De dragul lui, nu, răspunde el, dar dacă tu vrei, am s-o spun. Doar ca să lămuresc toată povestea asta siropoasă.

ARES

Exerciţii de baionetă – 4 ianuarie 1918

SOLDATUL JAMES ALDERIDGE S-A ALINIAT ÎMPRE-ună cu cei din escadronul său pe terenul de instrucţie de pe front, pentru exerciţii de mânuire a baionetei. Erau la câţiva kilometri în spatele tranşeelor. James nu se obişnuise încă cu vuietul neîntrerupt al armelor de artilerie.

— Fixaţi baionetele! a răcnit comandantul.
James a înşurubat o lamă în puşca Lee-Enfîeld.
— în gardă!
James a înălţat rapid arma cu mâna stângă, iar cu cea dreaptă a sprijinit-o de corp. A ţintit cu vârful către gâtul unui soldat german imaginar.
— Alderidge, a zis cineva. Depărtează-ţi picioarele!
Era soldatul Frank Mason, un pescar din Lowestoft care relua instrucţia după ce se recuperase acasă în urma unei răni la picior căpătate în luptă.
Comandantul se plimba printre rânduri, corectând postura imperfectă a bărbaţilor.
— Pe loc repaus!
Puştile au coborât, spinările tuturor s-au încovoiat.
— N-am zis să tragi un pui de somn, soldat!
La 1,87 metri şi 108 kilograme, soldatul Billy Nutley, un tip dr la o fermă din Shropshire, ar fi trebuit să fie un luptător de irmut, dar părea mai degrabă o ţintă uşor de ochit.

— În gardă.'

Puştile cu baionete se înălţat cu repeziciune.

— Ţintiţi la gâturile lor, doamnelor! a strigat instructorul, roşu la faţă. Când vă aflaţi în tranşeele nemţilor, ţineţi minte: omorâţi-i până nu vă omoară ei pe voi! Nemţii n-au milă. Ţintiţi la gât!

James şi-a umezit buzele cu limba şi a îndreptat vârful puştii către gâtul nevăzut.

— împungeţi!

Picioarele din spate au executat o fandare înainte. Lamele au împuns şi au tăiat.

— împungeţi şi răsuciţi! Scoateţi-le maţele!

James împungea şi răsucea. Nutley gâfâia. În spatele său, Chad Browning, un galez roşcat şi uscăţiv, lovea în gol. Tânăr, sprinten şi vorbăreţ, abia cântărind, ud fleaşcă, 57 de kilograme

— Gât şi subsuori, acolo e punctul sensibil! a zis instructorul. Faţa, pieptul şi burta! Din spate, trageţi la rinichi. Sau, genii cum sunteţi, aţi uitat unde sunt rinichii? Pe loc repaus!

Pe loc repaus.

Instructorul defila în sus si-n jos de-a lungul şirurilor de soldaţi.

— Aşa, acum găsiţi-vă un manechin!

S-au apropiat de rândul de spânzurători şubrede din lemn, de care atârnau păpuşi de paie – efigii umplute ca nişte perne, întru- chipându-i pe germani.

— Soldatul german e o maşinărie de ucis neîndurătoare, a continuat instructorul. O armă letală în mâinile kaiserului. O fracţiune de secundă hotărăşte cine rămâne cu gâtul retezat, el sau voi!

James şi-a atins mărul lui Adam cu vârful degetelor.

— Supravieţuirea pe front, a urlat instructorul, implică voinţa de a ucide! în gardă!

Baionetele jos, pregătite.

— Baionetele sus!

Puştile s-au înălţat deasupra umerilor.

— În gardă!

Pe locuri.

— împungeţi!

Salt înainte şi lovitură, direct în manechinele care s-au legănat Ia impact.

— În gardă!

înapoi şi de la capăt.

— împungeţi! Răsuciţi! La omor, la omor, la omor! Ziceţi după mine!

James a tras aer adânc în piept.

— La omor, la omor, la omor!

— Nu aşa, fleşcăiţilor! O să şteargă cu voi pe jos! „La omor, la omor, la omor!"

Rosteşte şi tu! şi-a zis James. *Fă pur şi simplu ceea ce fi se cere.* A sărit la acel Fritz[I] umplut cu paie ca o maşinărie de ucis neîndurătoare. (!a o armă letală în mâinile regelui George.

— Pe loc repaus! Baionetele deoparte! Mâine facem sesiuni de luptă corp Ia corp.

Soldaţii s-au îndreptat spre barăcile lor. Mirosuri incerte plu- i rau în jurul popotei. Lui James îi era

---

I Denumire argotică prin care englezii şi americanii se refereau la armatele j»rrmane în Primul Război Mondial. Un alt termen similar folosit de aceştia rr.i „Jerry" (n. tr.).

îndeajuns de foame, încât să mănânce came tocată de vită la conservă.
Soldatul Chad Browning a început să cânte pe o voce înaltă, nazală, comică.

oh, oh, oh, e un război minunat, nu-l aşa? cine n-ar vrea să fie soldat?

oh, leafa să-ţi iei e şi păcat...

— Ce leafa? a bombănit Nutley. Când o să avem parte de aşa ceva?

pân la brâu în apă, pân la cât în zloată, şi vorbeşti aşa spurcat, că şi sergentul e-ncurcat.

oh, cine nu s-ar înrola-n armată?

asta cerem cu toţll!

nu-i plângem noi pe civili, bieţii, că stau degeaba la vatră?

— Să nu te-audă careva, Browning! l-a avertizat soldatul crăcănat Mick Webber, zidar din Rutland. Dacă te prinde sergentul ăla rău, o să stai o noapte la zdup!

oh, oh, oh, e un război minunat, ce mai vrem ouă şi şuncâ, când avem gem de prune şi mere de mâncat?

— Nu mă deranjează gemul de prune, a recunoscut Billy Nutley.
— O să te deranjeze, a mormăit Mason, când o să fie singurul lucru dulce pe care-l mănânci timp de şase săptămâni.

— Mason, a intervenit James, chiar e atât de rău acolo pe cât se zice?

Mason s-a uitat la toţi.

— O să aflaţi curând pe pielea voastră!

— Parcă era vorba ca războiul ăsta să se termine înainte să apuc eu vârsta de înrolare, a spus Browning încă ceva ce părea o glumă, aşa cum părea tot ce scotea pe gură. Cui mă adresez ca să depun în scris o reclamaţie, asta aş vrea să ştiu!

— Scuză-ne c-am ars gazul de pomană, băiete!

— Dar cu mâncarea cum e? I-a întrebat Nutley pe veteran. În l ranşee e la fel de proastă ca aici?

— Mai rău! a răspuns Mason, trăgându-i lui Nutley un ghiont. I)ar măcar să fie mâncarea principala problemă!

Webber s-a băgat şi el în discuţie.

— Vreau şi eu o rană frumuşică, aşa cum ai avut tu, Mason, îndeajuns de gravă cât să mă trimită acasă la drăguţa mea, dar nu atât de rea cât să nu mă mai iubească, a râşit el. Cum ai reuşit să-ţi zdreleşti piciorul aşa?

James s-a silit să nu-şi amintească feţele desfigurate pe care Ir văzuse aproape de spitalele bazei militare. S-a gândit la chipul scump al lui Hazel. De câte cicatrici ar fi nevoie pentru ca ea să mi-l mai privească la fel? „împungeţi, răsuciţi, omorâţi!”

— Mason, cât de des se folosesc soldaţii de baionete? a întrebat]ames.

Mason a zâmbit.

— Sunt bune pe post de desfăcător de conserve şi suport de lumânări dacă le înfigi în pereţii tranşeelor.

Şi nimic nu se compară cu pâinea prăjită pe baionetă, deasupra unui mic foc.

DECEMBRIE 1942

Altreil ea martor

— DACĂ MI SE ÎNGĂDUIE, ÎNTREABĂ AFRODITA, pot să mai chem un martor?

— E nevoie să ne mutăm la parter, într-un salon? întreabă Hefaistos.

— Oh, luaţi unul cu pian.' intervine Apollo. O să cânt.

— Nu e cazul, răspunde zeiţa pe un ton mieros. Invit al treilea martor.

Afară, norii învăluie luna şi stelele. Pământul de sub ei huruie şi se cutremură. Se simte de parcă tocmai ar trece în goană un tren subteran de mărimea unui pachebot cu viteza sunetului.

Se aude un singur ciocănit în uşa camerei de hotel, care se deschide, lăsând să se întrevadă o siluetă.

— E în regulă! strigă Hefaistos către silueta nedesluşită. Intră, nu te sfii!

— Eu? Niciodată.

La auzul glasului, Apollo şi Ares înlemnesc.

Nou-venitul se unduieşte pe culoar, graţios şi tăcut ca o pisică. Hainele lui închise la culoare te trimit cu gândul la un cioclu. Dar când îşi dă jos paltonul, iese la iveală sutana neagră, lungă până la glezne. Pătratul din gulerul preoţesc e singura pată albă care-l însoţeşte.

Rămân toţi cu gura căscată.

— Un preot? behăie Ares. Zeul tărâmului morţilor e un *preot rotnano-catolic?*

— Bună seara, unchiule! îl întâmpină Afrodita cu o plecăciune adâncă.

Hefaistos se înclină, sprijinindu-se într-un genunchi, iar Apollo se dă jos de pe pat şi—1 urmează. Ares, bombănind şi înghiontit de Al rodită, îngenunchează la rândul său.

— Credeam că joci rolul profesorului când vizitezi muritorii, siăpâne Hades, îi spune Apollo.

— Revizor contabil de la Agenţia de Colectare a Impozitelor, răspunde Hefaistos. „Singurele certitudini în viaţă sunt moartea şi taxele."

Hades zâmbeşte.

— îmbrac rolul care mi se potriveşte.

Măsoară din priviri încăperea, dar nu găseşte niciun scaun pe placul său, aşa că îşi creează unul pe loc. Un scaun negru din piele, mai degrabă spartan. Se aşază picior peste picior, cu degetele împreunate pe genunchi. Are obrazul proaspăt bărbierit.

Unghiile .iirnt îngrijite. Părul negru, strălucitor şi neted, pieptănat perfect dinspre frunte spre creştet. Asemenea lui Ares şi Apollo, Hades, stăpânul Infernului, e un kli bat de o frumuseţe izbitoare, totuşi aspru şi sumbru, cu trăsături .u viline de o precizie glacială. Arătos, dar mai degrabă i-ai grava i liipul pe o monedă decât să speri că te va invita la dans.

— De ce eşti preot. Sfinţia... Ta? întreabă Ares nerăbdător.

— Bună seara, nepoţilor, nepoată!

Vocea lui Hades e curtenitoare, ca de altfel întreaga lui înfăţişare.

— Dar de ce preot catolic? insistă Ares, aşa cum insistă şi războiul, întotdeauna.

Hefaistos tuşeşte.

— Asta nu-ţi creează nişte, ăăă, dificultăţi de natură teologică?

Hades cade pe gânduri.

— Nu cred, răspunde el moale. îmi place la fel de bine, poate chiar mai mult, să fiu şi rabin. Preţuiesc filosofia de viaţă a muritorilor şi vorbesc din interiorul lumii lor. Viaţa clericală mi se potriveşte, adaugă el cu un aer uşor rănit. Am trăit cea mai bună parte dintr-un secol fericit în ipostaza de abate. De fapt, chiar cred că mă pricep să fiu preot.

— Nimic nu a oferit vreodată mai multă motivare spirituală decât Moartea, intervine Afrodita.

Hades zâmbeşte.

— Munca preoţiei, aceea de a pregăti sufletele să traverseze râul spre tărâmul meu fără să le fie teamă peste măsură, îmi e de mare ajutor. Sufletele nepregătite îmi dau bătăi de cap, se strâmbă el uşor. Extrem de neplăcut!

Hades face rost într-o clipă de o cutie metalică cu drajeuri mentolate, din care alege tacticos una.

— Muritorii sunt atât de carnali! Mânaţi de pofte! Clocotesc într-un preaplin de fluide. Tu, Iubire, tu, Războiule, toate astea sunt importante pentru munca voastră, dar interesul meu pentru oameni e întru totul spiritual. Trupurile nu mă interesează câtuşi de puţin, adaugă Hades cutremurându-se.

— Pun pariu că nu asta i-ai spus Persefonei, râde Ares la gluma lui de vestiar.

— Şi cine era până la urma nimfa aia? întreabă Apollo, scărpi- nându-se în vârfului capului.

Hades îi învredniceşte cu un zâmbet şters.

— Băieţi, băieţi...

Poate a rostit cu indulgenţă „Băieţi, băieţi”, pe un ton care spune la fel de bine şi „aş putea să vă nimicesc dacă aş vrea”.

Studiază din nou încăperea.

— Vai de mine! murmură el pipăind plasa aurie ce-i învăluie pe îndrăgostiţii infideli. Am nimerit într-un moment conjugal nefericit? Ca faţă bisericească, nu pot fi de acord cu metodele tale, oricât de mult ţi-aş admira meşteşugul. „Dacă iubeşti un om, trebuie să-l laşi liber.”

— Pun pariu că nu asta i-ai spus Persefonei, a repetat Ares, având impresia că e şi mai amuzant a doua oară.

Intervine Afrodita spre a-I salva pe Ares de Ia un sfârşit prematur.

— Stăpânul meu, Hades, începe ea pe un ton mieros, le-am spus zeilor prezenţi o poveste de dragoste. Ca să le demonstrez, printre altele, cum moartea face posibilă iubirea adevărată. Noi doi ne-am înţeles bine întotdeauna. Ai vrea să ne împărtăşeşti, la momentul potrivit, bucata ta din poveste? Din această poveste, încheie Afrodita, dând din cap spre el.

Hades zâmbeşte cu un aer de măreţie.

— Mă onorezi, scumpă Afrodita! zice el. Va fi plăcerea mea!

Colette Founuer – iulie—august 1914

afrodita

O SĂ ÎNCEP CU O FATĂ ŞI UN BĂIAT URCÂND TREP-

tele unei scări foarte înalte.

Era o zi toridă de iulie, 1914. Aerul era încremenit; doar albinele lucrau. Toţi ceilalţi aveau impulsul de a căuta un loc la umbră şi de a se feri de muncă.

Dar nu si Colette Fournier împreună cu tovarăşul ei, Stéphane. Colette era hotărâtă să ajungă în vârf, în ciuda căldurii. Stéphane era hotărât să rămână în imediata ei apropiere, iar şeful său de la docuri tocmai îi dăduse ocazia asta, trăgând un pui de somn după-masă.

Scările, sculptate în piatră, urcau într-o înlănţuire ameţitoare până în vârful stâncii dezgolite de unde se zărea oraşul belgian Dinant. Aici se înălţa o cetate medievală, o fortăreaţă cioplită în piatră care, timp de secole, apărase oraşul. Priveliştea de pe platoul cetăţii îţi tăia răsuflarea, cu meandrele largi ale liniştitului râu Meuse unduindu-se de-a lungul câmpurilor înverzite, acum încărcate de roadele din miez de vară.

Fetei îi atârna pe frunte părul asudat, iar bluza i se lipise de corpul umed. Nu-i păsa însă, şi nici lui Stéphane, as îndrăzni să adaug.

De la clopotele din turnul catedralei Notre Dame din Dinant, aliată chiar sub ei, răsuna o melodie senină. Catedrala dădea culoare oraşului – o bijuterie îmbrăţişând râul Meuse, cu un curcubeu de case alături, reflectându-se precum cristalele în oglinda netedă a apei.

Colette avea şaisprezece ani, Stéphane, optsprezece. Stéphane locuia aproape de familia lui Colette şi era un băiat oropsit de când se ştia. Colette îl

ştia la fel de bine ca pe fratele ei, Alexandre, şi ca pe vărul ei, Gabriel. Stéphane era mereu acolo, precum un câine vagabond căruia faci greşeala să-i dai de mâncare.

Nu era nimic neobişnuit ca Stéphane s-o provoace pe Colette să se caţăre pe scările cetăţii. Se întrecuseră în alergări, la vâslit şi în concursuri de ţinut respiraţia încă de când erau mici.

Era însă ceva neobişnuit în felul în care Colette îl surprinsese pe Stéphane privind-o în ultima vreme. Tăcut, molcom, chiar în toiul zarvei lor obişnuite, ca şi cum acum o vedea pentru prima oară.

Ceea ce era ridicol.

Tot ciudate erau şi senzaţiile care începuseră s-o cuprindă pe (iolette ori de câte ori îşi făcea Stéphane apariţia. Dându-şi seama că îi lipsea atunci când nu venea la timp, iar când apărea, în sfârşit, habar n-avea ce să-i spună unui băiat pe care-l cunoştea de când lumea, Colette s-a descoperit a fi într-o oarecare încurcătură. Când .1 început să-l studieze pe Stéphane, observând cum i se ondulează părul la tâmple şi cum deodată i se transformă pometţii, clavicula, flâtul, a ştiut că o pândea o mare primejdie.

Ceea ce era încă şi mai ridicol.

Când a apărut aşadar Stéphane în ziua aceea toridă de vară şi a .ulcmenit-o să urce până la cetate, Colette a lăsat deoparte chiuveta plină de vase murdare şi a acceptat provocarea. Poate că, odată ajunşi în vârf, va putea să-l înfiunte şi să vorbească deschis despre ce naiba li se întâmpla şi vor pune capăt întregii poveşti.

Şi Stéphane avea de gând să-i vorbească făţiş lui Colette. Dacă găsea curajul.

Toate treptele alea i-ar fi extenuat până şi pe atleţi, dar Colette era tânără, puternică şi hotărâtă. Chiar şi aşa, după un astfel de tur de forţă până în vârf, era fără suflare şi înfierbântată, astfel încât, în loc să se bucure de privelişte, primul lucru pe care l-a făcut a fost să traverseze curtea interioară pietruită şi să se prăbuşească apoi în vegetaţia înaltă şi răcoroasă din spatele ei, să se întindă, să-şi suflece mânecile şi să-şi facă vânt cu mâinile.

M-am apropiat de umărul lui Stéphane.

Acum? s-a întrebat el.

„De ce ttu?”

— Colette..., a început el. *Jh< aşa!”*

— Da?

Stéphane a înghiţit în sec şi s-a chinuit să găsească altceva de zis.

— Cântecul tău, a spus. De la festivalul de bere. A sunat bine.

A sunat bine. Ce nătâng! Ce mod jalnic de a face un compliment!

— Mersi! a răspuns ea.

S-a uitat apoi la silueta lui profilată pe cerul după-amiezii şi s-a minunat cum de se înălţase Stéphane atât de mult într-un timp atât de scurt şi cu ce se îndeletnicise de căpătase muşchii ăia. Fusese un *bolovan* până atunci. Sigur, zi de zi la încărcat şi descărcat vapoare, e de-nţeles, se gândea ea, dar în clipa aceea nedesluşită, *de ce*-ul care plana asupra

transformărilor lui Stéphane a devenit mai puţin important decât realitatea lor.

S-a trântit şi el în iarbă, lângă Colette. Obrajii ei erau îmbujoraţi, ochii îi licăreau şi iat-o desfacându-şi ultimul nasture şi făcându-şi vânt!

Bietul Stéphane! Ce lucru îngrozitor, să rişti o prietenie de-o viaţă pentru un vis ce a devenit deodată prea mare ca să-l mai poţi stăpânii Ar jigni-o, era convins de asta, iar ea l-ar respinge şi s-ar feri apoi de el, fără îndoială, şi atunci ce-o să se aleagă de el?
Nu trecea zi în care să nu o vadă pe Colette de şase ori, altfel nu rezista. Dar dacă ea n-ar mai fi vrut să-l vadă vreodată la faţă, atunci rl n-ar avea unde să se ascundă de dezgustul ei în întreg oraşul.
Ce putea deci să spună? Vorbele nu erau chiar punctul lui forte.
Colette s-a ridicat în fund pe iarbă. Fire de verdeaţă şi firimi- lui i de pământ îi atârnau de bluză şi în păr.
— Sunt vraişte.
— Nu, nu eşti.
— *Tu* eşti vraişte, i-a spus ea, aşa că nu eşti în măsură să judeci.
Stéphane a rămas cu ochii la nori şi a zâmbit larg. Tolănit pe
iarbă, ostenit şi liniştit, alături de Colette, care-l mustra, îi era cât xr poate de bine aşa.
— Păi, dacă suntem doar noi doi aici, a zis el, ce contează că suntem vraişte?
Ha şi-a întors privirea către peisajul spectaculos, lăsându-l pe Stéphane să-i studieze în voie spatele. Cât de graţioasă, curbura coloanei ei vertebrale! Şi-ar

putea plimba degetele peste spatele ri acum, dacă nu i-ar reteza mâinile pentru o asemenea tentativă. I rebuia să se mulţumească cu exerciţiul de imaginaţie.
Colette s-a întors şi l-a găsit cu ochii închişi. Ceea ce i-a permis «.t I studieze la rândul ei.
— Dormi? l-a întrebat. Dar ce companie îmi ţii! M-ai târât până aici ca să tragi un pui de somn?
„Nu te mulţumi cu exerciţiul de imaginaţie!" i-am şoptit.
1il a întins mâna spre ea.
— Hai chiar asta să facem! a spus. Hai să dormim puţin!
lia i-a apucat mâna, mirându-se de gestul ei, şi a simţit o tre- »înrc de... de ce? Ce *anume* a simţit când a apucat-o de mână piostuţul de Stéphane?
S-a întins la loc, pe o parte. Nu mai era acelaşi Stéphane, prostuţul.
Pe principiul „întâi atacul, iar analiza mai târziu".
— Ce te-a apucat? l-a întrebat ea.
S-a ridicat si el, sprijinit pe-o parte, iar acum stăteau faţă în faţă. La doar câţiva centimetri unul de celălalt. La fel de bine putea fi şi un şuvoi de lavă între ei. Totuşi, el a ţinut piept momentului. S-a aplecat şi a sărutat-o.
Nu a nimerit buzele, ci nasul.
Colette a închis ochii. Nu mai gândea. „Fireşte că Stéphane vrea să te sărute", i-am spus. „Şi tu vrei să-l săruţi." Şi era adevărat. Nu i-am „pus vorbe" în minte. Bietului Stéphane îi trepida inima în gât. Dacă strica momentul, avea să urmeze o lungă coborâre cu Colette înapoi în oraş. Dar ea nu a fugit. Nu l-a lovit, nu a ţipat,

nu a luat-o la goană, nu l-a certat. Deşi el aproape că asta-şi dorea.
„încă o încercare.'„ i-am şoptit lui Stéphane.
Colette a deschis din nou ochii. A văzut buzele lui Stéphane des- chizându-se şi a simţit cum şi ea face acelaşi lucru. Nici nu a apucat să-şi dea seama ce se întâmpla, că se şi apleca spre el; el a tras-o mai aproape, iar ea l-a sărutat pe buze. Ori el pe ea. Amândoi. Da!
Peste câteva clipe, Colette s-a desprins, luând o gură de aer. Stéphane şi-a strecurat braţul în jurul ei si a tras-o mai aproape. S-a întins zâmbitor. Ea .îl privea lung, uimită.
Nu-i era uşor să gândească limpede, între zbuciumul pe care-l simţea în stomac şi senzaţia electrizantă ce-i străbătea pielea.

Stéphane?

Cine altcineva?

Adu-ţi aminte de clipa asta când te gândeşti la Stéphane! Adu-ţi aminte de Colette, cândva demult, stând în vârful cetăţii de pe deal, aplecată peste metereze şi privind acoperişurile minuscule de dedesubt, aruncând o ultimă privire înainte să coboare împreună cu vechiul ei prieten, acum straniu şi nou.

ares

Primul lor sărut a avut loc în iulie 1914. în săptămânile ce au urmat, Colette şi Stephane au fost prea absorbiţi

de iubire ca să dea atenţie vrştilor despre război care începeau să umple paginile ziarelor.

Până la 4 august, când războiul n-a mai putut fi ignorat. Armata germană a invadat teritoriul neutru al Belgiei şi a ocupat Liege-ul. Se înmulţiseră zvonurile despre civili seceraţi de soldaţi şi despre oraşe rase de pe faţa pământului.

în 15 august, o divizie germană a cucerit cetatea. Armatele Iranceze i-au înfruntat pe inamici în luptă, iar câteva ore mai târziu au recucerit citadela. (întâmplător, unul dintre soldaţii răniţi acolo în acea zi a fost Charles de Gaulle, devenit apoi conducătorul Rezistenţei franceze împotriva ocupaţiei naziste în Franţa. Războiul, vedeţi voi, dă naştere şi eroilor.)

în noaptea de 21 spre 22 august, maşini încărcate cu soldaţi germani au pătruns în Dinant. Au incendiat vreo douăzeci de case si au omorât treizeci de civili. Mai târziu, au declarat că civilii deschiseseră focul asupra lor. Toţi supravieţuitorii au negat însă i .l aşa s-ar fi întâmplat lucrurile.

La 23 august, germanii au revenit în forţă. Au dat foc la sute de case. Au aruncat asupra civililor vina pentru toate pierderile lor de I» Dinant de până atunci şi i-au luat cu forţa pe bărbaţi din casele lor. de la slujbe şi din adăposturi, executându-i în plină stradă. Au executat şi femei, copii, bebeluşi. Bătrâni de optzeci şi opt de ani. Sugari de trei săptămâni. în total, aproape şapte sute de suflete.

Zile întregi au vuit flăcările la Dinant. Au rămas în urmă nînnai dărâmăturile fumegânde. Bătrâna catedrală, Notre Dame din Dinant, a luat foc. Canionul

din tumul cu clopot a ars şi el, îngropând oraşul în tăcere.

HADES

Printre morţi se afla şi tatăl lui Colette; şi unchii ei, Paul şi Charles; vărul ei, Gabriel; şi fratele ei. Alexandre. Atelierul de tâmplărie unde confecţionau mobilă bărbaţii din familia Foumier a fost unul dintre locurile bombardate. Colette şi mama ei i-au pierdut pe toţi.

La primele focuri de armă, Stephane a luat-o la goană pe străzi, căutând**-o** pe Colette. Germanii l-au prins şi l-au împuşcat.

Cei masacraţi au murit cuprinşi de o teamă cumplită, nu atât pentru ei înşişi, cât pentru cei pe care-i lăsau în urmă în ghearele soldaţilor germani. E cea mai sfâşietoare stare în care să intri pe tărâmul meu.

Stephane a pătruns pe tărâmul meu cu inima sângerându-i pentru săptămânile, anii întregi de iubire la care visase şi care i-au fost smulşi de focurile războiului. A cutreierat apoi cetatea vreme îndelungată, în căutarea a ceea ce era cu neputinţă de găsit.

La auzul primelor urlete, Colette s-a adăpostit din calea germanilor la mănăstirea Bethleemului, de partea cealaltă a râului. S-a ghemuit într-o chilie întunecată, unde s-a rugat, legănându-se şi implorându-l pe dumnezeul ei să-i cruţe pe cei dragi.

Odată ieşită la lumină în oraşul înghiţit de flăcări, a aflat că i-a pierdut pe toţi pe care-i iubea, afară de mama sa.

Mama sa a murit câteva zile mai târziu. Teoretic, infarct, dar, de fapt, durerea a răpus-o.
Colette copila a murit în ziua aceea.

Oraşul ei mult iubit pierise. A petrecut săptămâni întregi aju- tându-i pe supravieţuitori să cureţe molozul. A ţinut în braţe sugari rămaşi fără mamă, încercând să le aline plânsetul. A luat ni ea copii rămaşi fără tată, să culeagă împreună flori de câmp, în limp ce mamele lor beau să-şi înece amarul.

Şi—1 imagina, la nesfârşit, pe Alexandre prăbusindu-se la pământ. Peste el, apoi, tata. Şi unchiul Paul si unchiul Charles, cuprinzându-şi zadarnic cu mâinile piepturile zdrobite.

Nu era în stare să şi—1 imagineze şi pe Stephane.

Lucra de zor să le ofere altora alinare, dar o chinuia gândul că nii-i putea mângâia chiar pe cei pe care-i iubea cel mai tare şi care acum, la porţile morţii, aveau atâta nevoie.

Aşa că, într-o noapte înnourată, fără lună, la început de toamnă, şi-a strâns într-o boccea puţinele lucruri rămase, a furat o barcă şi *A* vâslit toată noaptea în amonte, pe curenţii lini ai râului Meuse, noindu-şi drum spre sud până în Franţa şi mergând apoi pe jos prin sate până la Paris, la mătuşa ei, Solange. A reuşit apoi să ajungă la sediul YMCA, unde a minţit în privinţa vârstei şi s-a înrolat ca voluntară.

Nu a putut face faţă muncii la Crucea Roşie – morţi, sânge. Dar putea în schimb să ajute acolo unde se pricepea, să asculte alte fiinţe rarr-şi pierduseră familiile, iubiţii, ca şi cum asculta conversaţii pe carr n-ar mai fi avut voie vreodată să le aibă cu cei dragi ei.

în următorii patru ani, a devenit o tânără în toată puterea cuvântului, înconjurată de soldaţi, arme şi război. Respingea cu tact declaraţiile de dragoste şi turna mii de ceşti de cafea. Muncea fără încetare şi oferea alinare altora care se pregăteau să înfrunte puştile germane.

lira convinsă că, dacă putea să aline nişte suflete, atunci poate i .1, într-o zi, şi ea avea să primească, la rândul ei, alinare.

AFRODITA

Intreţinându-i pe yanltei – 4 ianuarie 1918

DUPA CINA, SOLDAŢII AU ÎNCEPUT SA MIGREZE treptat spre imensul cămin de recreere al YMCA, cu mese cu jocuri, o bibliotecă, o capelă şi un colţ de servire a cafelei, unde Hazel aştepta să lege conversaţii vesele. Erau atât de mulţii Erau atât de *masculinii* Hazel, în uniforma ei proaspăt curăţată, turna băuturile calde şi se temea să vorbească cu tinerii ăştia. Dar yankeii, cu r-urile lor aspre şi zâmbete largi, i-au câştigat iute simpatia.

— Salutare, donşoară! Eşti gata să ne vezi cum îi snopim pe germani?

— Ce mai privelişte sunteţi voi două pentru bieţii noştri ochi! Apoi Ellen a dat-o de gol pe Hazel că ştie să cânte la pian, aşa

că i-au cerut cu toţii, într-o zarvă generală, să cânte. Iată, deci! Pentru cântat şi venise. Dar nu ştia muzica lor.

— Cântă „For Me and My Gal'„!

— Ştii vreo melodie de Irving Berlin?

— Dar „Cleopatra Had a Jazz Band”? Pe-asta o ştii?

— Dar „Carry Me Back to Old Virginny”?

Răspunsuri negative unul după altul, spre groaza lui HazeL Doamna Davies, văzând cum stau lucrurile, a clătinat din cap.

Lui Hazel îi tremurau mâinile şi notele îi înotau în faţa ochilor. Din fericire, memorase „Marseillaise”, „God Save the King” si „Kule, Britannia!”, aşa că le-a cântat pe acestea.

Imnuri europene. Prin care nu a izbutit să entuziasmeze trupele. Senzaţia de teroare s-a transformat în paralizie.

Nu ştia imnul Americii. Ceva despre steagul lor? În disperare dr cauză, a cântat piese familiare. Brahms, Schubert, Schumann şi ('hopin. Yankeii a aplaudat.

Hazel a cântat până aproape de deschiderea conferinţei profesorului Henry. Americanii tropăiau şi fluierau. Avea să dureze până să se obişnuiască cu aşa ceva. Cum era şi de aşteptat, toate lori irile se ocupaseră pentru prima conferinţă a profesorului, despre Moria Marii Britanii, începând cu Epoca de Fier timpurie.

Un soldat care voia să facă pe grozavul a venit să stea de vorbă ni Ellen cea cu bucle aurii, aşa că Hazel a rămas singură.

— *Pardon,* a auzit de undeva de-aproape o voce catifelată. Tu rsi i noua pianistă?

Hazel s-a întors şi a dat peste o tânără în uniformă YMCA. Avea accent franţuzesc şi un păr negru ca tăciunele, tuns scurt, cu i irlionţi netezi răsuciţi în jurul feţei. Hazel nu mai văzuse o asemenea înfăţişare decât în revistele de modă mai îndrăzneţe.

— Uau! a şoptit ea, arăţi exact ca Irene Castle[I].

Străina a zâmbit.

— Nu ştiu să dansez ca ea. Spre nefericirea soldaţilor de aici.

Hazel s-a jenat de propria reacţie.

— Iartă-mă! a zis. A fost nepoliticos din partea mea.

Cealaltă fată şi-a ţuguiat buzele.

— Nepoliticos, cum aşa? Nu-ţi place Irene Castle? a adăugat după o scurtă pauză.

Hazel a râs.

— Cum să nu! a zis ea şi a întins mâna: Hazel Windicott.

Cealaltă fată a surâs, iar expresia feţei i s-a schimbat.

— *Eu sunt Colette Foumier. Bienvenue à Saint-Nazaire!*

Hazel a zâmbit.

— *Merci beaucoup!*

Colette a dat din cap în semn de apreciere.

— Nu e cel mai rău accent pe care-l aud venind de la *une anglaise,* a zis ea, apoi a arătat cu capul spre soldaţi: Americanii cu franceza lor de ghid turistic sunt

---

I Celebră dansatoare americană (1893—1969), foarte la modă în timpul l'i'inHilui Război Mondial, când a popularizat în toată lumea dansurile modeme iilAliiri de soţul ei, Vemon (n. red.).

insuportabili. Au impresia că o să mă dea pe spate.
Parles-tufrançais}
— Aăă.... a râs Hazel. Nu chiar, nu!
— Nu contează. Colette a deschis un carneţel, apoi a întrebat- o: Vrei nişte ciocolată?
Mereu am zis-o, ciocolata schimbă întru totul lucrurile. Şi e şi un gest prietenesc, desigur.
— De cât timp eşti cu cei de la YMCA? a întrebat-o Hazel pe Colette.
Aceasta a arătat cu mâna spre o canapea joasă, sub streaşina clădirii, pe care s-au aşezat.
— De patru ani, a zâmbit ea mâhnită. Am învăţat enorm aici. M-am înscris ca voluntară la scurtă vreme după ce a izbucnit războiul, pentru că simţeam nevoia disperată de a face ceva folositor.
— Părinţii tăi ce au spus? a întrebat Hazel. Ai mei nu au fost prea încântaţi de plecarea mea.
Colette a ezitat. Oamenii se purtau diferit cu ea odată ce aflau. „Ai încredere în Hazel!" i-am şoptit.
— Părinţii mei şi întreaga familie au murit, a zis Colette simplu. M-am înscris ca voluntară imediat ce satul meu a fost distrus de germani.
Hazel a scos un geamăt scurt. Felul direct de a vorbi al fetei a uluit-o.
Apoi i-a atras atenţia ceva din ce rostise Colette.
— Satul tău a fost distrus, la începutul războiului... Deci asta înseamnă că eşti...

— *Exact. Je suis belge.*
Nu franţuzoaică. Belgiancă. Răni de război încă şi mai dureroase. Mare parte din Belgia căzuse pradă violenţei fulgerătoare a invaziei germanilor din august 1914. „Violarea Belgiei" era numită. Toate poveştile

acelea despre femei violate, copii crucificaţi, bătuţi în cuie pe uşi, bătrâni executaţi...

Hazel şi-a ţinut respiraţia.

— Oh, îmi pare nespus de rău!

Colette părea amuzată.

— Nu e un lucru atât de groaznic să fii belgian, ştii.

Hazel a roşit.

— Nu la asta mă refeream. Ci la câte a avut de pătimit Belgia!

Colette se întreba de ce îi împărtăşea englezoaicei ăsteia atâtea
lucruri.

— Tata, fratele, doi unchi. Vărul meu şi mulţi prieteni din copilărie. Au pierit cu toţii. Casa, tot ce aveam.

— Oh, nu!

Hazel s-a gândit la tatăl ei şi la băieţii din cartier. Chiar şi la James. I-au dat lacrimile:

— îmi pare rău, sunt o proastă! a zis, ştergându-se Ia ochi. I)e ani întregi aud despre atrocităţile din Belgia şi despre nevoile refugiaţilor, dar...

— Dar nu-ţi păreau reale?

Hazel şi-a plecat capul.

— Bănuiesc că nu, a zis ea şi s-a şters ea din nou Ia ochi. Cum sr cheamă satul tău?

— Dinant, a răspuns Colette. Ce-a mai rămas din el.

— Cum ai supravieţuit? a întrebat Hazel.

Colette a tăcut pentru o clipă. O primă cută pe chipul ei calm. Hazel a simţit cum i se rupe inima.

— M-am ascuns! a zis. În timp ce toţi cei pe care-i iubeam erau ucişi, eu stăteam ascunsă într-o mănăstire.

Durerea şi vinovăţia s-au revărsat, imposibil de ţinut în frâu.

— Este exact ceea ce şi-ar fi dorit şi ei să faci, i-a zis Hazel.

Colette răscolise amintirile astea de mii de ori, dar, la vorbele

lui Hazel, şi-au făcut apariţia cu toţii: Alexandre şi tata, vărul Gabriel, unchii Paul şi Charles. Şi Stephane.

Când privirile li s-au întâlnit, Hazel a văzut în ochii lui Colette o licărire de recunoştinţă.

— Unde e acasă pentru tine acum? a întrebat Hazel.

— Am o mătuşă la Paris, a explicat Colette. Sora mamei mele. M-a primit la ea după tot ce s-a întâmplat. Nu aveam unde să mă duc. M-am înrolat ca voluntară şi ca să nu fiu o povară pentru ea. Dar haide, s-a întrerupt Colette, ridicându-se în picioare. Nu m-am prezentat ca să-ţi spun povestea mea tristă.

— Stai liniştită! a zis Hazel.

— Am venit să te întreb dacă ai vrea să mă acompaniezi, a continuat Colette. Sunt cântăreaţă sau, cel puţin, aşa-mi place să cred. Mă gândeam că am putea repeta împreună. Noaptea, după ce se dă stingerea.

— N-o să le trezim pe doamna Davies şi pe domnişoara Ruthers?

Colette a râs.

— Mă îndoiesc. O să cântăm uşor. Iar ele dorm cu vată în urechi. Şi sforăie aşa de tare, că nici bombele nu le-ar trezi. Ne vedem mâine-noapte?

Hazel a încuviinţat cu o mişcare din cap.

— Abia aştept!

APOLLO

Apelul de trezire – 3 ianuarie 1918

SUNA DEŞTEPTAREA.

— Să lovească odată careva ceasul ăla deşteptător! a mormăit un soldat din Regimentul 15 New York.
— Vrei să zici, să-l spânzure cineva pe gornist! i-a răspuns o vi icc din partea cealaltă a camerei.
Aubrey a deschis ochii şi i-a închis iute la loc. Era întuneric încă. Nu tocmai ajunseseră? S-a întors cu spatele în patul lui cam- p.inie drept răspuns la o asemenea zi.
Cineva a aprins o lanternă. Camarazii săi s-au ridicat şi au în- i cput să se-ntindă. Lui Aubrey, melodia aceea nemiloasă şi vioaie a goarnei îi sfredelea urechea. S-a întors la loc, pe spate, ascultând .ipelul de deşteptare.
„Uite ce e”, i-am zis. „Ce-ar fi dacă ai inversa apelul de trezire?”
Cum?
„în cheie minoră.”
A îngânat apoi melodia pentru sine.
„Exact aşa. Are o cu totul altă coloratură. Acum cadenţeaz-o.”
A înjumătăţit tempoul şi a accelerat ritmul.
„Oh! E ceva! Te pricepi!”
— Mişcă-ţi hoitul din patul ăla, Aub! a zis amicul său, Joey K ier. Altfel o să vină încoace căpitanul Fish şi o să-ţi ardă una!
Aubrey s-a rostogolit din pat direct cu picioarele în cizme.
— Joey, a spus, unde ţi-e comul?
Joey Rice a scos din buzunar un muştiuc şi l-a fluturat în aer.
— Uite-aici!

L-a folosit ca să imite apelul de deşteptare. Fără com ataşat, muştiucul scotea un sunet metalic.

— Dumnezeule, o să-mi cadă limba! a zis Joey. E prea dimineaţă pentru cântat!

— Exact dimineaţa e momentul, *tonto,* a răspuns Jesús Hernández, clarinetist, unul dintre suflătorii recrutaţi în Puerto Rico de locotenentul Europe pentru formaţia sa.

— Trece-o în cheie minoră! i-a zis Aubrey lui Joey. Coboară cea mai înaltă notă o treaptă mai jos.

Joey Rice a schimbat nota. Rezultatul a fost un sunet curios.

— Acum încetineşte! a continuat Aubrey. *Gîistaaază* al doilea ton, asta e a treia notă. Urcă spre ea, sparge-le pe următoarele trei şi coboară, *pop-pop-pop,* staccato!

— *Tu amigo es loco,* a şoptit Jesús către Joey.

Joey a întins a doua notă ca pe o caramelă şi le-a crăpat pe următoarele trei ca pe alune.

— Asta e! a zis Joey. Bum-ba-¿¡flaad/>-da-bum-ba-da.

Joey a prins ideea lui Aubrey şi a început să improvizeze.

— Ce-i tărăboiul ăsta aici?

Soldaţii au înlemnit în poziţia de salut.

— Să trăiţi!

Căpitanul Hamilton Fish al III-lea a păşit în încăpere.

— încetaţi cu prosteala! O să rataţi haleala!

în privirea căpitanului se citea un zâmbet, nu însă şi în ţinuta lui militărească. Unul dintre ofiţerii fondatori ai Regimentului 15 New York, Fish era descendentul unei înstărite familii newyor- keze şi o vedetă a echipei de

fotbal de la Harvard. Era o figură impunătoare, dar regimentul îl plăcea. îl găseau onest, rezonabil şi l^ră prejudecăţi. Pentru un bărbat alb bogat, era în regulă.

— Pe loc repaus! Şi mergeţi să mâncaţi!

— O clipă, dom' căpitan!

0 altă siluetă înaltă a intrat în cameră.

— Să trăiţi, dom' locotenent! au urlat soldaţii, repetând salutul.

Era prim-locotenentul Jim Europe, şeful companiei de mitraliere şi liderul formaţiei Regimentului 15 New York.

— 'neaţa, locotenent Europe! a zis Fish. Cu ce te pot ajuta?

— Ce se auzea din baraca asta?

Mai mulţi soldaţi au început să râdă pe înfundate.

— O mică prosteală muzicală, a răspuns Fish.

Europe s-a uitat atent prin ochelari.

— Tu erai ăla, Rice, care se maimuţărea cu muştiucul?

— Edwards m-a pus, a zis Joey. Să pun pe ritm de jazz apelul ilr trezire.

Locotenentul Edwards l-a privit din cap până-n picioare.

— Aub-rey Edwards.

1 a-uite-cu-cine-ne-am-pricopsit.

Aubrey s-a repezit să salute.

— Să trăiţi, bună dimineaţa, domnule locotenent!

— Ar fi trebuit să-mi dau seama, a zis locotenentul Europe, tn timp ce alţi soldaţi se pregătesc să facă lumea un loc mai sigur pentru democraţie, tu inventezi „bluesul de deşteptare”.

— Da, să trăiţi, domnule locotenent! a răspuns Aubrey încor- d.lndu-şi din răsputeri toţi muşchii spre a-şi struni rânjetul.

Europe şi-a pus mâinile în sân.

— Ştii să transpui asta pe note?

Bineînţeles că ştia. Iar Jim Europe ştia la rândul lui că Aubrey ţtir. Doar îi fusese profesor.

— Da, să trăiţi, domnule locotenent!

— Ai hârtie? Pentru partituri?

Aubrey a clătinat din cap.

— Nu, domnule locotenent!

— Trebuie să batem fierul cât e cald, a mormăit Europe către căpitanul Fish. Edwards, treci pe la mine diseară să-ţi dau hârtie! Să-mi arăţi „bluesul tău de deşteptare”, a mai zis el, apoi a ridicat privirea către ceilalţi din baracă: Un anunţ pentru cei care sunt în formaţie. Am fost invitaţi să susţinem un concert de deschidere, peste două zile, într-unui dintre corturile YMCA pentru recreere. Cortul Unu. A zâmbit, apoi a adăugat: Faima ne-a luat-o înainte.

Joey se scărpina în cap.

— Concert într-un *cort?*

Căpitanul Fish a zâmbit şi el.

— Sunt uriaşe! Aşteaptă să le vezi! Sunt spaţii de recreere pentru soldaţi, după orele de muncă. Jocuri şi spectacole, cafea şi cărţi, conferinţe, muzică, lucruri de genul ăsta.

Vestea a fost întâmpinată cu zâmbete şi gesturi aprobatoare. Nu anticipaseră că vor avea parte şi de recreere.

Locotenentul Europe şi căpitanul Fish s-au privit cu subînţeles.

— Cortul YMCA pentru negri, a continuat locotenentul Europe, e în tabăra Lusitania. O să facem repetiţii acolo diseară la ora şapte.
Recreere segregată.
— Acum, valea, a strigat căpitanul Fish, şi luaţi ceva de mâncare!
Aubrey s-a încumetat să pună şi el o întrebare.
— Domnule căpitan!
— Da, soldat!
— Când ne luptăm cu germanii, domnule?
Fish i-a aruncat o privire rapidă lui Europe.
— Mai durează. Suntem destul de departe de front. Aici e Saint-Nazaire, baza militară americană de instruire de pe coasta franceză.
— Când le întâlnim şi noi pe franţuzoaice? *Oh lá lá!* a intervenit Joey.
Ceilalţi au râs.
— Luaţi-vă gândul, a ordonat Fish.
Bărbaţii au bombănit. Erau deja necăjiţi din cauza unei reguli a armatei americane, care le interzicea soldaţilor de culoare să intre în contact cu femeile albe de aici.
— Uitaţi care-i treaba! a reluat Fish. Nu despre *asta* e vorba. Nu au niciun drept să vă impună cui să ţineţi companie sau ce culoare să aibă pielea lor. Dar niciunul dintre voi nu are timp pentru Irtr. Şi nu ne permitem ca vreunul dintre voi să se îmbolnăvească. Nu vreau să aud de nicio boală în compania asta! Acum hai, ne aşteaptă o zi plină! Cât suntem aici, o să săpăm un baraj şi avem de montat nişte kilometri de cale ferată.
Cu toţii au încremenit.

Jesús Hernández, clarinetist, nu şi-a putut ascunde dezamăgirea.

— Muncă de jos? Cum să zic... Să trăiţi, domnule căpitan!

Nu era singurul deziluzionat.

— Am venit aici să luptăm împotriva hunilor, domnule căpi- 1.111, a zis Herb Simpson, solist vocal Cum a zis şi locotenentul liumpe. Să facem lumea un loc mai sigur pentru democraţie.

Mama lui Aubrey zicea mereu despre el că nu ştie când să-şi ţină gura.

— Aţi spus, domnule, a început Aubrey, că nu va fi ca în ce- Irlalte regimente de culoare. Cu cărat de mărfuri, săpat drumuri, lllrut mâncare, chestii de-astea.

Joey şi-a dus un deget la gât, mimând tăierea. Să adresezi o în- i ir liare era una, dar să pui la îndoială vorbele unui ofiţer însemna

rişti o pedeapsă. Sau să fii dus la curtea marţială. Aubrey însă era deja departe.

— Am fi putut foarte bine să muncim la drumuri şi la cărat şi la New York. Ne-aţi spus că regimentul ăsta va avea şansa să lupte pentru America şi să facă un popor întreg mândru de soldaţii lui negri. Să schimbe felul în care suntem priviţi în State.

Acum chiar o făcuse lată. îşi ţinea bărbia ridicată şi pieptul înainte. *Demnitate şi mândrie.*

— Ai dreptate, soldat, a încuviinţat căpitanul Fish cu voce calmă, dar fermă. într-adevăr, aşa am spus. Regimentul acesta **va** înfăptui lucruri măreţe pentru naţiunea noastră şi rasa voastră. Cu toţii aţi dat dovadă de o disciplină remarcabilă în taberele de la

Wadsworth şi Dix, înfruntând prejudecăţi ruşinoase. Sunt convins că disciplina şi curajul vostru vă vor duce departe când vom fi pe front. Şi-a trecut apoi palma obosită peste frunte: Acum mergeţi să luaţi micul dejun până nu aruncă la porci resturile.

Aubrey a răsuflat în sfârşit uşurat. Nu intrase în bucluc. Aleluia!

— Nu peste multă vreme, o să ajungem noi şi pe frontul ăla, a zis Herbert Simpson.

Căpitanul a adăugat şi el pe un glas coborât, mai mult ca pentru sine decât pentru ceilalţi:

— Aşa cred şi eu, că vom ajunge.

A plecat, iar în urma lui au ieşit şi soldaţii unul cât unul.

Aubrey a simţit cum îl apucase cineva de cot. Locotenentul Europe I-a tras din şir până după colţul clădirii şi I-a fixat cu privirea lui patrunzatoare.

— Eşti băiat deştept, a zis Europe, dar dacă vrei să rezişti în armată, ai face bine să înveţi să-ţi foloseşti deşteptăciunea înainte să deschizi gura aia deşteaptă.

Aubrey îşi simţea faţa dogorind, deşi era frig afară.

— Deştept înseamnă să ştii când să vorbeşti şi când să taci. Chiar şi dacă ai dreptate, a adăugat el cu un zvâcnet al gurii.

Aubrey a încercat să nu zâmbească.

— Da, să trăiţi!

Europe l-a bătut pe Aubrey pe spate.

— Vii diseară să iei hârtie, ai înţeles?

Aubrey a surâs.

— Hai să mergem Ia masă, soldat! a zis Europe. Nu poţi să H.ipi un baraj doar cu un rahat de blues.

Aubrey a izbucnit în râs.

— Nu mai înjuraţi aşa, domnule!

Au luat-o spre popotă prin zăpadă, pe urmele camarazilor lor, ţi apoi şi-au croit drum prin ceaţa aburului de cafea şi ou ars, până Ia coada unde cei din compania lor îşi aşteptau terciul de ovăz.

— Ia uite cine-i aici, Plutonul Cioroilor! s-a auzit încet în spa- Irlr lor o voce cu accent sudic.

S-au întors şi au văzut doi soldaţi cu mâinile în sân şi ochii mijiţi. Aubrey şi-a încleştat degetele pe castronul gol pe care-l ţinea în mână. A simţit cum i se încordează muşchii umerilor. Lui |ory îi zvâcnea o venă la tâmplă.

— Poate că francezii nu ştiu să recunoască un cioroi atunci i Jnd îl văd, dar pe-un băiat din Alabama n-ai cum să-l păcăleşti, a /.is un soldat roşcat. O maimuţă tot maimuţă rămâne, indiferent i r uniformă i-ai pune.

Locotenentul Europe s-a încordat din tot corpul. A reuşit iiiinva să-i găsească din priviri pe toţi membrii Regimentului 15 New York şi le-a ordonat mut să nu reacţioneze. Aubrey simţea i 11111 creşte furia în fiecare răsuflare – a lui şi a camarazilor săi. Ca }i cum toţi formau un singur organism. Ca şi cum putea percepe durerea încordată, contorsionată, a celorlalţi la fel de visceral ca pe propria suferinţă.

— Soldat! Declară-ţi numele şi gradul!

Un sergent alb de la popotă se ivise din bucătărie, adresân- ilu-i-se domnului Alabama.

— Soldat William Cowans, să trăiţi! a răspuns el, salutând nonşalant. Corp o sută şaizeci şi şapte infanterie, divizia patruzeci ţi doi.

Sergentul s-a încruntat.

— Divizia Curcubeu? Au plecat pe front acum câteva săptămâni.

Celor doi soldaţi părea că le-a reuşit păcăleala.

— Noi am rămas, a răspuns Cowans. Pojar.

Sergentul s-a întors spre bucătarul cu şorţ care servea ovăz şi stătea cu ochii larg deschişi şi cu lingura întinsă. Avea toată faţa băşicată.

— Nu lăsa să se răcească mâncarea soldaţilor ăstora, Durfee! i-a ordinat sergentul unui soldat care începuse să toarne ovăz cu polonicul, după care s-a reîntors spre cei doi din Alabama: Voi, ăştia cu pojarul! Generalul Parshing mi-a ordonat să hrănesc soldaţi, nu laşi şi porci. Povestea asta o să ajungă şi la ofiţerul vostru de comandă.

Cowans şi acolitul lui s-au retras pe furiş şi au ieşit din popotă, bombănind. Când uşa s-a trântit în urma lor, sergentul i-a salutat vioi pe soldaţii negri:

— Bine aţi venit în Franţa! Sergent Charles Murphy, popotă. Din Sunnyside, Queens.

AFRODITA

Patetica – 8 ianuarie 1918

HAZEL OBSERVASE CĂ DIMINEAŢA DEVREME exista un moment în care putea să aibă întreaga colibă Y doar pentru sine. Ellen, colega ei de cameră, dormea până târziu, Ia fel şi („olette, în camera de-alături. Femeile mai bătrâne, doamna Davies i>i o anume domnişoară Ruthers, de vârstă mijlocie, se trezeau înspăimântător de devreme şi se duceau aproape zilnic Ia întâlnirile organizatorice cu secretarul-şef al taberei Saint-Nazaire, un domn Wallace. (Se coafau special pentru el.) Asta însemna pentru Hazel

0 oră de exersat Ia pian fără să deranjeze pe nimeni.

în dimineaţa aceea, într-o marţi, a început să citească partiturile celor mai cerute cântece dintr-o carte de muzică uşoară pe care o g.lsise în Iada banchetei pentru pian. Erau piese simple, multe melodii militare si cântece umoristice precum cele pe care le interpreta i.uăl ei Ia teatru. A început să cânte un rondo vesel de Mozart, care

1 -a adus zâmbetul pe buze, apoi a doua mişcare din sonata a opta de IWethoven, mai ales „Adagio cantabile". „Patetica." O piesă blândă, romantică, plină de dor.

O cânta pentru James.

Vino înapoi la mine! Vino acasă nevătămat! Niciun rău să nu se abată asupra ta pe front!

S-a văzut din nou la serbarea de Ia parohie. în braţele lui. înapoi în marea aceea de emoţii şi teroare, de extaz şi ardoare.

de lână şi apă de colonie. Şi la un obraz fin, odihnindu-se sprijinit de fruntea ei. Amintirile erau la fel de vii şi de limpezi ca la început.

A lăsat mâinile să-i cadă în poală. O coardă rămasă în tensiune a vibrat de-a lungul scenei goale.

— Nu te opri!

Hazel a sărit ca arsă. Picioarele banchetei au zgâriat podeaua. Nu vedea de unde vine vocea.

— Iartă-mă!

O siluetă s-a ivit din umbră.

— N-am vrut să te sperii.

Era un soldat tânăr, negru, înalt.

— Nu m-ai speriat, a răspuns Hazel. Doar credeam că sunt singură.

— Eşti englezoaică, a remarcat el oarecum surprins.
— Iar tu nu, a zis ea şi i-a întins mâna. Sunt Hazel Windicott. Din East London.
Tânărul i-a strâns mâna.
— Mă bucur să te cunosc, domnişoară Windicott. Eu sunt Aubrey Edwards, din Upper Manhattan. Iar tu n-ar trebui să ai *vreodată* trac pe scenă.
Ea a zâmbit.
— Foarte drăguţ din partea ta!
Acum, că ieşise din umbră şi stătea în lumina palidă a soarelui ce bătea până lângă scenă, Hazel a apucat să-l privească mai bine. Avea o ţinută dreaptă, soldăţească, dar nu ţeapănă. Ochii îi tot alunecau lacomi spre pian.
— Ştii să cânţi? l-a întrebat ea.
Lui Aubrey i s-a luminat faţa.
— Ştiu, a zis el, în timp ce se îndrepta cu paşi mărunţi spre pian. Sunt în formaţia Regimentului 15 New York.
— Minunat! a bătut Hazel din palme. Concertul vostru de-aici de săptămâna trecută a fost superb. Sunetul ăla! Incredibil! Soldaţii au vorbit despre asta zile-ntregi apoi.
— Să vă vibreze ritmul în picioare, asta încercăm să facem, a zis el, zâmbind larg. Când nu trudim Ia construitul drumurilor pe timp de zi, trudim noaptea la repetiţii şi concerte. Un soldat dintr-o orchestră militară are o datorie de două ori mai grea. Dar pentru asta m-am înrolat.
— Te rog, stai jos aici! i-a oferit Hazel locul ei la pian. Pianele din corturile pentru recreere sunt cam rablagite. De câte ori e nevoie să cânţi „Over There” ca

să se crape ciocanele? Şi „Chopsticks”! De douăzeci de ori pe zi vine cineva şi cântă „Chopsticks”.

Aubrey s-a strecurat la clape şi le-a explorat, executând rapid o găină cromatică.

— Deloc rău, a zis, pentru un pian de armată.

Şi imediat a început să cânte „Chopsticks”.

Hazel şi-a pus mâinile în sân.

— O, foarte amuzant!

— În cabana Y pentru negri din Lusitania nu e pian, a zis el. A fost unul, dar s-a stricat.

A început să cânte pe dibuite linia melodică a sonatei de IWethoven de mai devreme.

— Aşa era?

Hazel a dat din cap.

— Ai ureche bună!

— Şi nu e singurul meu lucru bun.

A prins ritmul sonatei şi a adăugat printre note nişte acorduri viguroase de jazz cu mâna stângă, iar cu dreapta nişte înflorituri înalte. Mai târziu, a adăugat şi o linie puternică de bas oriunde era o pauză în acompaniamentul mâinii stângi.

Hazel îl privea fermecată.

— Chiar ai făcut asta acum, pe loc?

Aubrey a ridicat din sprâncene.

— Doar m-ai văzut, nu?

Ea a clătinat din cap.

— Adică... ai mai făcut aşa ceva înainte? Cu „Patetica” lui Beethoven?

El s-a strâmbat.

— Sigur nu. Dacă te referi la *ceva jalnic.*

Hazel a râs.

— Nu cu sensul ăla al cuvântului. Ci melancolic. Trist. Ca atunci când ţi-e dor de cineva drag.

— Prea bine, atunci, a zis el. Nu, n-am mai cântat niciodată sonata „jalnică” a lui Beethoven. Dar i-am luat-o acum înainte şi i-am corectat greşelile.

Hazel a rămas fără cuvinte.

— *Greşelile* lui Beethoven?

— Cine vrea un cântec trist? Cine are timp de-aşa ceva? Abia *asta e* jalnic, dacă ar fi să mă întrebi pe mine.

Hazel stătea lângă el şi îi urmărea mâinile îndeaproape. Văzând că are un public admirativ, Aubrey s-a dezlănţuit, luând în stăpânire clapele pianului. Nici măcar Hazel, pianistă la rândul ei, nu putea pricepe de unde agilitatea lejeră şi viteza fulgerătoare a mâinilor lui.

— Tu nu eşti Aubrey Edwards, afirmă ea. Eşti Scott Joplin. Regele ragtime-ului american!

— Hm! a pufnit el dispreţuitor. Nu te lăsa amăgită. *Ar vrea* Scott Joplin să fie în locul meu! Sau ar fi vrut! Dar e mort. Aşa că probabil îşi doreşte din toţi rărunchii să poată fi în locul meu. Sau în locul oricui altcuiva, dacă stai să te gândeşti.

— Atunci înseamnă că eşti reîncarnarea lui, a zis Hazel. Arată-mi cum ai făcut chestia aia!

— Nimic special, a răspuns el. Interpretezi melodia, îi găseşti gama, umpli progresiile armonice, iar restul e cum îţi vine. Dacă sunt reîncarnarea lui Joplin, a continuat el în timp ce, cu degetele, .străbătea întreaga claviatură, înseamnă că a trebuit să cresc repede. Pentru că a murit primăvara trecută. Ce-i

drept, a dat el din umeri, mama zicea mereu că am fost un bebeluş mare. Deci se poate.

Hazel a râs.

— Eşti o figură, domnule Edwards!

— Te rog, a intervenit el, dacă o să fim prieteni, insist să-mi spui „Maiestatea Voastră”.

Hazel a izbucnit în hohote de râs.

— Ai spus că sunt regele ragtime-ului, a ridicat el din sprâncene către ea. De fapt, sunt împăratul ragtime-ului.

— Eşti bufonul lui, a zis Hazel. N-am mai întâlnit pe nimeni < .1 tine, Maiestatea Voastră.

Aubrey a schimbat melodia şi a început să cânte ceva ce ea nu a rrcunoscut.

— 'Ţi place? a întrebat el.

Ea a dat din cap.

— E „Memphis Blues”.

— E ceva compus de tine? a întrebat Hazel.

HI a chicotit.

— Aş fi vrut eu! Un domn pe nume W. C. Handy. Tot din I larlcm.

— Harlem?

— Zona din Upper Manhattan unde locuiesc. Şi unde locuiesc mulţi negri.

Hazel era fascinată de felul lui de a cânta. Fluiditatea stilului său o uluia. Se unduia printre fraze şi refrene. Era ca şi cum înţelegea cum era construită muzica şi o putea construi din nou, ircreând-o într-un mod diferit dacă ar fi vrut. Nu interpreta muzica, ci *se juca* cu ea.

— Când spui... domnişoară Windicott...

— Hazel, te rogi

— înălţimea Sa, Hazel de Windicott, a glumit el, privind-o cu coada ochiului. Când spui că n-ai mai

întâlnit pe nimeni ca mine, vrei să zici că n-ai mai întâlnit până acum un tip negru?

Hazel s-a sprijinit de pian şi l-a privit cu sinceritate.

— Ah, nu! a răspuns. Voiam doar să zic că n-am mai întâlnit pe nimeni cu un asemenea simţ al umorului. Şi atâta încredere de sine. Sunt sigură că asta am vrut să spun, şi-a ţuguiat ea buzele, uşor neliniştită. Nu-i aşa?

El a urmărit-o multe secunde la rând, cu muzica derulându-se neîntreruptă în fundal.

— Nu am de unde să ştiu răspunsul la întrebarea asta, a spus el. Ai întâlnit vreodată până acum un tip negru?

— Păi sigur că am întâlnit, a răspuns ea. În Londra sunt oameni veniţi din toate colţurile lumii. Din Caraibe, Somalia, Nigeria, Coasta de Aur, Africa de Sud, Kenya şi... din multe alte locuri din Africa.

— Locuri unde are colonii Marea Britanie?

Ea a dat din cap afirmativ:

— Iar unde locuiesc eu, în East London, sunt o grămadă de muncitori negri care lucrează în port.

— Cunoşti vreunul bine?

— Nu, a recunoscut ea. Deşi nu ştiu nici docheri albi.

Aubrey i-a aruncat o privire ironică.

— Locuieşti într-un tum de fildeş?

Hazel a simţit că o meritase.

— Dacă într-adevăr am locuit, am venit aici ca să mă dau jos din el, a răspuns ea.

Aubrey a trecut la altă melodie. Familiară, dar străbătută de o nuanţă neguroasă.

Hazel a recunoscut-o.

— Asta e apelul de trezire, a zis ea. Cum se cheamă? „Deşteptarea."

— *Afost,* vrei să zici, a spus el mândru. Acum îi corectez greşelile.

Ea a râs.

— Mă bucur că te cunosc. Maiestatea Voastră!

El a dat din cap cu un aer de grandoare.

— Asemenea, înălţimea Voastră!

— Dar trebuie să-ţi retragi cuvintele, a zis ea. Cum că Beetho- ven ar fi făcut greşeli.

Aubrey i-a aruncat o privire tăioasă.

— *Toată lumea greşeşte.*

— Bănuiesc că da, dar...

— Mai puţin eu.

Hazel a exclamat:

— Eşti incredibil!

El i-a făcut cu ochiul:

— Aici ai dreptate.

Ea a zâmbit. Deja începuse în gând să-i compună o scrisoare Im James despre acest tânăr pianist extravagant. Se îndoia însă că v.i putea surprinde umorul glumelor sale.

— Mai vii să cânţi, aşa-i?

1:1 a confirmat, tot improvizând în jurul apelului de trezire, i âiid s-a auzit o voce somnoroasă cu un accent încântător:

— Nu e de-ajuns să fii smuls din pat o dată pe zi cu melodia •IIa de goamă?

Era Colette, ciufulită, tocmai ieşind din camera ei. Doar un lulat descheiat îi acoperea cămaşa de noapte din mătase, foarte « urtă, şi silueta cu picioare lungi.

Muzica a încetat.
Regele Aubrey Edwards clipea des.
Colette a scos un ţipăt scurt şi şi-a încheiat halatul
Hazel a sărit de pe scaun, simţind că trebuia să facă ceva, dar era greu să-şi dea seama pe loc care dintre noii ei prieteni avea mai mare nevoie de ajutor.
Colette şi-a dus mâna Ia gură, încercând să ascundă un chicotit. Ochii îi străluceau.
Aubrey a întins mâna spre Hazel fără să-şi ia ochii de Ia Colette.
— încântat de cunoştinţă, domnişoară Windicott! a zis. Cu siguranţă voi mai trece.
Şi-a scos chipiul în faţa lui Colette şi a salutat-o în timp ce se îndrepta spre ieşire:
— Domnişoară...
— Iar eu, a spus ea cu răsuflarea întretăiată, cu siguranţă voi fi îmbrăcată.
— Nu-i nimic! a răspuns fără regrete împăratul jazzului. Eu tot voi mai veni!

AFRODITA

lela miezul zilei – 9 ianuarie 1918

KLLEN FRANCIS A DAT BUZNA ÎN COLIBĂ, FLUTU- r.ind un teanc de scrisori.
— A venit poşta!
Hazel s-a stăpânit să nu se năpustească asupra ei. Cu siguranţă .ivea să găsească o scrisoare de Ia James.
Ellen a împărţit scrisorile. Patru pentru Colette – mătuşa ei din Paris şi trei băieţi de pe front. Două pentru Ellen. Mai multe pentru doamna Davies.

Două scrisori pentru Hazel. Una de Ia Georgia Fake. Cealaltă de Ia mama ei.

Era o trădare din partea ei să se simtă dezamăgită din atâta lucru.

S-a cuibărit pe o canapea într-un colţ şi a citit scrisoarea mamei, c.uc conţinea mai mult întrebări decât veşti. Rugăminţi către Hazel, vl se îmbrace gros, să aibă grijă Ia americanii insistenţi, să aibă grijă di- ea şi să vină acasă curând. Câteva bârfe din parohie, veşti despre vechea artrită a tatei care se înăspreşte iarna, despre surorile din ,ip.irtamentul de deasupra, fetele bătrâne şi iubitoare de operă, despic bărbierul lăudăros de la parter. Hazel a scos o coală de hârtie din «•iul ei de scris şi a încercat să formuleze un răspuns.

— Se poate?

A ridicat privirea şi a văzut-o pe Colette. I-a făcut semn să se axe/e lângă ea.

— Veşti proaste? a întrebat Colette, urmărindu-i expresia feţei. Sau... nicio veste?

Hazel nu a răspuns.

— Uneori e mai rău să nu ai nicio veste, a continuat belgi- anca. Când primeşti veşti proaste, măcar nu mai stai în expectativă, întrebându-te când vor sosi. E vreo persoană specială de la care aştepţi un semn?

Hazel a cântărit gândul acesta delicios, înspăimântător, de a-i povesti cuiva despre James! Le spusese şi părinţilor, dar fusese mai degrabă o scuză decât o dezvăluire. Oare Colette ar crede despre ea că e o naivă?

M-am înghesuit între ele două pe canapea. Nu voiam să pierd niciun cuvânt.

— Am cunoscut un tânăr, a început Hazel şovăitor, chiar imediat după ce a fost recrutat. Şi chiar imediat înainte să plece în Franţa.

Colette, ca o ascultătoare desăvârşită, aştepta..

— E un băiat adorabil, a continuat Hazel, dându-şi seama că şoptea. Ne-am întâlnit şi ne-am simţit aşa de bine împreună! a tras ea aer în piept, încercând să-şi ascundă stânjeneala. Am petrecut cu el doar câteva zile până să plece.

— Dar ai simţit că-l cunoşti dintotdeauna.

Hazel a dat din cap.

— Aşa ar trebui să fie.

— Nici măcar nu reuşesc să înţeleg cum de îmi lipseşte aşa de tare! a mărturisit Hazel, roşind. Cum de mă gândesc la el atât de des... Simt că nu aş fi îndreptăţită.

— Cum îl cheamă pe soldatul tău?

— James Alderidge.

— Ai vreo fotografie cu el?

Hazel a scos una din cutia cu instrumente de scris. Putea la fel de bine să-i înmâneze lui Colette propria inimă încă zbătându-se.

Colette a cercetat fotografia.

— *Ah, Jacques! a zis. Vous êtes très beau. Et très gentil*

Hazel radia.

— Chiar crezi?

— Sigur că da, a răspuns prietena ei. E chipeş. Şi plin de bunătate.

— O, da, este, a fost de acord Hazel şi s-a afundat în pernele canapelei. Fotografia aia nu surprinde nici pe jumătate realitatea, îi plac muzica şi dansul, şi mă face mereu să râd. E atent şi *bun,* şi ambiţios, dar într-un sens admirabil, vrea să construiască locuinţe şi spitale mai sigure şi...

Se abătuse de la subiect. Idealizându-l. Dar nu se putea abţine.

— Pare un vis devenit realitate, a spus Colette.

(Şi eram gata s-o pun pe lista angajaţilor mei.)

— Sper doar că războiul n-o să-l... schimbe, înţelegi?

Colette a privit-o gânditoare.

— Războiul îl va schimba inevitabil.

Hazel s-a întristat.

— Dar asta nu trebuie neapărat să schimbe faptul că ţii la el. Sau el la tine.

Hazel încerca să-şi imagineze ce îi va aduce viitorul. Nu vedea aliccva decât fum si ceaţă.

— Ultima scrisoare de la el e de acum trei săptămâni, a recu- uoscut Hazel. îmi fac atâtea griji! Că poate...

— Că poate e rănit, că i-a întâmplat ceva, *non?*

Hazel nu putea să admită întrebarea, nici măcar posibilitatea.

— Păi sigur că-ţi faci griji, a răspuns Colette la propria întrebare. Dar hai, înveseleşte-te! Scrisorile ajung greu din multe cauze. Soldaţii răcesc. Scrisorile se rătăcesc. Sunt trimise la destinaţia greşită. Şi abia ai venit aici, nu? Poate că scrisorile lui se duc la vrrhca ta adresă.

— Colette, a început Hazel precautǎ. Ai fost vreodatǎ – *o, Doamne, spune altceva în schimb* – îndrăgostită?

Prea târziu!

întrebarea mea favorită.

Colette a ezitat.

— Da, a rǎspuns ea încet, am fost.

Scumpul de Stephane… Ce bǎrbat ar fi ieşit din el! Ce-aş fi putut face cu ei doi!

— Ce s-a întâmplat?

Colette s-a mirat cǎ Hazel nu pricepuse.

— L-au împuşcat germanii.

— O, Doamne! a izbucnit Hazel în suspine şi a apucat-o pe Colette de încheieturǎ, simţind cum durerea acestei morţi, a unui bǎiat pe care nici mǎcar nu îl cunoştea, se prǎvǎlea peste ea ca un val puternic. O, Colette, cum de poţi sǎ înduri aşa ceva?

Colette a gǎsit o batistǎ şi nişte ciocolatǎ, pe care Hazel le-a acceptat cu pioşenie.

— Cât de ridicol e, a spus ea printre sughiţuri, ca tu sǎ stai aici calmǎ şi sǎ mǎ consolezi, în timp ce eu bocesc pentru fostul *tǎu* iubit?

— Nu e nicidecum ridicol, a rǎspuns Colette. Lacrimile tale sunt pentru Jacques al tǎu. Te rogi sǎ nu se întâmple ce e cel mai rǎu şi apoi întâlneşti pe cineva care a trǎit asta.

Furtuna s-a domolit, dar Hazel era sleitǎ şi umflatǎ de plâns.

— Cum ai mers mai departe, Colette? Nu te-ai ofilit sub apǎsarea suferinţei.

— Cine zice asta? a zâmbit ea, apoi chipul i s-a întunecat. în fiecare an aprind o lumânare pentru sărmanul meu Stephane. Şi pentru familia mea, a adăugat, ridicând fotografia lui James. în timpul zilei mă ţin ocupată. Dar nu prea reuşesc să dorm noaptea. Atunci vin cu toţii peste mine.

Hazel a privit-o mirată.
Colette a surâs trist şi a zis:
— Nu mă refer la fantome. Asta dacă nu cumva fantomele sunt amintirile.
Hazel îşi dorea să n-o fi târât pe prietena ei într-o conversaţie atât de dureroasă.
— Americanii sunt înnebuniţi după tine. De ce nu te-a dat niciunul pe spate?
— „Yankeii”? le-a imitat Colette accentuL *Non, merci.* Ei sunt doar în trecere.
— Poate că într-o zi unul dintre ei se va întoarce pentru tine.
Colette a ridicat din umeri.
— Şi-ar pierde vremea, a răspuns ea, dându-i înapoi fotografia i ii James. M-ai întrebat cum am supravieţuit. Munca m-a ajutat, a adăugat ea, uitându-se în jur, la colţul cu cafea, la rafturile cu cărţi jocuri. Simplul fapt de a avea în fiecare zi ceva de făcut. E o experienţă puternică. Trebuie să-i ajut pe cei care au greutăţi.
Colette a făcut o pauză, apoi a spus:
— Trebuie să le aduc un mic zâmbet pe buze. E un tratament mai bun decât orice mi-ar putea prescrie un doctor.
Hazel aştepta.
— Mă gândesc la soldaţi, a continuat Colette. Războiul ăsta... nu m-a omorât. Dar pe ei s-ar putea să-i omoare. Aşa că eu sunt i r.i norocoasă. încerc să dăruiesc un strop de bunătate. Un strop de răbdare. Dar niciun pic de răbdare nu am atunci când devin... i.irr-i cuvântul..., a întrebat ea, scuturând dintr-un deget. Când de vin jucăuşi.

Colette i-a făcut cu ochiul lui Hazel, iar aceasta s-a cutremurat. l'Ană acum fusese ferită de asemenea neplăceri. Dar Ellen venea •iproape în fiecare noapte cu poveşti despre câte vreun soldat mai încrezător în puterea sa de seducţie decât se cuvenea.

Iar eu care credeam că soldaţii vor muzică de pian, şi-a zis Hazel. Ce naivă sunt!

A desfăcut ambalajul ciocolatei şi a înfulecat-o. Colette a luat şi ea o bucată şi a făcut acelaşi lucru. Stăteau amândouă acolo şi mâncau dulciurile, căzute pe gânduri. Fiecare îşi imagina alt chip. Pentru Hazel era undeva departe. Pentru Colette era dus pentru totdeauna.

— Şi, bineînţeles, mai e şi muzica, a zis Colette, luptându-se în continuare cu o bilă de caramel.

Hazel a încuviinţat. Da, muzica.'

ARES

Trasul la ţintă – 7 ianuarie 1918

ARME, ARME, PESTE TOT ARME.
Arme sprijinite la marginea cabanelor Nissen din tablă ondulată, asemenea unor şiruri de bâte de baseball.
Artilerie grea vâjâind dinspre front, proiectile ţiuind.
Trosnetul revolverelor Webley şi *pocnetul* puştilor Lee-Enfîeld.
Arme în braţele recruţilor nu-atât-de-noi, cu toţii înşiraţi pen- i i'ii exerciţiile de tras la ţintă.
O armă şi în mâinile lui James.
Lee-Enfield Mk III. O frumuseţe din lemn greu, netedă şi i aiifelată.
Şi-a îndreptat-o pe umăr şi s-a uitat prin vizor la inelele de aliniere a lunetei.

Câţi soldaţi te-au mai ţinut în mână până acum? a întrebat el arma în gând. Sunt morţi acum? În spital?

Câţi germani ai împuşcat? Au murit repede sau au suferit?
Arma însă nu-şi dezvăluia secretele.
— Puşca e viaţa voastră, le-a zis instructorul Când vă angajaţi inir-un atac. Când vă atacă nemţii pe nepregătite. Când sunteţi pe lenioriul nimănui. Păstraţi-o mereu curată şi încărcată! Viteza cu rare mânuiţi puşca va decide cine moare pentru ţară, voi sau nemţii! I ..Isaţi-i pe ei să fie eroii, iar voi vă întoarceţi acasă să vă pupaţi gagicile!

James a văzut în minte chipul lui HazeL Dus era acum tânărul ferchezuit care-i atrăsese privirea, O brută jegoasă plină de noroi, îi luase locul. Mâini crăpate, unghii înnegrite, faţă murdară, barbă răvăşită.

Şi camarazii săi se transformaseră. Billy Nutley era mai subţire, avea mai multă fibră decât grăsime. În

braţele lui uriaşe, puşca părea o jucărie. Chad Browning, roşcovanul slăbănog, încă era deşirat, dar căpătase o anume prestanţă. Ştia la ce-i serveşte arma. Mick Webbler, zidar, era de fel puternic, dar acum devenise iute şi agil, şi era primul la circuitele cu obstacole.

Frank Mason era tot Frank Mason. Iar asta era liniştitor.

Acum nu mai însemna mare lucru să închizi zăvorul puştii, să goleşti ţeava, să tragi iar zăvorul ca să încarci un nou cartuş şi să ridici piedica, să ţinteşti şi apoi să apeşi pe trăgaci. Toată această manevră, care fusese atât de rigidă şi de neîndemânatică la început, devenise între timp un gest simplu, automat. Mai puţin de o secundă. Îi transformase pe soldaţii britanici în maşinării ucigaşe neînduplecate. Arme letale în mâinile feldmareşalului Haig.

Voi sau ei!

— încărcaţi!

James a scos din buzunar încărcătoare interne cu cinci cartuşe şi le-a introdus în culasă.

— Aliniaţi luneta!

S-a uitat prin vizor către ţintă. Vreun răcan mai şmecher pictase „Wee Willie Winkie” pe placajul din lemn cu contur uman. Una dintre poreclele kaiserului Wilhelm.

— Ţintiţi, trageţi şi ţineţi minte unde se duce glonţul! Diferenţa dintre locul către care aţi ţintit şi locul unde aţi nimerit vă indică, de fiecare dată, cât să vă ajustaţi poziţia. Azi nu bate vântul, aşa că distanţa şi direcţia vă dau marja de care veţi avea nevoie în viitor pe raza asta de acţiune a armei.

Soldaţii s-au uitat unii la alţii ca să verifice dacă era în ordine să trădeze faptul că nu înţeleseseră o boabă din ce le zisese instructorul

— Uitaţi, e simplu! Dacă ţintiţi spre centrul pieptului, dar glonţul îi nimereşte creierul, asta înseamnă că arma voastră trage cu treizeci de centimetri mai sus decât aveţi impresia. Distanţa e de aproape douăzeci şi trei de metri. Afară, în câmp, ar fi diferit. Aşa că, dacă vreţi să nimeriţi inima, ţintiţi între picioare! E bine şi dacă îl găuriţi între picioare. Ridicaţi puştile! Armaţi!

James şi-a golit plămânii şi a tras piedica.

— Ţintiţi!

Şi-a centrat luneta şi a fixat-o asupra celor doi L din „Willie”. I)egetul a atins uşor trăgaciul curbat din oţel.

— Foc!

Patul puştii l-a izbit în umăr. Glonţul a străpuns inima de lemn.

Webber, în stânga sa, a scos un fluierat.

— Iete-te la tine, Alderidge! I-ai luat piuitul lui Willie Winkie.

Lui James nu-i venea a crede ochilor.

— Noroc chior!

— Neah, a zis Webber. Ochi bun!

Frank Mason şi-a pus mâna streaşină, ferindu-se de soarele iernatic.

— Armă bună.

— Şi-acum estimaţi ce marjă ar trebui să luaţi în calcul! a urlat Ia ei instructorul. Gata? Porniţi!

Clic-clac. Zeci de soldaţi, în mişcări de o simetrie mecanică, mor- lală, au tras şi apoi au împuns la loc zăvorul puştii. Culasele au scuipat pe jos, în zloată, cartuşele goale ale ultimelor gloanţe.

— Calculaţi... Ţintiţi... Foc!

încă o lovitură perfectă.

— Porniţi! *Clic-clac.* Luaţi această nouă marjă în considerare şi l.iceţi o medie. Ţintiţi!

James a expirat din nou tot aerul din el. Direct în inimă.

— Foc!

Cinci centimetri pe lângă. Dar tot fatal.

— Porniţi!

Clic-clac.

— Ţintiţi!

James a expirat.

— Foc!

— Porniţi!

— Ţintiţi!

— Foc!

— Ajunge! Puştile jos!

Cartuşele folosite stăteau împrăştiate la picioarele lui ca grăunţele pentru păsări. Se simţea de parcă l-ar fi izbit un cal cu copitele în umeri. Dar pulsul îi zvâcnea. De fapt, *ti plăcea* să tragă cu arma.

Ce păcat, s-a gândit el, că germanii nu erau făcuţi din lemn!

— La masă cu voi! le-a zis instructorul.

Apoi a chemat un alt ofiţer la ţinta la care trăsese James, arătând spre rezultatele lui. Un pic de mândrie într-o zi friguroasă n-a făcut rău nimănui. Oare ar fi putut să-i povestească şi lui Hazel fără să pară un lăudăros?

Şi-a strâns lucrurile şi a pornit spre popotă împreună cu'ceilalţi camarazi, când l-a strigat instructorul:

— Stai pe loc, soldat...

— Alderidge, a răspuns James şi a rămas în poziţie de drepţi.

Instructorul si celălalt ofiţer s-au apropiat.

— Vânător, Alderidge?

James a clătinat din cap.

— Nu, domnule!

— Nu tragi Ia ţinte din argilă?

— Nu, domnule!

— Aşa deci, a zis instructorul, frecându-şi bărbia în timp ce îi arunca o privire grăitoare celuilalt ofiţer. Un tir impresionant. O să notăm la dosarul tău, i-a zis el lui James, dând din cap. Pe loc repaus, soldat! Treci Ia masă acum!

AFRODITA

Cântăreaţa – 12 ianuarie 1918

În altă seară, câteva zile mai târziu, hazel

şi Colette s-au reîntâlnit la pian, pentru repetiţii.

Vocea aspră, languroasă şi gravă a lui Colette era fermecătoare. I .ui Hazel nu-i venea să creadă cât de talentată era prietena ei! Din glasul ei se revărsa dorul. *Poate că trebuie să suferi mult ca să ajungi să iiînli aşa,* s-a gândit Hazel. Simţea cum forţa îi furnica tot trupul.
Aubrey auzise cântecul de sirenă încă dinainte să azvârle un pumn de pietriş în ferestre. Cine cânta aşa? Trebuia să afle. Cânta într-o limbă necunoscută, dar cu vocea aia, ce mai conta?
A aruncat pietricelele, apoi a aşteptat. Nimic. A mai azvârlit 1111 pumn.
Hazel a descuiat uşa si a aruncat o privire după colţ.
— Cine-i acolo?
— Eu sunt, a răspuns Aubrey cu o plecăciune. Regele ragtime-ului şi împăratul jazzului.
— Aubrey! Te-ai întors! a exclamat ea şi i-a făcut ea semn să intre. Ţi-a luat ceva.
El a rămas sprijinit de uşă.
— Prea ocupat cu concerte ca să vin mai repede.
— Cât de distractiv! Nu intri?
— Nu am voie, a răspuns el. Am încercat şi azi după-amiază, dar o doamnă nu m-a lăsat să intru.
— Of, Aubrey! îmi pare tare rău! a răspuns ea, simţind o adevărată greaţă pentru situaţia asta. Dar de ce n-ai intra acum?
Aubrey a ezitat.
— Dar nu dăm de belea?
— Cine o să ştie? Doamna Davies s-a dus Ia culcare.
Cum se mai răzvrătea ea împotriva regulilor! Dar unele reguli o cereau:

— E o răzbunare. Nici ea nu-mi dă voie să cânt în cabana negrilor.

Aubrey a urmat-o pe Hazel înăuntru.

— Pentru că n-ai fi în siguranţă acolo, a zis el cu amărăciune.

Au ajuns la scenă, unde Colette îşi aranja partiturile şi fredona

frânturi dintr-un cântec. Aubrey şi-a tras chipiul de pe cap şi a făcut o plecăciune adâncă. Colette era îmbrăcată, de data asta, în bluza şi fusta uniformei, dar Aubrey nu era nicidecum dezamăgit.

— Aubrey Edwards, Ia dispoziţia dumneavoastră! i-a spus. încântat să vă cunosc!

— Păi nu m-ai cunoscut încă, a răspuns ea.

— Atunci voi fi cu atât mai încântat când vă voi cunoaşte, a zis neabătut Aubrey. Pe tine te-am auzit mai devreme cântând? a întrebat-o el pe Colette, după ce îi aruncase o privire lui Hazel.

Hazel urmărea cum Aubrey îşi dezlănţuia farmecul în jurul lui Colette. *O să fie amuzant.* Când voia, Colette putea să rămână rece ca gheaţa. Când soldaţii încercau să-i agaţe privirea, ea pur şi simplu zâmbea şi le turna limonadă în pahare.

Regele s-a uitat scurt la Hazel, care observa cum îi străluceau ochii.

— înălţimea Ta, a zis el cu eleganţă, mă prezinţi minunatei tale prietene ori sunt nevoit să-i ghicesc numele?

— Ar fi nostim să te văd încercând, a zis Hazel. Ea e prietena mea, Colette Fournier. Cântăreaţă extraordinară. Colette, el este Aubrey Edwards, regele ragtime-ulüi şi împăratul jazzului.

Colette a întins mâna pentru salut, dar Aubrey i-a sărutat-o.

—Ce e aia „jazz”? a întrebat ea. Aşa se cheamă muzica pe care .1 cântat-o formaţia de-aici săptămâna trecută? *C'était fantastique!*

Aubrey s-a umflat ca un broscoi.

—Asta e jazzul, sau ceva pe-acolo, a zis el. Nu suntem doar cea m.ii bună formaţie din armata americană. Suntem cei mai buni din lot războiul ăsta afurisit. O să vă eliberăm, iar apoi o să vă-nnebu- nnn cu ritmul nostru de jazz.

— Să vezi ce poate să facă, Colette, a spus Hazel, îndru- mându-l pe Aubrey spre pian.

Acesta a reluat melodia cântecului ei şi i-a explorat armoniile până când a transformat-o într-o compoziţie de *rag.*

Pentru el era o joacă de copii, dar pentru Colette, Aubrey tocmai despărţise apele muzicii.

— Mai fa o dată chestia asta! i-a cerut ea.

Aubrey s-a bucurat să-i facă pe plac. Nu a trecut mult şi deja puneau pe ritm de jazz şi celelalte cântece ale ei.

Apollo, îţi aduci aminte de sentimentul ăla, al muzicienilor care luau parte la botezul de foc al jazzului? Ragtime-ul o acaparase pe Colette. Mintea îi fierbea, şoldurile i se unduiau. Duse erau de-acum vechile refrene leşinate şi melodramatice şi perimatele melodii voioase. Aici era vorba de lămpi cu petrol care se transformau în lumini electrice. Dinamită. Voodoo. Magie.

Era ceva *sexy.* Şi la fel era şi atleticul mare preot de la pian. (!ânta pentru Colette cu o sclipire în ochi ce lăsa să se întrevadă că r inai mult de-atât la mijloc.

Ea se surprindea întorcându-i privirea ■ nai des şi mai stăruitor decât s-ar fi cuvenit.

Non, şi-a spus Colette. *Non, non, non.*

Regele ragtime-ului avea însă ceva doar al lui – şi nu era numai muzica.

Aubrey nu mai simţise niciodată parfumul Rococo, direct de la Paris, si nu mai văzuse asemenea bucle scurte şi netede, aranjate atât de elegant şi de îndrăzneţ. Şi trupul ei! Însă înainte de toate, vocea era cea care îl dăduse gata. Colette intuia unde se îndrepta muzica lui: când el improviza, ea îl urma, iar uneori chiar îl conducea spre o modulaţie pe altă notă.

Pe Hazel o apucase căscatul. Se făcea târziu. Venise ora.

Aubrey s-a umit în sfârşit de pe scaun.

— Ar fi bine să plec.

Cele mai grele cuvinte pe care le rostise în ultima vreme.

Colette i-a oferit mâna.

— *Enchantee!*

— Noapte bună, Aubrey! a spus Hazel.

El s-a îndreptat spre ieşire. „Nu te-au mai invitat şi pentru altă dată”, i-a răsunat în gând glasul mamei sale.

EI însă a zâmbit larg în aerul rece al nopţii. *Cine mai are nevoie de invitaţie?*

APOLLO

A dona zi dimineaţă – 13 ianuarie 1918

— UNDE AI FOST *TU* AZI-NOAPTE?

Joey Rice I-a pocnit pe Aubrey în coaste. Tremurau de frig înşiraţi la coadă la latrină.

— Arăţi ca un cadavru, a zis Joey. Am auzit când ai intrat. Cât era, miezul nopţii?

Aubrey s-a frecat la ochi.

— Probleme, Rice? Ti-am deranjat somnul de frumuseţe?

Joey l-a împuns pe Aubrey în piept.

— Azi-noapte a trebuit să-I mint pe locotenentul Europe şi să-i spun că erai Ia infirmerie Ia ora stingerii.

Asta i-a reţinut atenţia lui Aubrey.

— Mă căuta?

— Ai avut noroc că n-a fost căpitanul Fish. I-am zis că erai stricat la burtă.

— Pfui, mersi! a zis el, ţopăind de pe un picior pe altul. Mişcaţi-vă mai repede acolo, fraţilor! Am şi eu nevoie!

— Serios acum, a reluat Joey, unde-ai fost?

Aubrey a ezitat un pic, apoi a cedat.

— Trebuie să rămână secret, s-a aplecat el spre Joey, şoptindu-i la ureche. Am cunoscut pe cineva.

— Aici? a făcut Joey ochii mari. Drăguţă?

Aubrey a ridicat grăitor privirea spre cer.

— Vai de capul meu! N-ai idee! Joey a ridicat din sprâncene.

— Ai şi...?

Aubrey l-a îmbrâncit în umăr.

— Termină, Rice! Nu e nimic de genul ăsta.

— Bine, nu te supăra aşa pe mine! Doar am întrebat, a zis Joey, frecându-şi umărul. E de la coliba

Y din tabăra Lusitania? Au acolo nişte frumuseţi de fete! Profesioniste, majoritatea.
Aubrey şi-a amintit de parfumul lui Colette.
— Neah! a răspuns. Fata pe care am cunoscut-o eu e belgiancă. Joey a rămas cu gura căscată.
— Arăţi ca un peşte, i-a spus Aubrey. Stai relaxat! E un ofiţer care se uită ciudat la noi.
Joey a închis gura. După un minut, i-a şoptit din nou lui Aubrey:
— Deci, ţi-ai găsit o târfă belgiancă. Ai fost singur în oraş? Aubrey şi-a îndesat pumnul între coastele lui Joey.
— Au!
— Mai zici aşa ceva, a rostit Aubrey printre dinţi, şi te pocnesc de-a binelea! Ti-am spus că nu e nimic de genul ăsta.
Joey l-a împins pe Aubrey la o parte.
— Ia termină! a zis el. Datorită mie nu eşti în clipa asta la zdup. Aşa că aş lăsa-o mai moale, în locul tău!
Aubrey a luat în calcul cele spuse de Joey. Nu era rău să aibă un aliat. Pentru că, fără îndoială, avea să se mai ducă acolo.
— Păi, a reînceput Joey, şi cum e? În afară de drăguţă. Aubrey a oftat.
— Ar trebui s-o auzi cum cântă! În State ar putea să fie un star.
— De ce, aici în Europa nu au staruri? Un alt soldat a eliberat latrina.
— Că tot veni vorba de Europa, a zis Aubrey, ce treabă avea cu mine locotenentul Europe azi-noapte? Rice a mimat cântatul la cornet.
— Ceva despre repetiţia din seara asta.

Aubrey şi-a tras o palmă peste frunte.
— Diseară? Fir-ar să fie!
— Ce s-a întâmplat?
Aubrey a clătinat din cap.
— Urma s-o văd din nou în seara asta.
— Uite ce e, a zis Joey, căpitanul Fish nu vrea să ne încurcăm eu fete, punct! Iar dacă te bagi pe o albă, o să dai de belea! a adăugat el cu o voce mai joasă.
Aubrey nu avea chef să i se ţină morală. Se gândea că mai bine n-ar fi deschis gura.
— Las-o baltă! i-a zis lui Joey. Abia ce-am cunoscut-o, bine? Nu am cerut-o în căsătorie.
Joey l-a ignorat şi a continuat discursul cu patimă.
— A fost deja îndeajuns de greu să ajungem aici. N-o da în bară! Treaba noastră e să muncim din greu, să cântăm nemaipomenit de bine şi să avem zâmbetul pe buze orice s-ar întâmpla. Te încurci cu o gagică albă, adică nu cu o curvă, şi poţi să-ţi iei adio de la viaţă! I-am auzit pe unii vorbind, şi-a coborât el din nou vocea. Despre un regiment de la marină. O grămadă de sudişti care umblă cu ameninţări.
Aubrey nici nu voia să audă.
— Relaxează-te, Rice! i-a zis. Îţi faci griji ca mama. O să vezi, l-a bătut el pe spate. O să fie bine. N-o să păţească nimic Aubrey lidwards, regele ragtime-ului şi împăratul jazzului.
— Atâta doar c-o să-ţi smulg eu capul ăla mare de pe umerii i.lî schilozi.
— Aş vrea să văd cum o să faci asta.
— Eşti regele prostiei, asta eşti.
— Atunci tu eşti supusul meu loial. Pe cine faci tu schilod?
În sfârşit le-a venit rândul la latrină. Un soldat a ieşit de-acolo,

{mându-se de nas.

— Las'-mă să intru! a zis Joey. O să explodez!

— În niciun caz, i-a luat-o Aubrey înainte, ducându-se ţintit. Tu însuţi ai spus că m-am stricat la burtă. N-ar fi drept să te fac mincinos.

APOLLO

La repetiţii – 13 ianuarie 1918

L-AM URMĂRIT PE AUBREY LA REPETIŢIA DIN SEARA aceea ca să-i amintesc care erau ţelurile sale. Aici, m-am gândit, n-o să mai aibă Afrodita ghearele înfipte-n el. Fără supărare, zeiţă.'

— Am zis să ascultaţi! Clarinetele, gura şi ascultaţi!

Prin lentilele ochelarilor, locotenentul Europe îi privea tăios pe membrii formaţiei militare a Regimentului 15. Aubrey a crezut de cuviinţă că o ciocnire de talgere va potoli pe toată lumea, aşa că a şi executat-o. Noble Sissle, tambur-major şi baritonul formaţiei, i-a dat lui Aubrey un bobârnac peste cap.

— Au!

După o jumătate de minut, privirea aprigă a lui Europe a fost în sfârşit de-ajuns cât să-i reducă Ia tăcere pe toţi.

— În regulă, în regulă! a zis el. Avem mult de lucru astă-seară. încă două spectacole săptămâna asta. Unul la coliba Unu, iar celălalt în tabăra Lusitania Y. Avem un succes monstru, băieţi, la toate trupele. Şi Ia ofiţeri! V-aţi descurcat de minune!

Europe şi-a îngăduit şi el un zâmbet, văzând cum trupa aplauda şi striga de bucurie.

Aubrey încă îşi freca pielea capului. La repetiţiile viitoare se gândea să poarte cascheta.

— Şi asta nu e tot, a continuat liderul orchestrei. Umblă vorba că s-ar putea să fim trimişi în deplasare, în toată Franţa. Un turneu
caritabil ca să le ridicăm moralul soldaţilor americani până li se alătură noi forţe.

Aubrey ar fi trebuit să se bucure. Era exact pauza de care aveam nevoie pentru el. Mai multă expunere publică! Cândva visa să cânte în Franţa. Acum nu avea în minte nimic altceva decât un chip frumos.

— E aşa cum v-am zis, a continuat Europe. Salvăm vieţi, pas eu pas, *în ritm dejazz.*

Câh, câh.

— Pas cu pas *în ritm de lăzi,* a intervenit Alex Jackson, tubă.

Un murmur a fremătat în toată orchestra.

— Uitaţi ce e, ştiu că sunteţi sătui să tot descărcaţi lăzi şi cutii, a zis Europe. Am venit în Franţa să luptăm, aşa că o să luptăm. ('.»Ionelul Hayward are asta în vedere. Am venit însă şi să cântăm jazz. Aşa că hai să ne punem pe treabă! Sis, împarte, te rog, părti-nirile astea noi. Sunt ordonate după instrument.

Noble Sissle a luat teancul de foi şi a început să le distribuie membrilor formaţiei.

Locotenentul Europe îşi consulta notiţele.

— Acum să vedem! A, da! Voi, piculinele, aţi lălăit-o acum două seri la „Stars and Stripes Forever". Ce vă zic întotdeauna? Fără voi e doar o adunătură de alămuri răguşite. Dacă nu faceţi l riturile alea la timp şi pe nota exactă, nu glumesc, o să iau un flaut şi o să vă dau eu numai triluri în cap, aţi înţeles?

Mormăieli şi ghionturi în rândul suflătorilor.

Dirijorul s-a întors la notele sale.

— A, fiţi atenţi, băieţi: armata a preluat o staţiune de lux pentru l rupele americane aflate în permisie, a spus el. Îi zice Aix-les-Bains. Arc piscine, băi termale, munţi şi un lac. Cazinouri, teatre, tot ce vreţi. E punctul de atracţie al momentului. J. P. Morgan şi regina Victoria îşi făceau vacanţele acolo. O să mergem şi noi la sfârşitul iurneului. Cântăm în deschidere.

— Suntem trimişi acolo ca să ne relaxăm? a întrebat Pinkhead Parker, saxofon.

— Să cântaţi, nu să jucaţi la ruletă! a răspuns Europe. S-ar putea în timpul liber, dar...

— Dar ce? a stăruit Pinkhead.

Europe a tăcut o clipă.

— Noi oferim divertisment, a zis. Staţiunea nu e pentru soldaţi negri.

Liniştea, acel rar privilegiu, s-a aşternut peste orchestră.

— Ca la New York, când cântam pentru bogătaşi, a zis Pinkhead. Foloseşti intrarea servitorilor şi-ţi mănânci supa la bucătărie.

Jim Europe a oftat, văzând numai chipuri inexpresive în toată orchestra.

— O să rezolvăm cumva, bine? E un loc important, băieţi! O să fac tot ce-mi stă în putinţă să aveţi şi voi parte de nişte distracţie.

Tambur-majorul Sissle i-a întins lui Aubrey partitura, pe care acesta a luat fără prea mare interes. Să plece din Saint-Nazaire? Să se ducă să cânte Dixieland la o staţiune simandicoasă?

Hai, Aubrey! O astfel de şansă e chiar motivul pentru care te-ai înrolat. N-o rata!

Dar el nu se gândea decât la fata aia. Şi, în clipa aceea, nu la ce muziciană talentată era sau la ce duet faimos ar fi putut forma împreună. Asta era munca ta necurată, zeiţă.

— Edwards... Edwards!

Aubrey a clipit. Locotenentul Europe stătea cu mâinile în şold si se uita urât la el.

— Eşti prezent cu noi azi, sau ce, soldat?

Aubrey s-a ridicat în poziţie de drepţi, ţinând pregătite beţele de tobă.

— Poate catadicseşti şi tu să mai arunci un ochi pe note din când în când?

Orice idiot ar fi putut să citească o bătaie de tobă dacă înţelegea ı ı imul. Aubrey însă era plămădit din ritm.

— Mă uit, domnule locotenent, să trăiţi!

— Acum te uiţi deci!

Dinspre alămuri s-au auzit râsete înfundate.

Aubrey a privit în jur. În spatele locotenentului Europe, la ceva distanţă într-o parte, stătea Noble Sissle, tot numai ochi si semne de exclamare, ţinând în mână o partitură şi arătând agitat spre titlu.

Scria „Reveille Blues." De A. Edwards. Orchestraţie de Jas. R. Europe.

— Oh! a exclamat Aubrey.

„Eşti pe calea cea bună", i-am spus. „La numai douăzeci de .mi, Jim Europe îţi transcrie şi interpretează muzica! Viitorul îţi aparţine! Asta e momentul tău. Eşti la o răscruce de drumuri. Unul duce sigur la o inimă frântă. Celălalt, la nemurire. Alege pe ce muzică vrei să păşeşti!"

însă el nu se putea gândi decât la cum ar suna dacă li s-ar ală- lura şi Colette să cânte.

Zeiţă, eu îţi zic, nu duci o luptă dreaptă!

ARES

În tranşee – 9 ianuarie 1918

NIMIC PE LUMEA ASTA NU-L PREGĂTISE PE JAMES Alderidge pentru viaţa din tranşee.

A sosit vestea. Era nevoie de înlocuirea unor trupe din tranşee. Se forma o secţie nouă. Pregătiţi-vă bagajele şi aşteptaţi-l pe ofiţerul vostru de comandai

Au mâncat, au trimis scrisori acasă, în caz că avea să fie pentru ultima oară, au spus o rugăciune, dacă le aveau cu credinţa, şi şi-au pus în spinare cele treizeci de kilograme de echipament. Şase noi recruţi: James Alderidge, Billy Nutley, Mick Webber, Chad Browning, un anume Alph Gilchrist şi un Vince Rowan. Doi soldaţi reveniţi pe front: Frank Mason, pe care îl ştiau, şi Samuel Selkirk, pe care nu-l ştiau.

Şi-a făcut apariţia un ofiţer şi a zis:

— Neaţa, flăcăi! Sunt sergent McKendrick. Secţia asta e sub comanda mea. Sunteţi secţia a treia, plutonul întâi, compania D, divizia treizeci şi nouă. 3, I, D, 39. încartiruiţi la marginea oraşului Gouzeaucourt. James şi-a propus să ţină minte.

— Incheie-ţi şi ultimul nasture, soldat! i s-a adresat sergentul lui Billy. Ţinuta neglijentă se sancţionează.

A trecut pe lângă fiecare.

— Soldat, cine te-a învăţat să-ţi înfăşori moletierele aşa? l-a între- lut el pie Chad Browning, căruia îi atârnau fâşiile de stofa înfăşurate în jurul pulpelor. Suntem soldaţi, nu mumii, ce Dumnezeu.'

Odată semnalat acest neajuns, sergentul le-a ordonat să-şi deschidă raniţele pentru inspecţie. Le-au dat jos din spinare şi le-au deschis. După ce s-a declarat mulţumit, i-a condus în marş.

Şi-au croit drum printre mormane de artilerie, bucătării mobile de campanie şi staţii de îngrijire a răniţilor, pe lângă cai vii şi cai morţi, camioane şi

motociclete. Din când în când, cu mişcări aproape leneşe, dinspre liniile germane plonjau obuze şi explodau, dezlănţuind gheizere de noroi.

Unul a aterizat îndeajuns de aproape de ei, încât să-i simtă impactul, iar câţiva dintre nou-veniţi au ţipat.

— Asta nu-i nimic, a zis sergentul. Doar o zdruncinătură. Nici măcar nu v-a aruncat la pământ. Vedeţi fumul ăla negru? i-a întrebai în timp ce le arăta cu degetul. E un Jack Johnson. Ca marele boxer american. Amicul nostru mare şi negru. O să învăţaţi cum să le detectaţi după zgomot.

Nu a trecut mult şi ziduri de pământ au început să se înalţe în |iil'iil lor. Copil fiind, James vizitase conace vechi, grandioase, unde, iu schimbul unui penny, puteai să hoinăreşti prin grădini-labirint i.li.ite din garduri vii înalte. Le urâse, dar măcar erau făcute din iiiiişuri înflorite, iar grădinarii nu trăgeau cu mortiere de tranşee.

Labirintul ăsta şerpuia la nesfârşit. Coridoarele întunecate coteau în unghi drept la fiecare câţiva metri, aşa încât nu ştiai niciodată dacă erai în pas cu ceilalţi decât dacă intrai în ei ori ei se ciocneau de tine. tu pasajele înguste nu era loc de doi oameni unul lângă altul, aşa că i rrbuia să te lipeşti de zid ca să-i laşi pe brancardieri să treacă.

— Ce-ai păţit, soldat? l-a întrebat sergentul McKendrick pe |amcs, urmărindu-l cum se holba la un bărbat ce gemea pe o targa, ni sângele prelingându-i-se prin cămaşă. Aici e un sector liniştit. Si ai să vezi.'

— încearcă să nu pari şocat, i-a spus Mason încet. Aici nu te ajută dacă arăţi că ţi se face rău.

James îşi pierduse orice urmă de simţ al orientării. A încercat să vizualizeze diagramele pe care le văzuse la antrenamentele de la Eta- ples. Liniile frontale de tragere, în zigzag, apoi liniile de sprijin, apoi liniile de rezervă, toate mai mult sau mai puţin paralele, cu tranşee de comunicare săpate între ele ca nişte filamente în pânza unui păianjen. în spatele tranşeelor de rezervă, un şir de arme grele, manevrate de artilerişti. Firişoarele care se întindeau dincolo de tranşeele frontale de tragere prin teritoriul nimănui, ca să-i spioneze pe nemţi, se numeau galerii. De parcă ar fi contat ce nume le dădeai. O tranşee, oricum îi spui, îţi dă acelaşi scump parfum[I], nu-i aşa?

Iar cele de aici miroseau a came de om putrezită, urină şi fecale. Şi ţigări ieftine.

Poteca s-a lărgit după o cotitură la dreapta, dând la iveală o tranşee mai întinsă. Părea a fi nu atât un pasaj de trecere, cât o sală de aşteptare fără scaune, unde oameni slinoşi, înşiraţi într-o coadă nesfârşită, aşteaptă să intre la dentist. Câţiva soldaţi se întinseseră pe raniţe sau pe saci şi dormeau.

Ajunşi aici, sergentul McKendrick Îi s-a adresat:

— Casă, dulce casă, băieţi! O să petreceri zece zile aici, în rezervă, apoi vă mutaţi către liniile de sprijin. Zece zile acolo, apoi înaintaţi pe front. După aceea, dacă totul merge bine, o să aveţi câteva zile de odihnă.

I Aluzie la un vers din *Romeo şijuluta* de William Shakespeare: „Un trandafir, oricum îi spui, îţi dă acelaşi scump parfum.” (trad. de Şt. O. Iosif, Editura Adevărul Holding, Bucureşti, 2009, p. 45) (n. red.).

Treizeci de zile în tranşee. Oare odihnă însemna că putea să plece s-o vadă pe Hazel?

— Bineînţeles, a adăugat sergentul, dacă germanii atacă, tot planul pică. Ei bine, băieţi, simţiţi-vă ca acasă, a mai zis el, uitându-se în
jur. Veteranii de-aici o să vă arate ce şi cum. Sunt divizia 39, exact ca viii. Secţia a doua. Acum odihniţi-vă până la prânz, când o să avem instrucţie cu masca de gaze!
Sergentul a plecat.
Ceilalţi soldaţi s-au desprins de pereţii tranşeei de care stăteau «prijiniţi si s-au apropiat să adulmece noile prezenţe din haita de lupi.
— Bine-aţi venit acasă, drăguţilor! a zis unul, un tip deşirat şi vânos. Ce mi-aţi adus?
Billy, Chad şi Mick şi-au aruncat priviri unul altuia.
James s-a uitat la Frank Mason, în aşteptarea unui indiciu.
Mason a scos din buzunar o tabacheră de metal.
— Cutie, deschide-te!
Billy, Chad, Mick şi James se uitau lung. Cinci sau şase dintre Mildaţii cu vechime s-au strâns numaidecât în jurul lui Mason şi au inşfacat din ţigările sale Woodbine, împărţindu-i vorbe de bine: „Mersi, frate” şi „Uite-aici un tovarăş”.
— Cutie, închide-te!
Mason a vârât tabachera înapoi în buzunar. Soldaţii care nu apucaseră nimic nu erau supăraţi.
Chad i-a şoptit lui James la ureche:
— Nu ne-a zis nimeni că trebuia să aducem mită.
— Sunt Frank Mason, li s-a adresat Frank băieţilor din secţia *A* doua. Cum e pe-aici?

— Destul de liniştit, a răspuns un soldat îndesat, cu faţă lătă- iraţă. Eu sunt Benji Packer. De la Fritz nu auzim mare lucru, în ■ilară de momentele în care ne retragem sau ne pregătim de atac, şi, cliiar si atunci, se vede că nu are nicio tragere de inimă.
James era nedumerit.
— Păi şi atunci ce s-a auzit toată ziua?
Bărbaţii din secţia a doua au izbucnit în râs.
— Cum te cheamă, puştiule?
— James Alderidge, a zis el. Din Essex.
— E artileria germană, a răspuns Packer. Dar ăsta e doar Fritz, care strănută din când în când.
Alt soldat a intervenit, trăgând din ţigară:
— Stai să vezi când chiar o să-l apuce răceala.
— îţi zic eu cum stă treaba, a zis tipul înalt, vânos. Se pune ceva la cale. L-am auzit pe adjutant vorbind cu Feetham...
James l-a întrerupt:
— Feetham?
Mai multe capete s-au întors spre el, semn că pusese o întrebare ridicolă.
— Generalul de brigadă Feetham, a răspuns un soldat cu pistrui din abundenţă. Comandant la divizia 39.
Adjutant: căpitan şi ajutor al unui comandant. General de brigadă: cel care conduce o brigadă sau, în cazul acesta, o divizie. Deci adjutantul era ajutorul generalului de brigadă Feetham.
Cel puţin, cam aşa credea James că merg lucrurile.
— Linia celei de-a cincea oşti se tot extinde, a zis insul care era la curent cu situaţia. Ne-au dat o suprafaţă prea mare de acoperit. Şi stăm prea răsfiraţi.

Nu avem destui soldaţi pentru apărare. De-aia s-au grăbit să vă trimită la luptă, până în linia întâi.
A intervenit şi Sam Selkirk, care mai fusese înrolat.
— Ce e pe partea cealaltă? Câte divizii au nemţii?
Selkirk avea o faţă de câine basset. Era greu să-ţi iei privirea de la el.
— Tu cine eşti? a întrebat tipul deşirat din secţia a doua.
— Sam Selkirk, a răspuns câinele basset.
Celălalt a dat din cap în semn de salut.
— Clive Mooradian, a zis. Bucuros de cunoştinţă!
Fumul de ţigară şi-l îndrepta înspre interiorul buzunarului dr la manta. Ceea ce i-a stârnit lui Chad Browning curiozitatea.
— De ce faci chestia asta?
— Iar tu eşti...
— Browning. Chad Browning.
— Păi, vezi tu, soldat Browning, a început Clive Mooradian, ftimtem şase aici care fumează. Ce crezi tu că s-ar întâmpla numai- i Ir cât dacă lăsăm fumul să se ducă-n sus, în voia lui?
Chad a început să se scarpine în cap.
— Hm... Nu ştiu.
— Fritz o să ştie exact unde suntem, aşa-i?
Chad a făcut o faţă de prost.
— Vrei să-mi zici că alde Fritz nu ştiu că suntem aici?
Membrii secţiei au găsit întrebarea foarte amuzantă.
— Normal că ştiu că suntem în tranşee, tontule! Dar dacă-si dau seama după fum că o parte dintre ai noştri stau tolăniţi pe-aici >i fumează, uite ce-o să se întâmple! Bombardierii lor o să azvârle o grenadă de mână fix în poala noastră. Sau lunetiştii lor o să-şi

ţintească atenţia asupra punctului ăstuia, aşteptând ca vreunul dintre noi să-şi scoată capul la iveală. Ai face bine să te micşorezi, amice, a adăugat el şi s-a uitat el scurt către Billy Nutley, dacă vrei

0 prinzi sfârşitul săptămânii.

Billy s-a cocoşat cât a putut de bine. Curând însă aveau să-l ia nişte dureri zdravene de spate.

l-'rank Mason expira fumul prin palton.

— Mooradian, a zis el încet. Ai zis că l-ai auzit pe adjutant vorbind cu Feetham. Asta e tot ce-ai prins? Că se subţiază linia?

Clive Mason a scrumat din ţigară.

— Nu, nu-i doar asta, a răspuns, după care s-a uitat în jur

1 .1 să se asigure că nu trage cu urechea vreun ofiţer sau subofiţer. Rusia se retrage din război, pricepi? Au dat-o pe comunism acolo, MI noul guvem vrea să iasă din război până nu-i omoară germanii până la ultimul cazac înfometat.

— Aşa, şi? a zis Chad pe un ton piţigăiat. Ce treabă are cu noi o gloată de muscali?

Clive i-a aruncat o privire plină de dispreţ.

— Gândeşte, prostănacule! Germanii şi ruşii duc tratative dc pace, da? Iar când o să semneze armistiţiul, unde crezi că o să se ducă toate trupele alea nemţeşti de pe Frontul de Est? înapoi acasă, în braţe la Ursula şi Hildegard?

— Dacă ei nu se duc, a intervenit un soldat mai în vârstă, mişcând din sprâncene, mă duc eu.

— Dă-i drumul, Casanova! a zis Benji. Zi-le la alde Fritz să-şi aducă surorile pe front pentru tine!

— Ia tăceţi din gură! a spus Clive destins, cu un glas tărăgănat, îmi stricaţi povestea!

— Aşadar vor veni aici, a zis James. Asta vrei să spui, nu-i aşa, Mooradian?

— întocmai, deşteptule! Cine-i flăcăul ăsta isteţ? a bombănit Mooradian şi şi-a îndreptat ţigara spre James. Ah, da! Tu eşti Jimmy. Deci, Jimmy, cât de lung crezi tu că e Frontul de Est?

James a ridicat din umeri.

— Nu ştiu. Enorm de lung...

— Nu ai ghicit nici măcar pe jumătate. *Enorm* de lung. O să ne trezim cu de două-trei ori mai mulţi soldaţi germani şi cu toată artileria şi avioanele lor. în luptă cu linia noastră subţire a Armatei a cincea. Cât crezi c-o să rezistăm?

Frank Mason a intrat şi el în discuţie.

— Dar cum e cu râul Oise? Se zice că zona e atât de umedă şi de mlăştinoasă, încât e o formă de apărare naturală, aşa că o linir mai subţire e bună. Germanii nu pot trece uşor.

— Să sperăm! a zis Benji, trăgând din ţigară. Pare că ne bazăm pe o băltoacă.
— Dar vin americanii, a intervenit Mick Webber.
— Ai văzut tu picior de-american? a răspuns Mooradian. în Mimul ăsta, o să ajungă la fix să sărbătorească victoria germanilor.
Sam Selkirk, câinele basset, a clătinat din cap.
— O să fie ca la Wipers.
I'rank Mason, văzând nedumerirea de pe chipul camarazilor «Ai. .1 tradus:
— Ypres. Belgia.
— Ce vrea să zică, a explicat soldatul Mooradian, e că o să fie «miiridere.
AFRODITA

În flagrant – 15 ianuarie 1918

AUBREY A VENIT LA COLIBA Y ÎN URMĂTOAREA lui seară liberă.
Stăteau toţi trei la pian. Hazel pe bancă, iar Aubrey în dreapta ei. Când Colette s-a aşezat lângă Aubrey, Hazel a alunecat treptat spre margine, aşa că şi-a luat un scaun.
Aubrey cânta la pian, atrăgându-şi atenţia să n-o privească insistent pe Colette. Dar trebuia s-o audă cântând. S-o vadă mişcându-se. în seara asta, purta o rochie de un albastru-închis. Fără uniforma rigidă. O şuviţă brunetă i se desprinsese din acele de păr şi îi atârna pe lângă ureche.
Aubrey a arătat cu degetul spre o melodie franţuzească de război.
— Ce-ai zice dac-aş face-o aşa?
Şi a început să o interpreteze într-un ritm lent, leneş, lejer.

— Cum se numeşte chestia asta?
— Sincopă, a răspuns Aubrey.
Doamne, era superbă! Prezenţa ei intensă, ca şi cum ar fi vrut să smulgă de la el toate răspunsurile posibile.
Smulge tot ce am, mademoiselle/
— Şi ce se întâmplă, de fapt? a întrebat ea. Dă cântecul... peste cap. Protestează... cum se zice... ce e corect, plictisitor... Hazel, ce vreau să zic?
Hazel încerca să-şi înăbuşe râsul.
— II subminează, a zis ea încet. Transformă cântecul într-o Ir voltă.
— O revoltă, a repetat Aubrey. îmi place asta, lady Hazel de Wmdicott.
C iolette i-a dat lui Aubrey partitura unui vechi cântec franţuzesc dr adio, pe care el I-a interpretat lent, sumbru. Colette a înţeles numaidecât şi l-a cântat, ştiind exact ce coloratură să-i dea ca să «mir melancolic.
— De unde, domnişoară Foumier..., a început Aubrey.
— Colette, te rog, l-a întrerupt ea.

/)eci ne zicem pe nume!
— Colette, de unde vine furia asta?
('.olette s-a simţit deodată vulnerabilă.
— Furie?
Aubrey a dat din cap.
— Când mă uit Ia tine, văd o tânără elegantă si sofisticată, lip- «11.1 de orice griji. Dar când cânţi, *pfuil*
Pfui, ce? Colette se temea că va roşi. Ceea ce nu se mai întâmplase de multă vreme.
— E ceva ce ţii acolo, în tine. O emoţie. Intensitate. Furie nu e

i luur cuvântul potrivit, dar e ce-am găsit mai apropiat.

('olette şi-a coborât privirea în poală.

— Poate că doar cânt tare, a zis ea. Dirijorul corului mereu mă inia din cauza asta.

— Numa' un nebun te-ar putea certa pentru felul în care cânţi,

ii spus Aubrey. Vreau să iau la drum cu mine o voce ca asta şi s-o lai crlebră în toată lumea.

Colette urmărea reacţiile de pe chipul lui Aubrey. Oare doar liirrrca s-o măgulească? Ochii lui negri i-au întâlnit fără remuşcări privirea.

Mon Dieu, se uita prelung Ia el? Da, îl privea fix. Imediat şi-a mul.u privirea. Era cazul să plece. Acum!

Hazel, care îi urmărea din ochi, îşi dorea să poată ieşi tiptil, fără ca ei să observe.

Aubrey tocmai interpreta începutul unui nou cântec când Hazel a pocnit din degete. Auzise ceva. O uşă deschizându-se. Dinspre unul dintre dormitoarele de lângă intrare.

Aubrey a îngheţat cu degetele pe clape.

— Jos! a sâsâit Colette printre dinţi, împingând capul lui Aubrey spre claviatură, astfel încât să nu poată fi zărit din afara scenei.

S-a ridicat iute în picioare şi i-a făcut semn şi lui Hazel.

— Ce se întâmplă aici?

Şi-a făcut apariţia doamna Davies, în cămaşă de noapte si cu o bonetă dantelată ce-i acoperea bigudiurile din părul cărunt.

Hazel s-a ridicat, inima stătea să-i sară din piept, iar obrajii îi ardeau. Era cea mai mare mincinoasă de pe faţa pământului.

— Ne pare rău, doamna Davies! a zis Colette liniştită. Nu am vrut să vă deranjăm.

— Repetam, a adăugat Hazel.

Oare tremurul din glas era atât de evident pe cât îl resimţea ea?

Aubrey, aplecat în spatele pianului, încerca să-şi ţină respiraţia. În clipa aia era liber s-o soarbă din priviri pe Colette de la umeri în jos, aşa că a profitat de ocazie.

Dacă ar fi fost prinse, fetele ar fi căzut în dizgraţie şi ar fi fost date afară din YMCA. Probabil nu ar mai fi avut voie să lucreze vreodată pentru o organizaţie umanitară. Iar dacă ar fi fost prins Aubrey? Nesupunerea în armată avea consecinţe teribile. Uneori chiar fatale, pentru ca vinovatul să servească drept exemplu.

Enormitatea infracţiunii lor devenea sfâşietor de reală.

— Nu vă cere nimeni să repetaţi în timp ce oamenii decenţi dorm, a spus doamna Davies. La culcare cu voi!

— Vom merge! Imediat! a răspuns Colette.

Doamna Davies s-a încruntat, semn că nu era dintre cei pe care să-i distragi cu astfel de tertipuri.

— Păi? a stăruit secretara. Aştept!

— Ah, a zis Colette pe un ton suav, doriţi să ne vedeţi mergând la culcare înaintea dumneavoastră...

Ca şi cum era un ordin întru totul rezonabil şi în niciun fel jignii or pentru două tinere îndeajuns de mature, încât să trăiască pe iont propriu departe de casă. Liniştită, cu mişcări lente, ba chiar i.uiicoase, Colette şi-a adunat şi şi-a aranjat partiturile. Hazel se si i .uluia să facă acelaşi lucru, cu mâini tremurânde.

Colette a coborât de pe scenă ca şi cum n-o apăsa nicio grijă pe lume, iar Hazel a urmat-o.

— *Bonsoir,* doamna Davies! a zis Colette. Pe mâine dimineaţă!

— Noapte bună, doamna Davies! a bolborosit Hazel, temân- ilu-se ca nu cumva, din greşeală, să rostească altceva: „Noapte bună, i li >amna Davies, vedeţi că ţinem ascuns un soldat în spatele pianului."

Apoi a închis uşor uşa camerei şi a aşteptat o veşnicie, cu ure- i'lnlc ciulite la orice zgomot.

Colette s-a pregătit de culcare şi s-a întins în pat să citească. Noaptea a adus cu sine o linişte tot mai adâncă. Aubrey reuşise probabil să se furişeze afară şi, judecând după sforăiturile regulate i .ii r veneau prin peretele despărţitor, doamna Davies adormise.

Cartea însă nu i-a captat atenţia, aşa încât Colette a stins lumina şi a început ritualul ei nocturn de

revizitare a celor morţi. Cu ani în urmă, descoperise un truc: dacă se gândea la părinţii ei, la fratele ei, la veri, la unchi, în fiecare noapte, dacă le invoca chipurile şi stăruia asupra lor, unul câte unul, atunci era mai puţin probabil să viseze si să vadă sânge – deci mai puţin probabil să se afunde în suferinţă.

Dar pentru prima oară după amar de vreme, gândurile nu-i dădeau ascultare şi nu se mai opreau asupra acelor chipuri dragi. Ori- i ât de mult se străduia, gândul îi tot fugea la Aubrey Edwards.

Nu putea desluşi exact ce se petrecuse în noaptea aceea. Nu văzuse furtuna ce clocotea la orizont. Regele ragrime-ului era un uragan, iar ea, nu se ştie cum, uitase să închidă una dintre ferestre.

Trebuia să fie mai atentă data viitoare.

APOLLO

Jumătate de oră – 15 ianuarie 1918

JUMĂTATE DE ORĂ ÎNSEAMNĂ MULT CÂND TREbuie să stai pitit după un pian în întuneric şi să aştepţi să se ducă la culcare o hoaşcă bătrână. Aubrey a rămas treaz, visând la Colette. Cum stătea ea întinsă, în pat, la cinci metri depărtare.

O, Doamne! În patul ei. În cămaşa aceea mătăsoasă de noapte. Violet. Violet era.

între ei nu stătea altceva decât un perete despărţitor subţire. Ce n-ar fi dat...

Nimic altceva decât un perete despărţitor subţire şi armata Statelor Unite.

Dar dacă ar merge tiptil până la ea şi ar îmbrăţişa-o si ar săruta-o?

„Aubrey Edwards”, a auzit el glasul mamei, „ea n-a zis nicio clipă că vrea să te sărute. Doar îi place muzica ta.”

— Dă-mi timp, mamă, şi o să-i intru la inimă în paşi de dans, a şoptit el.

„Lasă fetele deoparte!” i-am spus eu. „Croieşte-ţi un drum în paşi de dans spre viaţa pe care o visezi! Croieşte-ţi un drum de legendă!”

Dar el avea altele în cap.

Nemaiputând să îndure aşteptarea, si-a scos cizmele şi a traversat scena în vârful degetelor, bâjbâind până la trepte. A coborât şi a ieşit.

Şi-a vârât picioarele înapoi în cizme şi a luat-o direct spre baraca lui.

A auzit însă ceva. Un ţăcănit. A încremenit.

Inconfundabilul sunet al unui pistol încărcându-se.

Poliţia militară. Ar fi trebuit să se aştepte la asta. Dar, oricine ar fi fost, nu zicea nimic.

În cele din urmă, nu a mai suportat aşteptarea.

— Cine-i acolo?

S-a auzit un pas. Aubrey s-a întors în direcţia lui.

— Cine-i acolo? a repetat el.

Nu vedea nimic în bezna aia. Dar simţea prezenţa cuiva. Poate mai multe persoane? S-a ghemuit, încordându-şi muşchii, pregătindu-se.

— Te-am văzut intrând acolo, s-a auzit încet o voce cu accent sudic.

Deci nu poliţia militară. Care l-ar fi confruntat direct.

— Am fost să cânt un pic la pian, a zis Aubrey. Doamna de acolo zice că am voie, a adăugat, scârbit că trebuia să invoce permisiunea unei persoane albe.

— Noi zicem că nu ai voie.
— Care noi? a întrebat Aubrey, ciulindu-şi urechea să audă dacă mai era cineva acolo.
A încercat să gândească limpede. Era întuneric. Dacă el nu-i putea vedea, atunci poate că nici ei nu-l vedeau pe el. Se pregătea să sară.
Cunoştea poveştile mamei sale. Care ştia – căci crescuse în Mississippi – ce pot păţi negrii care calcă peste gard. Fratele ei, Ames, unchiul lui Aubrey, nu mai fusese acelaşi om după ce, într-o noapte, o gaşcă de albi beţi îl snopise în bătaie. Cântase jazz într-un club din Biloxi şi le zâmbise, spuneau ei, unor doamne albe. Dar acum, din câte îşi dădea seama Aubrey, era un singur soldat. Vreun puşti care avea chef de bătaie. Dacă bătaie căuta, atunci de asta va avea parte. Doar că mai întâi trebuia eliminată arma din schemă.

— Voi, negroteilor, aveţi coliba voastră. Dacă vreţi să vă hârjoniţi cu negresele voastre, foarte bine, treaba asta rămâne între voi şi Unchiul Sam[I].

Aubrey a ridicat cu grijă un picior.

— Un' te duci, negroteiule?

— Nicăieri.

— Exact.

Aubrey simţea cum i se învârte capul. Aşa ceva *nu* avea cum să se întâmple. Puştiul ăsta tâmpit chiar o să-l omoare.

— Ce ai de gând să faci?

Să-l ţină de vorbă. Asta era planul lui Aubrey.

— Îţi zic io ce n-o să facem, s-a auzit din nou vocea soldatului, care, între timp, venise mai aproape: N-o să lăsăm negroteii ca tine să prindă gustul femeilor albe. D-asta ardeaţi voi toţi să veniţi repede în Franţa!

Lui Aubrey îi venea să verse. *Să prindă gustul.* Ca şi cum şi-ar risca vieţile, ar pleca de-acasă şi s-ar supune la toate prejudecăţile astea de ţărănoi de rahat din armată, doar ca să pună şi ei mâna pe nişte fete albe.

Demnitatea şi mândria. Pe astea nu fi le poate lua nimeni.

Dar s-ar putea să fie pe-aproape.

— Acu' nu se poate să vă răsfăţăm pe toţi, aşa-i? O să vreţi să ne luaţi fetele albe şi o să credeţi că uniforma aia vă dă dreptul.

I Uncie Sam (U.S.), termen care denumeşte guvernul american şi Statele Unite, în general. Formula a apărut la începutul secolului al XlX-lea şi, potrivii legendei, împrumuta numele unui producător de conserve de came consumate de soldaţi în războaie (n. tr.).

Nu armele, ci furia o să-I ucidă pe Aubrey Edwards. O să-i plesnească venele. O să deschidă focul din mâinile sale. Insulta cea mai crudă adresată unui bărbat negru, unei femei şi fete negre!

Mama lui cârcotaşă, sora lui elegantă. Ar sări direct la gât, şi cu propriile mâini ar...

... face ultimul lucru pe care l-ar face vreodată pe lumea asta.

Erau însă şi alte câteva lucruri pe care Aubrey ar fi vrut să le iacă cu mâinile sale înainte să moară.

— Ai fost vreodată cu o negresă? a întrebat el.

A primit drept răspuns un hohot de râs. Aubrey îi datora băiatului o ciomăgeală zdravănă, din respect pentru biata fată. Căci nii-şi făcea vreo iluzie că fata ar fi participat de bunăvoie.

— De ce te-ai coborî la un asemenea nivel, a întrebat Aubrey, când fetele albe sunt mult mai bune? Sau nu poţi să pui mâna pe una de-ale tale?

S-a auzit un horcăit plin de mânie.

— Tacă-ţi gura!

Aubrey se legăna de pe un picior pe altul. Era *într-adevăr* o armă încărcată? Cât de mult voia să afle? Mai luase parte la bătăi. Upper Manhattan nu era chiar o bucurie.

S-a ghemuit la loc. Albul nu a făcut nicio mişcare. Aubrey a luat de jos o bucată de gheaţă.

A aşteptat. Degetele îi deveniseră ţurţuri. Trebuia cumva să-i di st ragă atenţia celuilalt.

În depărtare, la capătul potecii, s-a aprins lumina într-una din- ire barăci. Umbra lăsată de silueta soldatului din Sud s-a întors. Aubrey a azvârlit bucata de gheaţă,

astfel încât să aterizeze aproape dr picioarele acestuia. Soldatul a sărit în direcţia zgomotului. Au- hrey s-a năpustit asupra lui şi I-a trântit cu forţă la pământ, în sl râtul de gheaţă.
Sudistul a ripostat şi a atacat la rândul lui, dar nu era pregătit pentru furia şi avântul lui Aubrey, pentru îndemânarea lui în luptă. (iurând, Aubrey i-a luat pistolul şi l-a ţintuit la pământ, cu faţa în /ipadă. A împuns ţeava rece a pistolului în tâmpla victimei.
— Să-ţi zic eu câteva acum.' a rostit el printre dinţi. Habar n-ai pe ce teritoriu umbli când te pui cu băieţii din Harlem ai Regimentului 15 New York.
Audrey a simţit sub genunchi respiraţia panicată a tipului.

— Noi chiar ripostăm.
Celălalt dădea frenetic din cap.
Aubrey s-a ridicat, a descărcat pistolul şi l-a băgat în buzunar.
— Spune-le şi celorlalţi bigoţii a zis. Băieţii din Harlem n-o să înghită rahaturile voastre.
Apoi a dat cu piciorul în corpul ce zăcea în zăpadă. Nu prea tare. Dar poate un pic mai tare decât era cazul.
— Dispari de-aici! Să nu-ţi mai văd vreodată faţa aia pocită.
Corpul s-a târât până s-a ridicat în picioare şi a pierit în întuneric.
Aubrey a atins arma din buzunarul lateral şi s-a făcut şi el nevăzut în beznă. Ce păcat, se gândea, că n-a reuşit să vadă măcar o dată moaca puştiului.' I-ar plăcea să-l poată recunoaşte pe noul său amic dacă avea să-l vadă prin zonă.

Nectarul victoriei îi stătea pe buze. Mai încearcă tu o dată să te iei de mine, scursură albă!
înainte să plece, a mai aruncat o privire către coliba Y şi a tras în piept parfumul Rococo, cu gândul la un somn violet.
Meritase efortul. Poate că ar fi înţelept din partea lui să aştepte o zi sau două în plus, dar n-o să-l împiedice pe el vreun laş sudist să se întoarcă şi să-i cucerească inima lui Colette. Nici în ruptul capului.

ARES

Sub îdele Im Marte – 9 ianuarie 1918

(iAMARAZII LUI JAMES DIN SECŢIA 3 ŞI CEILALŢI «nldaţi din secţia 2 au luat prânzul în picioare – carne tocată de vilă la conservă şi brânză –, apoi s-au adunat în transeea de rezervă pentru instrucţia cu măştile de gaze.

— Cel mai important lucru când vine vorba de orice tip de gaz, .i /.is sergentul McKendrick, este să vă păstraţi calmul Toţi vor >n ia fugă şi se panichează, dar aşa înghiţi şi mai mult aer. Deci rămâneţi calmi. înţeles, soldat?

Chad Browning a înghiţit în gol.

— Gazele astea nu-ţi distrug plămânii, domnule? Şi ochii?

Sergentul McKendrick a dat din cap fără nicio tresărire.

— Asta dacă nu te omoară întâi, a adăugat el.

— Păi şi atunci, a întrebat Browning palid la faţă, cum mai lămâi calm?

— îţi pui masca, a spus McKendrick. Dacă ţi-ai pierdut masca, lămâi în continuare calmi Iar dacă nu mai aveţi altă soluţie, faceţi pipi într-o batistă şi respiraţi prin eaî

Soldaţii s-au uitat miraţi în jur. Era o glumă? Se părea că nu.

— Ei bine, germanii folosesc în general gaz muştar, a continuat sergentul. Cu masca pusă, plămânii vă vor rămâne nevătămaţi, dar o să vi se inflameze pielea. Gazul pătrunde în haine, aşa că va trebui să le daţi jos cât de repede cu putinţă, altfel tot corpul o să vi se umple de bube afurisite.

Sergentul părea amuzat de feţele lor uluite.

— Dar, ura! a zis el. Bubele astea dor ca naiba, însă trec până la urmă. Aşa! Astea, a continuat el împărţind nişte raniţe mici, sunt cutiile voastre respiratoare. Puneţi-le!

James a deschis echipamentul şi a scos o mască cauciucată. Părea grotescă în mâinile lui, ca o creatură de mlaştină proaspăt ucisă. Mick Webber şi-a pus-o primul. Lentilele fumurii se căscau bulbucate, iar tubul de aer arăta ca o trompă sinistră. O insectă umană desprinsă dintr-un coşmar. Nu, dintr-o povestire ştiinţifico-fantastică pe care o citise el într-o revistă: „Sub idele lui Marte”.

— Te reţine ceva, soldat?

Sergentul îl privea întrebător.

James a bâjbâit să-şi pună masca. Simţea că se sufocă, încercând să respire prin tub.

— Luaţi-o uşor! i-a avertizat sergentul. Aveţi noroc că aţi primit măşti care funcţionează. Bieţii băieţi din primele atacuri cu gaze s-au înecat în propriul sânge.

Sergentul le-a explicat cum să deosebească un obuz cu gaz de unul obişnuit, de artilerie, cum arată şi miros diferite tipuri de gaz şi cum să-şi dea seama din ce direcţie bate vântul. în cele din urmă, soldaţii din secţia 3 şi-au împachetat măştile şi s-au întors cu mers greoi la traversa lor dintre tranşee.

James s-a aşezat pe raniţă. Atâtea moduri de a muri – pentru care e de-ajuns o singură fracţiune de secundă de neatenţie la una dintre cele două mii de reguli de supravieţuire. Să expiri fumul prin haină. Să nu aprinzi niciodată ţigara unui al treilea om cu acelaşi băţ de chibrit; căci, odată ajuns la el, un lunetist va fi ochit deja flacăra de chibrit, luându-te deja la ţintă. Chiar şi dacă ar fi respectat toate regulile, un mortier de tranşee ori o grenadă ori – cum îi zice? – un Jack Johnson i-ar putea pica oricând drept în braţe, făcându-I ţăndări.

Adio, Viaţă; adio, Viitor; adio, Mamă, Tată, Maggie, Bob; adio, I lazel. Un alt băiat o să-i dea cândva sărutul ăla pe care el îl amânase prosteşte.

Trebuia neapărat s-o revadă. Trebuia să ceară permisiunea s-o v.idă, cumva. Oriunde ar fi fost. Dacă era aici în Franţa, trebuia să rxiste o cale.

I rank Mason i s-a alăturat.

— Cel mai bine ar fi să dormi, cât se mai poate, a zis el. La lăsarea serii o să fie pregătirea de atac, iar apoi, la noapte, începe munca.

James a înghiţit în gol.

— Vrei să zici atacuri-fulger? Năvălim peste germani?

Mason a zâmbit.

— Neah, nu încă. Nu voi, ăştia noi, din rezervă. Dar o să avem dr muncă o grămadă. Umplut saci cu nisip, poate, sau reparat iranşee, ori săpat altele noi. Om vedea cu ce povară ne încarcă sergentul, a zis el şi şi-a tras casca peste ochi.

— Mason? a şoptit James.

— Mda?

— Care sunt şansele ca o persoană ca mine să fie lăsată în permisie?

Mason a izbucnit în râs.

— Abia ai ajuns aici!

— Vreau să zic, de îndată ce trece perioada de rotaţie, a explicat James. Treizeci de zile, a zis. Zece în fiecare tranşee si apoi odihnă. Ce şanse ar fi să pot primi atunci câteva zile libere?

Frank Mason şi-a ridicat marginea caschetei.

— Îţi lipseşte o doagă, i-a zis. Cei mai mulţi soldaţi nu au apucai să plece în permisie decât după luni întregi de serviciu militar. Iar dacă bătăliile continuă, nu pleacă nimeni nicăieri.

James a stăruit.

— Dar dacă totul ar merge bine, atunci ce? îl întreb, pur şi simplu, pe McKendrick? Ori s-ar înfuria?

Pescarul-devenit-soldat a ridicat din umeri.

— Cine poate şti? Mda, pe el ar trebui să-l întrebi. Greu de zis ce-ar răspunde.

Prea bine atunci!

— Dar uite care-i treaba, l-a avertizat amicul lui. Să nu-ţi treacă prin cap să-i ceri aşa ceva dacă nu vei fi

un soldat-model în tot timpul acesta. Primul la poziţia de atac. Muncit din greu. Primul care se oferă voluntar pentru orice.

James a încuviinţat.

— Pare just. Mason, a continuat după o mică pauză, ţi-e dor de soţie şi copil?

Frank Mason l-a privit intrigat. Ca şi cum ar fi vrut să zică: „Ce întrebare e asta?”

— în fiecare minut al fiecărei zile.

James a ascultat.

— Bănuiesc că sunt norocos că măcar am de cine să-mi fie dor, a spus Frank.

— Ai o fotografie?

Mason şi-a deschis raniţa si a scos o cărticică de rugăciuni, dintre paginile căreia a ieşit la iveală o fotografie îngălbenită. Femeia din poză, ţinând în braţe un bebeluş durduliu, arăta asemenea cuiva care se prinde mereu la glume. Copilaşul părea sănătos şi voinic, gata parcă să-l pocnească între ochi până şi pe tatăl său soldat, dacă aşa i se năzărea.

— Ai dreptate, i-a spus James prietenului său. Eşti norocos.

APOLLO

GoltMi9io – 16 ianuarie 1918

LUCRU CURIOS, SĂ TRANSPIRI PÂNĂ LA REFUZ LA temperaturi de sub zero grade! Dar exact asta făceau toate cele cinci companii ale Regimentului 15 New York, batalionul al treilea, cărând traverse de lemn pentru căile ferate. Le înşirau ca pe dinţii unui pieptăn kilometric şi băteau cu forţă crampoanele care lixau şinele de fier. Aubrey Edwards, compania K, şi-a umplut de aşchii mâinile lui de pianist. Asta nu mă bucura deloc.

îşi dăduseră jos de pe ei mantalele şi lucrau cu mânecile suflecate, deşi dinspre Atlantic sufla o briză aspră. Îi durea spatele şi aveau mâinile jupuite. Cu toate astea, era un sentiment extraordinar să sugi tot aerul ăla rece într-un corp înfierbântat. Precum (oalele într-un cuptor de fierărie, cum ar spune Hefaistos.

Căpitanii lor erau totuşi îngrijoraţi. Se răspândiseră bolile prin Saint-Nazaire. Febra ţintuise la pat sute de soldaţi, iar pe câţiva chiar îi răpusese. Căpitanul Hamilton Fish al III-Iea, compania K, îşi făcea griji că munca în asemenea ger îi va îmbolnăvi soldaţii. I .ocotenentul James Europe i-a spus Creatorului că ar face bine să nu-i mai târască membrii formaţiei în ghearele malariei.

I-am auzit rugămintea şi am ţinut seama de ea cum se cuvine. Boala asta era, cum am spus, propria mea

lucrătură, dar nu mă laud. Poţi să încetezi cu privirea aia, zeiţă! Chiar în momentele
acelea eram ocupat să-i inspir pe oamenii de ştiinţă să cerceteze mai atent mucegaiul, iar astăzi penicilina e însuşi miracolul ştiinţei modeme. Dar sunt modest, nu caut elogii.

A sosit bucătăria mobilă cu prânzul pentru soldaţi, supă de fasole cu came de porc. Detaşamentul popotei a turnat cu polonicul mâncarea pentru fiecare şi a împărţit bucăţi de pâine. Nu era grozavă, dar nici oribilă, şi era destulă pentru toată lumea. Vântul rece îi săgeta prin tunicile asudate în timp ce mâncau.

— Gata! a anunţat Joey. îmi pun haina.

— Adu-mi-o şi pe a mea, te rog!

Joey a dat din cap şi s-a îndreptat cu pas greoi spre locul unde-şi lăsaseră lucrurile. Când s-a întors, cărând paltonul lui Aubrey şi purtându-l pe al său, avea pe chip o expresie îngrijorată.

— Ce-i asta, frate?

Joey i-a întins lui Aubrey paltonul, bătând uşor cu degetele peste buzunarul interior.

Aubrey l-a condus pe Joey la distanţă de restul companiei şi a scos din buzunarul ascuns pistolul pe care i-l smulsese în luptă necunoscutului de noaptea trecută.

Joey a rămas cu gura căscată.

— Ala nu e distribuit de armată. De unde l-ai luat?

Aubrey s-a uitat în stânga şi în dreapta ca să se asigure că nu îl
aude nimeni.

— Azi-noapte, a început el, plecam de la coliba Y...

Joey a scos un mormăit.

— Iar te-ai dus s-o vezi pe belgianca aia, nu-i aşa?

— Ssst! a făcut Aubrey cu ochii scoşi din orbite. Gura!

Joey si-a pus mâinile în sân, de parcă ar fi zis: „Fă-mă să-mi ţin gura”.

— Plecam de la colibă, a continuat Aubrey, când m-a oprit un tip. S-a pus în drum.

Joey a făcut ochii mari.

— Şi a zis că noi, soldaţii negri, am face bine să nu credem că ne putem *servi din femeile albe.*

— Ce-a făcut?! a exclamat Joey, încordându-şi pumnii.

— A zis că n-o să ne lase să dăm de *răsfăţ* aici şi apoi să ne întoarcem în State cu *gustul* format pentru femei albe. Că n-o să ne mai întoarcem niciodată la negrese, odată ce le-am încercat pe albe.

— Să-l prind eu că zice aşa ceva, a spus Joey turbat. O să-i arăt eu! Sudist?

Aubrey a confirmat.

— După vorbă, aşa părea.

Joey a început să se agite de colo, colo.

— Nici nu ştiu unde să dau primul pumn.

Aubrey a încuviinţat.

— Ştiu.

Joey a ridicat privirea.

— Puteai să fii omorât. S-a oprit o clipă, apoi a întrebat: Câţi erau?

— Doar unul.

— L-ai văzut bine la faţă?

Aubrey a clătinat din cap.

— Beznă totală azi-noapte. Abia am dibuit că era acolo.

— Dar l-ai ciomăgit bine, aşa-i? a întrebat Joey. Zi-mi că i-ai dat-o zdravăn!

— Ultima strigare, cine mai doreşte! a urlat soldatul de la popotă cu polonicul în mână.

— La naiba, eu mai voiam! a bombănit Joey. în fine, nu mai contează. Şi ce-ai făcut?

Aubrey a ridicat din umeri.

— L-am terminat, frate. Păi ce crezi? s-a şters Aubrey pe mâini de noroi. N-aveam armă, dar l-am trântit la pământ. O să-l cam doară o vreme.

Cum ziceam, *eu* nu mă laud, dar Aubrey nu e ca mine.

Joey a înfulecat o lingură de supă, apoi a scos iar la iveală pistolul.

— Asta nu e distribuit de armată, a repetat el. E un Colt. Modelul din 1910.

— De când eşti tu expert în arme? a întrebat Aubrey.

— De când am plecat la război, deşteptule!

Şi-a plimbat degetul peste textura aspră a pistolului. Revolverele Smith & Wesson care le fuseseră repartizate aveau o anume graţie de modă veche, cu linii curbe, argintii si netede, şi cu mânere din lemn. Arma asta însă inspira cruzime şi urâţenie.

— Astea-s armele pe care le primesc cei din marina militară, a zis Joey.

Lui Aubrey nu-i păsa cărei ramuri a forţelor armate le aparţineau. Regimentul 15 New York avusese deja destule ciocniri cu bigoţii din armată.

— Ce-ai de gând să faci cu Colt-ul ăsta?

Aubrey l-a răsucit în mână.

— Un pistol în plus s-ar putea să-mi fie de folos.

Joey i-a aruncat o privire pătrunzătoare.

— O să-i spui căpitanului Fish despre asta, nu?

Aubrey i-a dat un ghiont în braţ.

— Glumeşti? Aş zbura de-aici fără discuţie. Pot fi şi trimis la curtea marţială, pentru că am ieşit în afara orelor permise. Şi împreună cu o fată albă? Sub nicio formă.

— Ascultă, omule, nu poţi pur şi simplu să ignori toată povesteai Trebuie să găseşti o cale să o raportezi. Vorbeam chiar de dimineaţă cu câţiva tipi din compania M i-a spus el venind mai aproape.

Aubrey a dat din cap.

— Şi?

— Ei merg diseară la înmormântarea unui om de-ai lor, a spus Joey în şoaptă. Geoff Nu-stiu-cum. Un băiat din Brooklyn. Se /.ier c-a murit de gripă. Adică asta zice căpitanul lor. Dar soldaţii din companie nu cred. Omul era perfect sănătos, după care, brusc, dispare. Iar unul dintre ei, umblă vorba, zice că i-a jurat căpitanului să ţină secret, dar i-au găsit corpul. Strangulat. Şi ei cred că cei dc Ia marină sunt vinovaţii.

Aubrey a simţit cum i se usucă gura.

— Nu se poate! Nu e cu putinţă!

— Ştii prea bine că e cu putinţă, a zis Joey. N-ai fost Ia tabăra Wadsworth? Sau la tabăra Dix? Sau erai şi-acolo ocupat cu fetele?

— Compania K! Atenţie! a urlat căpitanul Fish. înapoi la muncă! Şinele astea nu se montează singure şi mai avem destule de pus până la sfârşitul zilei.

Au lins şi ultimele dâre de sos şi şi-au închis până sus paltoa- nrle. Până să se înfierbânte de Ia efort, aveau nevoie de căldură.

Joey l-a tras de umăr pe Aubrey şi i-a vorbit direct în ureche.

— Aub, băieţii ăia din compania M zic că un grup de-al lor vrea răzbunare. Ochi pentru ochi. Unul de Ia marină pentru unul ile-ai noştri.

Noi chiar ripostăm. Aubrey a înghiţit în gol.

— Am venit să lupt în război împotriva germanilor, a spus încet Joey. În numele democraţiei. Dar ei o să pornească un război cluar aici, Ia Saint-Nazaire. În numele prostiei.

AFRODITA

Două scrisori ajung la destinaţie – 19 ianuarie 1918

PE PLICUL MARO SCRIA: YMCA CORESPONDENŢĂ IN- terdepartamentală. *Arăta extrem de oficial.*

Domnişoara Hazel Windicott, Colibele de recreere Y, Tabăra de instrucţie a armatei americane, Saint-Nazaire.

Hazel l-a deschis şi a găsit un alt plic, gros, de la mama ei, sosit prin sediul YMCA din Paris. înăuntru erau o scrisoare şi încă două plicuri de la James, trimise în Poplar.

Aş nedreptăţi-o pe Hazel dacă n-aş mărturisi că mai întâi a citit scrisoarea de la mama ei. Aş nedreptăţi adevărul dacă n-aş mărturisi că abia vedea ceea ce citea.

A desfăcut cele două scrisori de la James, a comparat datele şi a început lectura primei dintre ele.

O o

30 decembrie 1917

Dragă Hazel,

îmi place pescuitul destul de mult, iar dacă tatăl tău îl iubeşte, atunci îl voi iubi şi eu.

După Crăciun, am primit ordin să plecăm din Etaples către front. Am venit cu trenul şi apoi pe jos, un drum lung prin zăpadă. Am dat strigătele pescăruşilor pe vuiettd obuzelor, dar ele sunt încă departe. Se văd, ce-i drept, cratere si ruinele vechilor ferme. Războiul se simte peste tot.

Acum două zile ne-am alăturat Armatei a cincea în apropiere de Nu sunt încă în tranşee. Ofiţerul de instrucţie

zice că noi, recruţii proaspăt sosiţi, mai avem o grămadă de învăţat.

Eşti în Franţa? îmi place să mă gândesc că suntem amândoi de aceeaşi parte a mării. E nemaipomenit că te-ai (ferit voluntară. Am vizitat deseori colibele voastre Y la Etaples. Se poate ca germanii să ne omoare, dar numai dacă nu cumva ne doboară mai întâi plictiseala. îi invidiez pe băieţii care te vor asculta cântând Ce n-aş da să fiu în locid lor!

Mă gândesc la tine în fiecare zi. Nu-mi vine să cred că deja a trecut mai mult de-o lună de când eram împreună. Să-mi scrii, ca să ştiu cum să dau de tine. Ai grijă, rămâi cu bine!

Al tău, James

O o-

7 ianuarie 1918

Dragă Hazel,

În caz că scrisoarea mea s-a rătăcit, mă aflu la

de

o săptămână şi jumătate. Probabil că acum eşti în Franţa. Unde anume ai poposit?

Vremea e rece, dar soarele de după-amiază e plăcut şi mai înviorează lucrurile. Se pare că nu stau aşa de prost la trasul la ţintă pe cât mă aşteptam.

Nu ştiu când o să-mi vină rândul la învoire, dar când o să se întâmple, aş putea să iau trenul până la Paris şi să ne vedem acolo. Ţi-arji la îndemână să ajungi la Paris? Hai să ne întâlnim acolo.

Mi-aşfi dorit să mă pricep la cuvinte ca să pot exprima ce simt când mă gândesc la tine.

Spune-mi că o să vii, spune-mi! Îţi datorez ceva.

Al tău, James

Hazel a dat buzna în camera lui Colette, fluturând scrisorile. Şi-a găsit prietena prinzându-si buclele negre cu ajutorul unei mici oglinzi de buzunar.

— O scrisoare? a întrebat Colette. De Ia Jacques al tău? Hazel s-a trântit în patul de campanie al acesteia, mai să-1
dărâme.

— *Două* scrisori. A plecat pe front, a explicat Hazel, aruncând din nou o privire peste rânduri. Cu Armata a cincea. Dar nu e încă
în iranşee. Deocamdată au instrucţie în zona de rezervă. Colette, a /.is ea cu răsuflarea tăiată, vrea să ne vedem! În Paris!

Colette şi-a mai prins un cârlionţ lucios.

— Minunat!

— Cum mă duc acolo? a gemut Hazel. Trebuie să mă duc! Trebuie neapărat!

— Fără îndoială, a zis Colette pe un ton potolit. Ai fost vreodată Ia Paris?

Hazel a clătinat din cap.

— *Sacrebleu!* Atunci rămâne stabilit. O să te duci.

Hazel s-a îndreptat de spate.

— Ar fi cu neputinţă! a rostit ea, răsuflând greu. E de neconceput.

Colette a privit-o intrigată.

— De ce să nu te duci? a întrebat în timp ce îşi întindea pe faţă stropi mici de cremă. Din cauza doamnei Davies? Asta se aranjează. Voluntarii se pot învoi din când în când.

Hazel a clătinat din cap.

— Tu nu înţelegi, a zis ea. Am optsprezece ani. Nu cunosc pe nimeni în Paris. Unde o să stau? Nu pot pur şi simplu să mă duc acolo, de capul meu. Şi mai ales să-mi petrec timpul împreună cu un *tânăr.* Dar dacă...
Hazel a înhăţat apoi perna de pe patul lui Colette şi si-a ascuns faţa în ea.
Colette stătea pe pat lângă Hazel.
— Oh, ce ţi-e şi cu englezii ăştia, a oftat Colette. Vă e frică mai mult de voi înşivă decât de toate armatele kaiserului Ia un loc.
Hazel a lăsat pema jos.
— Cum vine asta?
— Ţi-e teamă că Jacques al tău o să profite de tine? a întrebat (iolette.
Hazel a clătinat din cap.
— Nu! Nici pe departe.
— Şi atunci de ce ţi-e frică?
Hazel şi-a cufundat bărbia în palmă. Ce era de zis? Care era pricina, mai precis!
— De mine însămi!
Colette şi-a arcuit sprâncenele.
— Ţi-e teamă că *tu* **o** să profiţi de el?
Hazel s-a trântit pe **o** parte în pat şi a ţipat în pemă.
— Aha, a declarat Colette. Deci am atins punctul sensibil.
— N-aş putea să profit de James mai mult decât aş putea... Nu mai contează.
— Şi-atunci de ce te temi? a întrebat belgianca. O să petreceri împreună un weekend exuberant la Paris, o să mâncaţi sandvişuri din baghete cu unt, o să beţi lapte şi o să vă citaţi reciproc din Psalmi.

Hazel a pufăit din obraji. Mica ei *passion* nu era chiar atât de apatică.

— Am putea merge la un concert de muzică clasică, a zis ea.

— Ah! a dat din cap Colette cu multă seriozitate. Poate că până la urmă *aţi avea* nevoie de un însoţitor.

— O, încetează! a aruncat Hazel cu perna în prietena ei. N-am avut niciodată însoţitor. Mereu ieşeam pe furiş ca să-l văd.

Colette a scos un geamăt.

— Domnişoară Windicott! Mă şocaţi!

Hazel s-a întors pe partea cealaltă.

— Vezi tu, a început ea, nu sunt chiar atât de inocentă pe cât crezi.

— Eu văd, a răspuns prietena ei, că eşti exact aşa cum cred, ba chiar mai mult de-atât.

Colette a observat cum Hazel se face mov la faţă şi a simţit *pe* dată impulsul de a o lua în braţe.

— Dacă ar afla cineva, s-ar isca mare vâlvă, a zis Hazel. Când sunt cu James, mă încumet la cele mai scandaloase lucruri.

Colette a zâmbit.

— Atunci aş vrea să-l cunosc pe acest James. Am decis, a spus ea. O să vin şi eu. O să fiu însoţitoarea voastră când aveţi nevoie şi o să dispar atunci când e cazul.

Hazel a tras adânc aer în piept. Ideea devenea încă şi mai înspăimântătoare acum, că începea să prindă contur.

— Dar unde vom sta? a întrebat ea. Şi cum o să...

— Nu-ţi face griji! a zis ferm Colette. Mătuşa mea, Solange, se va bucura să ne găzduiască si îţi va oferi

toată decenţa de care ar puica avea nevoie sufletul tău de englezoaică.

Cu fiecare cuvânt, perspectiva asta terifiantă si electrizantă căpăta tot mai multă concreteţe. Ar avea la dispoziţie două, poate cliiar trei zile să le petreacă alături de James. La fel de mult timp pe cât avusese deja cu el. Ce s-ar putea întâmpla? Cu James Alderidge, totul era posibil.

Şi-a amintit de finalul scrisorii lui. „Îţi datorez ceva."

A apucat-o de încheietură pe prietena ei.

— Colette, a şoptit ea, dacă fac ceva îngrozitor?

Colette a izbucnit în râs.

— Eu o să ţin florile. Iar preotul va fi cel care o să recite din Psalmi.

Hazel a hotărât să îndepărteze de pe ea, pentru o clipă, lumina reflectoarelor.

— Dar tu, Colette? a început Hazel. Am senzaţia că Aubrey Ic place.

Colette îşi făcea de lucru, aranjându-şi articolele de toaletă.

— Nu cred, a răspuns ea. E doar prietenos.

Hazel s-a ridicat şi a băgat de seamă cum Colette îi evita privirea. Interesant.

— Nu ştiu, a continuat Hazel încet. Nu cred că ai văzut cum se uita Ia tine. Te place, Colette.

Colette s-a încruntat, privindu-şi propria reflexie în oglindă, şi a strâmbat din nas.

— Se uita Ia chestia asta? Pfu! a zâmbit ea, întorcându-se către Hazel. Hai să zicem, de dragul demonstraţiei, că se uita la mine. Că într-adevăr mă place, ceea ce mă îndoiesc. Un soldat în căutare de amor când războiul e aproape? a ridicat ea din umeri. E

veche de când lumea povestea asta. Parcă-mi sună cunoscut.
Hazel ştia când să nu întreacă măsura.
— Apropo de sunat, a zis ea, ce zici de felul în care cântă la pian?
Colette şi-a îngăduit un surâs.
— Ei bine, a răspuns, aia chiar e ceva deosebit!

ARES

Avansând în pruna linie – 20 ianuarie 1918

- SOLDAT ALDERIDGE!
James s-a trezit în cazemată cu o pereche de cizme direct în faţă.
S-a târât afară, până în adăpostul zidului estic al tranşeei, unde s a ridicat în picioare şi a salutat.
— Să trăiţi, domnule sergent McKendrick!
— Pe loc repaus, Alderidge!
Sergentul l-a măsurat din priviri. Oare dăduse de bucluc?
Era a treia sa zi în liniile de sprijin. După un stagiu de zece zile în rezervă, secţia lui pornise la drum, în zigzag, prin vreo trei kilometri de tranşee de comunicare, până la linia a doua, cea de sprijin.
— Ai muncit din greu, Alderidge.
James şi-a înălţat capul.
— Mulţumesc, domnule!
Oare ar trebui să întrebe de învoirea pentru Paris?
— Am aici un raport despre tine al sergentului de instrucţie, .i continuat McKendrick, uitându-se într-o mapă. Pare că te-ai descurcat bine.
James se legăna de pe un picior pe altul şi aştepta. Un raport?

— Văd aici şi că te-ai priceput la trasul la ţintă.
Devenea deja cam prea mult...
— Eşti puşcaş?
— Nu, domnule sergent! Nu prea le-am avut niciodată cu vânătoarea.
McKendrick s-a încruntat.
— Aşa deci? Interesant! a zis el măsurându-l iar din ochi. Avem nevoie de un nou lunetist în prima linie. Am pierdut un om în zori. Un lunetist german a ochit crenelul nostru secret şi aşa l-a dat gata. O împuşcătură de mare fineţe.
Sergentul mai degrabă admira măiestria ţintaşului german decât să-l jelească pe englez. Un gând deloc liniştitor.
James nu voia să fie lunetist. Un ucigaş cu sânge-rece. Ţinta numărul unu a duşmanului. Dar avea nevoie şi să intre în graţiile sergentului. Buna purtare era biletul său pentru Paris.
— Te pun la instrucţia pentru tragere de maximă precizie, a spus sergentul. O să fie şi o mărire de leafa. O mărire de leafa pentru crimă.
James s-a agăţat de cuvântul „instrucţie”. Cineva care abia e instruit n-ar ucide oameni. Nu încă. S-ar întoarce apoi probabil tot în spatele liniei de rezervă, în câmp deschis, unde era mai uşor să ţintească de la depărtare. Ar putea să facă îndeajuns de prost la instrucţie, încât să-l trimită înapoi la infanteria obişnuită.
— Pot să pun o întrebare, domnule?
— Poţi.
James habar n-avea cum să abordeze chestiunea.

— Domnule, când ni se încheie perioada de rotaţie în tranşee şi primim nişte zile de odihnă..., a început el. Sergentul a ridicat din sprâncene. James era deja condamnat.

— Aşa...

A înghiţit în gol.

— Am o iubită, domnule sergent, cu care mă pot întâlni la Paris pentru o zi.

Chipul sergentului McKendrick a devenit aspru.

— După *un* tur de tranşee, tu speri să'ai dreptul la permisie ca petreci o zi la Paris cu iubita ta? Ca nou recrut? După ce próbálni că nu vei fi luat parte la nicio luptă?

Nici urmă de retragere sau capitulare.

— Acesta ar fi, confirmă el, lucrul la care sper. Domnule. Sergentul McKendrick studia chipul lui James, parcă aşteptând

s.i cedeze ori să se frângă ceva. Ca James să-şi ceară scuze şi să zică: „Lăsaţi”.

— Fata asta a ta, a zis sergentul, e frumoasă? James a tras aer adânc în piept.

— Este, domnule. Foarte frumoasă.

— înţeleg, a zis sergentul şi a început să se plimbe înainte şi înapoi. Şi cum se face că e Ia Paris?

— Serviciu de voluntariat, domnule. Cu cei de Ia YMCA. Ceea ce se apropia îndeajuns de mult de adevăr.

— Aha! Fac o treabă bună.

James a încuviinţat. Dacă spuneţi dumneavoastră. Şi dacă e în avantajul m ru.

— Să mai văd un raport bun despre tine, soldat, a zis sergen- lul, şi o să ţin seama de cererea ta de învoire.

|ames ar fi vrut să-i strângă mâna, însă a luat o postură mândră.

— Da, domnule!

Sergentul a dat să plece, apoi s-a oprit.

— Roşcată? Brunetă? Blondă? Cum e?

James nu voia s-o scoată pe Hazel din buzunar şi s-o arate oricui. Dar asta era şansa lui.

— Brunetă, domnule, a răspuns. Cântă la pian minunat.

— O tânără domnişoară cu talent.

— Da, domnule!

— E mare lucru. Ai grijă să-i scrii des. Bun, aşa. În jumătate de oră o să trimit pe cineva să te îndrume în tranşeea de tragere, la postul de observaţie al lunetiştilor.

Lui James i s-a uscat gura.

— Tranşeea de tragere? Post de observaţie?

— întocmai!

Ca şi cum ar fi vrut să zică: „Unde vrei s-ajungi cu întrebările astea?”

— Acolo o să aibă loc instrucţia?

Sergentul a încuviinţat cu o mişcare din cap.

— Simulările nu sunt niciodată adecvate, a zis el. Nimic nu se compară cu instrucţia direct la locul de muncă.

AFRODITA

lurere de cap – 26 ianuarie 1918

Încă o dată pietricelele în geam şi, de data

.IM a, a deschis uşa Colette. Aubrey şi-a smuls chipiul de pe cap.

Zâmbetul ei era tot ce avea nevoie. Pentru zâmbetul ăla, ar fi înimntat o întreagă companie marină.

— Bonsoir, monsieur! *a zis ea.*

Aubrey nu dăduse prea mare importanţă orelor de franceză din liceu – la naiba, dac-ar putea da timpul înapoi! –, dar o urare de Imn venit tot ştia să recunoască.

— 'nă seara, *mademoiselle,* a zis el, cu o pronunţie despre care spera să nu fie chiar atât de îngrozitoare. *(Era îngrozitoare.)* E sigur să intru şi eu?

Colette a tras uşa spre ea.

— Unde-i prietena ta în seara asta? a întrebat el.

— Hazel are o durere de cap, a răspuns Colette. S-a dus la culcare devreme.

Poc, i-a sărit lui Aubrey inima din piept. Doar Colette în seara asta.

Poc, i-a sărit inima şi lui Colette. Complet singură cu Aubrey.

— Ce păcat! a zis el. Sper să se simtă mai bine! Circulă boli pe-aici.

Colette încuviinţat.

— Sunt sigură că nu e nimic grav, a zis.

Nu era, într-adevăr, nimic din ce nu provocasem eu pentru a-i aduce împreună pe Aubrey şi pe Colette. O, ce naiba! Era o durere de cap *uşoară.* Biata fată avea şi ea nevoie de odihnă!

— Cântăm Ia pian, deci? a întrebat Aubrey.

Colette a izbucnit în râs.

— Secretarele superioare ştiu că Hazel s-a dus la culcare. Dacă te aud cântând, n-o să mă pot preface că eu eram.

— Ah! Corect! Bănuiesc c-ar fi cazul s-o iau din loc, a rostit încet Aubrey, mototolindu-şi în mână chipiul.

Oui. Pleacă! Te rog. Aşa e cel mai bine, nu?

„Stai!” i-am spus lui. „Invită-l să rămână!” i-am şoptit lui Colette.

— Putem să stăm de vorbă o vreme, a zis ea.

Mon Dieu, chiar zisese asta! *Proasto!*

Aubrey s-a lepădat de palton şi s-a aşezat pe canapea într-o clipită.

Ea stătea la distanţă de o pemă. Părul ei scurt i-a atras privirea spre gâtul graţios şi spre luciul turcoaz al rochiei din mătase drapată. Ca un veşmânt de zeiţă. Asta a fost de la el. Nici măcar nu i-am sădit eu gândul. în schimb, am vizitat-o ulterior pe croitoreasa ei din Paris.

— Ţi-am simţit lipsa, a zis Colette.

— Tu?

— Eu si Hazel.

Ah, ape mai sigure!

— Lady Hazel! a spus el. E o tipă de treabă!

Colette a zâmbit.

— O ador. Mă bucur nespus că am cunoscut-o. E o rază de soare.

— Şi ea simte la fel faţă de tine, a zis Aubrey. Eşti o prietenă de nădejde.

— *Moi?* a rămas pe gânduri Colette. Pur şi simplu o plac, atâta tot. Nu-i pot rezista.

Am sădit totuşi o idee, iar Aubrey a dus-o mai departe.

— Hazel are iubit?

Colette a încercat să nu-i scape un zâmbet.

— Nu sunt eu în măsură să spun.

— Deci are! a chicotit Aubrey. Ca să vezi! Lady Hazel are un ibovnic!

Iii bine, răul fusese deja săvârşit.

— Ţine enorm de mult la soldatul ei, a recunoscut Colette. II cheamă James. Şi pare să simtă la fel pentru ea.

— Ar face bine! declară Aubrey. Şi ar face bine să se poarte cu ea cum se cuvine, altfel el şi pumnul meu s-ar putea să aibă ceva de vorbit.

— Parcă ai fi fratele mai mare.

Brusc, chipul lui Colette s-a schimonosit de durere. *Alexandre.* (!arc nu apucase să afle despre Stephane. L-ar fi înfruntat dacă ar fi încercat să facă pe protectorul, dar acum, oh, ce n-ar da să-l vadă pe Alexandre intrând pe uşa aia!

Suferinţa. Venea în valuri. Tocmai când credea că furtuna se mai domolise, o asalta din nou.

Aubrey s-a tras înapoi. Colette părea în pragul lacrimilor. Oare spusese el ceva greşit?

— Eu, de fapt, sunt fratele mai mic, a zis el în cele din urmă. Sora mea, Kate, n-are nevoie de protecţia mea. Are cel mai plictisii or iubit din lumea asta. Lester somnorosu'.

— Bietul Lester! a zâmbit Colette, uşurată că schimbau subiectul. Dacă sora ta îl place înseamnă că nu e aşa rău.

încă părea fragilă cumva. Aubrey a încercat să găsească un subiect mai sigur de conversaţie.
— În orice caz, a spus, Hazel e fabuloasă. Sunt bucuros c-am i unoscut-o.
lixtrem de bucuros.

Colette a surâs din nou.

— Are ceva... Cum să spun? Pur. Războiul e atât de urât, omenirea a luat-o razna, dar iată, mai sunt fiinţe ca Hazel.
Aubrey şi-a încercat norocul:
— Şi ca tine.
Colette si-a arcuit sprâncenele.
— Eu nu sunt pură. Războiul şi-a şters de mine cizmele murdare. Cum putea să spună un asemenea lucru? Ea, atât de încântătoare, în toate privinţele – şi nu doar s-o priveşti, deşi fireşte că şi despre asta era vorba.
— Ce vrei să zici? a întrebat el. Te-a rănit cineva? Ea a ezitat.
Lui Aubrey îi păsa cu adevărat. Vedea asta în ochii lui, iar pe faţă i se citea îngrijorarea. Ar fi fost mai uşor dacă nu-i păsa.
— împăratul Wilhelm m-a rănit, a răspuns ea.
Se simţea dintr-odată ca străpunsă de cuie. Ca o coajă sfărâmicioasă de ou, frântă în bucăţele.
— Ce s-a întâmplat?
Colette simţea că pielea îi furnica.
— Oh, ştii şi tu, a zis. Războiul e cumplit. Viaţa nedreaptă. Aubrey putea scrie o carte despre nedreptate, dar era ceva ce

Colette îi ascundea.

Apropie-te de el\ Colette, şi apoi o să-l pierzi, *s-a avertizat în sinea ei.* Dacă siifletul tău rănit n-o să-l alunge, atunci războiul sigur o să-l smulgă de lângă tine.
A tras aer adânc în piept. Acum se simţea mai bine. În apele ei. Ce aveau în comun era muzica. Muzica. Puteau fi prieteni muzicali.
— La ce lucrezi acum? l-a întrebat ea. Vreo compoziţie nouă? Aranjamente de jazz? Marşul ăla pe care l-ai transformat în blues data trecută? a adăugat după o scurtă pauză. *Fantastiquel*
Aubrey şi-a dat seama că-I ţinea la distanţă, schimbând subiec- lul. Ceea ce i-a deschis însă altă portiţă.
— Dar felul *tău* de a cânta, Colette. E ceva ce n-am mai pomenit.
— Oh?
— Şi nu mă refer doar la voce.
îl scotea din minţi răceala uşor amuzată cu care îi trata vorbele.
— Mi-e şi frică să întreb, a zis ea, ce altceva în afară de vocea mea influenţează felul în care cânt.
Aubrey s-a aplecat spre ea cât de mult a putut fără să ajungă chiar să-si pună piciorul în poala ei.
Cum divagase oare toată discuţia? Când tot ceea ce voia să facă dc fapt era să-i spună cum se gândise la ea toată ziua, în fiecare zi, cu fiecare mişcare a târnăcopului şi cu fiecare lovitură de ciocan; cum umpluse pagini întregi cu idei de cântece care s-ar

potrivi per- lect vocii ei, registrului ei. Voluptuos, tulbure, întunecat. încărcat de emoţie.

Pentru că asta era ea. Colette era ea însăşi *emoţie.*

— M-ai făcut să-mi schimb felul de a gândi muzica, a zis el. Ain în lucru câteva cântece noi. încă nu ştiu ce cuvinte s-ar potrivi, dar am melodiile şi poate că...

— *Eu* te-am făcut să-ţi schimbi felul de a gândi muzica?

Colette a clătinat din cap mirată.

— Eu sunt doar o fată care cântă melodii franţuzeşti. Tu eşti cri cu muzica asta electrizantă.

— Aşa stau lucrurile, a răspuns el. Of, ce-aş vrea să-ţi pot arăta la pian ce vreau să zic! Până acum, pentru mine doar viteza conta. Artificiile cu armoniile. Să mă dau mare, înţelegi? Voiam să iau ochii.

„A lua ochii” nu-i era o expresie cunoscută lui Colette, dar, din politeţe, nu a spus nimic.

Aubrey îşi dădea seama c-o plictisea, dar a continuat:

— M-ai făcut să mă gândesc la cum să smulg sentimentul dintr-o melodie şi s-o transform în ceva ce se poate cânta cu toată *viaţa.* Nu doar cu trupul. Exact asta faci tu, de fiecare dată.

Te-am zărit atunci, Apollo. Cum te agitai la fereastră ca un vecin băgăcios. *Pleacă de-acoh!*

„Aubrey Edwards", i-am şoptit, „nu ai venit aici ca să vorbeşti despre teorie muzicală ori tehnică vocală."

— Eşti un mister, Colette Foumier, i-a spus el. Iar locul acela adânc şi tenebros din care cânţi...

Colette nu ştia ce să răspundă. Nu se gândise vreodată că vocea şi muzica ei izvorau dintr-un adevăr interior, dintr-o durere mai veche. Fireşte că era furioasă când îşi amintea de Dinant. Furia abia dacă descria ceea ce simţea. Avea să ducă mânia asta cu ea în mormânt. Dar toţi belgienii erau furioşi. îi era teamă că, în minte« sa, Aubrey ţesea un soi de fantezie în jurul ei doar pentru că îi plăcea vocea sa.

— Ce ţi s-a întâmplat, de fapt? a întrebat el blând.

De ce trebuia să insiste?

Fugi, Aubrey,fugi! Sunt prea zdrobită ca să fiu iubită. Iar tot ceea ce iubea piere.

Şi totuşi, iată-l pe americanul ăsta cu degete electrizante şi picioare cu chef de dans, stând alături în aura portocalie a lămpii. Vorbind cu glas coborât, întrebând-o de viaţa ei, de viaţa ei adevărată, şi aşteptând un răspuns.

Erau doar ei doi în întuneric. Nimeni care să-i poată auzi. Erau atâtea căi prin care un tânăr ar fi

putut să încerce să profite de i> asemenea împrejurare. Nu şi el, însă.

Aşa că i-a împărtăşit povestea ei. Despre cum crescuse în Dinant. Despre satul acela magic, oglindindu-se ca sticla în apa catifelată a râului Meuse, despre copilăria ei fericită, acolo, printre tufele de liliac de lângă cetate, despre mama, tata si Alexandre; III II LIII Paul şi Charles; şi vărul ei, Gabriel. Despre Violul Belgiei şi nimicirea oraşului ei, despre mănăstire şi despre Stephane.

(iolette a suspinat până i s-au înroşit ochii şi nasul a începui să-i curgă, iar Aubrey i-a oferit o batistă şi nu a profitat de iiiiiii- în acel moment. Ci doar de prilejul de a spune, fără cu- mnr: „Linişteste-te, ai ţinut în tine toată povara asta atâta vreme. I .is.i mă să o car acum şi eu împreună cu tine”.

l'iivr.Mra lui Colette l-a sfâşiat pe Aubrey. Fără nicio urmă de imbold din partea mea, şi-a deschis braţele, iar ea s-a cuibărit în îmbrăţişarea lui. Lacrimile lor curgeau laolaltă.

îşi dorea nespus să-i aline durerea, dar ce putea să-i spună?

— Sunt aici, a zis el. Mă ai pe mine.

Şi într-adevăr îl avea. Pentru prima oară după ani în şir, Colette LUI SE mai simţea singură.

Aubrey a strâns-o lângă el şi mai tare. *Cine ar fi putut s-o rănească /*■ jiiiii asta?* Ce demoni ar distruge viaţa preţioasă a acestei fiinţe iidoi abile, ce demoni ar nărui fericirea acestei fete exuberante, bune, piilernice şi amuzante?

Acum a înţeles el în mod profund – aşa cum n-o făcuse până iiiimci – de ce trebuiau să-i oprească pe

germani şi să câştige războiul. Şi mai a înţeles că, atunci când va veni vremea să părăsească i.ib.lra din Saint-Nazaire şi să înfrunte tranşeele, îi va fi imposibil «A \i ia rămas-bun de la Colette si să plece pur şi simplu.

I)eja îi era greu să se despartă de ea în noaptea aia. Micul sărut pe care Colette i l-a oferit în pragul uşii era încărcat nu de pasiune «>m dorinţă, ci de tandreţe, afecţiune şi recunoştinţă.

Aubrey i-a răspuns, sărutând-o la rândul lui, şi s-a strecurat pe ujA afară în linişte.

AFRODITA

Stépliane – 26 ianuarie 1918

ÎN NOAPTEA AIA, COLETTE L-A VISAT PE STÉPHANE Un vis simplu. Era numai Stéphane, mergând alături de ea prin vegetaţia dimprejurul cetăţii. Nu spunea nimic. Doar zâmbea şi o ţinea de mână, privind-o cu ochi plini de dragoste. Tot ce simţea în prezenţa lui – *E în viaţă!*

Toate ororile alea au fost doar un coşmar! – îi umplea trupul de bucurie şi lumină. Ştia că e ceva real. Real precum era ea însăşi.

S-au uitat împreună la păsările care zburau pe deasupra văii verzi şi peste râul şerpuitor. Când Colette s-a întors să-l mai privească o dată, Stéphane dispăruse.

S-a trezit în hohote de plâns.

Hazel a auzit şi a alergat degrabă în camera lui Colette, aşezându-se lângă ea:

— E în regulă! a zis, încercând s-o liniştească. E în regulă!

Dar nu era.

Uită-lpe soldatul ăsta! şi-z *spus Colette cea de ieri.* Curând o să plece, dar pe Stéphane o să-l ai pentru totdeauna, iar asta e de-ajuns. Nu ai nevoie dt durerea încă unei despărţiri.

A rămas întinsă în pat, amintindu-şi de seara petrecută cu Au- brey. Toate lucrurile pe care nu-i venea să creadă că i le spusese. Şi toate celelalte lucruri, pe care nu i le mărturisise încă.

Nu am nevoie de despărţiri, *şi-a dat ea seama,* dar am nevoie de Aubrey i'dwards. După ce s-a întâmplat seara trecută, nu pot fi fata care-l are pe regele ragtime-ului şi nu-i spune tot. Nu pot să nu fiu lângă el. Atâta vreme cât l-am tfut.

ARES

Nu trage în manechin – 30 ianuarie 1918

— UITE-ACOLO! VEZI?

Soldatul Pete Yawkey a vorbit în şoaptă, ca nu cumva să-I audă germanii.

James şi-a mişcat luneta un centimetru.

— Văd.

În spaţiul gol dintre doi saci de nisip din rândul de sus al liniilor germane se zărea ridicându-se încet o cascheta.

James a rămas cu limba lipită de cerul gurii. Aveau de gând să-l omoare pe neamţul ăla?

— Acum hai să vedem! a zis Yawkey încet, adresându-se ţintei. Eşti adevărat sau nu?

— Adevărat? a şoptit Alderidge. Cum adică?

— Ce vezi, Alderidge?

Dacă era o întrebare capcană, James ar fi picat testul.

— Un cap.

— Oare? Uită-te mai bine!

— O caschetă, a răspuns James.

— Şi ce e sub ea? Zi repede, ce-i acolo?

încercând să-şi stăpânească nerăbdarea, a zis:

— O faţă.

— Care ce face?

— Nimici

— Exact!

James nu prea avea răbdare pentru jocuri.

— E o faţă, a reluat el. Un tip şaten.

— Nu mă interesează culoarea părului, a zis Yawkey. Ai văzut (u vreodată vreo fiinţă umană care să stea aşa încremenită?

James a mai aruncat o privire.

— Se mişcă un pic.

— Cum?

A numărat până la zece.

— Ca un legănat, sus-jos. Şi puţin în lateral.

Yawkey a dat din cap cu tâlc.

— Iar asta ce-ţi spune?

James s-a mai uitat o dată.

— Faţa în sine nu se mişcă, a zis el încet. Ca şi cum ar fi o statuie.

— Păi asta şi este, a explicat Yawkey. Un manechin. E un cap de ipsos cu caschetă, înfipt într-un vârf de baionetă. încearcă să ne momească ca să tragem.

James a clipit des şi s-a frecat la ochi.

— Ca să ne aţâţe, vrei să zici?

— Ca să ne depisteze. Să analizeze unghiul glonţului. Şi apoi să-şi direcţioneze artileria fix spre noi. Bum'

Nu era deloc amuzant. Dar aşa erau cei mai mulţi dintre soldaţii ru vechime pe care îi întâlnise. Făceau haz de necaz, indiferenţi în faţa camajului. Poate că râsul era, de fapt, singura cale de a supravieţui.

Yawkey şi-a apăsat ochii cu podul palmelor. Era o apariţie lipul – deşirat, osos, cu urechi clăpăuge şi un

măr al lui Adam loarte pronunţat. James simţea cum fiecare vorbă a lui din timpul instrucţiei îi ridica părul de pe corp.

Nu Pete Yawkey inventase trasul la ţintă. Nu era vina lui că James îi ura fiecare cuvânt. Cu toţii aveau o sarcină de îndeplinit. De asta depindea supravieţuirea lor. Iar singura cale de a pune capăt acestui război era victoria.

— Deschizi focul numai când eşti sigur, a zis Pete. Nu trage în manechin! Un lunetist nu are gloanţe de irosit. Fiecare trebuie să nimerească ţinta. Pentru că, altfel, îi spui inamicului unde te afli.

James a luat carabina şi s-a uitat atent prin lunetă, urmărind liniile germane.

Pe timpul nopţii, el şi Pete fuseseră înlocuiţi de o altă pereche lunetist-observator, aşa încât prinseseră nişte ore bune de somn, incomparabil mai mult faţă de cât obişnuia acum James să doarmă. În orice caz, avantajul de-a juca rolul asasinului.

Memorase fiecare nod de sârmă ghimpată, fiecare crater de obuz din noroi, fiecare bulgăre de pământ, fiecare piatră sau dâmb. Fiecare cadavru. Era un teritoriu cenuşiu, al nimănui[I]. Doar păsările aflate în căutare de hoituri se mişcau. în orice clipă însă putea izbucni un asalt.

Aveau o minunăţie de cazemată. Inginerii militari săpaseră un tunel, pornind de la tranşeea de tragere, într-o ridicătură uşoară a pământului. Noaptea, câţiva soldaţi detaşaţi se târâseră în teritoriul nimănui,

---

I în original, *no-man's-land* – pământ, teritoriu, tărâm al nimănui. în contextul Primului Război Mondial, formula se referă la porţiunea de teren dintre tranşeele a doi oponenţi, teren care e lăsat neocupat şi pe care, de teamă şi din incertitudine faţă de adversar, ambele tabere evită să-l străbată (n. tr.).

desprinseseră de acolo o brazdă întreagă de pământ, cu care completaseră adăpostul. înlocuiseră pământul de pe o ramă de lemn şi ascunseseră cu grijă găurile pe care le folosiseră lunetiştii pentru carabine şi lunete. A doua zi dimineaţă, nemţii nu observaseră nicio diferenţă.

— Ssst! a făcut Yawkey. Vezi aia? Acolo, în spate, la vreo trei «utr de metri?

|ames a văzut ceva ce semăna cu un trunchi de copac ori cu o uniformă gri germană. Un ofiţer, probabil.

— Multă forfotă în ultima vreme pe-acolo, a spus Pete. Pri- nirsc transporturi cu armament. Precis pun la cale ceva.

.Şi-a trosnit degetele, apoi a întrebat:

— Să trag în el?

Lui James i s-a strâns stomacul. Nu mă întreba pe mine! Nu-mi pune ime în cârcă chestia asta! Omul ăla, pata aia gri, avea oare soţie? O iubită? Fii, fiice? Dacă i esi ui vieţii lor avea să fie ori plin de bucurie, ori tragic stătea, deodată, în puterea lui James.

Blocaj!

— Poţi să nimereşti de la o asemenea distanţă? a întrebat el.

— Desigur, a răspuns Pete şi a rămas cu gura deschisă, cu ochiul aţintit asupra ţintei. Deci, să trag?

Nu mă întreba pe mine!

— Tu hotărăşti, a răspuns James. II ai în vizor.

— într-adevăr.

Yawkey a apăsat pe trăgaci.

Fireşte că James nu a putut să vadă glonţul rotindu-se în aer prsie prăpastia ce se întindea între ei. Dar simţea că ar fi putut. I irrşte că ofiţerul german nu avea de unde să ştie că trosnetul ce i **¿Mina** în urechea lui James era bătaia de clopot vestind propria-i moarte. Glonţul avea să-l străpungă înaintea sunetului.

— L-am nimerit, Alderidge? a întrebat Yawkey.

— Da! a zis James. L-ai nimerit!

APOLLO

Trupa Vampirilor – 3 februarie 1918

ÎN DIMINEAŢA ACEEA DE DUMINICĂ, AVÂND CEVA timp liber Ia dispoziţie, Aubrey s-a hotărât să dea o raită pe la coliba Unu şi să vadă dacă nu cumva o anumită tânără voluntară de acolo avea vreun drum de făcut. Se părea că nu avea. Aşa că a dat roată de două ori colibei. într-un târziu, a acceptat înfrângerea şi a pomit pe drumul lung spre satul Saint-Nazaire, în afara taberei. Avea să-i facă bine să-şi mai mişte picioarele. Şi să aibă iluzia, fie ea şi efemeră, de a se fi eliberat de ordinele altora.

La întoarcere, într-o intersecţie, a zărit în depărtare un ofiţer apropiindu-se. Aubrey a salutat, pentru orice eventualitate, şi şi-a văzut de drum.

— Edwardsi a auzit el o voce care l-a ţintuit locului. Oh!

— Bună dimineaţa, domnule căpitan Fish!

— Pe loc repaus, soldat, a zis căpitanul Hamilton Fish al Hl-lea. Mă însoţeşti?

— Da, domnule!

La asta nu se aştepta.

— Cu ce învârteli ai umblat de dimineaţă?

— Doar o plimbare, să trăiţi! a răspuns el. Puţin exerciţiu.

Căpitanul Fish a mormăit:

— Şi eu care-aş zice că ai destul parte de aşa ceva în timpul săptămânii.

Aubrey s-a dat bătut. Aici avea dreptate.

— Edwards, a continuat căpitanul, data viitoare când vrei să părăseşti tabăra, ia un tovarăş cu tine, ne-am înţeles?

Asta nu prea suna a ordin.

— Domnule?

Căpitanul Fish nu s-a grăbit să răspundă, apoi a adăugat:

— Circulă... ameninţări.

Aubrey a devenit deodată interesat.

— Soldaţi din Sud, domnule?

Fish a încuviinţat din cap.

— Cam aşa, da! Cu toate că bigotismul nu e, pur şi simplu, doar o chestiune de Nord contra Sud, a clătinat el din cap. Am petrecut îndeajuns de mult timp în căminul de recreere al ofiţerilor ca să-mi dau seama.

Aubrey şi-a reţinut un zâmbet ironic. Câtă amabilitate din partea lui Fish să-i explice tocmai lui ce înseamnă intoleranţa! *Ce ţi-e* II *cu albii ăştia!*

— Sunt, bineînţeles, şi oameni cumsecade, neatinşi de astfel de prejudecăţi, a adăugat cu sinceritate căpitanul Fish. Am primit nenumărate complimente pentru disciplina oamenilor noştri, de la ofiţeri din întreagă ţara. Sunt convins că, odată ce se va încheia războiul, curajul vostru exemplar va contribui la îndreptarea acestei inegalităţi.

Genul ăsta de oameni bogaţi, albi, de la Harvard... Tot ce spuneau părea rupt din discursul unui candidat la Congres. Era un gând frumos, dar dacă atâţia americani erau deja furioşi la vederea unui bărbat negru în uniformă, stând drept şi mândru cu o armă în mână, Aubrey se îndoia că un piept plin de medalii avea să schimbe cu ceva lucrurile.
Au ajuns la marginea taberei.

— Oricum, Edwards, a zis căpitanul, o să ai grijă, da?
— O să am, dar...
— Da, soldat?
Aubrey nu voia să pară lipsit de respect.
— Aveţi dreptate, domnule căpitan, dar, ştiţi, suntem de la oraş. Putem să ne purtăm şi singuri de grijă, a spus el, ducând mâna la Colt-ul din buzunar.
Căpitanul Fish l-a bătut pe umăr.
— Chiar şi aşa, a zis el ferm, ia un tovarăş cu tine] Unii dintre băieţii ăştia care umblă cu ameninţări sunt... ce-i drept, nu-nn place să spun asta despre niciun soldat al Unchiului Sam, dar sunt... scursurile societăţii. Asta e adevărul
Aubrey a simţit că nu se afla pe teren suficient de sigur cât să adauge vreun comentariu la afirmaţia căpitanului, aşa că nu a spus nimic.
— Eşti un soldat bun şi un muzician talentat, a zis Fish. N-aţ vrea să te pierd.

Şi o fiinţă umană, Fish.
— O să am grijă, domnule! Promit!
— La revedere, soldat! a salutat de plecare căpitanul Fish.
Aubrey a răspuns la salut.
— La revedere, domnule căpitan!
Fish a luat în altă direcţie, iar Aubrey si-a încheiat plimbarea, trecând agale de tot pe lângă coliba Unu. Apoi s-a îndreptat spre tabăra Lusitania şi coliba Y a soldaţilor de culoare. Mai avea nişte timp de pierdut până să-l cheme careva la datorie, iar cum cheful lui de iubire era în van acum, a hotărât că avea chef de jucat tenis de masS.

Joey Rice l-a ochit când a intrat şi l-a tras deoparte, într-un colţ.

— Ai auzit? a şoptit Joey. De băieţii noştri. Cei care vor să se răzbune pentru soldatul omorât. Şi care-si zic Trupa Vampirilor,

L-a strâns pe Aubrey tare de cot şi a adăugat:

— L-au omorât pe unul de la marină azi-noapte.

ARES

Prin rotaţie – 8 februarie 1918

(ÂND AU PĂRĂSIT TRANŞEELE, NU MAI ERAU ACEIAŞI < Mim-ni. În dimineaţa de după încheierea celor treizeci de zile, au ieşit dr acolo istoviţi, abia târâindu-şi picioarele. Vorbeau o nouă limbi, tnţrlrgeau, ca niciodată până atunci, ce înseamnă supravieţuirea şi •ıı ııı ıı le păsa mai puţin de ea. Se obişnuiseră cu frigul şi noroiul, cu vuiriul obuzelor şi cu sângele. Luaseră parte Ia raiduri şi bombarda- u'i.l mai multe dintre parapetele tranşeelor germane. Nu pierduseră ııı* ıı în om.

|.nnes nu participase la raiduri. EI şi soldatul Pete Yawkey fuse- »n.1, prin rotaţie, în detaşamentul de noapte, aşa că stătuseră în cuibul lunctiştilor. într-o noapte, o companie de germani se furişase |H mir-o spărtură, căutând să se răzbune, dar James îi zărise. Nişte umbre vizibile pentru o clipă la un semnal luminos.

Poate fiindcă erau doar nişte umbre în întuneric izbutise James »A 11 agă. Poate pentru că ştia că erau pe cale să-i ucidă pe bunii lui ca- în.iia/.i. Poate că îl revedea în minte pe crăcănatul de Mick Webber, ii/v.1rlir de o grenadă în peretele tranşeei, ori pe Chad

Browning, cu (¡Aiul lui cântător spintecat de zimţii unei baionete germane.

li observase, ţintise luneta spre umbre şi trăsese. De două ori.

Yawkey, cu ochiul lipit de luneta lui, îi făcuse semn că totul **I M** în regulă.

— Cred că i-ai nimerit pe amândoi.

James ştia asta deja. Cumva, simţise cum fiecare glonţ îşi găsise ţinta, ca şi cum încă ar fi rămas legat de el printr-un fir de undiţă prin care se transmisese smucitura impactului.

Germanii nu mai înaintaseră. îşi petrecuseră noaptea că- rându-i înapoi pe soldaţii răpuşi.

— Cred că unul e mort, zisese Yawkey. Iar celuilalt, socotind după urlete, îi dau cincizeci la sută şanse.

James nu ascultase. Se îndepărtase de puşcă spre peretele din spate al cazematei. Era conştient că respira, dar simţea că nu avea aer.

— Nu te acuz, zisese Yawkey, că nu i-ai doborât unul câte unul pe brancardieri. N-ar fi drept din partea mea. Dumnezeu ştie că primul omor e cel mai greu. Cu toţii am trecut prin asta.

James nu răspunsese. Se uitase lung la mâinile care-i tremurau.

— Hai, du-te! spusese Pete. Ia-ţi ceva de mâncare şi odih- neşte-te! Stai la taifas cu tovarăşii tăi. Bine?

— Trebuie să fim doi oameni aici, zisese James.

Pete insistase.

— Hai, dispari! Nu-s prea multe de făcut pentru un pândar pe bezna asta.

Era o minciună. Dar lui James nu-i păsa. Se prăbuşise într-una dintre cazemate şi adormise. Când se trezise, sergentul McKendrick îl salutase şi-i strânsese mâna. împuşcăturile lui salvaseră vieţi în rândul britanicilor. Privirea ageră care desluşise în întuneric siluetele nemţilor si prezenţa de spirit de a dobori doi dintre inamici, împiedicând astfel un atac neaşteptat – acestea erau calităţile veritabile ale unui adevărat soldat britanic, întruchipat în dimineaţa aceea de către soldatul James Alderidge. Un elogiu scris avea să fie ataşat la dosarul său.

Prin urmare, când James a solicitat o permisie de două zile ca să meargă la Paris, a primit aprobare pe loc, cu condiţia ca lucrurile pe front să rămână liniştite. Doi germani, două zile. Un calcul ciudat. Nu erau ultimii pe care avea să-i ucidă înainte să fie înlocuit, prin rotaţie.

AFRODITA

Permisie de dona zile – 8 februarie 1918

8 februarie 1918

Scumpa mea Hazel\

Am primit promisiunea sergentului meu. îmi pot lua o permisie de două zile ca să vin la Paris. Pot ajunge miercuri, 13 februarie, după-amiaza târziu. Posibil ca trenurile să meargă încet, dar cred că aş putea fi la Gara de Nord pe la ora patru după-amiaza. Ne putem întâlni acolo? Dacă mă aştepţi, promit să te găsesc.

Sper să vii. Trebuie să mă asigur pe mine însumi că nu eşti un vis. O să găsesc un loc unde să spăl negreala de pe mine înainte de a te revedea, ca să nu-ţifie ruşine cu mine.

Vino, te rog! Dovedeşte-mi că exişti şi îngăduie-mi să-ţi dovedesc cât de mult însemni pentru mine!

Cu căldură, Al tău, James

Răspunsul lui Hazel a fost scurt. Mai mult telegramă decât «('moare:

Ora patru, miercuri, pe treisprezece, Gara de Nord Voi fi acolo!

AFRODITA

>eara concertului – 11 februarie 1918

ÎN AJUNUL PLECĂRII ÎN TURNEUL CE AVEA SĂ O ducă Ia Aix-les-Bains, formaţia Regimentului 15 New York a oferit la Saint-Nazaire un concert de rămas-bun, Ia care a venit oricine a reuşit, cum-necum, să pună mâna pe un loc liber.

Aubrey nu mergea la Aix-les-Bains. Nu şi după ce Colette îi împărtăşise atât de multe! Deja îl anunţase pe locotenentul Europe. Cu Luckey Roberts la pian. Europe se putea dispensa de el. Urma să se alăture din nou formaţiei atunci când divizia lor avea să se prezinte pe front. Aşa că nu era nevoie să cânte în concertul din seara asta.

Într-o zi, *şi-a zis el,* o să jiu înfruntai oricărei orchestre din care o să fac parte.

A hotărât să meargă oricum la concert, de amuzament, şi a luat ruta ocolitoare până acolo, profitând de ocazie pentru a trece în drumul lui şi pe lângă coliba Unu. Dacă cineva din compania lui ar fi ţinut cont de cât de des făcea soldatul Edwards ocolul ăsta, atunci s-ar fi văzut nevoit să dea nişte explicaţii.

La coliba Unu s-a deschis uşa. Aubrey s-a ascuns după o baracă Nissen, aşteptând să vadă cine era.

Ce păcat... Era cotoroanţa aia zbârcită care îl uşuise mai demult, împreună cu altă băbătie. Aubrey a zâmbit. Mai era şi lady Hazel de Windicott. Cele trei femei plecau fără Colette.

1 ia unde era? De ce nu mergea şi ea la concert? Era timpul să ullr, aşa că a ciocănit la uşă.

— Am închis, s-a auzit din interior vocea lui Colette.

— Sunt eu, a răspuns Aubrey.

Uşa s-a deschis. S-au ivit nişte obraji îmbujoraţi şi ochi «t Anteietori.

— Bonsoir, mademoiselk! *a zis el.*

lixersase replica asta zile întregi.

Colette a râs. Felul lui de a pronunţai Era prea mult!

— Bun venit, domnule!

— Vreau să-ţi arăt ceva, a zis Aubrey, întinzând o mână. Te dri anjează dacă mergem până la pian?

fia i-a luat mâna. Ceva atât de nou şi totuşi atât de familiar! Voia să exploreze, să-i studieze fiecare linie din palmă, forma firi ,1 re i unghii.

Ce-i cu tine, Colette?

— Haide! a ispitit-o el. Hai la pian.

Colette rămăsese ţintuită locului. Se înflăcărase la faţă atât de laie, încât mai avea puţin şi devenea o roşie. Au ajuns la banca prntru pian.

— Acum îmi vreau mâna înapoi, a zis el.

lia a cedat împotriva voinţei. Aubrey i-a făcut cu ochiul şi a liu eput să cânte. O melodie tânguitoare, dulce şi lentă, cu accente loi mai melancolice pe măsură ce se apropia de finalul dezolant **I JIT** s-a stins uşor, lăsând tăcerea să răsune în colibă.

Colette a inspirat adânc.

— Am intitulat-o *Ditiant,* i-a spus Aubrey.

lia a înghiţit în gol. Ştia asta deja.

— Mulţumesc, a izbutit ea până la urmă să rostească. E o melodie pe care o aveai deja scrisă?

Iii a clătinat din cap.

— Am scris-o după ce ne-am văzut ultima oară. A clătinat si ea din cap.

— *Formidable!* a şoptit. Ai vrea să mi-o mai cânţi o dată? Ceea ce el a şi făcut. Iar acum, că ştia cu adevărat pentru cine
era şi ce însemna, Colette a putut s-o absoarbă, pe îndelete, bucată cu bucată.

Da.' Dinant merita un asemenea recviem.

— Mâine plec la Paris, a spus ea după ce Aubrey a cântat o vreme. Eu şi cu Hazel. Ca să-şi vadă iubitul, Jacques. Adică James.

— Chiar? a zis el luat pe nepregătite. Cât timp o să fii plecată? Colette şi-a ţuguiat buzele, încercând să estimeze.

— Patru sau cinci zile, bănuiesc. Dar mâine şi tu pleci cu formaţia, nu-i aşa? a zâmbit ea forţat. De zile întregi se plâng soldaţii de plecarea ta.

Aubrey s-a întors cu faţa la ea.

— Nu merg în turneu. Ea a ridicat din sprâncene.

— Oh, îmi pare rău! El a zâmbit mâhnit.

— Îţi pare rău că nu plec?

— Bineînţeles că nu, a răspuns ea. îmi pare rău pentru tine, că pierzi ocazia de a cânta în concerte. Eşti făcut pentru asta, i-a zâmbit ea.

— Sper.

Acum, *şi-a zis el.* Acum e momentul

— Eu am cerut să fiu scos de pe lista pentru Aix-les-Bains, i-a spus.

— De ce ai face aşa ceva?

Bătăile tot mai intense ale inimii ei ştiau deja răspunsul. Aubrey s-a uitat adânc în ochii ei, disperat să vadă acolo un semn.
— Nu am vrut să fiu atât de departe de tine.

Nu după tot ce mi-ai spus. După sărutul acela.
('.olette s-a simţit cuprinsă de speranţă. Nu fusese doar bună- 1.1 ir în noaptea aia. Nu doar simpatie.
Zgomotele şi vocile venind de afară au spart bula în care plu- ir.ini, iar lor le-a amintit că oamenii aveau să se întoarcă în curând dr la concert.
— Cred că ar fi bine să plec, a zis Aubrey.
— Nu, a spus Colette iute. Trebuie să-ţi mai mărturisesc ceva.

/)c bine sau de rău?
— Atunci să mergem afară?
Au pus pe ei paltoanele, au ieşit, cât era cale liberă, si au găsit i■■■ loc ferit în spatele unui şopron, unde puteau să mai stea un pic dr vorbă până ce frigul avea să-i gonească înăuntru.
Cerul se deschidea deasupra lor, încărcat de stele.
Briza oceanului împingea şi mai multe stele către ţărm.
Era atât de frig, încât «mgiirul lucru rezonabil pe care-l puteai face era să stai aproape de i rlillalt. Colette privea ţintă la gulerul si cravata lui Aubrey.
— Ce voiai să-mi spui? a zis el cu blândeţe.
— Vreau să-ţi mulţumesc, a răspuns ea, pentru noaptea tre- niil Pentru că m-ai ascultat.
Ochii lui căprui o priveau atent.
— Nu ai pentru ce să-mi mulţumeşti, a continuat el. Eu am viul să te ascult.

('olette şi-a întors privirea. *E neliniştită,* a băgat de seamă Au- l>ivy. l-a apucat mâinile înmănuşate într-ale lui.

— Eşti generos, i-a spus ea. Şi ai fost atât de bun încât să mă .isculţi, să-ţi pese.' Eu..., a ezitat ea. Nu plănuisem să te împovărez i u loate astea. E prea mult.

— Mult prea mult de îndurat pentru o singură persoană, a i .Kpuns el.

Ea nu s-a încumetat să răspundă la asta.

— Oricum, voiam să-ţi mulţumesc!

Deci despre asta era vorba? O declaraţie politicoasă de mulţumire? Nu că Aubrey ar fi putut împiedica asta. Cu un gest tandru, i-a ridicat bărbia către faţa lui.

— Îţi spun mereu că eşti frumoasă, nu-i aşa?

Colette a făcut ochii mari.

— Toţi yankeii ăştia, a explicat el.

Rotocoale de aer cald s-au desprins de pe buzele ei.

— Da, nu sunt prea originali, a recunoscut ea.

Aubrey a zâmbit larg.

— Deci înseamnă că trebuie să mă descurc mai bine de-atât. îţi spun şi că tu cânţi precum o zeiţă?

Ea a clătinat din cap.

— Majoritatea nici nu m-au auzit vreodată cântând.

— înseamnă că eu sunt cel norocos.

Colette aproape că uitase cum să respire. Dar înţelesese unde bătea Aubrey şi, pentru binele lui, s-a simţit nevoită să-l avertizeze:

— Tu vezi în mine o fată care cântă, a zis ea. Îţi place vocea mea. S-ar putea însă să nu-ţi placă mereu. Tu nu mă auzi când mă trezesc ţipând. Nu ştii cum îi

văd pe toţi în vis. Pe timpul zilei răzbesc. Dar noaptea... mă prăbuşesc.

Aubrey s-a abţinut cu greu să n-o tragă mai aproape şi s-o ţină strâns în braţe.

— îmi doresc ca, atunci când se întâmplă, să fiu acolo cu tine şi să te alin.

Şi-a dat seama imediat de ceea ce tocmai rostise. îmi doresc să jiu acolo cu tine în miez de noapte. Când şi unde dormi.

„Asta-i culmea, Aubrey”, a auzit el glasul mamei sale.

„Şi eu te iubesc, Ma.”

A mai încercat o dată.

— îmi doresc să fiu cel care să te ajute. Dacă pot.
Farmecul ăsta era prea mult. Puritatea. Inocenţa aceea plină de
speranţă, credinţa că merită tot efortul să ai grijă de o epavă furioasă, cum era ea acum. Tortura de a o ispiti să viseze Ia un om inimos şi minunat, un om ca *el,* pentru ca apoi visul să se năruie, în clipa în care adevărul crud al suferinţei şi al traumei avea să i se arate în roată goliciunea.
— Nu există ajutor, i-a spus ea. Asta încerc să-ţi explic.
— *MademoiselL* Foumier, a zis el, m-ai zăpăcit. întâi nu-mi dai drumul la mână, iar acum îmi spui să fug de-aici.
Aubrey încerca să cântărească lucrurile. Ea urma să plece a doua zi. Oare avea să se mai întoarcă? EI avea să mai fie aici Ia revenirea ei? Imposibil de zis! Exista doar clipa prezentă, de care el rra pregătit să profite din plin.
— Nu vreau să-ţi dau drumul Ia mână, a continuat el. Nu vreau să mă alungi.
Colette a închis ochii. Şi i-a vorbit în şoaptă:
— Nu vreau să te alung.
— Colette! a spus el. Pot să ţin şi eu Ia Stephane. Să-i onorez amintirea. Pot să-i iubesc şi eu pe părinţii tăi, pe fratele tău, pe unchii tăi, pe văr. îi pot iubi pe toţi împreună cu tine şi chiar asta voi face, dacă mă laşi.
Şi-ar fi dorit să poată spune toate astea prin muzică, nu în cuvinte. Cele mai inspirate cuvinte care i-au venit atunci, pe moment, nu păreau să însemne prea mult.

— Te rog! a continuat el. Fii lângă mine! Fii tu însăţi, alături de mine. Tu, cu toată fiinţa ta!

Respirând uşor, Colette a lăsat temerile să se piardă în noapte şi s-a sprijinit de pieptul lui. EI a tras-o mai aproape şi şi-a obrazul de obrazul ei. *La naiba!* Ar fi trebuit să se bărbierească.

— Când sunt cu tine, a spus ea, nu mă mai doare atât de tare.

Aubrey a sărutat-o pe cap.

— Atunci, aici am de gând să şi rămân.

Deodată, zăngănitul mai multor voci gălăgioase şi inoportune s-a abătut asupra lor.

— Haide, a zis el în cele din urmă, ar fi bine să te conduc înăuntru!

S-au încumetat împreună cât mai aproape de uşa de la intrare. Instinctiv, Colette şi-a încolăcit braţele în jurul lui.

— O să mă întorc repede, i-a spus ea.

El a zâmbit larg.

— O să te aştept aici!

L-a sărutat.

Nu un sărut de mulţumire. Ci un sărut care spunea: „Vor mai urma şi altele”.

APOLLO

Necazuri cu Joey – 11 februarie 1918

Al IBREY MAI HOINĂRISE O ORĂ PRIN BEZNĂ, PÂNĂ «A simtă că e în siguranţă să se furişeze în baraca lui. Picioarele i-or li îngheţat, dar creierul nu băgase de seamă. Ar fi vrut să strige de «im, de pe acoperiş. El, Aubrey Edwards, regele ragtime-ului, împăratul jazzului, era cel mai norocos ins din lume. Divina Colette I mimier îl sărutase în seara asta! II sărutase la modul serios.

Observând că luminile din baracă se stinseseră de ceva vreme, Au- l>iry a mers la latrină, apoi tiptil la locul lui de dormit. Tăcut ca o pisică, a forţat încuietoarea şubredă şi a intrat. A încuiat uşa la loc, ţi a dezlegat şireturile de la ghete şi s-a băgat în pat fără un zgomot. N -avea niciun rost să-şi mai dea jos paltonul, aşa că s-a ghemui direct «iih pătură.

Patul de deasupra a trosnit. Joey Rice a lăsat capul în jos, peste margine.

— Vrei s-o mierleşti, Edwards? Asta vrei?

— Şşşt!

— O să-ţi iei un şut în fund de o să aterizezi direct în Harlem, iiiia dacă nu cumva o să te trimită acasă într-o cutie.

— Noapte bună, Joey!

— Să nu crezi că ăştia nu-s cu ochii pe tine. Ofiţerii ştiu.

Aubrey s-a ridicat în fund la auzul celor spuse de Joey.

— De ce, ai ciripit tu ceva despre asta?

— Aşa, aruncă vina pe mine!

Auzindu-i pe ceilalţi soldaţi cum se foiau în somn, au tăcut o clipă.

— Te crezi mare deştept, a reluat Joey când s-a lăsat din nou liniştea. Băieţii ăştia nu-s nici orbi, nici muţi, idiotule! Ştiu că te ţii de aventuri. Chiar sper că te alegi cu ceva bun din toată povestea asta, pentru că are să te coste.
— Noapte bună am zis, Joey! Şi ai grijă ce vorbeşti!
— Cum apără el onoarea iubitei! Cât de emoţionant!
— Vezi-ţi de treaba ta! s-a răstit Aubrey.
— Păi uite că devine şi treaba mea, ori de câte ori eşti tu prost, adică *tot* timpul.
Aubrey s-a cuibărit mai bine sub plapumă. Poate că, dacă s**-ar** încălzi, ar reuşi să şi doarmă un pic. Deşi somnul părea ceva imposibil într-o noapte ca asta.
— Acum m-ai trezit de tot, s-a văicărit Joey. Tre' să mă uşurez, altfel, nu mai adorm la loc.
A făcut un salt din patul său suprapus, şi-a vârât picioarele în cizme şi s-a îndreptat spre uşă.
— Vezi să nu cazi în gaură! a zis Aubrey.
începuse să se încălzească, iar ochii i s-au închis. De dormit era cu neputinţă, dar poate, poate că putea să şi-o imagineze pe Colette şi să compună astfel un vis perfect.

HADES

Vertij – 11 februarie 1918

Al IBREY S-A TREZIT. ERA ÎNCĂ ÎNTUNERIC. DORMISE

• • /i întreagă? Nu, era noapte.

Se simţea suspendat în timp. Zgomotele făcute în somn de «nld.iţii din jur l-au adus la realitate ca un pripon, în vreme ce verti- |nl lei ibil al trecerii abrupte de la visare la starea de veghe îi provoca ameţeală.

Ziseseră ceva. Probabil fusese un vis.

Nu, chiar auzise ceva. Iar acum nu mai auzea nimic. Ceva nu na în regulă.

A rămas întins în pat, aşteptând ca percepţia spaţiului să se «lalulizeze. (!e lipsea?

A întins braţul peste marginea patului şi a bâjbâit cu mâna pe | M idea, unde a dat peste cizmele lui. S-a sculat, mai să se izbească cu

• tipul de patul lui Joey.

|oey!

A ridicat mâna şi a împuns arcurile de sub patul acestuia. Sal- iraua era uşoară la atingere. Joey nu era în pat. Iar cizmele lui nu erau pe podea.

Aubrey s-a frecat la ochi şi a ieşit de sub pături. Se prea poate «>t li dormit doar câteva minute, iar Joey să fie în continuare la latrină. Somnul e înşelător. Puţin poate părea enorm de mult, iar mult poate părea puţin.
Aubrey şi-a vârât picioarele în cizme şi s-a dus la uşă. îşi simţea creierul bălăcindu-se în cutia craniană. Noaptea avea consistenţa apăsătoare, vâscoasă şi ireală a unei halucinaţii.
A ieşit din baracă. în jurul său, doar întuneric şi zăpadă bătătorită. Stelele de pe cer îi păreau acum inerte. S-a orientat, după miros, către latrină.
Puţina lumină care se zărea dădea pământului o nuanţă închisă de albastru. Cocioaba care adăpostea latrina se înălţa înaintea lui ca un munte urât mirositor.
— Joey? I-a strigat el încet. Joey, frate, unde eşti?
Dar nu se auzea nimic, cu excepţia unui lătrat de câine venind din depărtare, dinspre sat.
A bătut Ia uşă. Nu a răspuns nimeni. A deschis uşa.
Dinăuntru s-a ivit o siluetă care a căzut şi s-a prăvălit în braţele lui Aubrey.
Un picior i-a alunecat şi s-a răsturnat în zăpadă, cu trupul celuilalt bărbat peste el. Cald şi ţeapăn. Din el se scurgea ceva umed pe obrazul lui Aubrey.
— Joey? Joey?

HADES

La lumina lanternei – 11 februarie 1918

A l JBREY A LUAT-O LA GOANĂ PRIN ZĂPADĂ. BRAŢELE **i sc-** învârteau ca o moriscă. Picioarele îi alunecau. A ajuns la baraca iunie dormea locotenentul Europe şi a bătut în uşă.
Dinăuntru s-a auzit un bombănit. Putea Jim să-I înjure cât voia, dar trebuia neapărat să vină, acum!
S-a deschis uşa. Lumina unei lanterne electrice I-a izbit în faţă.

— Aubrey? a zis Jim Europe pe un glas greoi, adormit. Ce naiba r.mţi aici?

— Tre' să vu imediat, Jim! a spus Aubrey. Joey!

— Ce-i cu el? a întrebat locotenentul Europe, scotocind după m lielari în buzunarul halatului. N-ar trebui să-l chemi pe căpitanul Fish?

Aubrey I-a apucat pe Europe de încheietură.

— Trebuie să vii, Jim! I-a implorat el. Te rog!

— E rănit Joey? a insistat Europe. Ce s-a întâmplat?

— Şşşt!

Europe a luat mantaua.

— Hai, arată-mi!

Lumina lanternei lui Europe se bălăbănea violent pe suprafaţa ghrţii în timp ce alergau. Până când I-a găsit pe Joey zăcând în zăpadă.

— O, nu!

La lumina lanternei, Europe l-a cercetat pe Joey din cap până-n picioare. Poate că – Doamne-ajută! – i se făcuse rău? Se îmbătase? Sau vreo încăierare uşoară?
Dar în zăpadă era sânge.
Capul. Faţa. Faţa umflată, învineţită.
Aubrey s-a lăsat în genunchi. întreg corpul i s-a chircit; a vomitat.
Europe a îngenuncheat lângă Joey. I-a pipăit încheietura, apoi gâtul.
— Nemernicii, l-au strangulat, a zis pe o voce gravă, plină **de** durere. L-au izbit cu puştile în faţă. Aproape că nu-l mai recunoşti.
O umbră de speranţă.
— Poate că nu e el, a zis Aubrey. Poate că e altcineva!
— Aubrey... Nu face asta!
Speranţă deşartă.
— E vina mea, a zis Aubrey în tăria nopţii. E numai vina mea.
— Trebuie să-l ducem de-aici, a spus Europe. Să curăţăm! **SÂ** nu rămână nicio urmă!
— Vina mea, a repetat Aubrey. Eu sunt vinovatul.
Jim Europe a îndreptat lanterna direct spre faţa lui Aubrey, care a făcut ochii mici.
— Băiete, vrei să-mi zici că tu l-ai strangulat pe Joey şi apoi l-ai lovit cu patul puştii?
Joey! Joey! Neghiobul de Joey!
— *Asta*-mi zici?
Aubrey deja uitase întrebarea.
— Dacă n-aş fi ieşit, Joey n-ar mai fi... Pe mine mă urmăreau...
Trosnetul unei palme grele, înmănuşate, pe obrazul lui l-a
zgâlţâit şi l-a trezit la realitate.
— Vino-ţi în fire, soldat! a urlat Europe. E un ordin.

Europe a făcut pentru Joey ce se mai putea face. I-a şters sângele de pe faţă. I-a închis uşor gura căscată, mascând astfel mandibula înfiorător de zdrobită.

— „Unde îţi este, moarte, boldul tău?”

0 amară ironie s-a împletit în recitarea lui Jim Europe.

— „Unde îţi este, moarte, biruinţa ta?”[1] Uite-aici! Aici e!

l-a făcut semn lui Aubrey cu lanterna.

— Apucă-l de picioare! II ducem la mine în baracă.

Aubrey a dat din cap amuţit. Tocmai ce vorbiseră. Adineaori. < ıı lachinări ca de obicei. Iar acum să-i care picioarele şi să atingă ■ lirstia asta întărită şi îngheţată care până nu demult fusese Joey W ire? Cum era cu putinţă?

— Uite ce e, puştiule, şi noi suntem în primejdie, pricepi? Apucă-I dr picioare şi hai s-o ştergem de-aici!

Aubrey I-a apucat pe Joey de călcâie şi le-a fixat la îndoitura i nule lor sale. Locotenentul a ridicat restul trupului. Au mers aşa, ı ıı paşi împleticiţi, până Ia baraca lui Europe. Corpul lui Joey Rice itlArna precum rufele ude.

Locotenentul a aprins lumina. Apăsat de greutatea cadavrului, ,i n iişit cu mişcări poticnite să întindă un prosop pe pat, unde l-au ■iţr/.at pe Joey.

Aubrey s-a depărtat de pat.

— Să chem un doctor, Jim?

Privirea veşnic pătrunzătoare a lui Europe cerceta chipul lui Aubrey.

— E cam târziu pentru asta acum.

— Dar dacă ne înşelăm? a întrebat Aubrey, gâfâind. Dacă e i rv.i ce noi nu vedem, ceva ce doctorii pot să repare?

Europe a tras un scaun de sub masa de scris din colţ.

— Stai jos, băiete! i-a ordonat el. Pune-ţi capul între genunchi!
Aubrey s-a repezit Ia uşă.
— Nu pot să fac asta; trebuie să chem ajutoare!

[1] Cinate din Epistola întâi către Corinteni a lui Pavel (1:15) (n. tr.).

Europe i-a blocat blocă ieşirea lui Aubrey precum un bloc de ciment.
— Stai *josl* i-a spus, apoi a luat o ploscă şi a turnat un pic din ea. Bea asta, a zis şi i-a întins paharul.
Aubrey privea lung la lichidul tulbure, de culoarea răşinii.
— Eu nu prea beau, a bâiguit el. Nu prea le am cu...
— Bea!
L-a înţepat şi l-a ars pe gâtul deja rănit.
Europe a găsit un cearşaf şi l-a acoperit pe Joey. Apoi s-a aşezai la piciorul patului.
— Bun, a început el încet, ce vrei să spui mai exact când zici că e numai vina ta si că tu eşti vinovatul?
Aubrey nu a băgat de seamă, dar a început să tremure. Locotenentul Europe a tras cu greutate o pătură de sub trupul lui Joey. A înfaşurat-o în jurul lui Aubrey. A umblat în birou, dc unde a scos un baton de ciocolată şi i l-a întins lui Aubrey.
— Mănâncă asta!
Când Aubrey s-a mai liniştit, Europe a încercat din nou.
— Aubrey! a zis cu blândeţe. Te ştiu de atâta vreme, nu-i aşa? Poţi să ai încredere în mine. Trebuie să-mi spui ce s-a întâmplat. Dacă nu tu eşti cel care mi-a sugrumat şi mi-a omorât în bătaie ci»r- nistul, atunci nu ai de ce să te temi de mine. Spune-mi tot! În regulă?
Cearşaful acela, acoperind picioarele lui Joey. Ca şi cum ar li dormit în pat.

îi era dator lui Joey să mărturisească tot adevărul. Indiferent cr urma să păţească. Chiar şi pedeapsa cea mai rea ar fi fost binemeritată.

— Am ieşit după ce s-a dat stingerea, a început în şoaptă Aubrey. Să mă văd cu o fată.

Europe nu a zis nimic.

— Mă mai dusesem acolo, a continuat Aubrey. Odată, m-a oprit un soldat alb. De la marină, cred, a continuat el povestea ti .1 scos arma. M-a ameninţat că o să-mi arate el dacă mai pun ııı.lıı.ı pe femei albe.

C !r gândea Europe despre toate astea, Aubrey n-avea de unde «A şl ie.

— l-am smuls tipului arma, a zis Aubrey. Şi am continuat să

ıı »s.l mă întâlnesc cu fata. Joey mereu mă avertiza că n-ar trebui să liii a.sia. Uneori mă acoperea.

- Nu te-ai gândit că atacatorul s-ar putea să se întoarcă? Aubrey a ridicat privirea.

— Era un laş. Am crezut că i-am arătat că nu aveam de gând să Indurăm aşa ceva, cum era obişnuit la el, acolo, în Sud.

— Mai departe! a zis Europe cu voce joasă.

— în seara asta am fost iar la iubita mea. La întoarcere cred că

ııı .111 urmărit. Probabil au fost mai mulţi. M-am oprit la latrină, .ipoi m-am dus în baracă. După ce am intrat, Joey a ieşit să-şi facă urvnilc. Pentru că eu îl trezisem.

— Şi acolo l-ai găsit? Aubrey a dat din cap.

— Probabil c-am adormit, a zis. Dar m-am trezit deodată. Era i i'v.i ciudat. Când mi-am dat seama că Joey nu era în patul lui, am ii'ţil să-l caut.

|im Europe şi-a plecat capul.

— Bietul puşti! a murmurat el. Bietul puşti!

Aubrey a strâns în mână pătura. Durerea l-a lovit ca un ciocan V a început să plângi. Locotenentul Europe i-a dat o batistă cu- i.nă. Bunătatea acestuia l-a făcut pe Aubrey să plângă şi mai tare.

— E vina mea! a zis el încă o dată. Eu ar fi trebuit s-o păţesc ııı locul lui.

— Ascultă, Aubrey Edwards, a spus Europe, să-ţi intre bine-n i ap!

Aubrey a clipit. Nasul lui era Ia câţiva centimetri distanţă de faţa lui Europe.

— Să ieşi noaptea e împotriva regulilor, iar pentru asta *ar trebui* s-o încasezi.

Aubrey a încuviinţat. Consecinţele aveau să-l prindă din urmă. Aşa era şi corect, în fond.

— Să ieşi noaptea când ştii că ucigaşii sunt pe urmele tale nu e chiar cea mai bună idee.

Aubrey a dat din nou din cap. Doamne, de n-ar fi fost atât de prosti

— Unii dintre voi, ăştia, băieţii de la oraş, habar n-aveţi cum înţelegem lucrurile noi, cei crescuţi în Sud.

Vorbea exact ca tatăl lui Aubrey.

— Dar să spunem lucrurilor pe nume. Nu eşti tu cel care ar fi trebuit să fie omorât. Nici Joey n-ar fi trebuit să fie omorât. Nimeni n-ar fi trebuit să fie omorât. Un negru are dreptul, ca oricine altcineva, să trăiască, să se vadă cu o fată şi să se ducă la toaletă, pentru numele lui Dumnezeu!

Vorbele lui Europe au năvălit ca un val, iar apoi, tot ca un val, s-au retras în larg. Presupusa alinare pe care ar fi trebuit s-o găsească în ele nu a durat prea mult.

Jim Europe se plimba îngândurat dintr-o parte în alta a încăperii. Aubrey se uita la forma încremenită care se contura de sub cearşaf. Cât de ciudat era că

nicio urmă de respiraţie sau mişcare nu clintea pânza! Pentru că Joey era mort. încă o dată, Aubrey a simţit cum stupoarea îl gâtuie.

— Şi acum ce se întâmplă? a întrebat el.

Jim Europe şi-a scos cămaşa de noapte şi a început să-şi pună uniforma.

— în primul rând, nu spui nimănui ce s-a petrecut. Ai înţeles?

Aubrey s-a ridicat în picioare.

— Crezi că oamenii n-o să-i observe lipsa?
— E bolnav, a răspuns Jim, vârându-şi un picior în pantaloni. I .11 dus tu la infirmerie.
— Adică o să bagi sub preş toată povestea şi o să-i laşi pe ii(.1hişii ăia să scape basma curată?
Pri virea lui Jim Europe i-a amintit lui Aubrey că vorbea cu un
▪ iliţiT superior. Dar era si mai uşor să uiţi asta în faţa ofiţerului • .ur locmai îşi închidea nasturii de la pantalonii traşi peste izmene.
— Nu las pe nimeni să scape basma curată, a răspuns Europe |ir im ton aspru, doar că o să mă ocup în felul meu. Nu am de gAnd să contribui şi eu la toată nebunia Hatfield-McCoy[1]. Principiul „ochi pentru ochi” nu ne ajută să ajungem pe front, şi n-am vrnii aici ca să ne jucăm de-a soldaţii cu cei de la marină. Iar în ce ir priveşte, de dimineaţă te urci în trenul pentru Aix-les-Bains, a adăugat în timp ce îşi prindea ciorapii de jartiere.
Sil plece? Dar nu ăsta era planul. Colette!
— Dar nu eram în registru.
— Acum eşti.
(lolette i-a apărut ca o siluetă în lumină, la capătul unui coridor li ».ule lung. Micuţă, ca o statuetă. Iar în timp ce privea spre ea,
▪ ıı loa rul acela se tot lungea, la nesfârşit, până ce silueta a dispărut.
|oey ar fi trebuit să fie în viaţă acum. Dacă cineva merita să iimară, atunci ar fi trebuit să fíe nesăbuitul ăsta care nesocotise irgulile şi adusese nenorocirea asupra unui om nevinovat. Un ins > are sacrificase viaţa unui prieten pentru a se furişa să se întâlnească cu o fată nu merita să trăiască.
— Trimite-i fetei o scrisoare când ajungem, dar te scot din povestea asta mizerabilă!

[1] Aluzie la un faimos conflict sângeros dintre două familii americane influente. ııı |<rnoada 1865—ı891. În timp, sintagma a ajuns să simbolizeze, în cultura ■miri ir.mă, ura absurdă şi dorinţa de răzbunare dintre două tabere adverse (n. tr.).

Presimţise el ceva. încă dinainte să găsească cadavrul sau sil observe că Joey nu e. Senzaţia aia nelămurită din timpul somnului. Asta era mesajul pe care încerca să i-l transmită.

Sigur că asta era. Eu i l-am trimis. Nu a fost mare binefacere, dar trebuia să-l pregătesc cumva. Să-l învălui într-o stare de confuzie a fost o dovadă de generozitate din partea mea, în loc să-l las să înfrunte crudul adevăr cu mintea limpede.

S-a împiedicat la porţile mele. Sunt milostiv cu oaspeţii mei.

Locotenentul Europe i-a mai tumat lui Aubrey nişte băutură.

— Am o grămadă de făcut până-n zori şi ar fi bine să nu fii prin preajmă. Du-te înapoi în baracă si dormi dacă poţi. Plecăm la şapte.' Bea asta! a zis el şi i-a întins lui Aubrey paharul. O să ai nevoie!

Aubrey a dat pe gât băutura înţepătoare şi s-a lăsat purtat dc propriii paşi prin zăpadă, până la baracă. Ultima oară când intrase pe uşa asta, sărutul lui Colette încă îi stăruia pe buze. însufleţirea aceea, bucuria pe care o simţea alături de ea, muzica, acele posibilităţi infinite – toate alunecaseră sub curentul adânc ce-l trăgea pe Aubrey Edwards către Aix-les-Bains, departe de propriul suflet.

HADES

toarcerea acasă

l.li/.IUNILE ACUTE LA CAP TUMEFIAZĂ CREIERUL, «ulocând acele regiuni care controlează respiraţia şi pulsul. înainte i .1 brutele să isprăvească cu el, Joey Rice a trecut de la teroare la .mmrlire. Conştientizând că o revenire nu mai era posibilă, corpul «.Hi a activat rapid procedura de autodistrugere şi şi-a eliberat astfel ţ>.i/da, adică sufletul, de orice spaimă sau durere.

I)esprins, dezlegat şi încă inconştient, sufletul lui Joseph Rice « .1 înălţat în zbor prin portalurile pământului şi ale eternităţii, .i|iingând la porţile mele.

(„ând a deschis ochii, adevăraţii lui ochi, s-a trezit pe o câmpie verde, presărată cu floricele albe. Şi infinit mai mare decât Central P.u k. Păsările ciripeau. O briză caldă I-a învăluit, făcând să frea- ni.ll r crengile copacilor din jur.

Paşii l-au îndrumat pe o potecă ce ducea către o uşă cunoscută. A deschis-o şi a intrat.

l ira acasă, în Harlem. În apartamentul părinţilor lui. La masă «i.liea mama lui, dezlegând, ca în fiecare seară, un rebus. Alături era i.uăl, care schimba o coardă de chitară. Mâncau amândoi dintr-un I .IM ron cu popcorn. Pe o poliţă era o fotografie cu Joey, în sacou şi cravată.

— Mamă! a strigat el. Tată. Ce mai faceţi?

Dar ei nu şi-au ridicat privirile.

Joey stătea în picioare lângă masă.

— Mamă, tată! Sunt eu, Joe!

M-am apropiat şi eu. Fără zgomot de paşi, dar ştia că sunt acolo. Nu m-a privit.

— Ce se întâmplă?

Găsesc că e mai bine să las sufletele eliberate să-şi dea seama ce se petrece în ritmul lor.

— Sunt mort?

S-a întors către mine. Luasem înfăţişarea bunicului său mort, dar Joey nu s-a lăsat păcălit.

— Te simţi ca şi cum ai fi?

— Nu! a răspuns. Ce era locul ăla plin de verdeaţă?

— Câmpia asfodelelor[I], i-am răspuns. Îţi place?

Nu părea dispus să admită că ar fi ceva plăcut la condiţia de mort. E o reacţie comună, aşa că nu mă simt ofensat.

— Spune-mi drept! Sunt mort, nu-i aşa?

— Eşti!

— Şi atunci de ce mă aflu aici?

— Aici ţi-ai dorit să fii.

S-a întors din nou către ai lui. A îngenuncheat lângă mama lui şi a mângâiat-o pe păr.

— îmi pare rău, Ma! i-a zis. îmi pare nespus de rău! Am spus că o să am mereu grijă de tine.

Dar ea nu a observat nimic. A rezolvat, în schimb, o definiţie complicată din rebus.

I În mitologia greacă şi la Homer, una dintre regiunile tărâmului morţii, acolo unde ajungeau muritorii de rând (spre deosebire de Câmpiile Elizee, unde erau trimişi eroii) (n. tr.).

Tatăl lui Joey testa coarda nou înlocuită. Zdrăngănea câteva acorduri improvizate ca să se asigure că toate coardele erau în armonie. Joey l-a strâns pe tatăl său de umeri.
— Tată.' a şoptit el. Am dat-o-n bară.
Tatăl a început să interpreteze un cântec de-a binelea. „M-am uitat peste râul Iordan, şi ce să văd, venind să mă ducă acasă...?”'
Joey s-a întors din nou spre mine.
— Vestea o să-i nenorocească, a zis. Mai ales când o să afle i iun s-a petrecut. Inima tatei s-ar putea să nu reziste. Iar mama...
A început să plângă. Sunt deseori mişcat de sufletele a căror primă grijă nu e viaţa lor pierdută, ci durerea pe care trecerea lor în nefiinţă o va provoca oamenilor dragi. Se întâmplă mai des decât a|i crede. Cele mai banale trupuri de muritori sunt locuite de suflete spectaculoase.
„Leagănă-te uşor, căruţă dulce, care vii să mă duci acasă”, cânta tatăl lui Joey.
Joey a îngenuncheat lângă el şi şi-a lăsat capul pe piciorul lui.
— Cineva trebuie să-i prevină, a stăruit Joey, pentru ca vestea să nu-i dărâme.
— Sună bine în teorie, i-am răspuns, dar în practică, atunci i .ind e vorba despre moarte, e cam dificil să-ţi iasă socotelile.
— Cineva trebuie să aibă grijă de ei, a continuat Joey. O să le lie greu în anii ce vor urma.
— De ce nu chiar tu?
Joey s-a oprit şi m-a privit mirat.
— As putea fi eu?
Am încuviinţat din cap.
— Desigur.

— Nu am aici – şi a făcut un gest larg – alte lucruri de făcut?
Am zâmbit.
— Nu să zdrăngăni Ia harpă ori să zgândări focul, dacă la a**.itu** te referi.
îmi era simpatic Joey Rice.
— Ce altceva se mai întâmplă pe-aici? a întrebat el. În Rai sau în viaţa de apoi, sau cum s-o numi?
M-am ridicat, pregătindu-mă să plec.
— Opţiunile, i-am spus, sunt practic infinite. Şi ai la dispoziţie tot timpul din lume să le explorezi. Dar, oricând vrei, te poţi odihni în Câmpia asfodelelor.
Joey stătea pe un scaun între părinţii lui.
— Cred că o să rămân aici o vreme.
— Rămâi cât pofteşti! i-am zis. Te avertizez însă: nu va fi uşor.
— Stai! a strigat el. Urmează să fiu judecat? Să mi se pună în balanţă sufletul sau ce s-o face? Dacă e bun sau rău? Ar trebui să-mi fac griji?
Am dat mâna cu el înainte să plec din cameră.
— A fost o examinare rapidă, i-am răspuns. Ai trecut-o deja.

ANTRACT

Trei trenuri – 12—13 februarie 1918

apollo

l INUL DINTRE TRENURI I-A DUS PE MEMBRII FORmaţiei Regimentului 15 New York la Nantes, acolo unde au demarat turneul cu un concert la operă, cu sala plină. Au interpretat marşuri militare franceze, „Stars and Stripes Forever” şi muzică dc pe plantaţii.

— Apoi au urmat artificiile, şi-a amintit tambur-majorul Noble Sissle. Cântecul „Memphis Blues”.
„Colonelul Hayward a adus aici formaţia şi a pomit nebunia ragtime-ului în Franţa; ce lucru cumplit s-a abătut asupra unui popor şi-aşa împovărat!”, a scris Sissle. Dar când „Memphis Blues” s-a încheiat, publicul era în delir, iar Sissle a făcut o descoperire şi a notat: „Fix de asta are Franţa nevoie”.
Şi exact de-asta am adus formaţia acolo.
Aubrey Edwards a ratat însă tot acest spectacol. Stătea ghemuit ra un cocon în fundul unui vagon gol de tren.

afrodita

I lazel şi Colette au urcat din Saint-Nazaire, la amiază, în trenul tic Paris, pline de veselie şi entuziasm. Aveau să ajungă la Paris pe la miezul nopţii.

Şi-au omorât timpul cu un joc inventat de Colette, „Care-i secretul tău?”. Când treceau pe lângă ele alţi călători, hamali, controlori sau ospătari, Colette şi Hazel îi studiau cu coada ochiului şi apoi fiecare se gândea la ce secrete ar putea să ascundă toţi aceşti străini. Femeia aceea solidă si severă, a hotărât Colette, suferea din pricina pasiunii neîmpărtăsite pentru dentistul ei. După părerea lui Hazel, bătrânul cu înfăţişare de avar bocea în fiecare noapte la mormântul peştişorului său din copilărie. Soldatul cu ochi albaştri era spion german. Tânăra singuratică într-un palton elegant, dar ponosit, era o prinţesă rusoaică din familia Romanov, aflată acum în exil.

Hazel exact de asta avea nevoie: să râdă. Era toată numai emoţii si fluturi, care se adăugau la fiorul aşteptării. Muritorii mă ocărăsc pentru neastâmpărul ăsta al dragostei, dar eu trec cu vederea. O astfel de teroare încântătoare îi dovedea lui Hazel că era vie.

La asta mă pricep cel mai bine.

ARES

În zori, James a luat un tren de marfă, de la câţiva kilometri depărtare de liniile de luptă, către un depou din Bapaume. De acolo, un tren care mergea spre sud I-a dus la Paris. Era o călătorie de vreo cinci ore.

Privea atent cum urmele războiului rămâneau în spate, iar de jur-împrejur începea să se întindă peisajul rural. Chiar acoperit dc gheaţă cum era, din el se revărsau culori bogate. James se minuna că încă mai existau culori, că încă mai erau locuri pe pământ ne-brăzdate de craterele obuzelor.

îşi dorea să se lepede de război ca de o piele uscată. Tot ce visa în clipa asta era să fie pur si simplu un tânăr însoţit de o fată adorabilă. Chiar dacă uniforma era singura îmbrăcăminte pe care o avea.

(Niciodată nu mi se trimit doar soldaţi. Ci şi supărări din dragoste.)

Căldura din vagon, ritmul liniştitor al trenului şi o lună de nesomn l-au doborât pe James. Şi-a dat seama că adormise abia când I-a zgâlţâit controlorul, anunţând că ajunseseră la Paris.

ACTUL AL TREILEA

AFRODITA

Uara de Nord – 13 februarie 1918

AŞTEPTASEM LUNI LA RÂND MOMENTUL ĂSTA. NU ■iveam de gând să las nimic la voia întâmplării.

În metropola aceea gigantă, Hazel şi James se apropiau unul de relălalt. Două ace într-un uriaş car cu fân. Cât de uşor ar fi putut să treacă unul pe lângă celălalt! Dar eu eram magnetul din centru. (iu cât

distanţa dintre ei se micşora, cu atât mai puternică devenea lorţa mea de atracţie asupra lor.

Am fost într-un du-te-vino continuu de la unul la celălalt, ca o rândunică. James, găseşte toaleta; trebuie neapărat să te speli pe faţă! I lazel, grăbeşte pasul, dar nu prea mult; James are nevoie de timp să si cureţe faţa! Colette, cumpără-i fetei ăsteia, sărmana, o floare! E palidă precum paltonul de pe ea. James, găseşte nişte apă! A fost un drum lung. Eventual şi bomboane mentolate. Respiră, Hazel! Chiar nu e momentul acum să leşini. Zâmbeşte, James; mai ai un pic şi o vezi pe Hazel. Nu-ţi face griji, Hazel! O să fie totul bine!

îmi place să-i fierb puţin la foc mic. Asta-i ţine pe muritori alerţi în momentele cruciale. Receptivi Ia orice detaliu. Le întipăreşte amintiri durabile. Astfel de clipe aparţin eternităţii.

Totul depindea acum de *acest* moment. Când aveau să se vadă, vor vedea oare în celălalt însăşi dorinţa pe care le-o dicta inima?
Sau doar un străin de care aveau impresia că se ataşaseră într-o clipă de singurătate?

La ora patru după-amiaza, cât arăta ceasul de la capătul staţiei, Hazel s-a apropiat de impozanta faţadă din piatră a Gării de Nord din Paris, cea mai mare şi mai aglomerată gară din Europa. Era *enormă!* Intrând, Hazel se simţea ca un şoricel. Mică, insignifiantă şi cam la fel de atrăgătoare.

Dormise si făcuse baie acasă Ia mătuşa lui Colette. Aceasta din urmă luase toate hotărârile în privinţa hainelor şi a coafurii, căci Hazel nu era în stare să gândească limpede. Pe drum, Colette cumpărase un trandafir roz de Ia un vânzător ambulant si i-I prinsese prietenei ei în piept, peste paltonul gri. Când au ajuns

în piaţa din faţa gării, Colette a sărutat-o pe Hazel pe amândoi obrajii.

— O să fiu în cafeneaua de peste drum şi o să citesc, i-a explicat ea. Dacă n-a apărut după o oră, mă găseşti acolo. Dacă nu sunt acolo, ne vedem diseară, acasă la tanti Solange.

Hazel a tras adânc aer în piept şi a păşit înăuntru.

Intrarea principală era slab luminată la ora după-amiezii. Sus de tot, structura de sticlă şi metal a acoperişului strălucea în razele aurii ce se reflectau în vălul de ceaţă ieşind de la motoarele cu aburi. La peroane se aliniau unul după altul trenuri din care se revărsau mii de oameni, care curgeau apoi şuvoi pe lângă Hazel, precum apa peste pietre.

E atât de mare! *se gândea ea.* N-am să-l găsesc niciodată

Peste tot în jur erau soldaţi francezi, în uniformele lor de un albastru palid, şi soldaţi britanici, în kaki. Negustori şi muncitori, hamali, controlori şi mecanici, oameni de afaceri şi politicieni, mame şi copii. James ar fi putut trece pe lângă ea fără s-o zărească.

Unde oare era cel mai bun loc pentru a vedea si a fi văzut? Arăta ea oare jalnic şi vădit disperată, stând chiar în mijlocul gării?

James n-a gândit asta nicio clipă atunci când a zărit-o.

A ieşit după al doilea drum la toaletă, aranjându-şi încă o dată cravata. Era patru şi două minute. Staţia roia de lume, dar nemişcarea Im 1 lazel, aşezată chiar în centru, i-a atras atenţia. Iat-o!

|ames a rămas pe loc o clipă, privind-o. Ea era. Aceea era forma nasului ei; uitase. Părul era un pic diferit; paltonul şi pălăria erau aceleaşi. Renunţase la fularul de lână, albastru-închis, pentru o eşarfa mai subţire, mai rafinată, din mătase trandafirie (*merci*,

ColetteJ), iar m/ui chiar o prindea. Pe fundalul uriaşei gări înţesate de oameni, ea i.ulia precum un înger. Avea obrajii îmbujoraţi, iar pe chipul adorabil si scump i se citea nerăbdarea aşteptării. Pe *elî*1 aştepta.

|ames simţea că ar trebui să se ducă la ea. Să nu mai prelungească tensiunea. Dar nu se putea mişca.

Gândul că existau femei pe lumea asta.' După săptămâni de limit, păreau un miracol uitat, făpturile astea care miroseau plăcut si curat şi care purtau vesminte colorate şi nu se apucau să ucidă alic fiinţe.'

Nu la sex se gândea. Nu la pasiune. Era cuprins mai degrabă de o uimire plină de respect. Ca un copil care vede pentru prima oară un |n)în de Crăciun. Dar daţi-mi timp şi voi compensa pentru lipsuri.'

l ata asta străbătuse Franţa ca să petreacă împreună cu el o zi si jumătate.

Faptul că el era motivul pentru care această creatură minunată sc a fia aici i se părea ceva scandalos, o minciună, o jignire la adresa naturii. Avea ciupituri de purici pe glezne. Pielea de pe picioare, acolo unde nu-şi scosese cizmele cu săptămânile, arăta ca o brânză. Poate că trebuia să-si pună în spinare raniţa împrumutată de la Irank Mason, să facă stânga-mprejur şi să se urce în primul tren inapoi spre Bapaume.

„Destul, James.' Destul.'„ „Aşa, Hazel! Uită-te în dreapta.” S-a întors. L-a zărit.

Ce-i aşa special cu uniformele astea? Ce vrajă creează ele? Cascheta militară, mantaua, tunica decorată cu nasturi de alamă – să le vadă pe toate aranjate pe tânărul ei de la serata dansantă, de la ceainăria J. Lyons şi de la Royal Albert Hali... oricât s-ar fi pregătit ea, uniforma a dat-o pe spate. Şi n-a fost ea prima. (Ţoalele războiului de-acum au mult mai mult sex appeal, dac-ar fi să mă întrebaţi pe mine – şi ar fi şi cazul.)

Hazel nici nu a îndrăznit să surâdă, căci faţa i s-a şi luminat de îndată şi a făcut un pas spre el. Iar James a ştiut pe loc că, scandalos sau nu, nu era chip să mai urce înapoi în trenul ăla. Niciodată, de-ar fi fost cu putinţă.

AFRODITA

Arhimede – **13** februarie **1918**

ARHIMEDE DIN SIRACUZA A FOST PRIMUL CARE A «pus că distanţa cea mai scurtă dintre două puncte este lima dreaptă l rasată între ele. Departe de mine gândul de a umbri în vreun fel înţelepciunea unui grec din Epoca de Aur, dar AAimede s-a înşelat. I .ungimea liniei drepte dintre doi oameni care nu îndrăznesc să recu- ı ıı >ască faptul că se iubesc este infinită. Mai ales după luni de despărţire.

I)ar au izbutit în cele din urmă.

Stăteau faţă-n faţă. încă tineri, încă întregi, încă frumoşi.

Şi totuşi schimbaţi—un pic mai zvelţi. Mai copţi. Mai complicaţi.

Dintr-odată, niciunul nu mai era în stare să-şi amintească vreun i uvânt.

Draga de Hazel! Vedeţi de ce ţin atât de mult la ea. A trecut prsie impas într-o clipită şi şi-a încolăcit braţele în jurul lui James, i .kuia nu i-a dat de ales decât să o îmbrăţişeze strâns, la rândul lui. 1 virarea nu intră în discuţie când vine vorba de o confruntare corp l.i corp. Acele din părul ei şi cele de la pălărie i se deranjaseră, aşa că).unes şi-a afundat faţa în părul ei răvăşit. După săptămâni întregi în care nu fusese altceva decât o idee, o amintire, un vis, frânturi de «iris pe o hârtie, iat-o acum, aici, caldă, în carne şi oase, strângându-I i aiv, ca şi cum i-ar fi fost teamă să-i dea drumul!

Şi chiar îi era. Dar cum toate îmbrăţişările au un sfârşit, s-au desprins, puţin, unul de celălalt. Un gest prea dureros, aşa că James
si-a lipit fruntea şi nasul de fruntea şi nasul ei. Uneori, fericirea e pur şi simplu mai mult decât poate suporta un singur trup.

Venise oare momentul? Urma să aibă loc un sărut?

Toţi trei ne gândeam la asta.

Nu încă!

Prea bine! Aşteptasem deja atât de mult; mai puteam aştepta încă puţin. În ritmul ăsta, toată permisia lui James la Paris avea să se consume cu ei doi stând în acel punct.

— Ţi-e foame? l-a întrebat Hazel. Eşti obosit? Probabil vrei să te odihneşti undeva.

James era un gentleman, iar gândurile sale, curate.

— Absolut deloc! a răspuns el. Vreau să fac tot ce se poate face. Să văd tot. Cu tine. Şi să mănânc tot ce se poate, a adăugat el, du- cându-şi mâna la burtă.

— Atunci haide, a zis ea, răsfirându-si degetele printre degetele lui. Să-i dăm drumul!
James a urmat-o, încercând să ţină pasul cu ea, apoi s-a oprit şi a tras-o spre el.
— Ai venit, i-a şoptit. Chiar ai venit.
Şi ce rosteşte o fată ca răspuns la o asemenea încărcătură de sentimente? Ceva greşit, desigur.
— Păi dacă m-ai rugat, a zis ea cu o licărire în ochi.
Era cu neputinţă să spună ceva greşit.
— Bună, Hazel!
Ea a roşit.
— Exact! Bună, James! a zis ea cu un surâs larg. Am cam încurcat ordinea lucrurilor, aşa-i?
— Nu, deloc, a răspuns el, neputându-se stăpâni să zâmbească, deşi crezuse că uitase cum se face asta.
— *Mâncare,* a spus ea. Timpul nu stă-n loc.
Asta rămânea de văzut.

AFRODITA

Café du Nord – 13 februarie 1918

I A O MASĂ DE LÂNGĂ GEAM, ÎN CAFÉ DU NORD, PE Kiic de Dunkerque, exact vizavi de gara, stătea Colette. Un chelner i .1 adus o ciocolată caldă, pe care a aşezat-o lângă cartea ei închisă, \i a întrebat-o ce avea să facă mai târziu în ziua aceea. Ea a răspuns pi într-un zâmbet vag si a luat o înghiţitură. Nu era rea deloc cafeaua.

Se uita înspre gară. Fără îndoială, era încă prea devreme ca Hazel s.1-l fi găsit pe frumosul ei. De când cu războiul, trenurile deveniseră imposibil de imprevizibile. Aşa că mai bine se punea pe citit.

il voilà! Iat-o pe Hazel ieşind din gară, la braţ cu un tânăr. Era înalt, îmbrăcat în uniformă militară

britanică şi nu avea mai deloc ni lii pentru farmecul Parisului ce tocmai îşi aprindea luminile nocturne. Atenţia lui se îndrepta cu totul spre Hazel.

Bon, *şi-a zis ea.* Hazel a trouvé son Jacques.

Şi-a terminat ciocolata şi a citit o pagină, dar atenţia ei nu se lăsa uşor strunită. Aşa că a plătit şi s-a îndreptat spre apartamentul mătuşii.

De-ar fi fost şi Aubrey aici cu ea în seara asta! se gândea Colette. (!liiar şi un cetăţean al măreţei metropole New York ar avea cu ce să se delecteze în Oraşul Luminilor. Parisul se trăia altfel în doi.

Colette aproape că o invidia în seara aceea pe drăgălaşa ei prietenă englezoaică. Dar, a socotit ea, a doua zi, Hazel avea să fie nevoită să-şi ia rămas-bun de la Jacques, pe când ea, în câteva zile, avea să se reîntoarcă la Aubrey. Va veni clipa în care va trebui să-i ofere ea lui I lazel alinare.

Samt-Vincent-de-Paul – **13** februarie **1918**

ODATĂ ÎNCHEIAT MOMENTUL REGĂSIRII, IUBIREA şi dorul au lăsat loc stângacelor treburi organizatorice – trebuiau să întocmească un plan.

Au ieşit din gară, iar James a surprins pentru prima oară aerul Parisului. Chiar si după patru ani de război, în ciuda greutăţilor şi a şomajului ridicat, oraşul merita văzut.

Era lume peste tot pe stradă. Soldaţi şi ofiţeri în uniformă. Autobuze încărcate cu răniţi se îndreptau spre spitale. Cupluri braţ la braţ, oameni în vârstă fumând în pragul casei. Peste tot, lumini licărind. De undeva răsunau acorduri de muzică.

— Vrei să mergem să ne plimbăm? a întrebat James. Să vedem un spectacol? Poate găsim vreun concert?

— Mai întâi trebuie să găsim ceva de mâncare pentru tine, a zis Hazel.

James a aruncat o privire către ceasul gării.

— Cina? Acum? Nu e nici măcar ora cinci.

Ea l-a ghidat pe partea cealaltă a străzii.

— E o piaţă interioară, a spus. Hai să luăm ceva, în loc de ceaiul de la ora cinci. Iar mai târziu găsim un restaurant. Mi-a făcut o listă întreagă mătuşa lui Colette.

— Deci stai cu Colette şi mătuşa ei?

1 lazel a dat din cap.

— La fel şi tu, i-a dat ea un ghiont. Eu sunt musafir, dar tu va urluii să plăteşti cazarea.

În acelaşi loc cu Hazel!

— Eşti sigură? Mă gândeam să caut un hotel.

— A trebuit s-o încredinţez pe mătuşa lui Colette că eşti ■ III gentleman, L-a tachinat Hazel, aşa că ai face bine să nu-mi duvrdeşti contrariul.
Au ajuns în piaţa acoperită Saint-Quentin, unde au cercetat i iir.iliele cu mâncăruri. Au ales chifle calde şi nuci prăjite. Bietul l.iiiies nici nu a băgat de seamă cât de nerăbdător înfuleca mân- i .nea. Bunele maniere din timpul mesei pieriseră în tranşee. Dar I l.i/.rl se bucura să-l vadă mâncând şi studia cu atenţie harta.
('ind a ridicat ochii, James i-a oferit un buchet de trandafiri roz.
— Ce-i cu asta? a zis ea mirată.
în spatele lui, pe un cărucior cu flori, erau pancarte care le amin- ifau bărbaţilor să nu uite de *la Saint-Valentin.* Un vânzător corpo- leul, cu şorţ, a rânjit spre Hazel.
— Vrei să fii iubita mea, domnişoară Hazel Windicott?
lia a tras în piept parfumul trandafirilor.
— Ei bine, a zis, doar pentru că nimeni altcineva nu pare să dm ească postul.
lata asta.' Lui James îi venea să râdă în hohote. îşi făcuse atâtea Iţnji că, poate, uşurinţa pe care o simţiseră împreună Ia Londra nu va «upravieţui în tot răstimpul acela. Dar acum nu se mai sătura de ea.
Se întreba însă dacă si ea ar mai simţi la fel în cazul în care ar afla despre faptele săvârşite de el în război? Cel puţin, s-a gândit, putea să se bucure de prezent.
Soarele apusese deja când au apucat-o spre nord-vest, pe Bo- ulrvard de Magenta. James îşi căra raniţa şi pachetul cu chifle. I l.i/.el îşi legăna în braţe buchetul, ca pe o pisicuţă.

Au luat-o pe Rue la Fayette şi curând au ajuns într-o piaţă cu o biserică impozantă, ce făcea ca toate celelalte clădiri din jur să pară mărunte. Situată pe deal, bazilica fumurie din piatră era încadrată de două turnuri cu ceas grandioase. Sfinţi, cerşetori si îngeri sculptaţi îi priveau de sus. În grădinile terasate, tulpinile plantelor de anul trecut tremurau în vânt. Războiul. Tot ceea ce nu era esenţial fusese neglijat. Hazel se uita gânditoare la James.

— Trebuie neapărat să revii Ia Paris, a zis ea, si să petreci un an uitându-te Ia clădiri, nu crezi?

Gândul de a deveni arhitect părea acum îngropat în tranşee, laolaltă cu cadavrele.

— Ar fi nemaipomenit, a răspuns el. Dar n-ar avea niciun farmec dacă nu ai fi şi tu aici.

Asta mi-a atras atenţia. Când în conversaţii apar planurile-pen- tru-totdeauna, sunt toată numai urechi. Sau chiar si planuri-pe-ter- men-lung. Lucrurile păreau să meargă ca pe roate în privinţa lor.

Doi tineri îmbujoraţi urcau treptele bisericii Saint-Vincent- de-Paul.

— Colette zice că biserica asta chiar merită vizitată, a început Hazel, găsind oportună schimbarea subiectului. Sunt înăuntru nişte opere de artă valoroase şi o orgă splendidă.

— O să cânţi la orgă?

Ea i-a aruncat o privire chiorâşă.

— Tu crezi că aici vii ca la tine acasă si te apuci să cânţi la orgă când ai tu chef?

Au trecut pe sub portic si au intrat în naos.

— O, Doamne! a şoptit Hazel.

Grandoarea bisericii Saint-Vincent-de-Paul li se înfăţişa deodată, în lumina delicată a lămpilor suspendate.

De-o parte şi de alta a uriaşului naos, se desfăşurau două rânduri de coloane impozante, iar de la balcoane, un alt şir de coloanc HI- înălţa spre plafonul frumos sculptat. Picturi fabuloase ornau pereţii şi absida circulară. Picturile, din plin suflate cu aur, scânte-1.111 în lumina felinarelor, inundând întreg spaţiul într-o strălucire Hiimbră.

S-au plimbat pe aleea centrală ce ducea, în capătul naosului, 1.11 iv o capelă retrasă. Chapelle de la Vierge. Capela Fecioarei Maria. Un loc intim în care puteai merge să te rogi.

james şi-a dat jos raniţa şi s-a aşezat. Urmărea zâmbind cum 1 la/.el examina curioasă sculpturile şi vitraliile. Când a văzut că el «e aşezase, a venit şi ea alături.

— Chiar e ceva, nu-i aşa?

Iii a dat din cap.

— Magnific!

I lazel i-a urmărit cu seriozitate expresia feţei.

— M-am gândit că poate, după atâta timp pe front, în toată mizeria si fumul ăla, aveai nevoie să vezi ceva foarte frumos.

I ii a cuprins-o cu braţul şi a tras-o mai aproape.

— Te-ai gândit bine.

— Nu încercam să scot de la tine un compliment, a zis ea indignată.

— Asta e, va trebui să-l primeşti oricum.

— Hm!

Ferestrele începeau să se întunece, pe măsură ce noaptea se .iijiernea peste oraş. Acum, lumina lămpilor părea deopotrivă mai |uiiernică şi mai mică, iar eşalonul superior al naosului se afunda În beznă.

— E plăcut să vezi ceva creat cu dragoste şi grijă, a zis el după it vmne. Războiul îţi dă senzaţia că omenirea n-a făcut decât să dislrugă.

I lazel a lăsat capul pe umărul lui.

— Atât de cumplit e?

James nu voia să se gândească decât la ea. Nu la tranşee.

— Da, a răspuns el. Dar nu cred c-am apucat încă să văd ce-i mai rău.

Ea şi-a întors faţa spre el şi l-a privit în ochi.

— Eu sper că da!

— Uite cum facem, a spus el. Hai să nu ne mai întoarcem, tu la Saint-Nazaire, iar eu pe front. Hai să stăm pur şi simplu aici, să ne bucurăm de ceea ce vedem. Bine? Hai să nu lăsăm clipa asta să se sfârşească!

Hazel a zâmbit.

— Bine!

El a râs.

— Zici asta doar pentru că ştii că nu vorbesc serios.

— Nu ai cum să vorbeşti serios, a răspuns ea. Dar ai face-o dacă ai putea.

Hazel l-a înţeles pe deplin, atât de repede, atât de firesc. Aproape că l-a înfricoşat. Dacă Hazel ar fi înţeles ce simţea pentru ea, oare s-ar fi speriat?

— Ştii..., a început el, simţind cum cuvintele o luau la vale, mi-era teamă să vin să te văd.

Ea îl privea cu ochi îngrijoraţi.

— Nu ştiam cum o să fie, a zis el iute. Nu ştiam dacă ceea ce simţeam amândoi... ce simţeai... ce speram ca tu să simţi... va supravieţui. Dacă fusese chiar aievea ce am trăit sau doar închipuirea mea.

Hazel a dat din cap.
— înţeleg.
— Dar iată-te! Pare că în tot timpul ăsta am fost împreună în fiecare zi.
Hazel şi-a dat seama că James avea ceva pe suflet.
— N-a trecut zi în care să nu mă gândesc la tine, i-a spus ea.
Ochii lui îi căutau chipul. Acum era momentul. Te rog. Doamne, ■III acum, dar iată că acum sosise clipa!
— Hazel, a început el. Sunt lunetist.
Acei ochi mari, cu gene lungi şi negre, au început să clipească alert.
Acum, el nu se mai putea ascunde. Tocmai sfâşiase o bucată din imaginea pe care Hazel şi-o crease despre el. Acum ea urma să plece. Ştiind poate toate motivele pentru care ar fi făcut asta.
— Am ucis şase germani, a continuat el. Asta ştiu sigur. Ucişi i n sânge-rece.
Acum Hazel avea, poate, să se retragă oripilată.
Şi s-o ia la goană pe culoarul pe care veniseră.
— Am lăsat soţii văduve, a zis el cu repeziciune. Copii orfani. iMrinţii îndureraţi. I-am împuşcat în timp ce reparau garduri ori Îţi pregăteau de mâncare.

Vorbeşte! Spune-mi că nu vrei să mă mai vezi niciodată!Dar spune-o mai repede!
Nu aşa intenţionase să i se confeseze. Ştia că trebuia s-o facă, ilar măcar de s-ar fi putut bucura mai mult de prezenţa ei, egoist ţi Iară remuşcări, înainte să apuce să strice tot.
Iar Hazel?
Ha ce vedea?

îl vedea pe frumosul ei James, mai frumos ca oricând în lumina .1111 ie, copleşit de durere în faţa a ceea ce-i cerea datoria. Ce-i cerea i .t/hoiul. *Oare chiar trebuia* ca războiul sau datoria să aibă asemenea putere? Hazel văzuse cum războiul ucidea mult mai mult decât oamenii ale căror familii primeau telegrame.

Şase vieţi spulberate. Ea ştia că nimic din ce putea face ori spune i a .«iă-l aline nu va şterge durerea asta care avea să îl însoţească pen- N II totdeauna. El, atât de tânăr!

Hazel s-a ridicat în picioare şi a păşit încet spre coridorul ce ducea npre birourile administrative ale bisericii, lăsând în urmă trandafirii.

Uite că pleacă! James a închis ochii. Apoi i-a deschis la loc, căci mai bine să-l doară decât să *nu* o vadă îndepărtându-se.

Dar nu a plecat, nu încă. S-a oprit la uşa unui birou si a vorbii cu un cleric în robă neagră. A scos din buzunar nişte monede ţi una i-a dat-o acestuia. Deci o donaţie în drum spre ieşire. Apoi clericul i-a oferit ceva, iar Hazel s-a întors la James.

Speranţa şi disperarea îl sugrumau. Nu ştia nici cum să se mai uite la ea.

Hazel i-a întins o mână.

— Hai cu mine!

A apucat-o de mână şi a urmat-o. L-a condus la un stativ cu recipiente votive din sticlă, aşezat în faţa capelei Sfintei Marii. Micile vase erau din sticlă roşie, iar în câteva pâlpâiau lumânări. Hazel a desfăcut pachetul şi o cutie de chibrituri. Din pachet a scos ti lumânare pe care i-a oferit-o lui James.

— Pentru primul german.

I-a dat şi chibritul. El a ezitat, dar ea l-a îndemnat:

— Aprinde-o!

Cu mâini tremurânde, a dat foc băţului de chibrit. După două-trei încercări, flacăra portocalie a cuprins fitilul împletit al lumânării. L-a coborât atent într-un borcan gol, pe care apoi l-a aşezat pe stativ. Pe măsură ce mica flacără prindea putere, sticla roşie începea să lumineze.

Hazel i-a dat încă o lumânare.

— Pentru cel de-al doilea german.

James a scos încă un băţ de chibrit şi a aprins lumânarea. Hazel stătea lângă el. A aşezat a doua lumânare alături de prima, care deja ardea cu

intensitate, răspândind firişoare de fum ce se înălţau precum sufletele la cer.
Stativul cu lumânări înota înaintea ochilor săi, o mare de lumini aurii plutind pe un câmp roşiatic.
— Pentru al treilea german.

l.inirs şi-a şters cu degetele lacrimile de pe obraji, stricând ast- lil următorul băţ de chibrit. A luat unul nou. A aprins cea de-a ■ ■ ci.i lumânare şi a aşezat-o lângă surorile ei.

A aprins-o pe a patra, apoi pe a cincea. Pentru fiecare, o viaţă. IViiiru fiecare, o rază de lumină. A umplut cu flăcări pâlpâitoare MII rând întreg de pe stativ. Şi-a privit mâinile aprinzând beţele de
• liiln il şi şi-a amintit: mâinile astea apăsaseră pe trăgaci. Ştia că .11 uni plângea făţiş şi că Hazel îl vedea, dar nu conta; nimic nu mai
• nuia; el însuşi nu mai conta.

Şi-a acoperit ochii cu mâinile.

— Şi o să tot fie, a şoptit el, până scap. Câte lumânări va trebui h,1 aprind, dacă o să mai răzbesc vreodată până acasă?

I la/.el a luat cutia cu chibrituri din buzunarul lui, a scos un băţ •i a aprins şi ultima lumânare, apoi i-a desprins blând mâna de pe ■.iţ si i-a aşezat în palmă lumânarea.

- Pentru al şaselea german.

|anies a pus lumânarea în borcănel, l-a aşezat pe stativ şi s-a ML.II Ia toate cum ard. Adierile line din aer îndoiau flăcările când la siânga, când la dreapta. În mişcări graţioase, ca un stol de grauri În /luir.

AFRODITA

Le Bouillon Cliartier – 13 februarie 1918

BIEŢII MURITORI! SUFĂR PENTRU EI. SEARA ACEI-A în Paris n-ar putea fi descrisă în deplina ei bogăţie, în deplina ri splendoare din fiecare fracţiune de secundă, nici prin strădanii dr decenii Ia rând. Iar asta e doar *una* dintre serile lor. Se adună cu miile şi totuşi încă se trezesc în fiecare dimineaţă şi-şi văd de treburile zilnice în continuare. Nu ai cum să nu-i admiri. Sunt atât dr curajoşi cum îşi duc ei viaţa mai departe.

Să luăm, de pildă, un sărut...

Dar staţi o clipă, mă ia gura pe dinainte!

Hazel a reuşit să se orienteze cu harta ei şi, împreună cu Jamr», să cutreiere îndelung oraşul. În cele din urmă, au ajuns la Le Bouillon Chartier, un restaurant recomandat de mătuşa lui Colette. Fcţr de masă roşii, lumină caldă, mâncare îmbelşugată, fără pretenţii de viţă nobilă şi cu o răbdare generoasă

pentru *Ies anglais.* Ospătarul i-a îndrumat spre un separeu din colţ, la etajul superior, le-a luai comanda şi apoi s-a retras discret. Rareori se întâmplă să trebuiasc.l să intervin pe lângă ospătarii francezi. Sunt exact ce am nevoie.

Hazel a ţâşnit numaidecât de la locul ei şi s-a aşezat lângA James, care nu a avut de ales decât să-şi treacă braţul pe după umă rul ei, ceea ce fireşte că nu I-a deranjat.

— Nu ai fost tu, a zis ea. Nu i-ai omorât tu pe soldaţii germani mai mult decât am făcut-o eu.

Cum de era cu putinţă să fie smuls din tranşee şi azvârlit deodată Iu I rm aurantul ăsta călduros din Paris, alături de cea mai scumpă şi niiii l*imă fată din lume, care aducea alinare rănilor lui?

întreaga lume şi-a pierdut minţile, a continuat ea. E ca şi cum n>iţumile Europei ar fi... nu ştiu... lei sau dragoni, bestii sălbatice inAii.HR doar de propriile intenţii atroce. Nu eşti tu de vină, şi nici eu. I i li agi >nul, încleştat în bătălie cu alţi dragoni. Iar tot ce putem face e •A privi în şi să încercăm să nu fim zdrobiţi sau arşi de vii.

-1 iu nu pot spune că doar privesc, a răspuns James.

- Bine, analogia asta e cam şubredă, dacă stau să mă gândesc, a în unoscut ea. Nu m-am priceput niciodată la metafore când aveam ■ Ir »i ris compuneri. Atunci tu eşti... hmmm..., a ezitat ea, bătându-se II«IH cu degetul în bărbie, tu eşti una dintre ghearele dragonului. Ceea i r ral i absolut nevoit să fii, altfel o să te bage la închisoare pentru că nu rşii o gheară... Sau poate te-ar obliga să fii o nară pe care ies

flă- i Ai i. .i adăugat ea cu un oftat. Renunţ! Dar să ştii că tot nu e vina ta.

- O nară, a comentat el. Adevărul e că am fost făcut şi chestii iii.i i rele de-atât.

- Dacă ar trebui să fii o nară, a zis ea, cred că una de dragon -n ,ivra o anumită prestanţă.

— O anumită cloanţă?

I la/el s-a strâmbat la el.

- Ştiai că glumele tale sunt groaznice?

|ames a dat din cap.

- Păi aşa-mi plac.

1 ia a râs.

- Şi mie la fel.

Ah, dar cât îşi dorea el s-o ţină în braţe pe fata asta şi să n-o pAr.Ysească în veci!

I 'n cuplu i-a atras atenţia. Cei doi se sărutau într-un separeu ca fi i uni n-ar mai fi fost nimeni în preajmă. James a înghiţit în sec.

— Tu spui ce spun şi duhovnicii, a zis el. „Nu e vina ta. N-o lua personal.” Atunci înseamnă că eşti un monstru dacă n-o iei personal Dar asta devii în război. Un monstru. Cineva care râde în faţa cadavrelor. Altfel nu supravieţuieşti.

Hazel i-a cuprins faţa cu mâinile. James se bărbierise în onoarea ei, iar ea, încă de când îl zărise în gară, abia aştepta să-i simtă din nou obrajii.

— Atunci fii un monstrul i-a zis. Fă tot ce-ţi stă în putinţă ca să supravieţuieşti şi să te întorci la mine.

James i-a luat mâinile şi i le-a sărutat.

— Hazel Windicott, dacă mai rămâne bucăţică teafară din mine după război, nimic nu mă va opri să găsesc drumul înapoi la tine.

Cuvintele astea care o uimiseră şi o măcinaseră atâta pe Hazel se revărsau acum atât de firesc, încât se întreba de ce oare se temuse! Erau cuvinte adevărate, iar de adevăr n-ar trebui să te temi niciodată.

— Trebuie să te întorci, a zis ea. Te iubesc, ştii?

Toate nodurile s-au descleştat din trupul ostenit şi din mintea lui James.

— Chiar ştiu, a răspuns el, uluit în faţa unei asemenea dezvăluiri.

într-adevăr, ştia. Deci asta era starea – de a fi iubit.

Iar în ceea ce-l privea, ştia de multă vreme.

— Şi eu te iubesc!

Greu de zis ce s-ar fi întâmplat în continuare dacă n-ar fi apărut chiar atunci ospătarul cu două platouri cu raţă confiată şi cartofi. Primul fel. Aşteptase deoparte, discret, intuind că tocmai se rosteau lucruri

importante, dar a reuşit să profite de un moment de pauză. Dacă despre iubire au o înţelegere profundă, despre mâncate şi momentul în care trebuie aceasta servită francezii au II înţelegere încă şi mai profundă. Iar acel moment e exact când e gata, şi nu mai târziu.

|.unes si Hazel, amândoi năuciţi si sfioşi, au primit bucuroşi mâncarea, ca pe un prilej de a-şi face de lucru şi cu altceva pe lângă i iiviute, mai ales după avalanşa ce tocmai năvălise peste ei.

(lât despre mine, ei bine, nu mă deranjează să vă mărturisesc că IT.IIII complet răvăşită. A trebuit să împrumut o batistă să-mi şterg Iau iniile. Am ştiut de la bun început că tinerii ăştia doi erau făcuţi IIIHII pentru celălalt. Dar asta nu face lucrurile mai puţin impresi- ■ mante atunci când se dovedeşte că am dreptate.

Chiar cu toate războaiele astea cumplite, cu toate distrugerile în masă, cu ciuma spulberând pământul, eu tot aici voi fi, făcând i e ştiu eu cel mai bine: să ţin omenirea laolaltă cu iubiri precum aceasta.

DECEMBRIE 1942

Un sărat e doar un săruţi

— DACĂ BĂIATUL ĂSTA N-O SĂRUTĂ MAI REPEDli pe fată, răcneşte Ares, jur că...

— Că ce, Ares? întreabă Hades.

Ares clocoteşte.

— Că o sărut chiar eu.

Afrodita pufneşte în râs.

— Nu degeaba sunt eu zeiţa iubirii, a rostit ea pe un glas mieros. Iată că-I pot face pe însuşi zeul războiului să se aprindă pentru o fată despre care doar a auzit povestindu-se.

Apollo îşi creează din nimic un pian somptuos, aruncă o lumină peste suprafaţa lui lucioasă şi începe să cânte.

— Să-fi aminteşti atât, *recită el.* Un sărut e doar un sărut. Un oftat, doar un oftat...

— Vrei să opreşti gălăgia asta?

Ares nu prea a preţuit niciodată muzica.

— Poate că plasa lui Hefaistos te ţine captivă, zeiţă, dar povestea ta ne înrobeşte pe toţi, comentează galant Apollo. II înţeleg pe Ares. Hazel a ta cam pare să strige după un sărut. Metaforic vorbind.

[1] *A kiss* 15 *just a kiss,* vers din melodia „As Time Goes By", scrisă de HFr- man Hupfeld în 1931 şi devenită celebră datorită filmului *Casablanca* din 1942 (n. red.).

— Şi care era faza cu dragonul? întreabă Ares. Pe *mine* mă făcea iliiigun?

— Nu mai contează, Ares, răspunde Afrodita, bătându-I iiţoi peste cap. Ascultă, pur şi simplu, povestioara asta ridicolă ■ Ic amor.

AFRODITA

Sosise clipa – 13 februarie 1918

AU MÂNCAT. S-AU PRIVIT INTENS ÎN OCHI. ŞI-AU oferit unul altuia să guste din mâncare. Au făcut toate micile gesturi adorabile pe care le fac de obicei în public doi tineri îndrăgostiţi, închipuindu-şi că sunt subtili şi discreţi. De fapt, au stârnit valuri de amuzament şi simpatie în restaurant, căci oamenii erau încântaţi să vadă un tânăr soldat britanic împreună cu a sa *petite amie.* Poruni beii însă, absorbiţi în voioşia lor, nici nu au băgat de seamă.

Dar *sosise clipa.* Ares, Apollo, ştiu ce simţiţi; la fel simţeam şi cu, James şi Hazel o simţeau amândoi.

Dar unde? Cândva, James îşi dorise să plănuiască ceva perftrl romantic.

„Parisul e îndeajuns de romantic. Treci la fapte odată”, i-am şoptit.

Când ospătând cel prietenos a adus în sfârşit nota de plată – pr care nu trecuse şi profiterolurile comandate la desert –, James » achitat şi apoi s-au aventurat în frig. În aparenţă, se îndreptau către casă, către apartamentul mătuşii lui Colette, în realitate înnfl amândoi căutau locul potrivit.

Şi l-au găsit. Un mic parc, un colţişor de fapt, cu câţiva cu paci desfrunziţi, un heleşteu secat şi o statuie a scumpului mru Cupidon, binecuvântat fie copilaşul acesta! Părea predestinat – ţi •Ir ijp(era, dar nu-mi

place să dau din casă. Era întuneric, dar am ilr«p.1rţit norii de deasupra lor şi am pictat cerul cu stele. Era frig, •l.u .1111 trimis o boare de vânt în jurul parcului, lăsând astfel în intern n o bulă confortabilă de neclintire.

Kaniţa şi buchetul de flori şi-au găsit loc pe o bancă, în timp ce lndi Agostiţii, la braţ, s-au plimbat un pic. Frunzele uscate trosneau «uh paşii lor când se abăteau de pe aleile pavate. Amândoi ştiau ce iiiiura/.ă. Nu aveau să lase graba sau presiunea momentului să le <lr.i în cale.

— Hazel?

— Da, James?

— Dansează cu mine!

Aşa că au dansat în parc, în vreme ce Hazel fredona o melodie. Ui când a uitat continuarea cântecului şi şi-au dat seama de ridi- i ului situaţiei, pufnind amândoi în râs, le-a venit firesc şi uşor să «■ iu în braţe.

— O, tu! a şoptit el. Cum de exişti cu adevărat?

— Când sunt cu tine, a răspuns ea, nu mai sunt sigură.

I'r nesimţite, James şi-a strecurat mâinile pe lângă urechile ei, pliinhându-şi degetele prin părul ei. A sărutat-o de două ori pe Iniuie, i-a găsit obrazul şi l-a sărutat, şi apoi nasul. Apoi, încet-în- • ri, şi-a apropiat gura de buzele ei şi a sărutat-o, blând, politicos.

DECEMBRIE 1942

O rugăciune ascultată

— ÎN SFÂRŞIT! OFTEAZĂ ARES. Afrodita îi răspunde:
– Cu plăcere!

AFRODITA

Când eram tineri – 13 februarie 1918

AM FOST OARE ŞI *NOI* VREODATĂ TINERI?

Nu vom îmbătrâni niciodată, desigur; deţinem frumuseţe eternă, pasiune şi vigoare pentru totdeauna, dar a existat vreodată o clipă În care să fim *noi-nouţîi* Când am avut şi noi primele noastre dăţi?

Vă mai amintiţi de primul vostru sărut adevărat? De tot ceea i r iremăta din cap până-n picioare, de tot ceea ce se trezea în voi ţi nu ştiaţi că era acolo?

Nimic nu se compară cu adevărul unei asemenea stări. Cu minunea pe care o conţine. Şi dacă o s-o văd de miliarde de ori până când lumea asta va fi anihilată de soare, tot un spectator înmărmurit voi li, până în ultima clipă, sorbindu-i nectarul cu gelozie.
(uni să vă conduc prin următoarele douăzeci şi patru de ore?

Nu vreau să-i pun într-o lumină stânjenitoare pe James şi pe I la/.el, dar nu vreau nici să ratez vreun detaliu.

James mai sărutase până atunci o fată sau două. Nişte statui, Inir-un fel; îşi ţineau răsuflarea, se lăsau sărutate, pasive, reci, fără implicare. Poate că era un soi de capriciu feminin. Unor băieţi părea chiar să le placă aşa. Fecioara *asta* de gheaţă, gândeau ei, poate li lopită; era o redută ce putea fi cucerită prin strădania efortului bărbătesc.

Cu Hazel însă nu era asa. Ea îl sărutase la rândul ei. Toate celelalte fete pe care le mai sărutase se dezintegrau.

Acestea fiind zise, cu toţii ne-am simţit bine.

Au luat-o în cele din urmă spre casa mătuşii lui Colette. Au fosl multe, multe opriri pe drum, dar asta o las pe seama imaginaţiei fiecăruia. Colette şi mătuşa Solange nu se culcaseră, ţinându-se ocupate cu bomboane cu aromă de violete şi partide interminabile de *Le Toum'oie,* un joc de societate pe care Hazel îl ştia drept *Jocul găftei.* Aşa ar fi politicos din partea lor, ca gazde, insistase mătuşa Solange, să aştepte şi să-i întâmpine, indiferent de oră.

— Ei, da, a comentat Colette. De fapt, vrei să vezi ce chipeş e soldatul britanic al lui Hazel.

Tanti Solange a ridicat din umeri.

— *Bien sûr,* a răspuns ea, fără urmă de remuşcare.

Când Hazel şi James au sunat în sfârşit la uşă, mătuşa Solange s-a folosit numaidecât de privilegiul îndoielnic al femeilor europene în vârstă de a face comentarii la adresa înălţimii lui, de a-l pupa şi a-l apuca de obraji, de a-i admira umerii şi de a-l stânjeni în general pe oaspete, până când acesta s-a înroşit la faţă mai ceva decât o roşie. Când James a scos din buzunar nişte franci pentru a-şi achita cazarea, tanti Solange i-a dat la o parte şi l-a condus către camera lui. Lucrurile fiind aranjate, mătuşa s-a dus la culcare. Colette i-a urmat exemplul.

Bucătăria era încăperea cea mai îndepărtată de dormitoare, aşa că James şi Hazel s-au întâlnit acolo. Rămaşi singuri, au descoperit că săruturile fără

paltoane pe ei erau o plăcere cu totul inedită pe care o aveau acum de explorat şi poate că ar fi rămas în bucătăria aia până acum, dacă nu ar fi apărut deodată mătuşa Solange căutând urgent o forfecuţă de unghii pe care o ţinea, fireşte, în sertarul cu ustensile. Aşa că şi-au luat rămas-bun pentru moment, amândoi convinşi că le va fi absolut imposibil să doarmă.

însă James nu mai dormise de luni de zile într-un pat ca lumea, 141 Hazel petrecuse mare parte din noaptea anterioară stând în lirn. Aşa că, nu la multă vreme după ce fiecare se cuibărise în ■ rarşafurile cu parfum de lavandă, au căzut într-un somn adânc ţi aproape fără vise, afară de o singură şi minunată imagine ce * umplut orele dintre „noapte bună” şi revederea de a doua zi dimineaţă.

HADES

Trenul de noapte – 13 februarie 1918

MAMA LUI AUBREY EDWARDS SPUNEA MEREU CĂ nimic n-o să-I ţină pe băiatul ăsta cu capul plecat prea multă vreme. Era un optimist, precum muzica lui. Era flexibil, precum mâinile lui cântând la pian. Orice l-ar fi împins la fund, el răsărea Ia suprafaţă, ca o minge de cauciuc.

Dar acum îşi făcea griji ca o mutilare fizică să nu-I tragă din nou în jos. Era absolut cert că aşa se va întâmpla; Aubrey era un tânăr negru încrezător, care crescuse într-o Americă segregată.

Nu că în New York n-ar fi fost mai bine decât în Mississippi. Doamne-ajută! În New York mai aveai o şansă. Găseai slujbe mai bine plătite. Nu extraordinar, dar mai bine. Puteai să votezi. Puteai obţine un post în administraţia publică. Puteai chiar să ai parte de un proces cinstit sau, în orice caz, de un proces real, într-o sală dc tribunal, cu un judecător care te asculta. În mod normal puteai să-ţi faci cumpărăturile în aceleaşi locuri cu albii. Nu erai nevoit să li tc adresezi albilor cu domnule şi doamnă şi să te prefaci că-ţi place când te înghionteau, când te loveau ori te scuipau în stradă.

Dar nu vă lăsaţi induşi în eroare: teatrele erau segregate. Piscinele publice erau segregate. Restaurantele, cluburile. Şcolile, cartierele, bisericile. Serviciul militar. Poliţia. Prejudecăţi, discriminare, limbaj plin de ură, violenţă – toate acestea existau.

tu New York, cel puţin, aveai posibilitatea de a-ţi clădi propria viaţă în Harlem sau Brooklyn. Aveai dreptul la educaţie. Artă, poe- /ir ţi muzică. Găseai antreprenori prosperi, actori, ziare. Era *energie* •ıı ulo. Era Jim Europe cu formaţia lui. Şi, în pofida a tot, mai

erau «finanţa şi credinţa că, atât cât va veghea Dumnezeu, dreptatea va învinge şi vor veni şi vremuri mai bune.

(iu toate acestea, nu era nicio cale de a-l conduce pe Aubrey al 11 pe drumul spre viaţa de adult fără ca uriaşa lui încredere să fie În vilă şi rănită de ostilitate. Se ruga ca măcar să fie răni cărora să Ir supravieţuiască. Dintre cele care te lasă să te ridici şi să mergi în.li departe.

I)acă şi-ar fi văzut acum băiatul, sprijinit de fereastra unui tren de noapte şi privind cum peisajul întunecat al Franţei se derula în **lumina** unei semiluni ce tot creştea, dacă ar fi ştiut ea cât de înăbuşit «i **mur** îi era sufletul, zbătându-se între amintirile cu Joey în viaţă şi |> it-y inort, i s-ar fi rupt inima-n două. Să fi ştiut la ce violenţă fusese Aubrey martor, ar fi dărâmat-o. Dacă ar fi aflat că el fusese ţinta uiiri asemenea brutalităţi, ar fi căzut în genunchi, mulţumindu-i lui **I lumnczeu** că l-a cruţat. Şi nopţile n-ar mai fi închis un ochi, de n .iiu.l că data viitoare lui îi va veni rândul.

AFRODITA

Ziua îndrăgostiţilor – 14 februarie 1918

S-AU TREZIT CHIAR ÎNAINTEA TA, APOLLO, PI: când dimineaţa era doar un murmur de-a lungul străzilor cu piatră cubică. Niciunul nu voia să irosească nicio clipă în plus dormind.

Camera de oaspeţi a mătuşii Solange avea propria *salU it bairn,* aşa că James a făcut baie – un lux pentru care chiar trebuia **s]** plătească. S-a bărbierit, s-a

îmbrăcat în timp record şi a ieşit din cameră. Hazel îl aştepta în bucătărie.

— Bună dimineaţa! a spus ea.

EI nu s-a grăbit să răspundă la urare. Cine ar fi ştiut că acestr „bune dimineţi” erau atât de divine?

Dinspre dormitorul gazdei lor s-au auzit foşnete, aşa că pr amândoi i-a cuprins pe loc dorinţa de a fi doar ei singuri. Şi-au pu» paltoanele şi fularele, iar James a luat raniţa şi a lăsat o grămăjoară de franci pe mica noptieră de lângă patul său.

S-au furişat pe scări şi au ieşit în stradă, unde oraşul tocmai începea să se trezească Ia viaţă. O plimbare sprintenă până la gară le-a încălzit trupurile, dar le-a şi domolit euforia. Căci aveau să **sr** întoarcă tot aici la sfârşitul zilei. Pentru moment însă, James şi-a înregistrat raniţa la ghişeul de bagaje şi s-au uitat la mersul trenurilor. Ultimul tren în direcţia nord pleca la miezul nopţii. James şi-a cumpărat bilet. Doar o zi, iar o singură zi nu le era nici pe departe de-ajuns, însă aveau să îndese în ea cât de mult se putea.

Au găsit o cafenea şi au luat un mic dejun mirific cu prăjituri şi ■ icusanţi, pe cât de arătoşi, pe atât de delicioşi. Ştiaţi că mâncarea r infinit mai savuroasă când eşti îndrăgostit? Iar Parisul e locul (•erfect în care să-ţi fie foame. Chiar şi în ciuda raţionalizării din III lipul războiului, se găseau frişcă şi unt dacă plăteai în plus, iar prntru ziua aceasta petrecută împreună, James şi Hazel îşi puteau îngădui o asemenea desfătare.

Au cutreierat străzile oraşului, admirând priveliştea, clădirile impresionante, sculpturile lor, elegantele contururi şi linii sinuoase >ilr Capitalei Lumii.

Au trecut pe lângă un mic magazin cochet, în vitrina căruia era ripus un pardesiu roz, de primăvară, care i-a atras atenţia lui Hazel. Nn a spus nimic, dar James a băgat de seamă, aşa că a luat-o de niăiiă şi a tras-o după el în magazin. Hazel nici nu a apucat bine să ir acţioneze, că James şi doamna foarte pricepută care lucra acolo iiu şi scos paltonul gri de pe ea şi au îmbrăcat-o cu cel roz, ce i se potrivea de minune. Cât a studiat ea haina în oglindă, James i-a «I rrcurat femeii banii.

Pentru ce era leafa lui din armată pe trei luni, dacă nu pentru a«l iei de clipe?

— Arăţi ca o lalea! i-a zis James.

— Aşa mă şi simt, a răspuns Hazel. Nu trebuia.

I)ar surâsul ei spunea fix opusul.

Apoi, în cale le-a ieşit un studio foto, unde proprietarul era deja pus pe treabă, pregătindu-se pentru o nuntă de Ziua îndrăgostiţilor, V i-a rugat să le facă o fotografie împreună, care apoi să le fie trimisă pe adresele lor. Cum se aflau într-o dispoziţie atât de

veselă, « au fotografiat lângă o statuetă de ipsos întruchipându-l pe scumpul meu Cupidon.

Nu râdeţi de ei! Or fi tinerii îndrăgostiţi făpturi ridicole, dar ru n-am să fiu sarcastică pe socoteala lor. Acela care n-a fost ni- i uniată în locul lor e demn de toată mila. Fotograful şi-a ţinut părerile pentru sine. îşi câştiga existenţa de pe urma iubirii şi era plătit în avans pentru asta.

M-am asigurat ca soarele să fie pe cât de călduros posibil într-o lună ca februarie. Nu voiam să fie frig ori să plouă de ziua lor. **Deşi** nu prea are nevoie de ajutorul meu, voiam ca Parisul să strălucească.

Au pomit spre Tumul Eiffel. James a rămas cu gura căscată în faţa înălţimii lui semeţe.

— Chiar mi-aş fi dorit să văd cum a fost construit.

Hazel şi-a strecurat un braţ pe după braţul lui.

— îţi închipui cum a fost pentru muncitori?

Prezenţa ei atât de aproape a eclipsat imediat monumentul de oţel.

— Nu te oferi să pictezi vârful turnului, aşa-i? a întrebat el.

— Ti-am spus deja, a răspuns ea. Preţul meu sunt nestematele de pe coroană.

James a zâmbit la gândul că Hazel chiar îşi amintise.

Au cumpărat bilete şi s-au aşezat Ia o coadă lungă. Gigantul tum, înălţându-se lângă ei, îi făcea să se simtă într-adevăr foarte mici. Folosirea structurilor de oţel nituite dădea construcţiei un aer seducător de modem. James vedea aici semnele schimbării, materiale noi, perspective noi, posibilităţi noi de a construi o lume mai curată, mai puternică. Asta dacă mai aveau cu ce s-o reconstruiască în anii următori.

E un sentiment minunat să fii îndrăgostit într-un oraş în care nu cunoşti pe nimeni. Părerea celorlalţi despre comportamentul tău nu mai valorează nici cât o ceapă degerată. Prin urmare, dacă vrei să-ţi săruţi iubita pe esplanada turnului Eiffel, exact asta faci.

La fel şi la primul etaj al turnului, care la fel de bine ar putea fi şi suprafaţa lunii.

Şi la al doilea etaj, de unde întreg Parisul ţi se întinde înaintea ochilor, în detalii spectaculoase.

Apoi te îmbarci în liftul hidraulic care te ridică până în vârful iin ir ţi tor al turnului, şi te săruţi ca şi cum asta ar fi ultima zi pe pământ.

Din vârf, cuprinzi cu privirea totul. Râul Sena, şerpuind prin oraş. Frumosul palat Trocadero, de partea cealaltă a râului. Opu- Iruiul dom adăpostind mormântul lui Napoleon. Iar în direcţia opusă, lungile şi elegantele spaţii verzi de pe Champ de Marş, ce «r întind până departe.

Champ de Mars. Câmpia lui Ares.

Au coborât cu lifturile, apoi au găsit o cafenea pentru a lua prânzul.

S-au plimbat Ia braţ pe malurile Senei – o atracţie de neratat.

în timpul mesei şi pe parcursul plimbării, au vorbit despre părinţi şi familie. Poveşti despre Maggie şi Bob, despre Georgia r.ikc şi Olivia Jenkins. Despre verile din copilărie petrecute la malul mării cu bunicii, despre restul copilăriei mereu în Poplar, fără bunici în viaţă. O mulţime de lucruri despre Colette şi Aubrey şi muzica lor, dar şi despre Frank Mason, Chad Browning, Billy Nutley ţi Mick Webber. Despre Pete Yawkey şi băieţii mai căliţi în luptă de Ia secţia a doua.

Despre soldaţii americani şi accentele ameri- i .ine, despre doamna Davies. Despre trasul cu luneta şi despre viaţa în iranşee, despre focul de artilerie şi şuvoiul de oameni răniţi, despre pământul nimănui, pustiit şi crăpat de obuzele explodate.

Le era de mare ajutor să stea de vorbă despre toate astea. Şi mai alrs lui James, să aibă cui să i se destăinuie.

în plimbările lor, au dat peste ciocolaterii învăluite în fastul zilei Slânrului Valentin şi au profitat din plin de ele. Dacă ar fi fost cu i .li rva decenii mai în vârstă, James ar fi pus pe el înapoi, numai în acra zi, toate kilogramele pierdute în război. S-au hotărât să se mai dezmorţească de frig prinzând filmul de după-amiază la un cinema. Niciunul dintre ei n-ar putea să povestească despre ce a fost vorba Zai film. Iar asta n-avea nimic de-a face cu vreo barieră de limbă.

Pentru cină, au ales un restaurant elegant. *Pot să şi mor acum,* şi-u zis James. Abia dacă cheltuise vreun ban pentru sine de când plecase de la Londra, dar ziua aceea era nepreţuită. S-au eliberat dr paltoane şi au găsit o masă. Un ospătar i-a întâmpinat, s-a îngrijit de cele necesare şi i-a lăsat să se bucure de singurătate.

— Mai e atât de mult de văzut din Paris! a zis Hazel afundă» du-şi bărbia în palme.

— O să ne întoarcem! a răspuns James apucând-o pe dup! mijloc. Promit.

Ea şi-a lipit faţa de gâtul lui. Fusese o zi atât de minunată, ir simţiseră atât de bine împreună, dar acum, când înserarea cuprindea oraşul, lui Hazel îi venea greu să nu se lase copleşită de tristeţe, De

dragul lui, şi-a zis, trebuia să-şi păstreze veselia şi optimismul. Dar nu a izbutit.

— Nu pleca! a şoptit ea.

— Prea bine, a zis el. Hai să fugim, vrei?

Hazel s-a ridicat în picioare.

— Cu un balon cu aer cald?

— Şi cu un pudel să ne ţină companie.

— Un pudel?

— De ce nu?

Hazel nu a găsit niciun motiv pentru care să se opună.

— Fie! Cu un pudel, atunci.

— O să luăm la noi multă ciocolată în loc de mâncare, a continuat James.

— Şi trandafiri, pentru frumuseţea lor.

James a clătinat din cap.

— Te avem pe tine. Tu eşti toată frumuseţea de care avem nevoie.

Hazel l-a săgetat din priviri. Dacă aşa îşi imagina ea că îl va facr

să creadă că o enervase, se înşela. Era mai isteţ de-atât.

— Altfel, a explicat el, balonul va fi prea greu ca să se mai înalţe.

— Cu toată ciocolata aia. Iii a dat din cap.

— întocmai.

I lazel nu părea convinsă.

— Atunci bănuiesc că n-o să pot lua pianul cu mine.

— O, ba neapărat să aduci pianul.' a zis James. O să avem nevi ur de muzică acolo unde mergem.

tl adora pe băiatul ăsta, care o făcea încontinuu să râdă!

— Şi unde anume mergem, mai precis? a întrebat ea. |ames a meditat o clipă.

— Pe lună.

— Pare un loc rece, a spus ea.

|ames a ridicat din sprâncene cu subînţeles.

— O să-ţi ţin eu de cald.

Aşa încântată cum era, Hazel s-a gândit totuşi să ducă discuţia În ahă direcţie.

Aşa că a venit cu o propunere.

— Ce-ai zice de o insulă tropicală? HI a zâmbit larg.

— Şi mai bine!

Obraznicul de el! Ştiam exact la ce-i stă gândul.

— Bănuiesc că o să se topească toată ciocolata acolo.

— O să supravieţuim cu nuci de cocos.

1 lazel i-a întins o mână, ca pentru a bate palma.

— Deci rămâne stabilit atunci.

James i-a luat mâna şi a ţinut-o într-a lui o vreme, iar amândoi au înţeles, în acelaşi timp, ce tocmai îşi promiseseră de fapt. Ce însemna să oferi mâna.

Hazel s-a bătut uşor cu degetul peste obraz.

— Ştii, a început ea, s-ar putea să rămânem fără subiecte de discuţie. Dacă vom fi doar noi doi.

EI şi-a reţinut un zâmbet.

— O să vorbim cu copiii de pe insulă.
— Hmm? a întrebat Hazel intrigată. Care copii?
El a ridicat din umeri ca şi cum răspunsul era de la sine înţelm.
— Copiii care locuiesc pe insulă. Hazel a strâns din buze.
— Deci mergem pe o insulă plină de copii?
— Nu de Ia bun început, a explicat el. Se va umple pe parcurs. Hazel a simţit urgent nevoia să se ascundă după o înghiţitură
din paharul cu apă.
James i-a sărutat mâna.
Ochii ei radioşi i-au întâlnit privirea.
Şi, chiar la momentul potrivit, a sosit ospătarul cu primul fel, supa.

AFRODITA

Despărţirea – 14 februarie 1918

NU TE POT LĂSA SĂ PLECI, I-A SPUS HAZEL LUI [iiiurs când au ieşit din restaurant, pe la nouă şi jumătate.
— Nu plec cu adevărat, a răspuns el. Pur şi simplu, n-o să fiu pini preajmă o vreme.
I lazel studia indicatoarele de pe stradă.
— Asta nu e direcţia bună. Pe-aici ajungem acasă la mătuşa lui Culette.
— Păi acolo te duc.
I lazel s-a oprit brusc în drum.
- Vreau să vin cu tine la gară, a stăruit ea.
- Şi să te întorci singură la miezul nopţii pe străzile Parisului?
— Pot să am grijă de mine, a răspuns ea.

îngrijorarea pe care a citit-o în ochii lui James a făcut-o să se înmoaie.

— Ştiu că poţi, a zis el. Dar drumul e lung. N-as putea îndura IlAiidiil că ai putea păţi ceva.

/ice băiatul care tocmai se îndreaptă spre tranşee.

- Bine!

Paşii i-au purtat pe lângă o uşă din spatele căreia răsuna muzică.

— Ce zici, domnişoară Windicott? a întrebat el. Ziua îndră- Hii«nţilor încă nu s-a terminat. Vii să dansezi cu mine?

1 lazel a surâs.

— Probabil o să mă împiedic şi o să cad.

— N-o să te las eu.

Am făcut tot ce mi-a stat în putere ca ora aceea să pară interminabilă. James aproape că se imagina iar în salonul parohiei, la serata caritabilă, dansând cu Hazel pentru prima oară. Poate că nici nu plecase vreodată la război. Poate că era mai degrabă un vis straniu; poate că încă erau în Poplar şi dansau.

— Oare ce s-ar fî întâmplat dacă n-ai fi acceptat invitaţia mea la dans, acolo, la biserică?

Să-ţi iasă din cap aşa ceva!

— Dar dacă nu m-ar fi împins de la spate Mabel Kibbey?

James a chicotit.

— Aşa o cheamă? Va trebui să-i mulţumesc.

Muzica îi învăluia în continuare.

— O să-mi scrii des, aşa-i? l-a întrebat ea.

Nu era nimeni prin preajmă, aşa că James i-a răspuns cu un sărut.

— în fiecare zi, dacă vrei.

— Chiar vreau.

— Şi eu.

Am făcut tot ce-am putut, dar momentul a sosit oricum. S-au văzut nevoiţi să părăsească sala de dans. Paşii, oricât de lenţi, tot la uşa mătuşii Solange i-au purtat. Ultimele clipe de care se încumetaseră să se mai agaţe erau deja pe sfârşite. îşi simţeau buzelr pline de durere, iar ochii îi înţepau. Hazel a încercat să fie veselă, dar nu a izbutit.

— Ai grijă! i-a spus ea pentru a nu ştiu câta oară. Ai grijă de tinrl

— Şi tu! a răspuns James. Să nu ţi se întâmple nimic rău!

Nu ceea ce se rosteşte în astfel de momente contează. Nu

acordăm premii pentru cele mai reuşite vorbe de rămas-bun. Să-ţi

mulţumească pentru timpul minunat petrecut împreună; să se despartă cu zâmbetul pe buze ori cu lacrimi în ochi; cu un ultim sărut m i cu un ultim cuvânt – nimeni nu ştie ce să facă în clipele acelea. Piui şi eu îmi întorc privirea şi le ofer intimitate cuplurilor.

('ând mă uit în urmă, văd o fată pe trepte, privind din spate un soldat în uniformă ce se îndepărtează în grabă, ca nu cumva să i nlrze cumplitei tentaţii de a se întoarce. Iar pe scara interioară ui.ii văd o prietenă aşteptând să îmbrăţişeze o fată tristă ce a rămas >i!.iră multă vreme după ce băiatul a pierit în zare, în eventualitatea i A acesta s-ar fi răzgândit.

rei trenuri din nou —

HADES

AJUNŞI LA AIX-LE-BAINS, DIN TREN AU COBORÂT Aubrey Edwards şi restul membrilor din formaţia Regimentului 15 New York al Gărzii Naţionale, Cvartetul Companiei K, alături de o mică trupă de dansatori de la infanterie.

Un loc cât se poate de straniu: o staţiune turistică luxoasă şi somptuoasă, ascunsă în Alpii francezi, cu un lac de un albastru cristalin şi vârfuri muntoase ameţitoare, un cazinou sclipitor, un teatru opulent, hoteluri şi restaurante alese. Totul însă gol, pustiu. Un oraş-fantomL

Un sergent din personalul militar i-a întâmpinat la gară şi i-a condus la un hotel ce părea a fi destinaţia cea mai modestă pentru standardele Aix-les-Bains. Cu toate acestea, camerele erau plăcute, iar în sânul formaţiei domnea o atmosferă plină de voioşie.

15 februarie 1918

Locotenentul James Reese Europe le-a ordonat membrilor din trupa sa să se instaleze în camere, să ia masa şi, în două ore, să se întâlnească cu toţii pe scena teatrului, pentru prima repetiţie. înainte ca grupul să se împrăştie, Europe l-a luat pe Aubrey deoparte.

— Tu! a zis el. Mănâncă ceva şi apoi găseşte-ţi un pian pe aici, (H- undeva. La cazinou sau într-un hotel. Vreau să cânţi ragtime piluă la asfinţit. M-ai înţeles?

Aubrey a lăsat capul greu.

— E în regulă, Jim, a răspuns el. O să mă duc, pur şi simplu, «1 mă culc...

— Asta e un ordin, soldat! i-a retezat-o Europe. O să cânţi cu Im maţia până la urmă, dar mai întâi ai face bine să-ţi mişti mâinile .ilra amărâte. Vreau să stăpâneşti atât de bine „St. Louis Blues", llK .1t să mi-o poţi cânta şi în sens invers! S-a înţeles?

Aubrey a salutat milităreşte. *înţeles.* Apoi s-a dus direct la culcare.

ares

Soldatul James Alderidge s-a alăturat din nou regimentului său de lAugă Gouzeaucourt în zorii zilei de 15 februarie 1918, după ce călătorise toată noaptea spre Bapaume şi prinsese apoi un tren de marfa pli i.1 la cea mai apropiată staţie de sectorul lui de luptă. Era epuizat după **o** noapte nedormită, prins între agonie şi extaz. Dar când a irvniit printre camarazii săi, era deja pregătit să răspundă la toate întrebările despre excursia de Ziua îndrăgostiţilor cu „drăguţa lui”.

— Da, ne-am distrat de minune! a repetat el de zeci de ori în dimineaţa aia.

afrodita

I anti Solange era cam opărită că nu mai apucase să-l vadă la laţă – şi, fără îndoială, să-l mai pipăie – pe chipeşul soldat britanic liuinte să plece. A fost nevoie de câteva runde de jocuri ca să-i tiracă supărarea. Vineri după-amiază însă, Hazel şi Colette şi-au încărcat bagajele şi au urcat într-un tren personal cu destinaţia Saint-Nazaire, având în faţă soarele ce tocmai apunea.

AFRODITA

În aşteptarea scrisorilor – 19—28 februarie 1918

A FOST NEVOIE DE CÂTEVA ZILE PÂNĂ CA SCRISORILE lui James să înceapă să ajungă Ia coliba Unu din Saint-Nazaire. Apoi au venit una după alta, în ritm constant.

Colette s-a întors în tabără nerăbdătoare să repete cântece în fiecare seară. Se ducea să verifice uşa de Ia intrare la cel mai mic zgomot.

Zilele treceau, iar neliniştea o cuprindea tot mai tare. Oare se răzgândise Aubrey în privinţa ei? A făcut o vizită la comisariat, unde a inventat scuze ca să poată trece pe lângă terenurile pentru parade. Soldatul Edwards nu fusese nici pe Ia infirmerie, în aripa dedicată soldaţilor de culoare.

I-a întrebat pe alţi membri ai regimentului dacă ştiau unde era Aubrey. Cum erau aproape două mii de soldaţi în regimente, cei mai mulţi nici nu-I cunoşteau. A găsit însă pe unul, în cele din urmă, care îl ştia.

— Nu l-am mai văzut în ultima vreme, domnişoară, a zis el. Pesemne că e plecat cu formaţia.

Mai bine plecat decât infidel. Dar de ce plecase? Şi de ce nu-i scrisese?

Şi aşa au trecut săptămâni la rând. Dacă i-ar fi trimis vreo scrisoare, cu siguranţă ar fi primit-o până acum.

Aşa că a expediat ea o scrisoare adresată soldatului Aubrey Edwards, •**Ir** la Regimentul 15 New

York, Garda Naţională, Aix-Ies-Bains, sediul Armatei Americane, şi a aşteptat. I)ar nu a primit nimic.

HADES

În ascunzătoare – 1—12 martie 1918

SPRE AIX-LES-BAINS AU ÎNCEPUT SĂ CURGĂ TRE-nuri încărcate cu soldaţi americani. Cea mai populară prezenţă acolcf era trupa de infanterie a Regimentului 15 New York, condusă de locotenentul James Reese. Angajamentul lor iniţial fusese prelungit, la cererea publicului, de la două săptămâni la patru.

Un sfârşit de iarnă sub cer senin, lângă un lac îngheţat precum cristalul – cu siguranţă ar fi putut fi mai rău. Aici era mai cald, iar când nu aveau repetiţii ori concerte, soldaţii mergeau în drumeţii la poalele munţilor din apropierea oraşului. Mai să uite că *la Grandt Guerre* mergea înainte.

Aubrey stătea pe malul lacului Bourget. Se uita la apă şi vedea faţa umflată a lui Joey. Nu auzea ciripitul păsărilor, ci pe Joey sâcâindu-l că ieşise atât de târziu. Joey făcându-i lui Aubrey zile fripte, Joey salvându-i pielea.

A încercat să cânte la pian, dar asta nu făcea decât să-i amintească de Colette.

I se frângea inima ştiind c-o rănea, după tot ce pierduse deja.

Poate că fusese doar atât – un început. Totuşi, o iubea. Cu o fată precum Colette, nu-ţi trebuia mult ca să fii sigur de asta. Dar unde ducea povestea asta? El nu avea ce să-i ofere acum.

O iubea, iar Joey din cauza asta murise.

tntr-o lume mai bună, n-ar fi izbucnit niciun război. Colette I iiiimier ar fi fost acum în Dinant, în braţele iubitului ei Stephane.
Singura cale onorabilă care-i mai rămânea lui Aubrey era s-o Utr »i-şi găsească un nou Stephane.
1)r aceea, când a primit scrisoarea în care ea îl ruga să-i dea de tinr dacă era siguranţă, Aubrey a făcut cel mai greu lucru posibil. A pus-o deoparte, fără a-i răspunde.

APOLLO

rei milioane de note – 13 martie 1918

— ŞI, I-AI SCRIS CEVA FETEI DE CÂND AI AJUNS AICI>
Aubrey Edwards, aşezat la biroul locotenentului Europe din camera acestuia de hotel, şi-a ridicat privirea. Era trecut de mir zul nopţii, iar ochii îi obosiseră muncind din greu Ia transcriere» minuţioasă a notelor muzicale pentru noile sale compoziţii.
— Nu! a răspuns el încet. Nu i-am scris.
Jim Europe a aruncat o privire peste umărul lui Aubrey.
— N-o scrii în si bemol, a zis, arătând spre o măsură greşită.
Afurisitul! Cum de ochise Europe aşa de iute? Aubrey uitaar
că scria partitura pentru alămuri, nu pentru pian. Avea nevoie dr somn. A apucat o foaie nouă. Unii soldaţi stăteau noaptea şi săpau la tranşee ori erau de santinelă la postul de observaţie. Alţii stăteau toată

noaptea şi aranjau cântecele pe acompaniament de jazz.

— Ai plecat fără să spui o vorbă? I-a întrebat Europe. Deci eu habar nu are de tine?

Aubrey a ridicat privirea.

— Păi nu asta era ideea?

Europe a completat cercurile şi codiţele notelor cu o vite/l impresionantă.

— Nu încercam să-ţi destram idila, a răspuns el. Am vrui doar să te scot dintr-o încurcătură urâtă. Ştii că Ia Saint-Nazairr nu erai în siguranţă, a adăugat el după ce a suflat peste cerneala încă umedă de pe partituri.

I .ocotenentul a căscat.

- Ar trebui să dormiţi, a zis Aubrey liurope s-a ridicat în picioare şi s-a întins.

- N-am terminat, a răspuns. Le-am spus băieţilor c-o să stau hr.i/ toată noaptea ca să copiez trei milioane de note. Da' nu le-am #1« ni că am un ajutor secret, a rânjit el.

- Aşa deci, mersi.'

liurope s-a reîntors Ia scrisul lui mărunt, zicând:

- E limpede că ai crezut că pentru fata aia merită să-ţi asumi ॥* uri uriaşe.

I .ocotenentul a început să fredoneze frânturi din melodie, iiiiţi'ându-şi degetele deasupra unei claviaturi nevăzute.

- Parcă ţineai la ea, nu-i aşa?

(!ra mai rapidă cale de a-l face pe Europe să lase baltă subiectul >11 li fost să spună că nu, că în fond nu ţinea la ea chiar atât de mult.

S-a gândit la tragediile suferite de Colette din pricina germanilor. Pierduse atât de mult! Şi exact când

începuse să nutrească o «l'rianţă, Aubrey o abandonase fără o vorbă.

- Dacă n-a fost altceva decât un amuzament oarecare, a con- iiiiuai Europe, aş zice că ar fi mai bine să laşi toată povestea asta

i. l HI- stingă de la sine. E dureros, fără îndoială, dar poate că aşa e

• rl mai indicat.

Aubrey s-a lăsat pe teancul de hârtii pentru partituri.

- Edwards, a zis Europe, nu-i faci lui Joey nicio favoare stând •iţa abătut.

Aubrey şi-a coborât privirea.

- Aşa e, domnule!

I .ocotenentul nu a părut mulţumit de răspuns. A aşteptat până t r Aubrey l-a privit în ochi.

- Dar dacă a meritat atunci, merită şi acum, i-a spus. Nu fi

ii. 1l Jrău!

- Nu, domnule! a răspuns soldatul Aubrey Edwards. Adică

• la. domnule, n-o să fiu!

AFRODITA

Notă cu notă – 16 martie 1918

DRAGĂ COLETTE.

În ultima lui noapte în Aix-Ies-Bains, Aubrey şi-a pregătit o foaie de partituri.

Ce mai amorez sunt! şi-a zis el. Îi scriu lui Colette pentru că asa mi* *ordonat un ofiţer.*

A încercat să se gândească ce să spună. îmi pare rău că am dispărut-' Ştiu că ne-am mărturisit atâtea lucruri, dar, vezi tu, am fost ocupat?

N-ar fi trebuit s-o ţină în tensiunea aşteptării. Egoist din parte* lui! Prostesc! Nu dai Ia o parte o fată precum Colette Foumier.
Ar fi infinit mai uşor dacă i-ar putea povesti despre Joey, **dai** locotenentul Europe îl prevenise în repetate rânduri să nu spunl nimic nimănui. Adevărul avea să o dărâme. Ce rost ar avea încă o inimă sfâşiată de vinovăţie? Era de ajuns a lui Aubrey.
Liniile subţiri ale portativelor îl priveau lung.
S-a aplecat lângă pat şi a scos de dedesubt raniţa, la fundul căreia şi-a găsit caietul, iar în el, cântecele pe care începuse sil **Ir** scrie pentru Colette.
L-a ales pe primul şi l-a copiat notă cu notă. La final a seri»; *Cu dragoste, Aubrey.*

AFRODITA

Îi – 18 martie 1918

I IA/.I:L A SIMŢIT BRIZA MĂRII ÎNVĂLUINDU-I CHI- |
nil înir-un parfum primăvăratic în timp ce străbătea drumul lung «|>ir labăra Lusitania şi coliba de recreere a YMCA. Speranţa plu- ii ii în aer. La Saint-Nazaire se mişcau lucrurile.

Noi încărcături – ce cuvânt! – de soldaţi americani năvăleau I!! !.ibără aproape în fiecare zi. Abia dacă mai erau locuri libere, /linie, noi divizii instruite o porneau spre front. Curând, avea să «r »mită din plin impactul americanilor asupra războiului – dacă Iun adevăr avea să existe vreunul. *Säße rapid şi hotărâtor,* se ruga I lii/.rl.

I lazel a intrat în colibă. La ora aceea din mijlocul zilei era linişte, deşi înăuntru erau soldaţi şi voluntari YMCA. Hazel a iiiimrcat cu oarecare mirare prezenţa tinerelor fete în uniforme idrniice cu a ei. De ce nu le întâlnise când făcuse cunoştinţă cu i rilalţi voluntari Y din Saint-Nazaire?

Pentru că erau negrese.

I) tânără a venit spre ea.

— Pot să te ajut? a întrebat-o. Aduci veşti de la sediul Y?

I lazel a clătinat din cap.

JcormoneJ

— Nu! a răspuns. Am venit cu o chestiune, ăăă... mai degrabă de natură personală. E vorba de un soldat din Regimentul 15 New York.

Tânăra a privit-o cu coada ochiului.

— Hai cu mine!

A condus-o pe Hazel către două scaune aşezate într-un colţ.

— Eu sunt Jennie.

— îmi pare bine să te cunosc! a răspuns Hazel, prezentându-se la rândul ei.

— Eşti englezoaică, nu?

Hazel a încuviinţat din cap.

— Aşa cum mă vezi. Cunoşti cumva vreun soldat pe nume Aubrey Edwards?

Jennie a clipit.

— L-ai văzut? a şoptit cu seriozitate.

Reacţia ei a luat-o pe Hazel pe nepregătite.

— Adică dacă l-am văzut cântând la pian?

Jennie a clătinat din cap.

— Nu! Vreau să zic, l-ai văzut în ultima vreme?

Hazel s-a întristat. Nici tânăra asta nu ştia de el.

— Deci îl cunoşti, a zis Hazel. Nu, nu ştiu unde e. Am venit, sperând că poate cineva de aici are vreo idee.

Jennie s-a retras un pic, semn că un alt motiv de îngrijorare îi trecuse prin minte.

— S-a întâmplat ceva rău? a întrebat ea. De ce îl cauţi?

— Nimic rău, a răspuns Hazel imediat. Nimic de felul ăsta.

Chipul lui Jennie s-a destins.

— Aubrey Edwards e îndrăgit pe-aici.

— E uşor de înţeles de ce, a zis Hazel. Dar şi tu ţi-ai dat seama că lipseşte?

Jennie s-a încruntat şi a dat din cap.

— El şi prietena mea sunt... apropiaţi, a continuat Hazel, şi chiar în noaptea de dinaintea plecării formaţiei în turneu au fost împreună, iar el o asigurase că nu avea să plece cu restul.

Faţa lui Jennie era acum inexpresivă.

— Şi apoi a dispărut, a spus Hazel. Nu l-a mai văzut nimeni prin preajmă. Prietena mea i-a trimis o scrisoare la Aix-les-Bains, dar nu a primit niciun răspuns. Hazel şi-a dat seama cum suna ii «ia şi a adăugat: Fireşte, uneori prieteniile, hmm, se încheie. Dar În razul ăsta nu era niciun semn care să anunţe aşa ceva. Ba chiar dimpotrivă. Iar biata mea prietenă e destul de abătută.

A observat cum Jennie măsura încăperea din priviri, ca şi cum vina să se încredinţeze că erau într-adevăr singure.

— Mă gândeam, a continuat Hazel, că poate ştii pe cineva că- ııı.ı i-am putea scrie, să întrebăm dacă e şi Aubrey în excursie. Vrem doar să ştim că e bine. Chiar şi dacă vrea să încheie toată povestea asta, a spus ea repede, ca şi cum cuvintele i-o luaseră înainte.

Jennie nu a spus nimic o vreme.

— Nimeni nu ştie unde e, a zis ea în cele din urmă. Nu se regăsea pe lista soldaţilor care trebuiau să plece.

Hazel a dat din cap. Jennie părea să ascundă ceva, dar orice ar li iost, a început să destăinuie mai mult.

— Uite ce ştiu, de fapt, a zis Jennie, aplecându-se mai aproape dr Hazel. Unii soldaţi de pe-aici sunt gropari.

Hazel a pălit.

— Gropari?

— Printre bolnavi şi răniţi, aici, Ia Saint-Nazaire, mai sunt şi nule de morminte.

Hazel deja se temea de ce urma să-i zică Jennie.

— În ziua în care a plecat formaţia, unul dintre soldaţii noştri, i are e şi gropar, ne-a spus în secret că a primit sarcina de a îngropa pr şestache un tânăr soldat negru.

Hazel a simţit cum începe să-i vâjâie capul. Nu putea concepe un asemenea gând.

— Fusese ucis, a continuat Jennie. Omorât în bătaie. Până la desfigurare.

— Dar... sunt mii de soldaţi negri aici, a obiectat Hazel.

— Ssst! a făcut Jennie punându-şi prevăzător degetul peste buze. Ştiu! Când am auzit povestea, m-am îngrozit, fireşte, dar nu aveam niciun motiv să o leg de cineva cunoscut.

S-a uitat din nou primprejur să verifice.

— Aubrey n-a mai apărut pe-aici de când a plecat orchestra. Dar multora le zisese deja că el nu se ducea în turneu, a oftat Jennie. Văzând că nu e pe nicăieri, i-am întrebat pe tovarăşii lui din compania K. Dar nimeni nu ştia nimic. Groparul mi-a zis că trupul a fost adus pe o targă de către locotenentul Europe şi căpitanul Fish, a adăugat ea cu voce joasă.

— Dirijorul? *Anei* locotenent Europe?

Jennie a confirmat.

— Căpitanul Fish era ofiţerul de comandă al lui Aubrey.

Hazel şi-a apăsat mâinile pe tâmple. Nu putea fi adevărat. Aubrey era mai plin de viaţă decât zece inşi la un loc. Ar fi trebuit să fie cu neputinţă să-l omori. Ar fi trebuit să aibă mai multe vieţi decât o pisică.

Sărmana Colette!

— Dar asta totuşi nu dovedeşte nimic, a zis Hazel. Poate că ne înşelăm.

Jennie a tăcut. Părea că se străduise ea însăşi să se convingă de acelaşi lucru şi nu reuşise.

— Ar merita poate să scriem cuiva plecat cu formaţia?

Jennie a strâns din buze.

— Nu pot să-l bag în încurcătură pe amicul meu gropar, divulgând ce mi-a spus, a zis ea, uitându-se cu tristeţe la Hazel. îmi pare rău că nu pot ajuta mai mult de-atât!

Hazel i-a întins scurt mâna.

— Mi-a făcut plăcere să te cunosc, i-a zis lui Jennie, deşi po- vi »i ea asta e cumplită. Dar e clar că şi tu îţi faci griji pentru Aubrey.

t ânăra s-a încordat uşor.

— Era un bun prieten.

Poate că Jennie sperase să fie chiar mai mult de-atât, s-a gândit I la/el. Şi cine ar fi putut s-o învinovăţească?

1 lazel a dat apoi din cap, i-a mulţumit din nou şi şi-a luat i.linas-bun.

AFRODITA

Trădare – 18 martie 1918

CE E MAI RÂU? CA IUBITUL SĂ TE DEA UITĂRII? SAU

să moară în timp ce te îndoiai de el?

Cel mai rău e să fii captiv în incertitudine, prins în ghearelr ambelor agonii. De-a lungul războiului, atâţia îndrăgostiţi au trăit coşmarul acesta. Când scrisorile încetau, era pentru că fuseseră ucişi sau luaţi prizonieri? Morţi sau înstrăinaţi de cele care-i aşteaptă acasă? Dacă eşti un om bun – iar Colette era –, atunci

speri să fie încă în viaţă şi să mai aibă parte de iubire, cu voia lui Dumnezeu. O trădare sfâşietoare a inimii împotriva ei însăşi.

Când Hazel s-a întors cu veşti, Colette s-a făcut lividă, pierzându-şi orice strop de culoare din obraji. Se legăna înainte şi înapoi, tremurând. Hazel i-a luat mâinile într-ale ei. Erau reci ca gheaţa.

— Aubrey? a şoptit Colette. Nu se poate să nu mai fii.

— Sunt sigură că nu a fost el, protestă Hazel. Putea fi oricine.

— Cu toată viaţa înainte, a spus Colette cu glas stins. Muzica lui. Prietenii lui. Familia. Nu poate fi adevărat, s-a împotrivit ea, cu tot chipul schimonosit de durere.

— Sunt sigură că nu e, a repetat Colette cu fermitate.

— Soarta asta crudă mă urăşte, a şoptit Colette. Se bucură să mă vadă suferind.

Hazel, cu inima frântă, a insistat:

— Nu *ştim.* Mă rog să nu fi fost el.

— Sunt mai puţin decât o marionetă, a spus Colette, cu ochi IţiH dr orice lumină. Sunt doar o jucărie în mâinile unui Dumnezeu i.l/luinător. Unde am păcătuit? a întrebat ea cu privirile înălţate i Al iv cer.

I lazel a cuprins-o în braţe şi a încercat să-i potolească tremurul.

— Nu se poate să fie aşa.

— Ba se poate.' s-a dezlănţuit Colette, căreia i se putea citi iii.lnia în privire. Un zeu iubitor nu ar îngădui niciodată aşa ceva. I.u dacă n-ar exista Dumnezeu, atunci cu siguranţă că mi-ar surâde «i mie norocul din când în când, *noii!* Poate că m-ar mai cruţa uneori legile probabilităţii? Colette a râs amar: Dar nu! Iată că

rvisiă acolo un zeu, unul malefic, care mă dispreţuieşte. Sportul lui lavorit e să mă vadă plângând.

I lazel a mângâiat-o pe Colette pe spate şi i-a adus o compresă umedă pentru fruntea-i înfierbântată.

Colette s-a mai potolit odată cu trecerea timpului, dar asta era «i mai rău, a observat Hazel, căci acum părea aproape neînsufleţită.

— Of, Aubrey! a şoptit ea. Ce ţi-au *făcut!*

I lazel şi-a adus păturile, pema şi salteaua gonflabilă şi a dormit (ii noaptea aceea în camera lui Colette. După ce Hazel a adormit, < olette, în cămaşă de noapte şi halat, a rătăcit în beznă prin coliba I IIII. S-a aşezat la pian. Apoi pe canapea.

M-a împroşcat cu vorbe grele, dar eu nu sunt jignită de amără- i unica suferinţelor din dragoste. Aş fi într-adevăr necredincioasă ilară mi-aş abandona oamenii atunci când iubirea le alunecă prin- lir degete.

Zeiţa pasiunii înţelege. Nu e nicio blasfemie să arunci vina asupra mea atunci când pierzi o iubire. Ca apoi să-ţi împrejmuieşti mima cu atâta ură, prejudecată, lăcomie sau mândrie, încât să n-o III.ii găsesc.

AFRODITA

Negaşi? – 19 martie 1918

ÎN CELE DIN URMĂ, ÎNAINTE SĂ SE CRAPE DE ZIUĂ, a adormit şi Colette. Am ajutat-o. Biata copilă avea nevoie de uitare! Somnul i-a fost scurt. Un ciocănit ferm în uşă le-a trezit pe amândouă, apoi uşa s-a deschis.

— Ah! Domnişoară Windicott! Domnişoară Foumier! Vă roj| să vă prezentaţi în biroul meu!

S-au îmbrăcat repede, şi-au aranjat părul şi s-au dus în biroul doamnei Davies.
Aceasta avea înfăţişarea unei femei care îşi pregătise dinainte replicile.
— Mi s-a adus la cunoştinţă, a început ea cu buzele tremu rânde, că în nenumărate seri, după ce mergeam la culcare, aţi petre cut timp cu soldaţi *chiar în această colibă.* Negaţi lucrul acesta?
Hazel şi-a simţit trupul scufundat în apă rece. Nu avea pic de experienţă în ceea ce privea gesturile de nesupunere ori răzvrătire, Şi nici cea mai vagă idee de cum ar trebui să reacţioneze.
Lui Colette îi venea să râdă. Simţea c-o ia razna. Iar colac pestr pupăză, iat-o şi pe englezoaica asta băgăcioasă!
— Se pare că deja credeţi înştiinţările pe care le-aţi primii, doamnă Davies, a răspuns Colette cu răceală.
Hazel ar fi vrut să facă o plecăciune în faţa prietenei ei. I)r unde găsea atâta forţă, atâta stăpânire de sine?
I)oamna Davies însă nu tolera asemenea comportament.
— Neobrăzato! i-a răspuns ea lui Colette, după care s-a întors »pir 1 lazel: Ce aveţi de declarat, domnişoară Windicott?
/■)i precum Colette!
— Aş spune, a început Hazel, că, în lumina părerii dumnea- * ı мм ră deja formate, e de la sine înţeles că eu şi domnişoara Four- tin-l .ir trebui să ne strângem lucrurile, a zis ea şi s-a ridicat.
I)oamna Davies s-a repezit către uşă, ca şi cum ar fi încercat să li împiedice să iasă.

— Asociaţia Creştină a Tinerilor a luat fiinţă spre a *îmbunătăţi*
■,11 .« ierul moral al tinerilor. Nu spre a-l corupe.'
— Doamnă Davies, a intervenit Hazel, vă rugăm să ne scuzaţi. ('utezanţa avea un efect ameţitor.
— Nu vă scuz *delod*
— Ne dăm demisia, a spus Colette.
— Aţi căzut în dizgraţie şi, prin urmare, veţi fi date afară.' a iiluiii doamna Davies. Familiile voastre vor fi înştiinţate despre
■iimportamentul vostru. Pe viitor vi se va interzice orice asociere
■II YMCA şi nu veţi primi nicio recomandare. Iar celelalte organizaţii caritabile vor fi avertizate să nu vă angajeze.
C V-ar mai fi vrut Hazel să-i spună unde să-si bage scrisorile iilr.i josnice pe care avea de gând să le trimită!
— La revedere, doamnă Davies! a zis Hazel. Ne strângem lu-
■imile si plecăm!
Au ieşit din birou. Privind în jur la sala mare, la scenă, la pian, a «li.lbătut-o un fior. Câte amintiri legate de locul ăsta! A luat părtinii i le de pe bancă, apoi s-a întors în camera pe care o împărţea cu I III II, ca să-şi împacheteze lucrurile. S-a gândit că poate va da de p.limtcle Knightsbridge înainte se plece. Nu era catolică, dar, la ritmul în care se petreceau lucrurile, probabil avea nevoie de un preot i «linia să i se spovedească. înainte s-o trăsnească vreun fulger şi să În* .i/vârlită direct în iad.

Ellen s-a ridicat în pat, urmărind-o cu ochi somnoroşi şi uluiţi pe Hazel cum împacheta.

— Ce e cel mai revoltător, urla doamna Davies, care venise după ele, e că v-aţi încurcat amoros cu *soldaţi negrii*

Pe Hazel a cuprins-o furia. Aubrey Edwards valora de zece ori mai mult decât doamna Davies. De douăzeci. De cincizeci de ori.

— Nu aveţi ruşine? Mândrie pentru rasa voastră?

— Absolut deloc în clipa asta, a răspuns Hazel, dar sunt mândră de prietenia mea cu un tânăr sclipitor care a fost mereu politicos, amabil şi un gentleman exemplar. Ceea ce nu poate fi spus despre toţi cei din *rasa* mea care au trecut pragul colibei ăsteia.

Colette terminase de împachetat şi a ieşit pe coridor.

— Doamnă Davies, a spus mieros, ultima noastră leafa.

Secretara-şef anticipase momentul acesta.

— Pe-aici, să semnaţi.

— Ce se întâmplă? a întrebat Ellen în şoaptă.

— La revedere, Ellen.' a şoptit Hazel. Eu şi Colette demisionăm. Orice ţi-ar spune doamna Davies, să ştii că am încălcat, ce-i drept, câteva reguli, dar n-am făcut nimic rău.

— *Plecaţi?* a coborât Ellen din pat, poticnindu-se, ca să o îmbrăţişeze pe Hazel. Chiar trebuie să plecaţi?

Hazel a îmbrăţişat-o la rândul ei. Ellen clătina din cap, fără a-i veni să creadă.

— Dar nu înţeleg. Scrie-mi când ajungi acasă, bine?

Acasă? Hazel a înghiţit în gol. Care avea să fie, mai precis, următorul ei pas? Nu avea niciun plan.

— Aşa o să fac!

I-a trimis colegei ei de cameră un pupic din vârful degetelor, » închis geanta de călătorie, a luat paltonul, a semnat pentru leafa ţi, însoţită de Colette, a plecat.

ARES

Pregătiri – 20 februarie—20 martie 1918

IM- TIMP DE RĂZBOI, VIAŢA CAPĂTĂ O ANUME MO-noionie. Când nu au loc bătălii, zilele se topesc laolaltă. Câte un •ii .ir-fulger pe ici, pe colo, doza zilnică de bombardamente. Ceva ■ .li nţ i, dar nu destui cât să scrii acasă despre asta. Cu excepţia cazului în care o face Armata Britanică în locul tău, trimiţând tele-Hi.ime. Telegrame extrem de succinte.

„Cu regret vă informăm că fiul dumneavoastră, soldat Cută- în ă, a fost declarat mort la datorie în timpul unui bombardament «le artilerie grea” sau „a murit ca urmare a rănilor într-una din- iir siaţiile destinate răniţilor”. Urmează apoi o scrisoare de la un uliţer de comandă, în care se raportează, invariabil, că sărmanii au decedat eroic şi rapid, fără să sufere prea mult. Nu se spune nici- ıĸ1.ıı ă că „au stat ore în şir atârnaţi pe un gard de sârmă ghimpată, • ıı maţele pe-afară, urlând după ajutor, dar nimeni nu a îndrăznit «A se ducă la ei, de teama unui atac”.

Prima victimă de război este adevărul.

Atunci când nu munceau, James şi camarazii săi din secţiile 2 ţi .ţ dormeau. Dormeau pe pământ. Dormeau pe mormane de ar- l ilrrie. Dormeau în

picioare. Dormeau în timp ce defilau. Nu mă «icdeţi. Dar o singură jumătate de oră făcea cât o noapte de somn iiililinitor.

La asfinţitul soarelui, le venea rândul la serviciul de aprovizionare. Se speteau de muncă pe kilometri întregi de tuneluri labirinticr înguste şi aglomerate, cărând lăzi cu mâncare, apă, gloanţe, grenade, saci de nisip şi bandaje pentru răni. Baloturi de sârmă ghimpată cr le sfredeleau mâinile până la os.

Zilele creşteau, nopţile se scurtau. Acţiunile de luptă efectivă erau destul de potolite. Totuşi, iată-i transportând proiectile grele, încărcături de puşti şi baloturi de armament înapoi spre a fi reparaţi Era clar că se echipau mai intens. Germanii, de asemenea. Trenuri cu provizii, trenuri cu trupe de soldaţi şi avioane de spionaj. îşi dotau forţele militare pentru un asalt de proporţii, îndreptat către Armata a cincea. Din care făcea parte şi James. Germanii aveau să fie cam de trei ori mai numeroşi decât britanicii, care au observai asta, s-au obişnuit cu gândul şi au uitat. Nu era nimic de făcut în privinţa asta, până când nu se întâmpla ceva concret.

Ceea ce tot alimenta acum discuţiile în rândul soldaţilor, fiind şi o sursă pentru pariuri mărunte, erau zvonurile despre Marelr Atac ce părea că se apropie. Se puneau la bătaie tot felul de date. I martie. Idele lui Marte. Ziua Sfântului Patrick.

Când s-a răspândit vorba că ar fi o altă dată, trupele erau deja sătule. Cei din secţia a treia au râs zeflemitor când au auzit dr 21 martie. Echinocţiul de primăvară. Prima zi din noul anotimp. Părea o dată

aleasă la întâmplare. Ba chiar ceva ce ţinea de superstiţie. Dar germanii luaţi prizonieri în timpul atacurilor-ful- ger au jurat că aia era ziua.

James a trimis scrisori către părinţi, către Maggie şi către Bob. Ar fi avut atâtea să le spună, dar cum? *Ei bine, dacă o j i să mori,* s-a gândit el, *măcar n-o să-ţi mai pese de ce cred alţii.*

În noaptea de 20 martie, James i-a trimis lui Hazel o scrisoare lungă, plină de lucruri pe care nu îndrăznise până atunci să i le mărturisească. Speranţe pentru viitor. Speranţe care o includeau şi |>r c.i. Dacă nu avea să se mai întoarcă din bătălia ce urma, va suferi t'.i mai mult sau mai puţin, oare, ştiind că el i-ar fi dăruit inima pentru totdeauna?

I)acă îi stătea scris să moară pentru Rege şi Ţară, dacă acesta ı ı .1 preţul pe care trebuia să-L plătească, atunci nu i se părea o prea III.IIC îndrăzneală să-i ceară Sorţii ca fata pe care o iubea – şi pe i are ar fî iubit-o pentru totdeauna – să poarte cu ea toată viaţa povara de a şti ce simţise el.

în seara de 20 martie 1918, la asfinţit, James Alderidge a trimis «i nsoarea din tranşeele de sprijin unde era la post cu camarazii «>1i, apoi a găsit o cazemată unde să doarmă, atât cât se mai putea.

AFRODITA

Regrupare – 20 martie 1918

ÎN DIMINEAŢA ZILEI DE 20 MARTIE 1918, HAZEL ŞI Colette au ajuns înapoi Ia Paris. Colette s-a băgat direct în pat şi a rămas acolo.

Fusese o călătorie tăcută, dar, la un moment dat, Colette a spus:

— Când germanii mi-au omorât familia, nu am fost lăsată să le văd trupurile.

Hazel o asculta întristată.

— I-am rugat, dar toţi mi-au zis: *„Noti, mon etţfant,* nu e voie; o asemenea imagine te-ar ucide”.

Hazel a închis ochii. Propriii ei părinţi, măcelăriţi. James, întins pe pământ.

— Hazel, a zis Colette în cele din urmă, crezi că Aubrey e mort?

Cuvintele prietenei ei au străpuns-o ca o săgeată. Oare ea ce

credea, de fapt?

— Cred, a răspuns Hazel încet, că e prea devreme să tragem o asemenea concluzie.

Ochii injectaţi ai lui Colette căutau adevărul. N-o mai alina falsa credinţă ori minciunile deghizate în încurajări.

— Cred, a continuat Hazel, că trebuie să ne agăţăm şi de ultimul strop de speranţă.

Colette şi-a îndreptat din nou privirea către peisajul de ţară **of** fugea dincolo de fereastra trenului.

ARES

Operaţiunea Mickael – 21 martie 1918

IAMES S-A TREZIT CU UN TRESĂRIT. ERA ÎNTUNE-ru\ iar aerul, înecăcios, greu. În urechi îi duduiau bubuituri.

Bombardamente, dar nu dintre cele obişnuite. Germanii lansau iiImi'/.c de artilerie atât de repede, încât James nu putea percepe ilisianţa dintre o explozie şi următoarea. Doar un vuiet distructiv ■ iml inuu. Un bombardament precum răcnetul unei bestii sălbatice. A bâjbâit după cască. în aer se simţeau fumul şi mizeria, pre-

i mu si mirosul vag de ceapă al gazului muştar. Ofiţerii alergau şi iiii.hi, dând ordine. Soldaţii se târau afară din cazemate şi-şi căutau |uiş(ile.

Pământul sălta şi se cutremura ca un vas pe timp de furtună, l-xplozie, urlete. Explozie, urlete. Ploi de noroi cădeau peste ei, ca

ii palmă biciuitoare. Se retrăseseră în tranşeele de sprijin, dar armele masive ştiau. Nicio linie din întreaga reţea de tranşee nu era sigură În (.iţa unui asemenea atac al artileriei grele.

Membrii secţiei a treia s-au strâns în jurul lui James. îi cunoştea ilupă voci, miros, statură.

— Mi-esti dator doi şilingi, Nutley! a strigat Chad Browning i ii glasul lui ascuţit. Eu am zis că azi o să fie ziua, dar m-ai crezut? Neali, aşa că o să te coste!

— Tacă-ţi fleanca! a urlat Billy ca să se facă auzit.

— Poate doar mort, a protestat Browning. Scoate banu'l Naiba ştie dacă rămâne vreunul dintre noi teafăr după noaptea asta şi n-ar fi frumos din

partea mea să scotocesc apoi prin buzunarele unui tovarăş ţeapăn, aşa-i?

De undeva de jos s-a auzit vocea lui Mick Webber:

— Unde-i McKendrick?

— Ghiulea! a ţipat Mason.

S-au ghemuit cu toţii. Obuzul a explodat la trei metri de ei.

S-au împrăştiat apoi, ca o singură explozie să nu-i poată lovi pe toţi deodată, şi s-au lăsat în jos. Deasupra lor, proiectilelr ţiuiau continuu. într-un sfârşit, s-a trezit la viaţă şi artileria lor, dezlănţuind riposta contra inamicului.

— Nicio şansă! a zis Mason. N-avem cum să ajungem la ei. Nemţii au plănuit totul.

— Mi se pare mie, a strigat James, sau exploziile se aud tot mai aproape? înaintează încoace?

— Baraj de acoperire, a răspuns Mason. Fac o perdea de focuri de artilerie, sub care trupele lor de infanterie se furişează spre noi şi ne invadează tranşeele complet feriţi, în timp ce noi ne ascundem de obuzele lor. împing atacul de artilerie în vreme ce oamenii lor avansează. Sigur, dac-o dau în bară, focurile lor o să nimerească propriii soldaţi.

— Aşa să fie! a mormăit James. Să mă duc în cuibul lunetiştilor?

— Aşteaptă ordinele, I-a sfătuit Mason. în tot fumul şi bezna asta n-o să vezi nimic. Aici eşti mai în siguranţă.

Exploziile si vuietele se apropiau. Doar rafalele de flăcări mai luminau din când în când în noapte. S-au ghemuit cu toţii în genunchi, cu palmele strâns lipite peste urechi.

Dar urletele tot se strecurau printre degetele lui James. Erau ale camarazilor lui din secţia a treia? Billy, Chad, Mick, Sam, Vincent, Alph?

l Jude era sergentul McKendrick? Se întâmplase ceva? Dacă nu-i îndruma nimeni spre adăpost, urmau să moară numaidecât acolo, Iii rr l inte uşoare erau. însă nu puteau să-şi părăsească postul fără «A primească ordin.

Zidul dens de zgomote al asaltului le-a copleşit auzul. Puştile Im, ru nimic mai folositoare acum decât nişte scobitoare, stăteau .11 UIUM te peste picioare, acolo unde se ghemuiseră. Dacă se ascun- <li .ni într-o cazemată, explozia unui obuz ar fi putut-o transforma numaidecât într-un mormânt. În tranşee, cel puţin, mai era o şansă di' a ii aruncaţi cât colo.

Aşa că au aşteptat să vadă dacă avuseseră într-adevăr dreptate, tiAgând în piept aerul înecăcios ca şi cum fiecare răsuflare avea să În- ultima.

AFRODITA

De la Paris – 21 martie 1918

FERESTRELE S-AU ZGUDUIT.

Hazel s-a trezit în întunericul camerei pe care o împărţea cu Colette la mătuşa Solange.

Ferestrele se zgâlţâiau în continuare.

Ceasul de pe noptieră arăta ora 4.45.

Şi-a coborât picioarele pe podeaua rece de lemn. S-a dus la geam şi a ridicat obloanele. A deschis fereastra batantă şi s-a aple cat peste pervaz, în aerul rece al zorilor.

întreg oraşul vibra cu o pulsaţie pe care o simţeai până în oasr. Pământul huruia, iar clădirile se zguduiau. Un câine de pe stradA lătra, iar din depărtare îi răspundea altul.

Cutremur?

Au trecut-o fiori de frig. S-au deschis şi alte ferestre. A auzit-o si pe Colette zvârcolindu-se în pat.

Sunetul venea dinspre nord. Fără încetare, un sunet ca şi cum s-ar fi ciocnit unul într-altul doi bolovani îndepărtaţi sau ca bubu iturile unei brigăzi de toboşari.

Erau armele de pe front, şi-a dat seama Hazel. Arme neobosite, Armele din nord. Acolo unde era James.

ARES

Preluaţi Je francezi – 21 martie 1918

În sfârşit sosise momentul.

|oi, 21 martie, Regimentul 15 New York al Gărzii Naţionale a iijuns cu trenul Ia Connantre, în regiunea Givry-en-Argonne, unde « .i reunit cu restul diviziei, care venise aici direct din Saint-Nazaire.

Au primit un nou nume. Nu mai erau Regimentul 15 New York al Gărzii Naţionale, ci Regimentul 369 Infanterie al Statelor I 'uite. Sau *369 Régiment d'Infanterie US (RIUS).* Fuseseră preluaţi de ,ıı mata franceză alături de care luptau.

Armata franceză şi cea britanică imploraseră America să tri- iiiii.l forţe de întărire, dar generalul Pershing refuzase să renunţe **III** comanda sa asupra vreuneia dintre trupele americane. Era res-

ponsabilitatea lui să le conducă şi, pe cât posibil, să le apere. Nu i Inie.) ca americanii să fie folosiţi drept carne de tun de către ^i-uerali străini.

Dar de un regiment de negri se putea lipsi, spre a fi utilizaţi ■ lupă nevoie.

ARES

Ceaţă – 21 martie 1918

ARTILERIA GREA A DUDUIT ORE ÎN ŞIR. OBUZIER li şi tunuri de câmp, căutându-l pe James.

Nu le rămânea nimic de făcut decât să aştepte. Nu exista niciun loc unde puteau fi în siguranţă.

Prin perdeaua de fum, murdărie şi confuzie, soarele, deşi sus pe cer, nu s-a zărit decât abia după ora şapte, când peste câmpul **dr** luptă s-a aşternut o stare de acalmie. Focurile de armă au încetat, Cerul era palid, învăluit în ceaţa care atârna, rece, umedă, densă, peste tranşee. James nu-l putea vedea nici măcar pe Frank Mason, aflat la mai puţin de doi metri depărtare.

Liniştea aceea, după vacarmul armelor, era asurzitoare. Ceaţii înăbuşea şi amuţea totul. Aerul era atât de umed, încât respiraţia devenea o lentă sufocare.
Voci joase se auzeau chemându-se unele pe altele. Strigăte precum „Doctor!” şi „Brancardier” străpungeau pâda, dar păreau *si* se stingă înainte de a ajunge la urechile cuiva care ar fi putut veni în ajutor.
— Mason! a şoptit James.
Mason i-a făcut un semn de avertizare.
— Linişte! a sâsâit el. Vezi că vin!
James a curăţat picăturile reci de rouă ce-i atârnau de puşcă **ţi** şi-a montat baioneta.

O grenadă a explodat pe linia lor, ceva mai departe. Chad şi Illlly. într-acolo o luaseră. Erau teferi oare? James a simţit cum îi luir inima mai tare. Cum putea să-i avertizeze, fără să-i pună pe lup îii pericol?
0 aterizare delicată, apoi năvală în tranşee. Precum dipoci- ml unui cub de gheaţă lăsat să cadă într-o băutură. Siluete ireale, i muşii, înarmate cu grenade, puşti şi muniţie. Căştile lor din oţel ■1.111 vopsite în culori pentru camuflaj.
1'rupe speciale. Soldaţi de elită, înarmaţi masiv. Nu luau niciun pn/.onier. Doar ucideau.
lirau doi acum. James i-a zărit, dar nu şi ei pe el. Tot apăreau fi dispăreau, amândoi cu revolverele pregătite.
|aines şi-a fixat puşca. Erau la doar câţiva metri distanţă. S-a auzit un zgomot de paşi. S-a întors. Era Mason, cu spatele. **NII-I** văzuse.
james a apăsat pe trăgaci.
1 În german la pământ. ('clălalt s-a întors.
james a deblocat piedica şi a armat, un păcănit de revolver, în timp ce puşca lui s-a înălţat, un trosnet, patul puştii lui Mason s-a lovit de braţul înarmat al germanului,
dacă ar trage, James ar putea să-l omoare pe Mason,
în gardă,
ţintiţi,
împungeţi,
răsuciţi,
omorâţi,
omorâţi,
omorâţi.
O gură s-a căscat dintr-odată, nişte ochi albaştri se uitau lung într-ai lui,
şocul din ochii de culoarea oului de raţă

văzând cum dintr-un gât roşu se revărsa sânge peste o uniformă gri.
II împuşcase în gât pe primul soldat din trupele speciale. Soldaţii care purtau veste antiglonţ. Gâtul şi subsuorile, zone vulnerabile.
— Mersi, frate! a zis Mason, apoi le-a luat pistoalele, câte unul pentru fiecare.
Pradă de război. Şi-a pus peste umăr o bandulieră de grenadr. James a luat arma pe care i-a întins-o Mason, încă fierbinte, a coborât trăgaciul şi a vârât-o la centiron.
Au auzit şi ei: liniile de atac, sub asalt. Sigur că erau atacate, **dr** vreme ce trupele speciale invadau liniile de sprijin.
Chad şi Billy au venit în fugă la traversa lor.
— Băieţi, sunteţi bine? a întrebat Chad Browning.
— Unde-i McKendrick? a zis Billy Nutley.
Iar un zgomot de paşi. Un miros, un sunet.
— Jos! a strigat Mason.
Şuvoiul de foc s-a arcuit peste tranşee. Un soldat german cu un aruncător de flăcări. *Flammerrwerfer.* Lichid inflamabil atârnat în cutia din spinare, proiectând foc la metri distanţă, dintr-un furtun, James s-a chircit, cu puşca încă în mână. Nu era timp să se uilr prin vizor. A ţintit la faţă.
Trupul decapitat al germanului s-a prăvălit, încă împroşcând cu flăcări. Chad a scos un ţipăt.
— înapoi! a răsunat un strigăt de undeva. înapoi!
Chad se zvârcolea pe podeţul de scânduri. Mason şi Nutley s-au aruncat peste el. L-au lovit ca să stingă focul. Mirosul dr carne în flăcări i-a amintit lui James de mâncare, de friptură.
— Ne trebuie o brancardă.
Billy era palid şi abia mai respira.
Mason a clătinat din cap.

— N-avem de unde aici.

|.imes şi-a mutat puşca pe-o parte.

— Puneţi-I pe spatele meu! le-a zis. Ridicaţi-l pe mine, apoi vă iciiageţi. O să fiu chiar în spatele vostru.

— Hai că-l car eu! a propus Billy.

— Ca să fiţi omorâţi amândoi? a spus James. Eşti prea mare! I as.l-re în jos şi ieşi de-aici! Billy, tu ia-mi raniţa! Acoperă-mă, bine?

— Are dreptate, Bill! a zis Mason. Tu nu ai cum.

— Pune-l peste mine, l-a îndemnat James pe Mason, apoi ieşiţi dr .iici!

I li letele lui Chad Browning au încetat. Hainele îi erau pe ju- III.1iale topite, pe jumătate absorbite în piele. Mason şi-a lepădat iiianiaua si l-a înfăşurat în ea pe Browning, atâmându-l apoi în «piuarea lui James. Braţele moi se bălăngăneau peste umerii lui |.uues, iar capul i se zdruncina, lovindu-se de capul acestuia. Avea un corp uşor. Nu părea să cântărească mai mult decât o raniţă.

— Secţia a treia! a strigat Frank Mason, devenit în mod tacit III ml lor comandant.

I)în negură şi-au făcut apariţia şi alte siluete familiare.

— Unde-i Alph? a întrebat el. Unde-i Sam?

Vince Rowan a clătinat din cap.

— O grenadă.

('.'linele basset nu mai era. O să fie ca la Wipers iar. Sinucidere.

— Mort?

Mason le urmărea expresia feţelor. Deci aşa! Apoi a indicat i|iie nord:

— Tranşeea de comunicare, într-acolo. Bill, tu primul, apoi Mirk. apoi James. Atenţie la germanii de deasupra. Acum tu, Vince, iiii eu vin în urmă!

Billy Nutley, cu baioneta pregătită, era în fruntea convoiului în iliuiii spre refugiu. Spinarea lui masivă a dispărut în ceaţă. După el uneau Mick Webber, James şi încărcătura, Vince Rowan şi Frank Mason. În spate, spre est, spre răsăritul învelit în ceaţă, artileria Îţi i mană se trezea iar la viaţă.

ARES

Jesse James – 21 martie 1918

TRANŞEELE DE COMUNICARE ERAU DE COŞMAR, înecate în ceaţă, băltind în sânge. Brancardieri retrăgându-se către punctele de prim-ajutor şi îmbrâncindu-se cu soldaţii de rezervă ce alergau spre front. Trupele speciale germane împânzeau zona de deasupra tranşeelor. Trupele britanice înarmate cu pistoale urmăreau porţiunea de margine şi împuşcau tot ce mişca prin pâclă. Dar nu-i puteau ochi pe aruncătorii de grenade.

James nu se gândea decât la Chad Browning. Atârnat pe spatele lui. Probabil că era în agonie. Chad cel arţăgos si glumeţ. „Cine n-ar vrea să fie soldat, eh? Oh, leafa să-ţi iei e şi păcat....'„

Au ajuns Ia o echipă a Crucii Roşii, unde I-a lăsat pe Chad. Trupul îi ardea pe sub manta ca şi cum încă ar mai fi purtat cu el văpaia acelui *Flammettwerfer.* Era în viaţă. Mai mult nu puteau face.

— Secţia a treia? Voi sunteţi?

Clive Mooradian şi îndesatul de Benji Packer au ieşit la iveală.

— Haideţi, dragilor! a zis Clive. Infanteria germană se duce după trupele speciale, urmând linia barajului. Au ocupat o porţiune din linia de atac şi acum mergem s-o luăm înapoi.

— Linia de atac? s-a mirat Mick. Trupele speciale tocmai au năvălit peste noi în linia de sprijin!

Soldatul Mooradian a ridicat din umeri.

— Trupele speciale nu rămân într-un loc, a zis el. Hai să ne liiloarcem acolo până nu se instalează comod germanii şi nu încep t.1 mute mobila!

— Oameni buni, ştiţi ceva de sergentul McKendrick? a între- li.il James.

— Cică rănit, în dimineaţa asta, a răspuns Benji Packer. Comoţie i rrrhrală de la explozia unui obuz în adăpostul ofiţerilor. S-ar putea K ii uşi să răzbească.

l-au urmat pe cei din secţia a doua înapoi către linia întâi, traversând labirintul înăbuşitor şi aglomerat al liniilor de comuni- i are. O nouă grenadă a aterizat pe linia lor, chiar în locul de unde iiH'mai plecaseră.

— Destul! a exclamat Mason. Băieţi, mergeţi voi înainte! Eu o «.1 urc să-l lichidez pe ticălosul ăsta care aruncă grenade. Ţine-mi pumnii, Alderidge!

James a încremenit.

— O să fii o ţintă uşoară acolo sus, Frank!

— Haideţi *odatăl* a ţipat Benji. înfundaţi linia!

— Lasă-mă pe mine! a zis James. Ţintesc mai bine, iar eu n-am nevastă şi copil acasă.

— Ce mare te dai, Jimmy! i-a retezat-o Clive. Deci care se ilui'e?

— Mergem amândoi! a spus Mason. Jesse James[I], aici de faţă, ţi ie să facă prăpăd printre nemţi. Iar eu o să-I acopăr.

— Atunci ne prindeţi voi din urmă! a zis Mooradian. Aveţi muniţie? Bine! Daţi-i bătaie!

Billy şi-a împreunat degetele pe post de scară şi I-a ridicat pe |iimcs peste parapet. A ajuns la sol şi s-a lăsat pe burtă. Ceaţa încă îl proteja, dar, fără zidul tranşeelor lângă el, se simţea dezvelit ţi expus. Cândva detesta tranşeele. Acum era pierdut fără ele.

Frank Mason a sărit şi el peste şi a nimerit fix în fundul lui James.

— Scuze, amice.' a zis Frank. N-o lua personal.

I Jesse James (1847—1882), infractor american din Vestul Sălbatic, autor a iiiiiiiToase jafuri celebre în epocă (n. tr.).

Se uitau atenţi prin vizorul puştii, încercând să distingă ceva în ceaţa învolburată.

ARES

Lunetist în zăpada – 21 martie 1918

n IM E SĂ FII LUNETIST ÎN ZĂPADĂ?
(xaţa era un zid de zăpadă. De un alb atât de pur, ca o glumă pmastă. Estompa sunetele morţii şi ale distrugerii.
|,imes se împotrivise, nu dorise să ajungă lunetist. Dar iată că ■t«i.i era acum, vrând-nevrând! Lunetiştii au nevoie de ascunzătoarea Im . De adăpostul lor. De plăcile lor blindate care să-i apere în timp
i r, nemişcaţi, observă, aşteaptă, ucid. Acum însă, bătălia îi înghiţise.
James şi Frank înaintau câte puţin, târându-se pe burtă.
— Hai, nemţălăilor, unde sunteţi? a mormăit Mason.
James a ridicat o mână, făcându-i semn să tacă. Erau atâta zgo-
ii ml şi vacarm de la artileria grea şi de la învălmăşeala soldaţilor, că LUI putea desluşi un pas ori trosnetul unei crenguţe, aşa cum reuşea III Limpui pazei de noapte. Dar poate...
Acolo. în depărtare. Un contur gri, furişându-se. Ţintind cu o .iiină uriaşă. Un lansator de grenade montat pe puşcă.
James a ţintit spre inimă. Trăgătorul s-a prăbuşit la pământ.
— *Mişcă, mişcă, mişcă*[1] a rostit Mason printre dinţi. Acum ştiu i .1 suntem aici.
Şi-au apucat strâns armele şi s-au rostogolit câţiva metri în lateral. Cum era de aşteptat, un soldat de asalt s-a furişat exact în locul unde fuseseră mai devreme, căutând.

Din pistolul lui Mason s-a auzit un pocnet. Germanul şi-a în- lors iute capul într-o parte. Sângele i-a ţâşnit din tâmple.
— Ce mai lovitură! a murmurat James.
— Nu eşti tu singurul care ştie ce să facă cu o armă.
Au continuat să se rostogolească şi au aşteptat.
— Acum ei ştiu că e o capcană la mijloc, a şoptit Mason.
Nimic nu se clintea. Dar undeva, acolo, era o prezenţă. Jame»
simţea.
Doar din mişcările buzelor, i-a transmis lui Mason: „Tu rămâi aici, pe poziţii! Eu mă duc într-acolo. Să mă acoperi!”
Mason a confirmat din cap.
Centimetru cu centimetru, James s-a îndepărtat tiptil, până În o distanţă de aproape trei metri faţă de Mason. Ceaţa începea sA se subţieze sub soarele cald al dimineţii. II putea vedea pe Mason, cu ochii pe el.
Apoi a zărit ceea ce Mason nu putea. Conturându-se ameninţător în spatele lui. Un soldat de asalt, cu o puşcă aţintită direct asupri prietenului său.
Nu era timp să-şi aducă arma în poziţie. Cu mâna stângă rămasă liberă, a scos de Ia centură pistolul german. Oare era în stare să tragă cu stânga?
Într-o mişcare fluidă, a încărcat pistolul şi l-a nimerit pe german în piept.
Neamţul s-a prăbuşit în perdeaua de ceaţă. Dar Mason, luat prin surprindere, a sărit deodată în patru labe şi apoi drept în picioare.
Un geamăt tot mai intens.
O văpaie argintie.

O explozie, înălţându-se. O coloană de pământ şi fum.
O izbiturii de curent percutant propulsându-l pe James înapoi si împroşcându-l cu noroi pe faţă.
După ce fumul s-a ridicat şi James a dat Ia o parte murdăria **df** pe ochi, Frank Mason nu mai era acolo.
Doar flăcări, o cască, u pereche de cizme sfâşiate şi o cărticică de rugăciuni pârjolită.

DECEMBRIE 1942

Telegramă

I ÂCHREA APĂSĂTOARE A NOPŢII SE AŞTERNE PESTE
i .imrra de hotel.
Pucul s-a stins, iar în încăpere e aproape întuneric. Doar străina rea subtilă a zeilor se mai împotriveşte nopţii.
— Adelaide Sutton Mason, rosteşte Afrodita. îmi aduc aminte de e.i. Avusese o copilărie tare grea. Un tată violent, beţiv. Părea s-o pândească o mare primejdie de a sfârşi lângă un bărbat nepotrivit, dar asta până să apară Frank în viaţa ei. Aveau în spate trei ani fericiţi împreună, adaugă zeiţa şi îşi şterge o lacrimă. Şi, desigur, doi copii.
— Doi? ridică Ares privirea. În fotografia lui Mason era doar...
— Adelaide îi scrisese ca să-i dea vestea, explică Afrodita. lOmăsese însărcinată. îţi aminteşti? Când fusese rănit? Stătuse o vi rine acasă.
I oţi zeii de faţă sunt taţi. Poate că nu printre cei mai buni taţi
■ Im lume – chestiunea rămâne deschisă dezbaterii –, dar nu sunt
■ liiar lipsiţi de sentimente.
înaintea ochilor lor se desfăşoară următoarea scenă. Se aude sone- iiii de Ia uşă. Un puşti slab, cu bicicleta proptită, pe bordură, de un tiAlp unde se înhamă animalele, stă pe treptele de la intrare. Agită un pin între arătător şi degetul mare. Tânăra soţie a cărei

privire se prinde iiiri ru de glume se uită în jur, din spatele uşii ce se deschide uşor.

HADES

La plajă

SOLDATUL FRANK MASON S-A PRĂVĂLIT DESTUI de abrupt în ţinutul meu.

— Ce s-a întâmplat? a întrebat el cu voce tare. Unde-i Jamcji?

În jurul lui, ceaţa era încă groasă, dar aerul nu mai puţea a fum
şi praf de puşcă. Mirosea a umezeală şi verdeaţă. S-a ridicat pr picioare şi a făcut un pas înainte.

— James? a strigat el. Eşti acolo?

Nu era niciun zgomot de obuze şi nici nu răsunau împuşcături. Doar liniştea naturii, care nu era deloc liniştită dacă stăteai «**A** asculţi. Ciripit de păsări, zumzet de insecte, freamăt de crengi.

Ceaţa s-a ridicat. Frank s-a trezit pe un câmp de un verde în tens, presărat cu flori albe, delicate. Din apropiere, venea parfumul mării. După atâtea luni închis în tranşee şi înconjurat doar de pS- mânt, a simţit cum marea îl chema.

A luat-o la fugă.

A ajuns pe nisip, unde, coborându-şi privirea, a văzut că era desculţ, iar în rest, îmbrăcat lejer în pantalonii şi cămaşa uşoarA din bumbac pe care le purta vara, când mergea cu barca la pescuil. Nisipul umed i se strângea printre degete, iar stropi săraţi îi min- gâiau faţa.

— Sunt acasă! a exclamat el.

l'laja era aproape goală. Se lăsa seara. Ora târzie a după-amiezii prelingea către asfinţit. O femeie se plimba agale la marginea iipri, cu un copilaş de mână.

— O, nu! a spus Frank. Nu, nu, nu!

Alunei am apărut eu. Sub înfăţişarea unui bătrân marinar pe i ,11 e îl ştia el de demult, de când se alăturase pentru prima oară uimi echipaj.

Prezenţa mea nu l-a surprins. Rareori se întâmplă; fiecare suflet ţi ie că, în cele din urmă, va da peste mine.

— Sunt mort, nu-i aşa? a întrebat, în timp ce se întorcea spre iunie. M-au prins, ticăloşii nenorociţi!

lai am dat din cap.

— într-un anumit sens, da, te-au prins, dar acum te-ai regăsit pe iu ic însuţi.

S-a trântit în nisip si a început să plângă.

— Biata mea soţie, rămasă singură! a suspinat el. Băieţelul meu,

I arc n-o să-şi cunoască tatăl vreodată. Şi bebeluşul! Cine o să aibă

i|ă de ei? m-a întrebat rugător.

— O să înveţe să se descurce să aibă grijă unii de alţii. Asta nu l-a consolat prea mult.

— O să fie o lovitură cumplită pentru ei! a spus Frank. Doar

II o să pretinzi că nu va fi aşa.

— Va fi o lovitură cumplită pentru ei, am confirmat. Va tre- l>iii să le trimiţi ajutor şi mângâiere. Ce ai face pentru ei, dacă ai puica?

Şi-a ridicat privirea.

— Se poate face ceva?

— Se poate, i-am răspuns, dacă există o dorinţă puternică. Frank Mason se uita lung şi abătut la familia sa apropiindu-se.

M.lu-ţclul lui s-a oprit în loc şi a început să construiască un castel ■Ir nisip.

— Fii împăcat.' i-am spus. Şi ţine minte: somnul îi aduce **mai** aproape de tine!

Frank s-a uitat în sus cu speranţă.

— La fel şi copilăria, am adăugat. Cei mici văd tot.

Frank Mason junior s-a întors către tatăl său, zâmbind cu miri bale. Dintr-un salt, Frank era deja lângă el.

— Şi ai grijă la pisici! i-am strigat eu, luându-mi rămas-bun, dar nu cred că m-a auzit.

HADES

Plăcuţe de identificare – 21 martie 1918

i ÂND L-AU GĂSIT PE JAMES, ERA DEJA ÎNTUNERIC. Se afla în tranşeele de sprijin, la sute de metri de locul unde w urcase să-i vâneze pe soldaţii din trupele speciale. Nu ştia cum ii|iinsese acolo.

Medicii s-au lămurit imediat ce l-au examinat că nu mâncase şi nu l>ăuse apă toată ziua. Stătea ghemuit într-o cazemată şi nu voia «A iasă de acolo.

I)ar trebuia. Germanii le ocupaseră liniile. Puneau o mare prenume contra Armatei a cincea a forţelor britanice, ale cărei trupe ■ i .111 complet în retragere. Ar fi ajuns prizonier de război dacă nu-I HI oieau de acolo.

îşi aţintea puşca asupra oricui încerca să-l facă să iasă din adă- **|>iisi.** Avea noroc dacă nu-**I** împuşca pe loc vreun ofiţer din cauza IIHU. Nu-şi permiteau să

încetinească retragerea şi nici să-şi lase «uldaţii pe mâinile germanilor, să fie torturaţi şi poate chiar să dea Iıı vileag secrete.

Soldatul James Alderidge n-avea secrete.

— Unde-i Mason?

Asta era tot ce zicea: „L-a văzut cineva pe Mason?” Ofiţerul însărcinat să-l atragă afară din adăpost era mai milos dn âi alţii. L-a înduplecat pe bărbatul ascuns să-i întindă plăcuţele de identificare, ca să găsească apoi pe cineva care-i era cunoscut. James a cedat. Pe plăcuţele care până atunci îi atârnaseră la gât scria Soldat J. Alderidge, Armata a cincea, unitatea a 7-a, divizia 39, compania D. După câteva zbierete, au găsit un soldat care-l ştia pr James: William Nutley.

Billy a încercat să-l convingă să iasă din ascunzătoare. Văzând că nu merge, s-a vârât după el. James i-a predat camaradului său arma fără să opună rezistenţă, iar Billy l-a ridicat, aşa înalt cum era, de peste 1,80 metri, şi l-a târât afară din cazemată.

Apucându-l pe Billy de piept, James a început să tremure. Bombardamentele nocturne împroşcau cu mici explozii de lumină portocalie ce păreau aproape festive, ca nişte artificii.

— E în regulă, Jim! i-a spus Billy camaradului său. E în regulăl

— L-ai văzut pe Mason?

— Nu l-am văzut! a răspuns el.

Şi aproape că a adăugat: „Sunt sigur că e bine”. Dar l-am avertizat eu să nu facă asta. Minciunile sunt mai rele decât lipsa de consolare. Mai ales pentru o minte deja rănită de adevăr.

Billy l-a dus la cortul Crucii Roşii. James zăcea întins, zvârco- lindu-se, cuprins de convulsii sub un cearşaf şi o pătură subţire. Când de patul său s-a apropiat o soră medicală, James s-a ridicat în fund, a apucat-o de mâni şi a zis:

— L-aţi văzut pe Frank Mason?

— Calmant! a strigat sora.

A apărut un infirmier. A împuns acul unei seringi metalice într-o sticluţă şi a extras o doză dintr-o substanţă. James a simţit o pişcătură fermă în braţ şi apoi nu şi-a mai amintit nimic.

ANTRACT

AFRODITA

inele anumitor scrisori

(:ÂND LA COLIBA DE RECREERE A YMCA A SOSIT O »r II soare adresată lui Colette Foumier şi expediată din Aix-les-Ba- ins, doamna Celestine Davies a cântărit

situaţia. Scrisoarea asta pul ea fi de la orice soldat american. Dar cel mai probabil era de la ııııııı dintre negrii plecaţi acolo cu formaţia, să cânte.

Aşa că, în loc să trimită scrisoarea la adresa menţionată în do- H.irul domnişoarei Fournier – o rudă din Paris –, a direcţionat-o, împreună cu o plângere, către un sergent-major de la sediul armatei americane din Saint-Nazaire. Soldaţii negri se purtau neruşinat ni voluntarele albe ale YMCA. Conducerea armatei americane Irchuia să-şi asume responsabilitatea în problema negrilor.

Sergentul-major, spre onoarea sa, a deschis scrisoarea şi, negă- Hind altceva decât un nevinovat fragment de muzică, fără cuvinte, *A* dat ochii peste cap şi a aruncat-o la coşul de gunoi.

Tot la coliba Unu, adresată domnişoarei Hazel Windicott, a ii|uns o scrisoare de la soldatul J. Alderidge, înrolat în Armata a i mrea. Inima patriotică a doamnei Davies a suspinat pentru bietul ilnăr. J. Alderidge, care servea Regele şi Ţara, merita ceva mai bun derât să-şi irosească simţămintele pe o fiinţă ca Hazel. O fi fost ea ilrăguţică şi o fi cântat ea frumuşel la pian (deşi Celestine auzise şi mirrpretări mai bune), dar tot nu era demnă de el.

Aşa că doamna Davies î-a întors lui James scrisoarea, adresată Armatei a cincea, adăugând în plic o notă în care îi povestea cum domnişoara Windicott fusese dată afară de la YMCA din motive de conduită, căci cântase în afara orelor permise în compania unor bărbaţi de reputaţie îndoielnică. A omis să menţioneze că cel puţin unul dintre aceştia fusese

un negru, găsind inutil să rănească mândria bărbătească a soldatului Alderidge. Domnişoara Windicott, a adăugat doamna Davies, plecase fără să lase o adresă.

Iar o altă ruptură care s-a petrecut în circuitul comunicării poştale nu a avut, de data asta, nimic de-a face cu doamna Celestine Davies.

Pe măsură ce zgomotele bombardamentelor şi veştile disperate din presă cuprindeau Parisul, Hazel îi trimitea lui James scrisoare după scrisoare, anunţându-l unde o putea găsi acum şi implo- rându-l să-i scrie ca s-o asigure că era teafăr. Scrisorile erau pe numele lui, cu destinaţie Armata a cincea, însă în starea de devălmăşie şi de retragere în care se găseau, precum şi în lumina întâmplărilor ulterioare, majoritatea scrisorilor lui Hazel nu au ajuns niciodată la James. S-au rătăcit mii de scrisori în intervalul acela. Când, în cele din urmă, s-a mai aşternut liniştea, iar corespondenţa din sacii uitaţi a fost distribuită, nu mai era nici urmă de soldat James Alderidge care să primească scrisorile.

ajBBii«

ARES

Ciocolată – 24 martie—5 aprilie 1918

În câteva zile, înfiorătoarele veşti s-au răs-

pAndit în toate ziarele pariziene. Armata a cincea britanică, «uţionată de la Gouzeaucourt până la râul Oise, suferise o în- li .Îngere cumplită. Ofensiva de primăvară, concentrată în jurul liK-.ilităţii Saint-Quentin şi denumită de germani „Operaţiunea Mirhael”, aproape că decimase Armata a cincea. Germanii îi împinseseră linia de front înapoi cu aproape o sută de kilometri.

O sută de kilometri pierduţi! După ani de stagnare, practic!

Dar ce era mai rău decât toţi kilometrii aceia era că ambele tabere pierduseră zeci de mii de vieţi în doar câteva zile de luptă. În- Ir.îngerea era atât de serioasă, încât Armata a cincea s-a desfiinţat.

Răsfoind ziarele pariziene cu franceza ei rudimentară de şcolăriţă, Hazel a amuţit de durere. O armată întreagă, dizolvată în urma eşecului şi a pierderilor masive. Era şi James printre ei? Kefuza să creadă aşa ceva. Şi totuşi, cu o întreagă armată dezintegrată, ce altceva putea să-şi imagineze?

Oare chiar aveau să câştige germanii războiul ăsta, după atâtea sacrificii şi dovezi de vitejie ale britanicilor, şi acum, când americanii stăteau aliniaţi, cu piciorul în prag?

Singura urmă de speranţă era aceasta: Aliaţii îi opriseră pe germani *până la urmă.* Astfel că nemţii nu reuşiseră să ocupe oraşul
Amiens şi nici să ajungă Ia porturile de pe Canal. Vitala forţă dominatoare a Marii Britanii asupra mărilor rămăsese în picioare. Iar acest lucru, după cum dădeau de înţeles Aliaţii, era crucial. Parisul se

afla încă în siguranţă – atât cât se putea, având armele cu bătăi«- lungă ale germanilor îndreptate spre oraş.

Aşa costisitor şi descurajant pe cât fusese să te retragi o sură de kilometri din calea asaltului german, teritoriul pierdut nu avea vreo valoare strategică deosebită pentru Germania. Trupele lor de atac şi infanteria avansaseră mai rapid decât puteau să ţină ritmul serviciile de aprovizionare. Iar linia britanică nu se deplasase peste tot. Aşa că, nu după multă vreme, germanii, aflaţi într-o poziţie mult înaintată, s-au trezit izolaţi, înconjuraţi şi înfometaţi.

Dând iama printre proviziile lăsate în urmă de trupele britanice grăbite, au găsit conserve de vită, ciocolată, ţigări, ba chiar şi şampanie. Nemţii trăiseră cu impresia greşită că Aliaţii erau la fel de săraci şi de flămânzi ca ei. Iată-i aşadar, după patru ani de război, savurând mâncăruri rafinate, în timp ce, acasă, familiile lor făceau foamea!

Oricât le-ar fi ridicat moralul germanilor kilometrii aceia cuceriţi, avântul le-a fost retezat de ciocolata găsită în sacii Forţelor Expediţionare Britanice.

Războiul e o stare de spirit. Războiul e provizie. Războiul e ciocolată.

Oricât s-ar fi străduit maşinăria propagandistică germană să-i asigure pe soldaţi că vor câştiga acest măreţ război, nemţii nu erau naivi. Dacă britanicii beau vin spumant şi mâncau ciocolată, în vreme ce germanii aveau parte de surogat de cafea din coji de nucă şi gudron de cărbuni, atunci se cam termina povestea. Urmau nouă luni şi încă patru milioane de victime până la sfârşit, dar măcar era un sfârşit.

HADES

Dispariţia – 22-25 martie 1918

SIRINGA A REAPĂRUT DE NENUMĂRATE ORI ÎN Zilele ce au urmat.

James se trezea când la lumina tăioasă a zilei, când într-o lie/.nă năucitoare, întrebându-se unde se afla. Visele treceau pragul dintre somn şi veghe: germanul cu ochi albaştri. Germanul ı ıı aruncătorul de flăcări, înghiţindu-I pe James. Nu, înghiţind-o pe Hazel!

Hazel! Unde era? Nu mai era, nu mai era. Acolo, stând chiar în i.i|a lui, apoi, *pac,* nicăieri!

Nu, ăla era Frank! Slavă Domnului că nu era Hazel, dar Dumnezeule, Dumnezeule, era Frank!

Şi mai era ţiuitul! îi răsuna mereu în urechi geamătul acela .iscuţit al proiectilului, mereu tot mai aproape. Dar nu ajungea nicicând să lovească, să aterizeze. ÎI bântuia neîncetat. Ţiuindu-i iar şi iar în cap. Se zvârcolea în aşternuturile ude de sudoare, dar mâinile îi erau legate de pat. Era înveşmântat într-o cămaşă subţire de spital, atât de subţire, încât nu-l putea apăra de obuze. Unde îi erau hainele?

Trebuia să plece de-acolo! Trebuia să se adăpostească undeva! Orice îl putea Iovi aici.

Nu, nu! Era Ia spital. Era în siguranţă la spital.

Apoi însă *chiar* a avut loc o explozie. Medici şi infirmiere alergând, pacienţi urlând.

Nişte siluete au venit în fugă Ia patul lui, l-au ridicat şi l-au transportat cu pat şi cu toate lucrurile Ia un camion. Camionul huruia, iar el a început să ţipe. A sosit cineva cu seringa argintie, cu pişcătura

înţepătoare, vederea – deja slăbită şi întunecată – i s-a înceţoşat pe la margini, iar James a dispărut.

HADES

Panun la curse de cai – martie—aprilie 1918

CÂND IZBUCNISE MARELE RĂZBOI, DOMNUL ŞI ilo.imna Windicott, de pe Grundy Street, colţ cu Bygrove, din l'nplar, Londra, mulţumiseră cerului că unicul lor copil nu avea i.l înfrunte vreodată primejdia bătăliiilor. Ca o fată cuminte ce era, drvotată pianului, avea să treacă neatinsă prin tot acest iad.

Apoi însă, purtarea ei începuse să dea de bănuit, se îndrăgostise brusc de un soldat, renunţase la orele de pian si fugise în Franţa, pentru a se angaja ca voluntară în serviciul unei mari baze militare .unericane. Ororile ce se puteau abate acolo asupra ei nu-i dădeau p.ice nici noaptea doamnei Windicott.

Scrisorile ei erau pline de dragoste pentru părinţi şi de îngrijo- i .n e pentru sărmanul ei soldat.

Cu timpul, au început să cumpere, printr-un librar, publicaţia 111 lista săptămânală de victime. (Ziarul *Lotidoti Times* încetase tipă- iii ea acesteia în ediţia zilnică. Devenise atât de lungă, că nu mai i.luiânea loc pentru nicio altă ştire.)

Poate că alţi oameni cercetau lista cu mai multă teamă în suflet decât familia Windicott. Dar în fiecare săptămână se aplecau asupra ei, căutându-l cu lupa pe Alderidge, J. (Chelmsford). Pentru ei rra doar un nume, dar pentru Hazel era important. De dragul ei, ajunseseră să ţină la el.

Alege un nume la întâmplare, urmăreşte-l mai multă vreme ţi spune în gând o rugăciune de mulţumire de fiecare dată când nu-l găseşti pe lista morţilor – dacă ceea ce ajungi să simţi, destul **dr** repede, nu e dragoste, atunci ce e?

Un jucător la pariuri de curse de cai care urmăreşte cu un intc res avid victoriile, timpii şi accidentările calului Bachelor's Button (competiţia Ascot Gold Cup din 1906) ştie ce vreau să zic. Cri care au avut neşansa de a fi generaţia devorată de război au fost cu toţii nişte pariori la curse de cai.

APOLLO

Emile — 22 martie—13 aprilie 1918

Al IBREY S-A GÂNDIT CĂ POATE SCRISOAREA PEN- I i i i ('olette, trimisă după atâta vreme şi conţinând numai un fragment muzical, fusese derutantă. Aşa că i-a mai scris una. Dar tot lîti.l răspuns.

în mod ciudat, sosirea pe front îi făcuse bine lui Aubrey. În- «i mctorul său, Emile Segal, era un tip

amuzant. Un veritabil *poilu* („păros”), cu capul şi gâtul acoperite de plete bogate, încâlcite. Şi ce feţe făcea.' Cum îi imita el pe barbarii de germani sau pe „liţerii francezi, cu gesturile lor afectate. Şi pe soldaţii din Regimentul 369 („alde Sam” le zicea Emile, de la Unchiul Sam), iiire cădeau sub masă de la porţia zilnică de vin ce li se dădea luncczilor. Alde Sam nu făceau faţă vinului tare franţuzesc, şi în ii«rmcnea cantităţi.

Aubrey nu trebuia să se ameţească ca să râdă la poantele lui I mile.

Iar ăsta era un miracol, în felul său. Aşa au trecut săptămâni, ■ipui luni. Durerea cauzată de absenţa lui Joey, precum şi cum- | • 111111 sentiment de vinovăţie nu se şterseră nicio clipă. Dar, după ■ Inii.l luni, timpul, munca şi prieteniile l-au adus pe Aubrey într-un liM în care era cu putinţă să sufere şi să râdă deopotrivă, în aceeaşi n. N-ar fi crezut vreodată că va fi posibil.

Aubrey şi Emile şi-au creat rapid un limbaj al lor, amestecând formule în franceza învăţate papagaliceşte şi propoziţii împrumutate din engleză. Fiecare ştia îndeajuns de mult limba celuilalt cAl să se lase deseori cu încurcături, ca atunci când Aubrey a folosii greşit în franceză cuvântul vânt, *vent,* în loc de vin, *vin,* spunându-i lui Emile că ar mai vrea nişte vânt după cină, *s'il vous plait.* Atunci Emile, amabil, trăsese o băşină de zile mari. Dac-ar fi putut s-u aprindă, le-ar fi ieşit un *Flammenwerfer.*

Fasole la cină. Vremuri bune!

Emile l-a învăţat pe Aubrey cum să supravieţuiască pe front. Cum să distingă între tipurile de obuze şi explozibilele de gaz. Cum să se strecoare pe furiş şi să facă diferenţa dintre *le vent* su- flând printre copaci şi paşii unei trupe de nemţi pregătindu-se df atac. Cum să încălzească un capac de conservă la o flacără minusculă, iar apoi să arunce peste suprafaţa încinsă păduchi adunaţi de pe haine, până începeau să sfârâie şi pocneau ca floricelele de porumb.

La Maffrecourt, unde erau încartiruiţi, Aubrey a găsit un pian într-o cârciumă bombardată. Nu era el în cea mai bună stare, dar Aubrey i-a oferit lui Emile un recital care i-a adunat şi pe alţi colegi din Compania K, veniţi să asiste la acest spectacol spontan.

După aceea, Emile Segal a făcut paradă cu camaradul său pianist ori de câte ori se ivea ocazia, cerând toate drepturile de a sc făli cu el. Văzând cum dansau păroşii ăştia la prima lor întâlnire cu jazzul, lui Aubrey îi venea să-şi îndese pumnul în gură ca să nu izbucnească în hohote de râs. Aşa că i-a învăţat mişcările de foxtrot, ca nu cumva să moară şi să ajungă la porţile de mărgăritar[I] dansând ca nişte clovni cu artrită.

I În mitologia creştină, denumire dată porţilor cerului sau Raiului.

Până Ia momentul în care au intrat serios în tranşee, la 13 aprilie P) 18, Aubrey a susţinut recitaluri în fiecare seară. Aubrey era de părere că, după război, Emile ar trebui să se facă impresar. Chiar «• pricepea să atragă publicul. Iar lui Aubrey chiar îi plăcea să aibă spectatori.

Sectorul din regiunea Champagne era liniştit, aşa că se puteau socoti norocoşi. Auzeau vuietul şi bubuitul războiului de-a lungul liniei, spre nord. Dar aici nu prea se împuşca mare lucru, în afară de porci mistreţi. Singura durere pe care o purta Aubrey în suflet, pe lângă pierderea lui Joey, era faptul că zilele treceau fără să sosească vreo scrisoare de la Colette.

AFRODITA

Orice fel de munca – 29 martie 1918

DUPĂ O SĂPTĂMÂNĂ DE HOINĂRIT LA BRAŢ PE străzile Parisului, îndurerate în tăcere, Hazel şi Colette au izbutit să înfrunte realitatea mundană şi să caute de lucru. Orice! Ceva, acolo!

Era greu. Toată lumea voia să ştie ce făceau la Paris o belgiancă şi o englezoaică. Probabil aveau deja experienţă în piaţa muncii pe timp de război, dar în ce anume? Cum s-a încheiat? Aveau scrisori de recomandare? Avuseseră probleme?

Colette era prea îndurerată şi cufundată în tăcere ca să convingă că meritau o slujbă sau alta, iar Hazel nu avea pregătite răspunsuri şarmante, ferme şi

neîngrozitor-de-mincinoase. Comisiile de angajare băgau de seamă imediat şi le respingeau candidatura.

Au găsit până la urmă o agenţie îndeajuns de disperată să accepte orice ajutor. Era muncă de jos, pentru necalificaţi, muncă la care puţini dintre cei înrolaţi ca voluntari s-ar fi înhămat. Un tip de muncă la care nici părinţii lui Hazel, nici mătuşa Solange nu ar fi consimţit. Dar nu găsiseră altceva.

Munca lor nici nu sprijinea eforturile întru victorie, nici nu-i ajuta pe soldaţi. Pe soldaţii aliaţi, desigur.

S-au angajat la o bucătărie, unde preparau şi serveau mâncare printr-o agenţie a Crucii Roşii care supraveghea lagărele de muncă din Franţa cu prizonieri germani de război.

HADES

Camera roz – 12 aprilie 1918

CEEA CE L-A FĂCUT PE JAMES SĂ TRESARĂ ERA liniştea. Liniştea şi curăţenia.
Aştemuturile de pe pat erau apretate şi albe. Pijamaua lui al- lustru-deschis i se lipea moale de piele.

Am murit, s-a gândit el. Am ajuns în Rai.

în spital e Raiul?
Salonul scăldat în lumină era modem şi curat lună. Pereţii erau vopsiţi în roz. Pe noptieră era un vas cu margarete. Nu se auzea nici urmă de bombardament. Doar traficul oraşului, dinspre stradă.
A intrat o infirmieră. Purta o rochie gri, şorţ alb şi o pelerină scurtă, roşie. Banderola de pe braţ afişa o cruce roşie mare, iar părul şi—1 ţinea prins cu un văl alb.
— Te-ai trezit! a spus ea. Vrei nişte apă?
I-a tumat în pahar, iar el a dat pe gât. La contactul cu apa, |ames şi-a simţit limba încărcată şi uscată precum şmirghelul. A întins paharul gol, iar infirmiera i l-a umplut la loc.
— Ce zi e azi? a întrebat el cu o voce spartă, străină şi tinerească.
— E douăsprezece aprilie, a răspuns ea.
James a clătinat din cap. Douăsprezece aprilie.
Bătălia... când avusese loc?
Gândul ăsta a dezlănţuit o avalanşă asupra lui. *Nu, nu, nu, nu!*
Infirmiera I-a apucat de încheietură cu vârfial degetelor ei reci si i-a îndepărtat părul de pe frunte.

— E în regulă, a spus ea. Aici eşti în siguranţă. O să te pui pe picioare numaidecât.

— Unde sunt? a întrebat el răguşit.

— Eşti la spitalul militar Maudsley, a răspuns. În Camberwell. Sudul Londrei.

Londra. înapoi în Anglia! Hazel. Pereţii roz îi aminteau de ea.

Infirmiera i-a adus pui şi piure de cartofi în sos de smântână, alături de boabe de mazăre ce se rostogoleau în farfurie. După meniul din tranşee, ăsta era un ospăţ.

— Hai să ne aşezăm pe scaunul ăsta drăguţ de la fereastră, da?

James a lăsat-o pe infirmieră să-I ajute să se ridice.

— Uite aşa, foarte bine! a pus ea şi i-a pus ea tava în poală. Hai să te hrănim şi să-ţi recapeţi puterile! Apoi poţi să te uiţi pe geam la copaci. O să-ţi facă bine.

Infirmiera a plecat. James a trecut furculiţa peste piure, a luat un dumicat şi l-a pus pe limbă. Mama lui gătea mai bine, dar, după atâta vită Ia conservă, asta era o masă regească. A înfulecat rapid, apoi s-a năpustit asupra puiului şi a încercat să nimerească boabele de mazăre cu Iama cuţitului. Acesta abia dacă tăia. Atunci James şi-a dat seama. Probabil că se afla într-un pavilion de psihiatrie. Bolnavilor mintal nu li se dădeau cuţite ascuţite.

Aşa se explica şi toată această amabilitate. Pereţi roz, o infirmieră atentă şi drăgălăşenii. Pentru că trebuiau să se poarte delicat cu el, ca şi cum ar fi fost un copil mic. A simţit cum i se acreşte mâncarea în gură.

Din mugurii copacilor de sub fereastră răsăreau boboci dantelaţi, de un verde crud.

Infirmiera a revenit.

— Au trecut părinţii tăi pe-aici. Se vor întoarce după-amiază.

Lumina aurie de pe pereţii roz I-a făcut pe James să închidă ochii şi să respire încet. Ca într-una din zilele acelea de pe plajă, vara, în vizită la bunica lui.

Părinţii lui ştiau că era într-un spital de nebuni. Deci răul se produsese deja. Dar ei aveau să-l iubească oricum. Chiar şi în adâncul inimii lui rănite şi îndurerate ştia asta, iar gândul îl consola.

AFRODITA

Varză la Compiegne – aprilie—mai **1918**

VARZA ARE UN MIROS ANUME, PROASPĂT, CURAT. Şi e un sentiment plăcut în sunetul acela crocant care se aude când o toci şi apoi o azvârli, cu un lipăit, în cazane uriaşe, pline ai bucăţi tari de legume.

Sarcina lui Hazel era să toace, zilnic, trei roabe de varză albă. în jur de nouăzeci de kilograme de varză pe zi. Avea mâinile roşii şi jupuite de la sucul de varză.

Dar tot era mai bine decât ceapă. Hazel nu rezista la ceapă. Prin urmare Colette, care rezista, îşi salva prietena, tocând zilnic câte un sac de 13 kilograme. Chiar şi aşa, tot trebuia să poarte ochelari de aviator, ca nu cumva să-i curgă lacrimile în supă.

După varză şi ceapă, curăţau şi tăiau cartofi. Uneori, aveau şi oase de la măcelărie, pe care le puneau la fiert în zeamă. Apoi, prizonierii germani aşezaţi la coada pentru supă aplaudau. Astea erau

momentele cele mai aşteptate din rutina vieţii de la Compiegne.

Lagărul de la Compiegne adăpostea opt mii de soldaţi luaţi prizonieri de război. Dormeau în nişte barăci în care şuiera vântul, în zori luau micul dejun, constând în pâine raţionalizată, apoi munceau toată ziua. Seara, oamenii erau hămesiţi. Hazel şi Colette le tumau cu polonicul supă gri în gamele.

Hazel suferea, văzând cât de slabi şi oropsiţi erau. Dărâmaţi de i'ă/.boi şi de captivitate.

Acum, că întâlnea zi de zi germani, cu ochii lor albaştri şi bărbile zbârlite, spunând *Danke, Fräulein* pentru supă, nu reuşea nici în ruptul capului să înţeleagă cum de petrecuseră oamenii ăştia, şi I râncezii, şi englezii, patru ani omorându-se între ei.

Fireşte că ştia despre atrocităţile săvârşite de germani în Belgia. Şl ia la ce cumplită violenţă recurseseră în 1914. Cu siguranţă însă LUI *aceştia* fuseseră autorii. Cum era cu putinţă ca o ţară să producă deopotrivă suflete milostive şi criminali?!

Avuseseră şi ei mame, surori şi iubite, slujbe şi pasiuni, şi animale de companie. Cântece, mâncăruri şi cărţi favorite. De ce trebuiau să moară? De ce trebuia ca băieţii noştri să moară?

Pentru Colette, a-i servi pe germani în fiecare zi era curată agonie. Pe chipurile lor, vedea ochii care ţintiseră armele spre tatăl ei. spre fratele ei, prietenii ei. Nu putea să-i ierte vreodată. Dar îi hrănea. *Oricare-arß Dumnezeul ăsta care vrea să mă lovească şi mai tare,* /iu *va reuşi, căci nu mai are ce să rănească în mine,* îşi spunea în sinea ei. *(hicare-arji Dumnezeul*

ăsta care ne cere să iertăm, ei bine, va trebui să se mulţumească cu supa de varză.

Hazel nu ştia germană, dar Colette da, şi înţelegea atunci când îi înjurau în barbă pe francezi şi pe britanici.

Unii vorbeau engleză, cu accent britanic sau american. Mai stăteau la taclale cu Hazel. Iar ea se străduia să fie veselă. Spera că şi cei pe mâna cărora ajunsese James se purtau la fel. Se ruga să-I aibă cineva în grijă. Altă variantă era de neconceput.

Alţii o ignorau, iar câţiva erau nepoliticoşi, ba chiar vulgari în lelul în care o priveau. Ea nu ştia ce tot mormăiau acolo, dar nu-ţi l rebuia cine ştie ce imaginaţie ca să ghiceşti.

După tot freamătul din Saint-Nazaire şi strălucirea Parisului, la Compiegne totul era monoton şi mohorât. După ce făceau curăţenie, mergeau pe jos până Ia căminul din apropiere unde lc cazase Crucea Roşie. Stăteau de vorbă, scriau scrisori şi jucau cărţi. Mai stăteau acolo alte opt fete, toate franţuzoaice, lucrând pe diverse posturi, infirmieră, dactilografa, spălătoreasă. Erau prietenoase.

Doar timida apropiere a primăverii mai aducea un strop de exaltare. Frunzele se desfaceau, iar brânduşele începeau să se ivească din pământul îngheţat. Adierile vântului începeau să miroasă a ploaie şi a lucruri proaspete şi verzi care nu erau verzc. În aer aproape că ar fi plutit o undă de speranţă, dacă n-ar fi apăsat în continuare faptul că nu aveau nicio veste despre Au- brey ori James.

— Slujba asta e penitenţa noastră, a zis Colette într-o dimineaţă, în timp ce mergeau spre lucru. Dacă

nu l-am fi lăsat pe Aubrey în coliba noastră, acum am fi fost încă acolo.

Hazel a privit-o uluită.

— Doar nu-ţi pare rău!

Colette a clătinat din cap.

— Aş proceda din nou la fel. Chiar şi numai pentru a-i face în ciudă doamnei Davies. Dar Dreptatea e oarbă, a continuat Colette, iar regulile sunt reguli. Acum plătim. În ceapă şi cartofi.

— Dacă o să plec vreodată de la slujba asta, a spus Hazel, câi o să trăiesc n-am să mai mănânc varză. Si ce păcat, a râs ea, căci îmi plăcea fiartă!

Colette a strâmbat din nas.

— Pff!

— Mi-e dor de un pian, a zis Hazel. Mă întreb dacă mai ştiu să cânt.

Colette părea surprinsă.

— Nu vorbi prostii! Normal că mai ştii.

Au mai mers o vreme, până când au început să se zărească clădirile bucătăriei.

— Hazel, a întrebat Colette, tu crezi că ar trebui să învăţăm fiil-i uităm, pur şi simplu, şi să ne vedem înainte de vieţile noastre?

Pe Hazel a înspăimântat-o s-o audă pe Colette rostind o întrebare care o frământa şi pe ea.

— Fără îndoială nu! a exclamat ea. Până nu avem dovezi clare, ■ic păstrăm speranţa.

— Si până când?

Hazel se uita la pantofii ei prăfuiţi izbind pietrişul.

— Până când se vor întoarce acasă, teferi.

Aprilie s-a scurs, a sosit luna mai, care s-a îndreptat cu hotărâre t ăi re iunie. într-o zi, Hazel a făcut calculele şi şi-a dat seama că locase undeva aproape de opt tone de varză. Avea mâinile ca ale mamei ei – roşii, aspre şi crăpate.

într-o seară, după ce se terminase coada la supă, iar toţi bărbaţii ilâteau jos sau îngrămădiţi pe undeva, mâncând din gamelele lor, (lolette s-a dus la spălătorie să-şi schimbe hainele, în timp ce Hazel punea laolaltă, într-o oală mai mică, restul de supă din fiecare cazan.

— Se mai poate nişte supă, vă rog? a rostit o voce cu un pu- lemic accent german.

Hazel şi-a ridicat privirea şi a zărit în prag un prizonier german ţinând în mână un castron. S-a uitat scurt către intrare, acolo unde ilărcau mereu paznicii înarmaţi. Germanilor care cereau mâncare în plus le răspundeau negreşit că nu există a doua porţie. Dar acum paznicii erau plecaţi. La bucătărie era doar Hazel, singură cu germanul. Părea atât de înfometat... A ezitat să se apropie de zona în care se stătea la coadă, aşa că I lazel a ieşit de după tejghea ca să-i toarne supă direct în gamelă. (iermanul însă a lăsat castronul să cadă şi a trântit-o pe Hazel de perete. I-a înfipt o mână în abdomen, pe cealaltă în gât. Ea a scăpat oala din mâini, iar supa fierbinte i s-a scurs pe fustă. Nici nu a apucat să strige, căci el deja îi acoperise gura cu gura lui.

Hazel era atât de şocată, încât nici nu ştia ce să facă. S-a zbătui, dar el era mai puternic. I-a lins buzele şi dinţii cu limba lui murdară, apoi i-a îndesat-o cu forţa în gură.

A încercat să se smucească si să se lupte, dar germanul era muli prea puternic. În timp ce-şi împingea faţa într-a ei, îi râdea în nan cu un hohot amar, plin de ură.

Hazel îşi simţea creierul încordat la maximum, iar şocul şi repulsia s-au amestecat, transformându-se într-o teamă disperată. Abiu mai putea respira. Se lupta, lovea şi se zbătea. Dacă nu venea cineva în curând, germanul ar fi putut... – cum de era *posibil* să se întâmple aşa ceva? Şi unde *erau* paznicii ăia? –, dar dintr-odată i-a dat drumul.

Alţi doi prizonieri germani îl smulseseră de pe Hazel, care s-H prelins uşor pe jos, cu spatele lipit de perete. Unul l-a pocnit pr atacator în faţă, zdrobindu-i ochiul şi falca. Celălalt I-a pus Ia pământ si s-a urcat pe pieptul lui cât timp primul i-alegat picioarelc.

— Plecaţi, domnişoară] a spus unul dintre salvatori. Ne pare foarte rău!

Toată agitaţia asta i-a făcut pe cei doi paznici francezi să vină în fugă de pe unde şi-or fi făcut veacul. Colette a apărut şi ea şi s-a apropiat imediat de Hazel.

— V-a făcut vreun rău omul ăsta, domnişoară? au întrebat-o paznicii francezi.

Dacă zicea nu, poate că bărbatul avea să o agreseze din nou, ori pe Colette, ori pe oricare dintre tinerele de-aici. Dar dacă zicea da, paznicii îl puteau duce pe atacator în cine ştie ce loc de unde nu s-ar mai fi întors vreodată. Legile internaţionale nu permiteau statelor care deţineau prizonieri de război

să-i ucidă, dar se mai întâmplau şi „accidente”. Iar unii soldaţi francezi abia aşteptau prilejul.

Hazel s-a şters la gură cu încheietura mâinii. Imaginea bărba- lului trântit pe podea, privind-o cu ochi batjocoritori, o făcea să icnească. Dar nici nu se simţea pregătită să-i semneze condamna- ira Ia moarte.

— Sau doar se încăieraseră între ei?

Hazel s-a întristat nespus de tare. Acum până şi salvatorii erau În pericol de a primi pedeapsă.

în momentul acela nu visa decât la apă fierbinte. O periuţă de dinţi. Ceva care să cureţe toate urmele lăsate de atingerea lui.

— A fost foarte necuviincios cu mine, a spus ea cu o voce «lahă, pe măsura răspunsului. Iar ei mi-au sărit în apărare.

Colette se tot învârtea în jurul gardienilor, năpustindu-se fu- i masă asupra lor cu un şuvoi de exclamaţii în franceză: „De ce a lusi prietena mea lăsată singură?” şi „E întru totul îndreptăţită să beneficieze de protecţie în orice moment”.

Hazel şi-a acoperit faţa, căci era copleşită de valuri de şoc, dezgust şi agresiune.

— Ridicaţi-vă, toţi trei! le-a ordonat gardianul şef. Hai, în pi- i mare! Rapid!

Salvatorii i-au dat drumul atacatorului şi s-au ridicat cu toţii în picioare. Agresorul o sorbea din priviri cu coada ochiului.

— Să mergem acasă, Hazel! a zis Colette, apucând-o de mijloc. Când au părăsit clădirile lagărului, a adăugat: Hai să plecăm din fundătura asta şi să ne întoarcem la Paris!

Hazel a acceptat propunerea bucuroasă, dar, odată ajunsă în iameră, a găsit o scrisoare de la mama ei, împreună cu o bucată de li.lrtie decupată dintr-un ziar.

HADES

Bun venit acasă! – 6 mai 1918

LA ÎNCEPUT DE MAI, DUPĂ CÂTEVA SĂPTĂMÂNI PE-trecute Ia spitalul Maudsley, James a fost externat. Toate zilele acelea se contopeau într-o ceaţă roz. Erau perioade în care nu se gândea, pur si simplu, la nimic. Nici la măcăleandrul cocoţat pe pervazul ferestrei lui. Nici la florile din vază.

Treptat, tremurul a dispărut. La fel şi seringa, în salonul comun, unde James lua masa, se auzea gramofonul. Juca dame cu ceilalţi pacienţi. Stăteau cu toţii de vorbă, iar câteodată mai şi plângeau.

în tren, pe drumul spre casă, spre Chelmsford, James a stat între părinţii săi. Mama l-a luat de braţ şi l-a ţinut aproape de ea. Asta l-a făcut să se simtă din nou copil.

Când i-a zărit pe Maggie si pe Bob, rămaşi în loc pe verandă, apoi venind în fugă să-l întâmpine, James a lăcrimat. Bob se înălţase şi avea coşuri pe nas, iar

Maggie se mai împlinise un pic, iar părul i se încreţise ca niciodată. Când l-au văzut pe James plângând, au crezut, îngrijoraţi, că era din pricina lor. Ar fi vrut să le spună, nu, nu, n-aţi fost nicicând mai preţioşi ca acum, dar nu a putut, aşa că s-a retras în camera lui.

A simţit că avea iar treisprezece ani, ca Bob. Vechiul lui set prăfuit de soldăţei metalici de pe bibliotecă era acum o prezenţă prea stranie ca să-l mai amuze.

Lângă pat se afla o cutie cu echipamentul lui militar, care fu- nese găsit prin minune. Simpla lui vedere l-a dezgustat.

Pe noptieră era un teanc de scrisori. A început să le deschidă, păstrându-le pe cele de la Hazel la final, cu toate că nu putea «pune dacă amâna plăcerea ori durerea.

Prima era, dintre toţi oamenii, de la soldatul Billy Nutley.

Era datată 12 aprilie 1918. Dragă James, noul nostru sergent mi-a dat adresa ta. Am fost redistribuiţi în Armata a treia, sub comanda generalului Byng. Nu suntem poziţionaţi mult mai departe de unde eram înainte, dar lucrurile s-au mai potolit. Nemţii ne-au dat o bătaie usturătoare, dar au rămas fără energie, iar noi rezistăm. A fost o treabă bună, dar cu ce preţ? Am primit veşti de la familia lui Chad Browning. S-a întors în Ţara Galilor şi pare că se pune pe picioare (ncet-încet. O să rămână cu cicatrici. Ai lui voiau să-ţi scrie, aşa că le-am dat adresa ta. I-am povestit noului sergent ce ai făcut, cum le-ai ţinut piept trupelor ipeciale şi l-ai dus pe Browning în loc sigur. Cu toţii i-am spus să te pună pe listă pentru o medalie. Gilchrist a murit, cred

că ştii deja, şi la fel şi Selkirk. Mason e Jat dispărut. Noi, ceilalţi, sau ce a mai rămas din noi, suntem cu toţii aici. Să te însănătoşeşti repede, să te întorci şi să te alături din nou regimentului! Între timp, gândeşte-te şi la noi cât timp îţi tragi sufletul! Salutări, Bill.

Scrisoarea îi tremura în mână. A deschis încă una.

20 aprilie 1918. Dragă domnule Alderidge, vă scriu spre a-mi exprima imensa gratitudine – a mea şi a sofiei mele – pentru felul eroic în care l-aţi ajutat pe bietul nostru fiu, Chad, la îngrijirea arsurilor şi l-aţi transportat către *UN* loc în siguranţă. E încă la spital, se recuperează şi i s-au aplicat mai multe grefe de piele. Nădăjduim că se va face bine. Sub toate straturile de bandaj, tot ('had al nostru rămâne. Nu ştim cum să vă mulţumim, dar sperăm că, dacă vă ***vom*** putea ajuta cândva, nu veţi ezita să ne scrieţi. Cu stimă, domnul şi doamna liowen Browning, Tenby, Ţara Galilor.

Următoarea era o scrisoare din armată. I se acordase o medalir de merit pentru serviciu militar deosebit. În plic mai erau un ere în valoare de douăzeci de lire şi o notă despre data la care avea IA sosească medalia propriu-zisă.

Următoarea scrisoare avea scris de femeie şi emblema YMC !A în colţ. A citit biletul de la doamna Davies, în care o acuza pr Hazel de purtări imorale cu soldaţi.

În faţa ochilor i-a apărut deodată Parisul. Apoi Poplar. Vedrii trenurile. Sala de concerte Royal Albert Hali.

Era imposibil de crezut că fata cu pianul putea fi aşa cum 11 descria femeia asta. Nu putea fi decât o

minciună. Dar atunci dr ce s-ar mai fi deranjat femeia asta să trimită o asemenea scrisoare?

Inima lui era deja frântă, dar, într-un colţişor ascuns, îngropul de evenimentele războiului, James plângea. Dacă Hazel Windicoll nu era ceea ce părea a fi, atunci lui James nu-i mai rămânea n ini ie pe lume în care să poată crede. Onoare, Bine, Dreptate – se aflau toate la groapa de gunoi a istoriei.

A citit încă o dată scrisoarea.

Poate că Soarta o făcuse pe secretară să o trimită, s-a gândit el. Ca să-i aline durerea despărţirii. Dacă tăcerea lui de atâtea luni nil ucisese încă afecţiunea pe care Hazel i-o purtase cândva, atunci ei'ii momentul s-o ucidă chiar el. Nu mai era îndreptăţit să primească iubirea niciunei fete, fie ea bună, fie rea. Era doar o umbră de oni. O umbră de *băiat,* pitit în micul pat din camera copilăriei sale, Iɪɪ casa părintească. Intru totul inapt să fie tânărul pe care şi l-ar dori acum o fată.

A încercat să şi-o imagineze pe Hazel aici, acum. Intrând în camera lui.

L-a străbătut un fior rece.

Şi nu pentru că prezenţa ei n-ar fi fost dorinţa lui cea mai arzi- toare. Ci tocmai pentru că *era.*

Poate că avea să vină o zi când va privi în urmă la viaţa sa, (tniintindu-şi în nuanţe purpurii de Hazel, şi se va bucura că a

i nnoscut-o. Că, odată, el însemnase ceva pentru o fată ca ea. Că, mlaiă, o sărutase şi o auzise spunându-i că îl iubeşte.

Scrisoarea de la Hazel, trimisă mai departe de la sediul Armatei

ii micea, era încă nedesfacută. Mai rămăsese doar un plic mare şi iijţid. L-a deschis şi a scos un carton negru

în format folio. Ină- nnl ru era o fotografie – el, Cupidon şi Hazel, în pardesiul nou pe **i .n** e **i-l** dăruise el, zâmbind către aparatul de fotografiat.

Pentru tot restul zilei, nu a răspuns la ciocăniturile în uşă ale liiiniliei.

ARES

Alt mo d de a sene cuvântul „american” 14 mai 1918

LA 4 MAI 1918, TREI REPORTERI AMERICANI ÎN CĂU tare de poveşti cu infanterişti care luptau peste ocean, vizitând **regi** mentele din Franţa ale Forţelor Expediţionare Americane condunr de generalul Pershing, au ajuns în sectorul din zona Champagnr, Numele lor erau Thomas M. Johnson (de la ziarul *Evenitig Sun* dm New York), Martin Green (de Ia *Evening World,* New York) şi, cri mai celebru dintre ei, Irvin S. Cobb, un cunoscut jurnalist de I4 *Saturday Evetiing Post.*

Ştiau că erau înrolaţi în război şi soldaţi de culoare, dar credeau că lucrau ca hamali în port. Auziseră zvonuri despre un regiment **dr** negri în teatrul de operaţiuni, dar nu văzuseră vreun raport oficial.

în cele din urmă, le-a ajuns Ia urechi informaţia că o divizir *A* Regimentului 369 a Armatei americane, aflată sub comandă fran ceză, lupta în sectorul din Champagne, aşa că s-au grăbit să pun A mâna pe un asemenea subiect de senzaţie. întâmplarea a făcut cA au

ajuns chiar în dimineaţa după ce doi soldaţi, Henry Johnson ţi Needham Roberts, blocaseră asaltul neanunţat a vreo douăzeci ţi patru de luptători germani.

Irvin Cobb, sudist din Kentucky, era faimos pentru felul tn care îi portretiza pe negri drept „tuciurii” leneşi şi ignoranţi, irciclând vechi prejudecăţi şi bancuri cu pepeni verzi[I]. Mulţi «iildaţi negri au refuzat să-l salute. Cobb însă, aflând de faptele eroice ale lui Henry Johnson şi Needham Roberts şi văzând, pe locul unde se desfaşurase bătălia, arme germane împrăştiate şi o luliă vâscoasă de sânge cât o cadă, a ştiut imediat că acolo era ni.ilcrial bun de povestit.

Cei trei reporteri au trimis în ţară articole. „Young Black |ne”[II] – aşa îi numiseră şi pe Johnson, şi pe Roberts. Reportajele ulicrioare se refereau la o aşa-numită „Bătălie a lui Henry John- «1111”. Subiectul a făcut imediat senzaţie în toată ţara. Lupta era irdată în detalii vii – cum Roberts, împuşcat în mai multe zone ale II lipului, zăcea întins şi azvârlea grenade înspre inamic, în vreme

■ r |ohnson, rănit la rândul lui de mai multe ori, încă le ţinea piept germanilor şi—1 apăra pe Roberts, întâi cu puşca, apoi cu patul |Hişlii şi apoi cu o macetă. Datorită macetei, i s-a dus vestea de la im capăt la altul al ţării.

I Personaj comic din cultura populară a sclavilor negri, ulterior preluat şi înlerprctat în blackface de Thomas D. Rice (1808—1860), spre a crea repre

IIzentări rasiste ale afro-americanilor şi ale culturii lor. Până în 1965, în sudul

Până şi pe Cobb, care îşi câştigase faima pe seama stereotipu- nlor cu Jim Crow[I] – şi o ştia prea bine –, l-a impresionat vitejia lui Johnson, astfel că şi-a încheiat propriul articol pe un ton cel puţin curios:

„... ca urmare a faptelor pe care le vor săvârşi în acest război soldaţii noştri negri, un cuvânt rostit în ţara noastră de miliarde de ori, uneori batjocoritor, uneori cu ură, alteori cu toatS bunăvoinţa – dar care sunt sigur că n-a trecut vreodată pe lângS urechile negrilor, ci a lăsat în urmă suflete înveninate –, va că- păta un nou înţeles pentru noi toţi, Sud şi Nord deopotrivă, iar de-acum înainte *ti-i-*-*-*-r*[II] va fi devenit pur şi simplu un alt mod de a scrie cuvântul *american."*

IAmericii au funcţionat aşa-numitele „legi Jim Crow” care impuneau drastic «rel egarea rasială în societate (n. tr.).

II *Nigger,* denumire peiorativă pentru persoanele cu pielea închisă la culoarr (n. red.).

Vizită la domiciliu – 1 iunie 1918

În dimineaţa luminoasă şi uşor înceţoşată a

/iln de sâmbătă, I iunie, Hazel a ciocănit, cu sufletul la gură, la uşa unei vile de pe Vicarage Road, din Old Moulsham, Chelmsford.

I-a deschis o femeie plăcută la vedere, într-o rochie lejeră, de M.unbă.

— Bună dimineaţa, drăguţo! a zis ea. Cine mai eşti şi dumneata?

— Bună dimineaţa.' a reuşit Hazel să răspundă. Mă numesc I lazel Windicott. II caut pe domnul James Alderidge. A făcut o pauză şi a inspirat adânc, apoi a adăugat: Sunt prietena lui.

Chipul femeii a căpătat o altă expresie.

— Deci dumneata eşti! a zis aceasta. Hai înăuntru!

Femeia a apucat-o cu un braţ durduliu pe după umeri şi a condus-o până în camera de zi. O încăpere întunecoasă, cu lambriuri din stejar băiţuit. Era o atmosferă mai degrabă primitoare decât elegantă, ceea ce i-a dat lui Hazel un sentiment de uşurare.

— Ingăduie-mă să-ţi iau pardesiul. Ce roz frumos! Ia loc, te u>g, fă-te comodă!

În salon s-a ivit o adolescentă de vreo cincisprezece ani, cu un păr Mond-castaniu şi des cum Hazel nu mai văzuse vreodată. Maggie.

— Margaret, dragă, a venit în vizită *o prietenă a lui James.* Adu-ne, ie rog, nişte biscuiţi şi ceai!

A subliniat „o prietenă a lui James” de parcă ar fi rostit „reginu Angliei”.

Maggie a ridicat mirată din sprâncene şi s-a retras în partea din spate a casei.

Hazel a simţit cum o cuprinde un soi de ameţeală. Fiecare element din înfăţişarea ei, şi-a dat seama, era acum atent cercetai. Oare fusta ei violet era prea ţipătoare? Pantofii ei de la Paris, prea frivoli?

— Şi ia spune-mi, a întrebat femeia, de unde îl ştii pe James?

E aici James? De ce tiu-mi spui?

— Ne-am cunoscut la o serată parohială, a răspuns Hazel. în Poplar. Chiar înainte să plece în Franţa.

— O serată parohială! a exclamat femeia. Ca să vezi, ce figură mai e şi el, să nu-i spună nimic scumpei

lui mame! Deşi îmi închipui că aşa sunt cei mai mulţi tineri.

Hazel şi-a luat inima-n dinţi şi a întrebat:

— *Dumneavoastră* sunteţi doamna Alderidge?

Femeia s-a plesnit uşor peste frunte.

— Vai de mine, da! Pare-se că mi-am pierdut capul odată cu anii tinereţii, acum o veşnicie. Da, eu sunt doamna Alderidge, a spus chicotind.

— Iar James *este* aici?

Chipul femeii a încremenit. A deschis gura, apoi s-a oprit.

— Deci nu ştii...

Pe Hazel a trecut-o un fior rece. *Dumnezeule mare, te rog, nu!*

— Doamnă Alderidge, a stăruit ea, ce nu ştiu?

— Oh, eşti atât de palidă! a spus doamna Alderidge. Când ai primit ultima oară veşti de Ia James?

— Ne-am scris constant, a răspuns Hazel, apoi a avut loc marea bătălie, în care Armata a cincea... în fine, după bătălie, scrisorile au încetat. M-am temut foarte tare.

Chipul doamnei Alderidge s-a înduioşat.

— Apoi, mama mi-a trimis un anunţ decupat din ziar, a con- iniuat Hazel cu repeziciune, în care scria că urma să fie distins cu o medalie pentru meritele sale.

Doamna Alderidge s-a umflat în pene.

— Aşa că m-am întors din Franţa, unde am lucrat ca voluntară tic război, ca să încerc să aflu ceva despre el.

— Te-ai întors din Franţa, a repetat doamna Alderidge căzută pe gânduri. Unde ai lucrat ca voluntară. Oh, scumpa de tine.'
Femeia a închis ochii, ca şi cum gingăşia întregii scene era pur ţi simplu mai mult decât putea îndura.

Asta e mama lui James! şi-z *zis Hazel.* Vezi să ti-o apuci de umeri şi s-o zgâlţâi!
Chiar atunci a reapărut în prag Maggie cu un serviciu de ceai |>e o tavă, pe care a aşezat-o pe o măsuţă alături.
— Să duc ceva şi, ăăă, sus? a întrebat-o pe mama ei.
Cine e susP Pe Hazel a cuprins-o disperarea de a afla odată. Oare Maggie încerca să-i transmită ceva?
— O să mă duc eu de îndată, Margaret, a spus doamna Alderidge.
Maggie s-a retras încet din cameră. Doamna Alderidge se ocupa acum cu turnatul ceaiului, întrebând-o pe Hazel cum îl prefera, cu «.iu fără lapte. Hazel ajunsese însă la capătul răbdării.
— Vă rog, doamnă Alderidge, a implorat-o Hazel, James e încă în viaţă?
Faţa gazdei s-a întunecat pentru o clipă.
— Este, slavă Domnului! a răspuns femeia, lăsând ceaşca jos şi luând mâinile lui Hazel într-ale ei. Mieluşel sărman ce eşti! Ţi-era teamă că a murit?
Lacrimi s-au mijit în privirea lui Hazel. A închis ochii strâns.
— Atunci e grav rănit?
Doamna Alderidge i-a dat drumul la mâini. Un nou sentiment de groază apăsa greu peste umerii lui Hazel.

Nu contează, şi-a spus, *Orice ar fi, nu contează Atâta vreme cât e James.*

Mama lui a privit-o lung o vreme, cât o eternitate.

— Trupeşte e bine, a spus ea în cele din urmă, dar încă nu r tocmai... în apele lui.

În alte cotloane ale casei se auzea forfotă, dar Hazel nu percr pea niciun zgomot. *încă Nu tocmai. În apele lui.*

— Ce-ar fi să trec pe Ia el acum, a spus doamna Alderidge, ţi să stau un pic de vorbă cu el? Poate că i-ar face bine să te vadă.

La scurt timp, Hazel a auzit paşi urcând scările.

S-a străduit să-şi vină în fire.

„Trupeşte e bine, dar încă nu e tocmai... în apele lui."

încă.

„încă" însemna că putea redeveni el însuşi. Cu timpul, ce era stricat putea fi reparat.

Paşii se auzeau chiar din camera de deasupra salonului, cu vedere spre stradă. Hazel a ridicat privirea spre tavan. Acolo era James. Undeva deasupra ei. Chiar acolo.

Sindrom posttraumatic în urma bombardamentelor? Asta era? Unii dintre prizonierii germani de asta sufereau. Cazurile mai severe erau ţinute într-un pavilion, izolate. Nu puteau munci.

Mintea a început să-i născocească lucruri de nedescris. Cămăşi de forţă. Nebunie mistuitoare. Violenţă. Gândul la prizonierii germani a readus la suprafaţă şi cumplita scenă de Ia Compiegne, care îi bântuise neîncetat clipele de linişte şi coşmarurile. Şi-a dus pumnul la buze, apăsându-l cu putere.

încetează!

De ce nu cobora James?

Poate că tocmai se îmbrăca. Hazel şi-a aranjat câteva şuviţe de |>.lr nevăzute.

Sau poate că nu se simţea în stare s-o primească astăzi, dar abia .îşiepta s-o vadă cât mai curând.

Nu era nicio problemă. Fără îndoială! A început să se gândească

i e era de făcut. îşi putea găsi, eventual, o gazdă undeva, să rămână Iu zonă câteva zile, să le trimită părinţilor o telegramă. Putea găsi

0 doamnă respectabilă în vârstă care avea camere de închiriat şi...

Paşi lenţi s-au auzit dinspre trepte, coborând. Hazel s-a pregătit. *James!* Dar nu era James.

— îmi pare nespus de rău, domnişoară Windicott! a început doamna Alderidge. Pentru moment, James nu se simte în stare să primească vizite.

Hazel s-a silit să zâmbească.

— Nu-i nimic! a spus. Pot veni şi altă... Doamna Alderidge a clătinat din cap.

— James m-a rugat să-ţi transmit un mesaj.

Hazel şi-a plecat capul. Era singura formă de intimitate pe care i-o îngăduiau împrejurările.

— M-a rugat să-ţi spun, a continuat femeia, că cel mai bine ar

ii ca prietenia voastră să se încheie aici, cu amintirile frumoase care vi leagă. Îţi trimite gânduri de bine, sănătate şi fericire.

Doamna Alderidge a avut delicateţea de a o lăsa pe Hazel să se aşeze pentru o clipă.

— Oricât de rău i-ar fi, a şoptit ea cu ochii plecaţi, l-aş ajuta. Aş avea răbdare până s-ar însănătoşi.
Doamna Alderidge a oftat.
— Asta e foarte frumos din partea ta, draga mea, a spus cu
1 listeţe. Foarte, foarte frumos!
Hazel se legăna, suspendată în starea de şoc, dar şi-a amintit **dr** prezenţa doamnei Aldendge, care o privea. S-a ridicat.
— Vă mulţumesc pentru ceai.
— Îţi doresc tot binele, draga mea! i-a întins doamna Alde ridge paltonul. Nu am cuvinte să-ţi spun cât de rău îmi pare.
Hazel a luat-o pe aleea cu pietriş către poarta grădinii. Voit) cu toată fiinţa să se uite sus, la ferestrele dinspre stradă, şi să **vadA** dacă chipul lui James era acolo, dar, simţind în ceafa privirea **fixA** a doamnei Alderidge, a grăbit pasul să ajungă mai repede în stradS.
AFRODITA

Privrnd-o cum pleacă – 1 iunie 1918

În pragul casei familiei alderidge, maggie

HI Stea lângă mama ei.
— James a alungat o fată *ca ea* fără măcar s-o salute?
Mama ei a oftat.
— Nu e vina lui, Mags. Maggie a clătinat din cap.
— Nu-mi pasă a cui e vina! E o prostie! Şi mi-a plăcut de ea.
— Şi fratele tău o place.
— Păi şi atunci de ce nu...

— Să nu îndrăzneşti să te amesteci în povestea asta, Maggie! i .1 spus mama. Şi-aşa am spus prea mult. Bietul băiat a trecut deja prin destule necazuri.
Maggie i-a întors spatele şi s-a dus în cămara pe care o transformase în cameră de lucru. Bătea fără chef la maşină un exerciţiu de dactilografiere, adâncită în gânduri.
|atnes stătea ascuns, la o fereastră de la etaj, privind-o cum se îndepărta. Nu avea de ales.
Când Hazel a ajuns la poartă, James i-a zărit pentru o clipă chipul din profil. Iat-o, abătută şi perfectă! Statura ei înaltă, părul negru prins în vârful capului, gâtul ei lung, capul plecat cu tristeţe, paşii greoi. Dantela albă şi moale a gulerului, împodobindu-i gâtul. Pardesiul acela luminos pe care i-l dăruise el. Iat-o, era *chiar acolol* Razele soarelui învăluind-o într-**o** aură. Iar ea micşorându-se, cu fiecare pas ce-o purta tot mai departe.
Venise. Să-l vadă pe el.
Dacă ar fi fost aşa cum pretindea femeia aia de la YMCA, **ar** mai fi venit?
Numai de-ar fi putut să ţâşnească din locul lui, s-o ia în braţe şi să moară acolo.'
Dar nu mai era cel pe care-l cunoscuse ea. Nu avea să mai **fie** nicicând acel James.

N-am să te rănesc niciodată, Hazel Windicott!
Oh, Doamne!
Mai bine s-o rănească acum, o singură dată, decât să-i prelungească suferinţa ori, şi mai rău, să îngăduie ca mila şi bunătatea ci s-o încătuşeze într-un angajament care ar îndurera-o pentru tot restul vieţii.

Dacă o iubea, atunci trebuia s-o lase să plece.
A urmărit-o cu privirea până ce s-a făcut nevăzută, după o curbă a drumului.

AFRODITA

Junghiuri – 1 iunie 1918

ĂSTA ERA MOMENTUL CRUCIAL. TOATĂ MUNCA mea era pe cale să se ducă de râpă. Pierd destule iubiri din cauza ghinionului, a prostiei şi a egoismului, ca să nu mai zic de boală şi războaie. N-o puteam lăsa pe Hazel să urce în trenul de Londra. Eram în căutări disperate. Mai aveam doar câteva minute la dispoziţie ca să împiedic o tragedie.

Paşii o purtau pe Hazel orbeşte înainte, nevăzând nimic prin perdeaua de lacrimi.

Undeva, mai în faţă, era o casă parohială. Pe verandă, bătrâna soţie a preotului croşeta.

Nu sunt mândră de ce am făcut în continuare.

Dar, în apărarea mea, trebuie spus că lucrul ăsta i se întâmpla doamnei Puxley de mai multe ori pe zi.

I-am provocat un junghi în spate. Femeia a scos un ţipăt de durere. Ştiam că o să şi exagereze puţin.

Strigătul a ajuns şi la Hazel, în ciuda disperării în care era cufundată. Aşa că a grăbit pasul.

Ştiu că n-a fost cinstit sau drăguţ din partea mea. Şi nici n-am /.is că a fost astfel. Dar nici monstru nu sunt.

I-am lăsat apoi restul săptămânii fără junghiuri, iar soţul a sărutat-o pe obraz, de două ori.

Pot să continui? Mulţumesc!

Doamna Puxley era atât de încovoiată, încât, atunci când Hazrl i-a oferit ajutorul, femeia cu părul cărunt nu a apucat să vadă decât ti fustă violet şi o pereche de

pantofi eleganţi, dintr-aceia pe care feirlr de la Paris şi-i pot cumpăra gata făcuţi din orice magazin, dar la cat e doamnele din Chelmsford pot doar visa, cu o uşoară dezaprobarr.

Fusta şi pantofii au ajutat-o pe doamna Puxley să intre în caO şi să se aşeze pe o canapea, au găsit peme să-i pună la cap şi În genunchi şi i-au adus un pahar cu apă. în ciuda durerii, femeia rf privit-o cu atenţie pe Hazel.

— Cine eşti, draga mea? a întrebat-o. Nu eşti de prin părţilr astea.

— Nu! a răspuns Hazel. Sunt din Londra. Am venit aici, în cartier, să vizitez un prieten.

Un alt nerv ce dorea să se exprime a făcut-o pe doamna Puxley să tresară de durere.

— Ei bine, mi-ai fost un înger păzitor, a spus. Doamna Puxley, nu nervul.

— Doriţi să chem pe cineva? s-a interesat Hazel.

— E ziua liberă a slujnicei, a mormăit doamna Puxley, iar soţul meu e în oraş la o înmormântare.

— Să vă aduc o aspirină? a întrebat Hazel.

— Lucrătură germană mizerabilă! a ripostat doamna Puxley, Nu cred în aşa ceva.

Bătrâna părea atât de fragilă şi de amărâtă, încât Hazel nu putut să plece, pur şi simplu!

— Draga mea, văd că te tot uiţi la pian, a remarcat doamnu Puxley. Ştii să cânţi?

— Ştiu, a spus Hazel, deşi a trecut ceva timp.

— Ia cântă-mi ceva! a zis doamna Puxley. Ceva blând, pentnt bieţii mei nervi.

Hazel a ezitat. Nu avea nicie partitură cu ea şi erau luni de i Aud nu mai cântase. Venise din Franţa direct

la Chelmsford. Nici mărar nu trecuse pe-acasă să-şi vadă părinţii. Ar fi putut să se întoarcă acasă, ca să sărbătorească alături de ei regăsirea cu James, aşa «r gândise ea, sau să plângă pe umărul lor dacă...

Dacă...

I)e atâtea ori *dacă.* Nicicând nu şi-ar fi imaginat posibilitatea •inia – James, în viaţă, refuzând s-o vadă.

— Draga mea? i s-a adresat doamna Puxley. Te simţi bine?

— Oh! a exclamat Hazel, încercând să zâmbească. Nu am nimic.

— Nu trebuie să cânţi dacă asta te necăjeşte, a spus soţia preotului.

— Nu, nu! s-a ridicat Hazel iute. E chiar o bucurie.

Şi i-a cântat doamnei Puxley „Patetica” de Beethoven. A doua mişcare. „Adagio cantabile.”

„Jalnica” lui Beethoven – aşa o numise Aubrey. Hazel s-a rugat «(urt, în gând, ca amicul ei, oriunde ar fi, să fie teafăr.

Şi a înţeles brusc, ca niciodată până atunci, câtă durere şi cât ilor se regăseau în sonata pentru pian numărul 8, în do minor, IIJHIS 13, de Beethoven. Acum curgeau din inima ei frântă şi răz- Idieau în felul de a interpreta la pian. Era exact ce avea nevoie. Aceasta era alinarea pentru sufletul ei rănit.

— Draga mea, a şoptit doamna Puxley cu răsuflarea întretă- Ml â, după ce s-a stins şi ecoul ultimelor note, cine eşti?

— Mă cheamă Hazel Windicott, a spus ea.

— Eşti corepetitoare? Dai lecţii?

Ah! Hazel se frământa cum să răspundă.

— Lucram ca voluntară de război, a explicat ea, dar am fost lin iată de împrejurări să-mi părăsesc locul de muncă şi să vin aici.

Ar fi vrut ca femeia în vârstă să nu continue cu întrebările şi « o lase să cânte. După atâtea luni fără muzică, un moment atât de Hcurt era curată agonie.

Doamne Puxley aproape că saliva de entuziasm.

— Vrei să zici, a spus ea în şoaptă, că, pentru moment, nu **eşti** legată de nimic?

Hazel a simţit o strângere de inimă la auzul acestor vorbe **ne** fericit alese. Căci era extrem de legată – chiar dacă de cineva **carc** nu mai simţea acelaşi lucru.

— Plănuisem să mă înrolez din nou ca voluntară de război, dacă o să găsesc ceva, a spus ea, dar, până la urmă, speranţa **mea r** să mă pregătesc pentru admiterea la conservator.

Odată rostite, cuvintele au luat-o prin surprindere. Da! Asta va face. Unde era acum teama de a cânta în faţa unui public? Displ- ruse, împreună cu atâtea lucruri copilăreşti! Orice avea să-i rezervr viitorul, ea avea să cânte la pian. Pentru că *ea* îşi dorea asta. **Nil** pentru că altcineva avea aşteptări din partea ei.

— Sper că într-adevăr ai de gând să studiezi la un conservator, a spus cu hotărâre doamna Puxley. Cu un talent ca al tău, ar **li** mare păcat să n-o faci.

Hazel participase la îndeajuns de multe competiţii de pian ca să ştie că nu era un talent nemaipomenit. Dar trebuia să se **gă**sească un loc şi pentru ea, într-o şcoală de muzică respectabilă, dacă muncea serios.

— Aveţi un pian frumos, a spus. Un sunet încântător, iar încăperea are o acustică bună.

Doamna Puxley a simţit că acum era momentul prielnic.

— Domnişoară Windicott, a început ea, poate că mă cam pripesc acum, dar, vezi dumneata, în casa asta veche şi mare suntem doar eu cu soţul meu. Fiul nostru e la casa lui acum. Şi chiar avem nevoie de un pianist pentru copiii care vin la şcoala de duminică. N-ar fi frumos să rămâi cu noi aici o vreme, să te pregăteşti pentrn audiţii şi să aduci un pic de culoare locului ăstuia prăfuit?

Hazel era uluită.

N-am să pretind că am fost «rimplicată în invitaţia asta destul de abruptă.

— Soţul meu mereu mă întreabă de ce *totuşi* să suport chel- miala de a ţine instrumentul ăla acordat, a continuat ea, dar eu îi /.ic: „Alfred, nu ştii niciodată când o să avem nevoie de un pian”, li limpede că eşti o domnişoară bine-crescută, i s-a adresat ea lui I lazel. Ai vreun bagaj cu tine?

Bagaj? Se ajunsese deja în punctul în care discutau despre *bagaje!*

Să facă lucrul ăsta înfiorător? Să se instaleze chiar pe aceeaşi «I radă cu James, după ce spusese că nu mai voia s-o vadă vreodată?

„Fă-o”, i-am şoptit. „Profită de şansă.”

Ijisă-l, că aşa merită! şi-a zis ea cu o urmă de răutate. S-o alunge lără măcar s-o salute! Venise tocmai din Franţa ca să se asigure că era bine şi nu avea să plece până nu vedea cu ochii ei. Să-i spună Iu faţă că totul s-a terminat, şi atunci ea va pleca. Între timp, va sta pr-aici, prin preajmă, şi va studia la pianul ăsta minunat. De ce nu?

— Am bagajul la gară, i-a răspuns doamnei Puxley.

— Excelent! a spus femeia aceea destoinică, ridicându-se de pe canapea şi uitând de junghi. O să-I trimit pe vecinul să-I ia în locul tău.

Cum tocmai găsise pianistă pentru orele ei de singurătate şi pentru copiii de la şcoala de duminică, soţia preotului nu avea de tfind s-o lase pe fată să se ducă singură la gară şi, cine ştie cum, să w răzgândească.

ARES

Munci uşoare – 3—4 iunie 1918

ÎNTR-O ZI DE LUNI, JAMES S-A AVENTURAT ÎN oraş, în sacou şi cu cravată. Avea întâlnire cu comisia de expertiză militară, a cărei atribuţie era să-i evalueze gradul de recuperare şi capacitatea de a relua serviciul militar. Dacă îl găseau îndeajuni de bine, ar fi fost trimis înapoi în tranşee, unde, la starea de apatie în care se afla, nu ar fi rezistat nici măcar o săptămână. Dacă îl găseau inapt, n-ar fi fost decât încă un prilej umilitor de a-şi aminti de fiinţa sa spulberată.

În comisie erau trei medici. Unul părea să fie adeptul filosiv fiei lui „înapoi cu voi la treabă, trântorilor”, în vreme ce altul se arăta înţelegător faţă de cazurile neurastenice – cum erau numiţi pacienţii suferind de tulburări posttraumatice –, iar cel de-al treilea îşi ţinea emoţiile bine ascunse. James s-a supus unei examinări efei tuate de un subofiţer sanitar, apoi a luat loc şi a răspuns unei rafalr de întrebări din partea comisiei. Se simţea mai degrabă ca la Judecata de Apoi. După încheierea interogatoriului, James a aşteptai indiferent pronunţarea verdictului: făcuse progrese. Odihna îi prin sese bine. Nu era încă pregătit să revină pe câmpul de luptă, dai cel mai probabil avea să fie la un moment dat. A doua zi trebuia să se prezinte la oficiul de recrutare din oraş pentru a fi repartizai
Ia „munci uşoare”. Activităţi de birou. Să-şi pună uniforma şi să contribuie şi el cu ceva.

James s-a întors acasă.
Numai gândul la uniforma aia îi dădea fiori. Nu voia să părăsească spaţiul protector al camerei sale. Poate totuşi avea să îi facă hi ne să se mai desprindă de prezenţa stăruitoare a mamei.
În dimineaţa următoare, a făcut baie, s-a îmbrăcat în uniformă si a pomit spre oraş, de-a lungul Vicarage Road.

AFRODITA

>perând ca tu să fii – 4 iunie 1918

— ÎL IUBEŞTI PE FRATELE MEU, NU-I AŞA?
Hazel a sărit în sus. Ieşise la o plimbare în miezul zilei prin parcul din jurul bisericii şi se aplecase să admire nişte flori. Acum s-a ridicat, mai să se ciocnească cu o fată. O fată cu părul creţ.
Margaret!
— Poţi să-mi spui Maggie, a zis fata. Deci, îl iubeşti?
Hazel a făcut un pas în spate.
— Eu...
— Pentru că aş putea să-i duc un bilet din partea ta.
Hazel a clipit repede.
— Cu siguranţă mama ta n-ar fi de acord.
— Nu i-aş spune, a adăugat Maggie, ca şi cum asta ar fi fost cea mai evidentă soluţie din lume. De-asta ai rămas în Chelmsford, nu? Ca să ai şansa de a-l vedea?
Erau sentimentele lui Hazel atât de uşor citit?
Au continuat să se plimbe împreună.

— Maggie, a zis Hazel, cum se simte James? E... în regulă?
Maggie a căzut pe gânduri la întrebarea asta.
— Mama spune c-o să se facă bine, dar tata nu e aşa sigur.
O strângere de inimă.
— Iar tu ce crezi?
Maggie a făcut nişte paşi înainte, apoi s-a întors.
— Eu cred că are nevoie de ceva, iar până nu găseşte acel ceva n-o să-şi revină, a răspuns. Puteam să jur că mama spera ca tu să Iii acel lucru.
— Dar acum nu mai e de aceeaşi părere. Maggie a clătinat din cap.
— Nu, nu mai este.
Hazel a păşit mai departe, fără să vadă nimic în jur.
— Probabil, a spus ea încet, că asta sperasem şi eu.

AFRODITA

Muncă – 4—9 iunie 1918

JAMES A LUCRAT TOATĂ SĂPTĂMÂNA. HAZEL A studiat la pian toată săptămâna.

Primele zile la oficiul de recrutare au fost deplorabile. Nu aveau nimic să-i dea de lucru, nici măcar birou nu avea, aşa că a stat pe o bancă până când cineva a inventat o sarcină insignifiantă şi pentru el. Orele se scurgeau cu greu, iar atenţia lui rătăcea. *N-am s-o mai văd niciodată pe Hazel.*

Odată aşezată la pian, Hazel şi-a recăpătat forţa şi dexteritatea. Se străduia să se concentreze, dar un gând persistent o toi distrăgea: *Ce a putut să* i *se întâmple lui James, încât să nu mai vrea ii mă vadă?*

Biroul de recrutare i-a găsit, în sfârşit, lui James ceva util de făcut. Să ordoneze fişierele cu recruţi şi să le actualizeze cu informaţii din listele cu morţi. O experienţă cruntă. Mulţi dintir cei care-şi pierduseră viaţa erau amici de-ai lui din copilărie ori fraţi de-ai lor, iar, în unele cazuri, taţii lor. Mâhnire şi suferinţă unde vedeai cu ochii.

Uneori, în drum spre casă, auzea frânturi de muzică de pian plutind în aer dinspre casa parohială. Îi amintea dureros de mull de Hazel.

La 8 iunie 1918, într-o sâmbătă, germanii au lansat Operaţiunea (ineisenau, la Noyon-Montdidier în Franţa, al patrulea dintre cele rinei mari atacuri ale Ofensivei de primăvară.

Duminică, la 9 iunie 1918, James a căzut de acord să meargă la biserică împreună cu familia, dar Hazel, prezentă la şcoala de duminică a copiilor, nu l-a văzut, şi nici el n-a văzut-o pe ea.

Bătrânul şi blândul preot s-a rugat în ziua aceea ca războiul să se încheie cât mai repede.

HADES

Ia-mă pe nune! – 14 iunie 1918

JAMES ÎNCEPUSE DE-ACUM SĂ STEA LA MASĂ CU familia sa. Uneori zâmbea şi le povestea despre ce făcea la lucru. Ce gândea sora lui: *Ştiu ceva ce nimeni nu mai ştie.* în vinerea acelei săptămâni, James a ieşit

la plimbare, seara, împreună cu Bobby. Au mers mult în afara oraşului, hoinărind prin pădure până la un pârâu unde-i plăcea mereu lui James când era mic şi după care Bobby, cercetaş împătimit, era înnebunii. Zilele erau lungi acum, iar Bobby şi-a adus binoclul. I-a arătat lui James felurite păsări, i-a atras atenţia asupra denumirilor de arbori şi plante şi l-a învăţat care erau comestibile. James era impresionat. îndeletnicirea asta copilărească avea folosul ei. în război, dacă s-ar pierde de escadronul lui, Bobby s-ar descurca mai binr decât majoritatea.

Gândul că Bobby va trebui să meargă la război l-a izbit pe James în moalele capului. A rămas pe loc, în timp ce Bobby a mers în continuare, urmărind cu binoclul o veveriţă. Ce băiat frumoşi

James îl ţinuse în braţe pe când era bebeluş. Se jucase cu mingea cu el, îi citise poveşti, îl învăţase să meargă, îi fixase ghidonul micuţei lui biciclete. Deşi dădea primele semne de fragedă bărbăţie, pentru James, Bobby rămânea tot fratele mai mic.

A văzut deodată înaintea ochilor trupul lui Bobby, ars, băltind în sânge, întins în mocirlă, la baza unei tranşee.

la-mă pe mine! a *spus el cu privirea spre cer.* Eu sunt deja zdrobit, dar el e liber. Fă-tnă bine şi trimite-mă înapoi, ca să pot muri eu în locul lui Bobby! El are un viitor. Trimite-mă înapoi, acolo unde mi-e locul!

AFRODITA

Mutilat – 14 iunie 1918

BOBBY S-A ÎNDEPĂRTAT, ALERGÂND ÎN CONTINU-are după veveriţă. James a aşteptat o vreme, ascultând gâlceava şi ciripitul păsărilor, apoi însă, ştiind că Bobby o să găsească drumul spre casă, a luat înapoi către oraş. Ştia ce avea de făcut, iar asta ar fi dat un sens zilelor ce-i rămâneau până la întoarcerea pe front. Mai avea un singur lucru de îndeplinit, apoi un capitol se va încheia.

S-a întors către Vicarage Road, aproape ciocnindu-se cu o tânără domnişoară.

— Mă scuzaţi..., a început el.

— Bună, James! a spus ea.

Patru ochi luaţi prin surprindere, două inimi gata să sară din piept.

Şi-a tras pălăria de pe cap şi a privit-o adânc în ochii ei emoţionaţi şi rugători. Abia reuşea să vadă dincolo de vârtejul dezlănţuit în mintea sa.

— Ce cauţi aici?

Vorbe care otrăveau. Rostite ca într-un atac. James le-a regretat pe loc. Nu asta îi fusese intenţia, nu tonul agresiv, dar era prea târziu. Ea s-a tras înapoi şi şi-a ferit privirea. Apoi şi-a înălţat capul cu mândrie.

— Am venit să văd dacă eşti în viaţă, a spus ea, şi să fiu alături de tine, dacă se poate, ca să te ajut să-ţi revii, dacă nu te simţi bine.

înfăţişarea lui a înfricoşat-o. Era palid şi mai slab decât atunci, Ia Paris. Şi era într-adevăr *schimbat.* Un zgomot îndepărtat de automobil l-a făcut să tresară şi să se uite peste umăr.

Dar tot James al ei cel chipeş rămăsese.

Iar ea nu arătase nicicând mai splendid. N-o văzuse niciodată în rochie de vară, cu braţele goale mai jos de cot şi cu gleznele dezvelite, subţiindu-se deasupra pantofilor uşori. Obrajii îi erau îmbujoraţi, de la plimbare. Câteva şuviţe de păr i se desprinseseră din coc şi se legănau în briza serii. Purpuriul cerului părea că voia s-o învăluie; era exact culoarea ei.

— Şi dac-aş fi fost mutilat? a izbucnit el. Dac-aş fi pierdut un braţ sau altceva?

O rănea gândul că ceea ce întreba era, de fapt: „Dacă nu mă iubeşti îndeajuns de mult?”.

— Şi *ai fost* mutilat? l-a întrebat ea.

James şi-a acoperit gura cu mâna. Aproape că era amuzant. Fusese mutilat? Mintea îi fusese mutilată, dar ce mai conta? Nu e ca şi cum avusese vreodată o minte sclipitoare. Văzuse, în schimb, mutilări adevărate. Râsul, cum deseori se întâmpla în acele vremuri, a alunecat iute în lacrimi. Dar s-a străduit să şi le stăpânească.

Vedea că o face să sufere, iar asta-l înspăimânta.

— îmi pare rău! a spus el. îmi pare atât de rău!

— Pentru ce?

Pentru că am supravieţuit.

Răspunsul ar fi sunat lamentabil, ca un strigăt de disperare, iar cum mai avea în el o ultimă rămăşiţă de demnitate, nu a rostit nimic. Şi-a pus pălăria la loc, a făcut o plecăciune şi s-a îndepărtat, lăsând în urma lui bucăţi din fiinţa sa, ca nişte firimituri de pâine ori stropi de sânge.

AFRODITA

Călătorie spre Lowestoft – 15 iunie 1918

A DOUA ZI DIS-DE-DIMINEAŢĂ, HAZEL A AJUNS LA gara din Chelmsford. O adusese cu maşina, cu tot cu bagaje, vecinul familiei Puxley. A cumpărat un bilet pentru trenul de Londra.

James a sosit şi el în gară şi a urcat într-un tren tras deja la peron. N-a văzut-o pe Hazel.

Lasă-l să se ducă! s-a gândit ea cu amărăciune.

Dar gândul ăsta nu a încolţit în inima ei. Iată-l îmbarcat în trenul acela, ca O Ultimă Şansă pe cale să se irosească.'

Hazel s-a chinuit să-şi care valiza grea înapoi la ghişeul pentru bilete.

— Pot să schimb biletul de Londra cu unul pentru trenul acela? I-a întrebat pe casier, un ins cu început de chelie şi cam unsuros, fără a purta vreo vină în acest sens.

— Unde mergeţi? a întrebat el.

— Oriunde merge trenul ăsta, a răspuns ea.

Casierul a făcut ochii mari. Era cel mai interesant evenimenl care se întâmpla în gara din Chelmsford după o grămadă de timp. Bărbatul i-a schimbat biletul.

— Nu alergaţi după tinerelul acela care tocmai s-a urcat ?n tren, aşa-i? a spus el.

— E o întrebare cam impertinentă, nu credeţi? i-a retezat-o Hazel. Hamal!

Casierul a urmărit-o cu privirea.

— Se duce după tinerelul ăla, i-a spus colegei de la ghişeul alăturat. Fac prinsoare pe leafa mea pe-o săptămână]

— Şi eu m-aş duce, în locul ei, a răspuns cealaltă casieră, o fată hătrână de o vârstă considerabilă. Femei pe posturi de bărbaţi! Războiul, desigur!

Hazel a urcat în tren. Când a pomit la drum, s-a ridicat de la locul ei şi şi-a croit drum în faţă, până l-a zărit pe James. Stătea singur într-o zonă cu patru locuri şi se uita pe fereastră. A dat buzna în separeu şi s-a aşezat în locul dinspre culoar, vizavi de el. Dacă încerca să plece, Hazel şi-a jurat că avea să-i pună piedică.

Iar dacă nu reuşea ea, l-aş fi împiedicat eu însămi.

James şi-a ridicat privirea destul de repede, dar nu din prima clipă, făcând o pauză lungă, cât s-o aducă pe Hazel în pragul exasperării. Dar iată c-a descoperit-o până la urmă, iar uimirea de pe chipul lui făcea toţi banii daţi pe bilet. A privit-o lung, înmărmurit, aproape o eternitate, apoi s-a afundat în scaun, şi-a ascunsa faţa în pălărie şi a început să râdă.

Hazel nu ştia dacă să se simtă uşurată sau să-l pocnească peste genunchi cu poşeta.

James a zis ceva, dar Hazel nu a distins exact prin pălărie.

— Ce spui acolo?

Şi-a dat la o parte pălăria.

— Am spus „Ce mă fac eu cu tine?”.

— Ai să vorbeşti cu mine, a răspuns ea cu hotărâre. Cred că merit măcar atât.

James nu s-a putut abţine. I-a zâmbit, chiar dacă faţa lui uitase cum. Vedea că Hazel era furioasă, dar atât de *adorabil* de furioasă, încât nici nu ştia ce să facă! Era fără îndoială o dovadă de aroganţă din partea lui să gândească aşa ceva, dar nu mai conta. De atâta lucru era vinovat.

Surâsul lui a făcut-o pe Hazel să se relaxeze un pic.
— Ce-ai vrea să-ţi spun? a întrebat James, într-adevăr, ce?
— Unde te duci? a întrebat ea.
— Dar *tu* unde te duci?
— Lasă asta! a spus ea ferm. Eu am întrebat prima.
— La Lowestoft, a zis el.
Asta era ultimul lucru pe care se aştepta să-l audă, nu c-ar ti avut, de fapt, vreo aşteptare.
— O zi ideală pentru o excursie însorită la mare? l-a interogat **ea.**
— Nu fi sarcastică!
— Locul perfect unde să uiţi de necazuri.
Expresia care a străbătut scurt chipul lui James a făcut-o să sr oprească. A încercat din nou, pe un ton mai blând.
— Ce te duce la Lowestoft?
Şi-a îndreptat privirea spre ea acum.
— Mă întâlnesc cu cineva.
— Cineva cunoscut în Franţa? a întrebat Hazel. El a clătinat din cap.
— Nu, o femeie.
în mod sincer, nu a simţit nicio urmă de gelozie. Mirare, însă.
— Cât e până la Lowestoft?
— Două ore şi jumătate, aproape, a răspuns el. Vii cu mine? Hazel a ridicat iute privirea.
— Să petrec ziua cu tine?
— Nu pare că am de ales în privinţa asta, a zis el.
— Nu ai, a confirmat ea. Dar încerc să par politicoasă. James a zâmbit, împotriva voinţei lui, şi a clătinat din cap.

— Eşti o figură, Hazel Windicott! L-a privit direct în ochi.

— Asta mi-a mai spus cândva un bun prieten.

HADES

Ce trebuia să afle Adelaide – 15 rame 1918

(:ĂLĂTORIA A FOST LUNGĂ. JAMES S-A UITAT PE FErrastră. Tentativele lui Hazel de a face conversaţie nu au dus nicăieri, aşa că s-a cufundat în lectura unui roman. Cumpărase o pungă cu alune, din care i-a oferit şi lui, dar el a refuzat.

— Ştii, a zis ea, încă eşti atent la clădirile impozante din fiecare oraş prin care trecem.

James a zâmbit. Doar un pic, dar Hazel a observat.

— Chiar aşa?

Apoi s-a aşternut din nou tăcerea. La Ipswich au coborât şi au aşteptat alt tren. James a ajutat-o pe Hazel cu bagajul. S-au aşezat tot într-un separeu, unul în faţa celuilalt.

— Ce mai face prietena ta? a întrebat el după o vreme. Colette.

— E bine, a răspuns Hazel, apoi a făcut o pauză. Bine şi nu prea. Îţi aminteşti de Aubrey, despre care ţi-am povestit? Amicul meu, pianistul de jazz de la Saint-Nazaire?

James a dat din cap.

— A dispărut, a continuat Hazel. Formaţia a plecat în tumeu, el nu era inclus în program, dar de-atunci i s-a pierdut urma şi nimeni n-a mai auzit nimic de el. În tabără se pare că a fost ucis un soldat negru – Hazel a înghiţit în gol –, iar Colette e convinsă că el a fost cel omorât.

— Crezi că a fost ucis? a întrebat James.

— Sper că nu, a zis ea. Dar dacă e în viaţă şi ţine la Colettc, atunci de ce nu i-a scris?

Hazel şi-a dat seama prea târziu de gafa pe care o comisese. Ar fi vrut în clipa aia să se ascundă sub scaun.

— Poate că nu ţinea la prietena ta pe cât de mult credea ea.

La cât de aprinsă era la faţă, Hazel simţea c-ar fi putut să dea
foc unor vreascuri. Aşa că s-a afundat din nou în lectură.

— Din cauza timpului petrecut cu Aubrey, a întrebat Jame*, aţi dat voi de necaz, tu şi Colette?

Hazel l-a privit tăios.

— De unde ştii despre asta? în scrisoare ţi-am spus că am demisionat.

James nu citise scrisoarea, dar nu putea să recunoască.

— Deci nu mi-ai spus tot adevărul?

— Cine ţi-a zis? i-a retezat-o ea.

II prinsese acum.

— Superioara ta, a zis. Doamna Davies.

Hazel aproape că a sărit din scaun.

— Ce-afăcut?

James s-a uitat în jur, stânjenit.

— Mi-a scris, a spus el în şoaptă, după ce ai plecat, când scrisorile au început să mi se întoarcă. A zis că ai fost dată afară pentru că le ţineai companie soldaţilor până târziu în noapte.

Furia lui Hazel nu mai era tocmai adorabilă.

— Cum *îndrăzneştel* Cât *tupeul* a exclamat ea şi s-a răsucit brusc spre James. Iar tu ai crezut-o, aşa-i? De-asta nu mi-ai mai scris?

— Nu.' a spus el simplu. Nu de-asta.

Răspunsul lui a dezamăgit-o, apoi a intrigat-o.

— Eşti sigur?

James şi-a întors privirea spre fereastră.

— Foarte sigur!

Amărăciunea din inima lui Hazel era înţepătoare acum. Era aproape comic. Şi-a dat seama că se entuziasmase, că-şi făcuse speranţe. Dacă cea care îi dezbinase fusese doamna Davies, atunci totul se putea clarifica şi rezolva. Dar dacă sentimentele lui pentru ca se stinseseră de la sine, atunci nu mai era nicio rezolvare. Hazel a scormonit neliniştită prin geantă, după o batistă.

James i-a zărit lacrimile, ştiind că el i le provocase.

Conductorul a anunţat staţia următoare, Lowestoft. James şi-a strâns lucrurile.

Au luat din nou valiza cea grea şi au depus-o la serviciul de bagaje. James a verificat adresa de pe un bilet din buzunar, apoi a studiat harta. Au pomit împreună la drum.

Jumătate din populaţia Angliei hotărâse să petreacă acea duminică însorită în Lowestoft, la malul mării. Mame şi copii, tineri încă prea tineri pentru război, oameni de vârstă mijlocie, cu toţii veneau puhoi dinspre peronul gării, ducând cu ei coşuri de picnic. James şi Hazel au urmat şi ei şuvoiul de lume către

faleză, până la un punct, când James a luat pe o stradă laterală.

A găsit numărul căutat, iar Hazel s-a întrebat dacă ar fi cazul să rămână la poartă. El i-a ţinut însă poarta deschisă. Păşind înăuntru, a simţit din nou parfumul lui familiar, a curat, a bumbac apretat şi a colonie uşor înţepătoare. Era, într-un fel, umilitor cât de mult o tulbura.

James a tras aer adânc în piept, s-a apropiat de uşă şi a ciocănit

O femeie a deschis încet uşa.

James recunoştea chipul, dar expresia lui nu semăna deloc cu imaginea pe care-o văzuse. Era însărcinată, avea o burtă uriaşă, iar în braţe ţinea un băieţel voinic.

James s-a uitat cu durere la copilaş. Faţa aia rotundă, biuA lată... Ar avea nevoie de tatăl său, cu care să se joace de-a primul mingii ori care să-l înveţe să înoate. James parcă ar fi vrut să-I ia pi ţânc în braţe. Ori să fugă de-acolo mâncând pământul.

— Doamna Mason? a întrebat el.

— Cine întreabă?

— Mă numesc James Alderidge, a spus el. Am luptat în Fran|* împreună cu soţul dumneavoastră.

Femeia şi-a dus la gură mâna liberă şi a scos un geamăt.

— Intraţi, intraţi, vă rog!

Hazel a amuţit, primind informaţia. Frank Mason. Cel pe carr James îl pomenea deseori în scrisori. Cel mai

apropiat prieten dr pe front. Mort. Dispărut. EI trebuia să fie.

I-a condus în bucătărie. Era dezordine, iar doamna Mason »-* simţit în mod vădit stânjenită.

— Iertaţi-mă! s-a bâlbâit ea. Acum, cu bebeluşul care trebuie să vină şi cu cel mic care mă sleieşte de puteri, am fost coin delăsătoare...

— Vă rugăm nu vă faceţi griji! a murmurat Hazel.

Ar fi vrut s-o ajute cumva şi să spele vasele murdare din chiuvetă, dar asta i-ar fi sporit femeii jena.

— Eu sunt Adelaide, a întins tânăra mamă mâna către Hazel, Dumneavoastră sunteţi doamna Alderidge?

Hazel a roşit

— Nu, o prietenă! Hazel Windicott.

— Deci iubita dumneavoastră, i s-a adresat Adelaide lui Jame». Cât de frumos din partea voastră să veniţi împreună!

Adelaide a pus apă în ceainic.

— Pun asta Ia încălzit şi bem nişte ceai, bine? i-a întrebai ea, după care a aruncat o privire în colţ, unde băieţelul Îţi
găsise de lucru scoţând toate oalele şi tigăile din dulap: Fran- kie! Lasă acum tot tărăboiul ăsta, scumpule! Du-te şi joacă-te eu cuburile tale!

Micuţul Frankie însă nu avea nicio intenţie de a renunţa la oale şi tigăi. Hazel s-a aşezat pe podea şi a luat cuburile de lemn. A încercat să-l îmbie la joacă, dar voinicelul a ignorat-o, aşa că a început să construiască un tum al ei. De îndată ce a părut să n-o

mai intereseze prezenţa lui Frankie, a reuşit să-i câştige întreaga Im atenţie. Nu a trecut mult şi iată-i deja puşi pe treabă, adăugând pe rând cuburi în tum şi râzând atunci când se prăbuşea! Hazel a Irigat de seamă că James şi Adelaide nu vorbeau. A ridicat ochii ţi a văzut-o pe mama băiatului zâmbind, iar pe James uitându-se aient la ea, cu o privire greu de descifrat.

Frankie, *gândea Hazel,* în sfârşit te-am găsit pe tine. Un băiat ale cărui triUintente sunt uşor de citit.

— Rândul tău! a zis ea şi i-a întins un cub roşu.

Adelaide Mason a aranjat ceştile de ceai.

— Un gest foarte frumos din partea ta că ai venit!

— Frank nu mi-a zis că sunteţi însărcinată, a spus James cu blândeţe. Ştia?

Biata femeie a roşit.

— Ştia, a răspuns, scoţând o batistă din buzunarul şorţului. Frank şi-a dorit dintotdeauna o familie mare. O mână de băieţi care să i se alăture în afacerea cu pescuitul.

A început să plângă. Micuţul Frankie a venit cu mersul lui şovăitor până la mama sa, i s-a ascuns după fustă şi a rămas acolo.

— Sărăcuţul de el! a râs Adelaide printre suspine. Are o mamă care acum plânge mai mult decât propriul ei ţânc.

James s-a uitat la micuţul Frankie. Copilul a început să umble prin preajma lui, studiindu-l.

— Salut, puştiule! a spus James, străduindu-se să zâmbeamA Dăm mâna?

Frankie nu era interesat. Când doamna Mason şi-a mai potolii lacrimile, James i s-a adresat din nou:

— Soţul dumneavoastră era în compania mea, în escadroiuil meu. Eu eram recrut nou, iar el m-a învăţat cum să supravieţuirii în tranşee. Aş fi murit de zeci de ori dacă nu era el.

Cu toţii simţeau întrebarea ce încolţea în mintea bietei fenirn *Şi atunci de ce ele mort?*

— Era un om nespus de bun şi de generos, a continuat Janiet,

— Era, nu-i aşa? a izbucnit Adelaide din nou în lacrimi. întotdeauna m-a tratat ca pe o doamnă, ireproşabil, iar el, la rândul lui, s-a purtat întotdeauna ca un domn, a spus ea, suflându-şt nasul.

Frankie s-a reapucat să construiască un tum. Bale transparentr i se prelingeau din gura ştirbă, din care se zăreau opt dinţi de laptr sidefii. Hazel i-a şters bărbia cu baveţica şi l-a îmbrăţişat.

— În tranşee ajungi să te simţi cumplit de singur, a spus Jamen, iar pentru mine, un prieten precum Frank a contat enorm.

— Sunt convinsă, a zis văduva, zâmbind. Şi el mi-a scris desprr tine, să ştii. Zicea că eşti chiar un tip cumsecade. Din Chelmsford, aşa-i? Şi mai zicea, când o să se termine războiul, să te invităm în vizită la noi, la mare. Şi poţi veni în continuare, şi-a ridicat ea bărbia, după care a părut să-şi amintească că James era încă burlac, iar ea, văduvă: Fireşte, când tu şi domnişoara aceasta minunată vS oficializaţi relaţia, puteţi veni

amândoi. Văd că Frankie s-a lipit imediat de tine.' a zâmbit ea către Hazel.

— E reciproc, a răspuns Hazel, luând un cub albastru din mâna lipicioasă a copilului şi punându-l în vârful celui de-al patrulea tum.

A aşteptat ca James să comenteze despre „oficializarea relaţiei”, dar el nu a spus nimic.

— Spuneţi-mi, doamnă Mason, ştiţi cum a murit? a întrebat |aines şi a închis ochii.

— Alte văduve de pe-aici au primit scrisori de la ofiţerii superiori, în care li se spunea ce s-a întâmplat, şi pachete cu lucrurile «oiilor, dar eu n-am primit nimic! Nimeni nu pare să ştie. E îngropat? Unde e îngropat? Am scris si am tot scris întrebând.

Hazel aşeza cuburi peste cuburi fără să le vadă.

— În ziare zice că Armata a cincea s-a dizolvat, a continuat ea. Cui să-i scriu?

Cu un efort, James s-a îndreptat de spate şi a început să vorbească.

— Eram cu Frank când a murit, a spus el cu blândeţe. Eram acolo.

Doamna Mason a strâns în mână o bucată din faţa de masă.

— Era în 21 martie, a continuat el. Prima zi a bătăliei de Ia Saint-Quentin. Eram sub asalt. Germanii ne depăşiseră numeric dincolo de orice speranţă.

— Boc! a rostit Frankie, introducând şi cuvinte în exerciţiul lor de construire.

— Păzeam o porţiune de tranşee, a zis James mai departe, când trupele speciale germane au năvălit peste noi.

Tânărul acesta tăcut, cel care dansase cu ea Ia Londra si la Paris, înconjurat de germani înarmaţi.

— Am citit despre soldaţii ăia de asalt, a zis în şoaptă Ade- laide. Ei mi l-au prins pe Frank?

James a clătinat din cap.

— Erau doi, cu pistoale, a povestit el. L-am lichidat pe unul, apoi Frank I-a pus la pământ pe celălalt, care se pregătea să mă împuşte, înainte să apuc să-l ochesc eu. Mi-a salvat viaţa.

— Şi tu pe-a lui, se pare, a spus Adelaide.

„Dar nu pentru multă vreme” – asta n-a rostit niciunul dintre rt

Lui Hazel îi tremurau mâinile. James, germani, arme, sAnyr Tumul de lemn s-a prăvălit şi el.

— Bum! a chiţăit Frankie.

— Una dintre trupele speciale avea un aruncător de flăcări. * continuat James. L-au lovit pe tovarăşul nostru, Chad Browning, destul de rău.

Adelaide şi-a ţinut respiraţia.

— Cum, băiatul ăla nostim? A murit?

James a clătinat din cap, iar ea a răsuflat uşurată.

— Frank mi-a pomenit şi de el în scrisori. Frank al meu »r pricepea de minune la scris, a dat ea explicativ din cap către Hazel,

— Pentru că vă ducea dorul, a spus Hazel, şi vă iubea.

Doamna Mason a zâmbit tristă, cu privirea aţintită asii| im

mesei.

— Ce s-a întâmplat pe urmă?

— L-am împuşcat pe soldatul cu aruncătorul de flăcări, a zi» James încet, iar Frank şi alt puşti s-au urcat pe Browning, ca nâ stingă focul de pe el. Apoi l-am cărat prin tranşee până la stafiii Crucii Roşii, care era foarte departe.

Micuţul Frankie s-a săturat de tumul la care lucrau şi l-a demolat râzând în hohote. Hazel a adunat cuburile şi a luat-o de 1« capăt cu construitul.

— Câţiva germani erau poziţionaţi deasupra parapetului şi trăgeau spre noi în jos, în tranşee, a spus James încet. Eram ţinte uşoare. Aşa că, de îndată ce l-am lăsat pe Chad pe mâini bune, eu şi Frank ne-am căţărat pe parapet ca să-i lichidăm pe trăgătorii germani.

Din nou cuvântul acela: „lichidat". Ca şi cum plăteai o datorie. Hazel s-a uitat la copilul dolofan cu zâmbet ştirb ce stătea lângă

yriuinchii ei, jucându-se cu cuburi, apoi la tânărul cu chip sobru de la masă. *Cândva era şi el ca tine,* i-a.spus ea în gând micuţului Frankie. Ce ^ni/.ăvii trebuie să înfrunte un om ca să vorbească aşa de nepăsător despre o crimă?

Să dea Domnul să nu ajungi vreodată să treci prin aşa ceva, micufule!

Dar rugăciunea ei nu a fost ascultată. Frankie e bărbat în toată lirra acum. Soldat Frank Mason Jr. din Regimentul Suffolk. în- i .irtiruit în Algeria, luptând vitejeşte împotriva naziştilor, aşa cum fi tatăl său luptase înaintea sa împotriva germanilor.

HADES

Răspunsurile lui James – 15 iunie 1918

CEAŢA DIN MINTEA LUI JAMES ŞI CEAŢA PLUTIND peste tranşee se amestecau laolaltă. În cele din urmă, negura s-a mai risipit.

— Era un neamţ cu un lansator de grenade, a continuat el pc o voce joasă. L-am nimerit.

Doamna Mason stătea nemişcată acum, cu ochii închişi.

— Şi mai era încă unul, care mă luase Ia ţintă. Frank I-a ochit.

Doamna Mason a tresărit, ca şi cum ar fi simţit impactul
glonţului.

Hazel asculta Ia rândul ei, ţinându-şi răsuflarea. Ce era tot acest coşmar pe care-l descria James al ei? Tot iadul ăsta trăit de iubitul ei cel scump, care putea plânge în faţa frumuseţii unei orchestre simfonice?

Ceainicul de pe foc a început să ţiuie. Micuţul Frankie a imitat sunetul, scoţând un ţipăt ascuţit. Adelaide a tumat apa, din care **SC** ridica un nor de abur, peste frunzele de ceai din strecurătoare, ţi apoi în vasul de porţelan.

— Era o ceaţă densă, a spus mai departe James. Noi eram culcaţi Ia pământ. Un neamţ şi-a îndreptat ţinta spre Frank.

— Nemernicul!

Hazel i-a acoperit urechile micuţului Frankie.

— Dar nu I-a nimerit, a explicat James, căci l-am împuşcat şi pe neamţul ăla, înainte să apuce să tragă.

Ceainicul s-a auzit zăngănind dinspre plită.

— *Şi atunci* cine a tras?
Lui Hazel i se rupea inima de mila doamnei Mason, care ştia deja cum se termina povestea. Voia doar să-l găsească pe ticălos.
— Nu ştiu.' a răspuns James cu glas slăbit. Probabil vreun lunetist de la câţiva kilometri depărtare.
Adelaide a scos din nou batista.
— Când l-am împuşcat pe germanul care se pregătea să-l omoare pe Frank, a continuat James, înghiţind cu greu, s-a speriat atât de tare, că a sărit în picioare din locul unde stătea culcat. Exact Ia timp cât să primească un obuz direct în piept.
În bucătărie s-a aşternut tăcerea. Adelaide şi-a încolăcit braţele în jurul corpului, ca şi cum s-ar fi ferit de proiectile, şi a părut surprinsă să dea acolo şi peste un bebeluş care trebuia protejat.
— Bum! a scâncit Frankie, doborând încă un tum.
Adelaide a sărit de pe scaun.
— Nu acum, copile! s-a răstit ea. Nu vezi şi tu că mama are nevoie să gândească?
Frankie a ignorat vesel mustrarea, cum fac îndeobşte copiii care se simt iubiţi. Hazel a născocit altceva: un tum dublu, cu lăţimea de două cuburi. Frankie a luat parte numaidecât la noul proiect. Construit şi dărâmat, construit şi dărâmat. De jocul ăsta n-aveai cum să te saturi.
— Vrei să zici că, dacă Frank ar fi rămas întins Ia pământ, ar fi putut fi acum în viaţă? I-a întrebat Adelaide pe James.
— îmi pare foarte rău, a zis el cu glas dogit. I-am zis să nu urce pe parapet. „Ai soţie şi copil”, i-am spus.

„Rămâi aici jos!” Dar n-a vrut să mă lase să mă duc singur.

Adelaide l-a apucat de mâini.

— Asta era Frank al meu, nici n-ar fi putut face mai puţin.

James a lăsat bărbia în piept.

— îmi pare atât de rău... îmi pare nespus de rău, a zis el, tremurând din tot corpul.

Adelaide i-a aruncat lui Hazel o privire deznădăjduită. *Ce să jac?*

— Eu ar fi trebuit să fiu în locul lui, a zis James. Iar el ar fi trebuit să se întoarcă acasă, la tine.

Adelaide Mason i-a mai tumat lui James o ceaşcă de ceai.

— Hai, nu spune asta! a zis ea. Nu aşa merg lucrurile, şi ştii şi tu asta.

Adelaide a tresărit uşor, şi-a mângâiat burta uriaşă şi a adăugat, zâmbind:

— Să fiu a naibii dacă nu e şi ăsta tot băiat! Bătăuş, exact ca fratele mai mare. O să fie amândoi înotători, ca tatăl IOT. Era ca un peşte. Mereu m-am întrebat de ce nu s-a înrolat în marină.

A mai tumat ceai pentru ea şi Hazel, iar într-o ceaşcă minusculă a pus lapte, zahăr şi un strop de ceai, pentru Frankie.

— James, aş vrea să te întreb ceva, a zis ea delicat. Crezi că Frank a suferit?

James s-a ridicat un pic în scaun.

— Deloc, a răspuns. Sunt absolut sigur. Totul s-a întâmplat într-o clipă.

Adelaide a împăturit batista şi s-a şters la nas.

— E şi asta o binecuvântare, aşa-i? a vorbit ea cu o voce subţiată, încercând să-şi stăpânească lacrimile. Nopţi întregi mi l-am închipuit în cele mai cumplite chinuri.

Frankie s-a săturat de cuburi, aşa că Hazel a găsit o carte pentru copii, cu paginile îndoite, şi a început să-i citească încet, iar el s-a trântit cu tot trupul lui dolofan direct în poala ei.

— Şi l-au înmormântat, deci? a întrebat Adelaide.

James s-a crispat.

— Nu ştiu, a zis el aproape şoptit. După ce s-a întâmplat atunci... mi s-a tulburat mintea. Am stat vreme îndelungată în spital. În secţiile de neurastenici.

Hazel a închis ochii şi a suspinat în tăcere. Frankie o tot îndemna să continue povestea. Deci de aceea încetaseră scrisorile...

— E foarte probabil... să nu mai fi rămas nimic de înmormântat, a zis James încet.

Văduva s-a cutremurat şi şi-a ascuns privirea. Era de nerostit.

James a dus mâna la buzunarul sacoului şi a scos de acolo ceva.

— Pentru ceea ce s-a întâmplat am primit o distincţie militară, a spus el, care i s-ar fi cuvenit lui.

I-a întins doamnei Mason medalia, împachetată în panglici late, roşii şi albastre.

— Nu pot s-o primesc! s-a împotrivit femeia. E a ta!

— Vreau să rămână Ia tine, a insistat James. Si cele douăzeci de lire. Pentru cel mic.

Adelaide s-a uitat din nou, scurt, în căutarea unei îndrumări, către Hazel, care era în continuare pe podea. Hazel a dat din cap cu hotărâre. *Acceptă!* Adelaide a cedat, primind banii şi, în cele din urmă, medalia.

James i-a oferit apoi cărticica de rugăciuni pârjolită a lui Frank. Când a văzut-o, Adelaide a început să plângă cu suspine.

— Frank mi-a arătat în mai multe rânduri fotografia cu tine, a zis el, deschizând cărticica în locul

unde fusese poza. Era foarte mândru de tine şi de fiul vostru.

Femeia a luat cărticica şi a dus-o la inimă.

— Nu ştiu cum să-ţi mulţumesc.

Frankie a profitat şi el de moment ca să se răsucească în poala lui Hazel si să se agaţe cu braţele durdulii în jurul gâtului ei.

— Mi-am făcut atâtea griji pentru Frank al meu, singur acului a continuat Adelaide să vorbească printre lacrimi. Asta m-a I1A11 tuit tot timpul. Gândul că era acolo fără nimeni lângă el. Iar cAwl am aflat c-a murit, nu am putut dormi gândindu-mă cum **IIHIIIW** el în singurătate, fără să aibă nimeni grijă de el.

Şi-a şters nasul, după care I-a apucat din nou pe James de niAim şi i-a spus, cu lacrimile şiroindu-i din ochi:

— Să ştiu că nu a fost singur, că a murit ajutându-l pe bininl său prieten, va fi pentru mine o nespusă alinare în anii ce vor vrui O nespusă alinare.

L-a chemat pe Frankie la ea, cu braţele întinse, iar el, uitând **pi-** dată de Hazel, s-a dus cu mersul lui legănat spre mama, care I *A* ridicat cu emoţie şi I-a strâns Ia piept cu putere.

— Băieţii o să afle tot despre tatăl lor.

Hazel s-a întors spre James. Cât îmbătrânise de când îl cum» cuse, în urmă cu şapte, opt luni. Părea epuizat. Sleit, palid, istovii

Cu toate astea, pe chipul lui era ceva ce Hazel nu mai văzusr **di** la Paris încoace. Ceva ce i se părea a fi o stare de pace.

La mare – 15 iunie 1918

AFRODITA

AU PLECAT ÎMPREUNĂ DE LA MICUŢA CASĂ A FAMI- liei Mason, cu promisiunea că vor reveni în vizită. Hazel se întreba dacă tocmai minţise.

Tocul de la pantof i s-a răsucit uşor, iar ea s-a împiedicat. |:imes i-a oferit braţul. Ea a roşit, dar I-a apucat oricum.

Au ajuns la colţul străzii unde ar fi trebuit s-o ia la dreapta înapoi spre oraş şi spre gară, dar James a condus-o pe Hazel către stânga.

— Nu mergem la gară? a întrebat ea.

James s-a ferit de soare cu mâna.

— E o zi frumoasă, a zis el. Ar fi păcat să nu petrecem puţin l imp pe plajă, nu crezi?

Hazel nu ştia ce să creadă.

Au urmărit poteca bătătorită care ducea la ţărm, unde pământul devenea treptat nisip, iar verdeaţa se transforma în ierburi rare şi apoi dispărea. Şi-au scos pantofii şi şosetele, respectiv ciorapii, ceea ce era destul de problematic pentru Hazel, dar s-a descurcat ea cumva, pe sub fustă. Imaginea picioarelor ei goale era de-ajuns cât să-i provoace bietului James, pe loc, un atac de cord.

Au strâns ciorăpăria, au îndesat-o în pantofi şi au mers cu ei în mână prin nisip. Experienţa cu totul nouă de a simţi nisip fierbinte printre degete a făcut-o pe Hazel să uite de sine. A alergat pAiii) I apă, şi-a azvârlit lucrurile grămadă şi s-a repezit în valurile iniei di la mal, ridicându-şi fusta până aproape de genunchi.

James a rilniiit pe loc, privind-o.

Aproape că l-a făcut să uite de durere. Iar picioarele ci! N ai trebui să se uite. „Ba da, poţi să te uiţi! Dar mai discret!”

Briza mării şi nisipul fierbinte, râsetele copiilor şi ţipclrli pescăruşilor, mirosul floricelelor de porumb şi al cârnaţilor ill râind – toate îi desfătau simţurile. Valuri cu coamă înspumată tr spărgeau neîncetat la mal.

Se dusese să-i vadă pe văduva si pe fiul lui Frank. O făcimr Ştiuse de la bun început că asta avea de făcut. În toate săptămâni Ir astea, chinul de a-şi înfrânge teama îl lăsase pe jumătate mort.

Şi acum iat-o pe Hazel, aplecându-se să culeagă o scoică ţi privind înăuntrul ei!

HADES

Un uşor miros de ţigări Woodbine i-a venit pe la nas lui Jameii. Lângă el, a simţit o prezenţă ce-i era cunoscută, dar nu avea voir să se uite. *Asta ar trebui să mă alarmeze,* s-a gândit el, dar era şi LUI sentiment limpede de familiaritate.

A rămas cu privirea aţintită asupra liniei orizontului.

— Eşti un om norocos, Frank.

— Şi încă cum! a zis Frank.

— Ai o familie grozavă.

— Ştiu.

Amândoi s-au uitat înspre apă, Ia Hazel.

— De ce *eu* să am parte de...

— Pentru că poţi, a răspuns Frank. N-o lăsa să plece, prietenei Nu-mi faci nicio favoare dac-o Iaşi. Eu asta aş face în locul tău.

James şi-a amintit de copilaşul voinic din braţele lui Hazel şi rum râsese şi se jucase cu el. A mai existat vreodată pe lume o fată .il .11 de minunată, atât de bună? Care să iubească copiii. O să mai fie vreodată?... James a simţit o fierbinţeală în tot corpul – şi nu era de la soare. *Un copil! Şi-z* amintit de pântecul rotund al lui Ade- l.iidc. încă un copil ce n-avea să-şi cunoască vreodată tatăl.

— O să am grijă de ei, a zis Frank. Ştiu că şi tu, Ia rândul tău.

— Ştii, o să mă trimită înapoi la război, a spus James. Frank a chicotit.

— O să scapi curând, băiete, a zis el. Nu-ţi fie frică! Cred că o s-o scoţi la capăt. Nu mai e mult. James se uita la Hazel, cum se juca printre rotocoalele apei.

— Nu eşti cu adevărat aici, nu-i aşa? a spus James. E parte din nebunia mea?

— Are vreo importanţă? a întrebat Frank. Dacă nebunia e cea care-ţi spune să te căsătoreşti cu fata asta şi să fii fericit, al cui sfat l-ai asculta mai degrabă?

— Suntem cam tineri, nu crezi?

— N-am zis s-o faceţi mâine, a răspuns Frank. Tu te simţi tânăr?

— Nu! a recunoscut James.

— Ea o să te facă să te simţi din nou tânăr.

— Nu ştiu nici măcar cum să rezist de la o zi la alta, a spus |ames.

— Nimeni nu ştie. Dar fata de-acolo o să te ajute. James a simţit apoi o palmă grea împingându-l din spate şi a lăcut câţiva paşi împleticiţi înainte.

AFRODITA

Pentru o clipă, Hazel s-a îngrozit, crezând că James o abandonase acolo. Nu-I mai zărea. Fusta i se scufundase în valuri, udă leoarcă şi rece, lipindu-i-se de picioare. Deodată însă, iată-I chiar în faţa ei, cu pantalonii suflecaţi până la genunchi şi mânecile până la coate, cu cămaşa descheiată.

A simţit pe dată dorinţa de a explora aceste noi părţi din trupul lui James ce se dezveleau ochilor ei.

El i-a cuprins faţa cu mâinile. Inima ei a rămas încremenită, desluşind durerea de pe chipul lui.

— Ştii că n-am să mai pot fi băiatul pe care l-ai cunoscut odată.

Hazel s-a desprins din mâinile lui.

— Dar eu asta văd, a zis. E singurul băiat pe care-I văd.

James a închis ochii strâns.

— Ce am făcut acolo si tot ce am văzut va rămâne mereu cu mine.

Era ultima oară când Hazel avea să-l mai implore astfel:

— Atunci lasă-mă şi pe mine să fiu mereu cu tine!

James a rămas ţintuit locului, tăcut, mai multă vreme decât putea ea să îndure.

Aşa că s-a întors si s-a îndreptat spre ţărm.

El a fugit după ea şi i s-a pus în cale. înainte ca vreunul să apuce să zică ceva, am trimis un mic val care să-l împingă spre ea, iar Hazel a căzut în braţele lui. James abia s-a ţinut pe picioare ca să nu se prăvălească amândoi unul peste altul.

Senzaţia trupului ei lipit de trupul lui l-a străbătut ca un şoc electric. Când Hazel şi-a recăpătat echilibrul şi

a dat s-o ia la fugă, el a tras-o înapoi şi a strâns-o în braţe, învârtind-o iar şi iar în jurul lui. Degetele ei de Ia picioare desenau pe apă cercuri în lumina caldă a soarelui.

ACTUL AL CINCILEA

AFRODITA

Bătălia lm Henry Johnson – 5 iunie 1918

LA PARIS, COLETTE LUCRA ÎN TURE, ÎNTR-O CAFE-nea. Într-o dimineaţă, în timp ce curăţa mesele, a zărit un ziar uitat de cineva, cu urme de cafea pe el. Tocmai se pregătea să-I arunce, când i-a atras atenţia un titlu: *La Bataille d'Henry Johnson, Héros Nègre Américain! 24 Allemands Tués!*[1]

Şi-a abandonat clienţii şi a devorat articolul. Erau relatate faptele de vitejie ale unui anume Henry Johnson, un soldat american negru din statul New York, care rezistase cu mare curaj în faţa unui atac neaşteptat al germanilor. Era membru în 369« *Régiment d'Infanterie US,* regiment ataşat Armatei a patra franceze, aflat sub comanda generalului Henri Gouraud şi concentrat în sectorul Me- use-Argonne. Această divizie – se menţiona în articol – era faimoasă pentru orchestra ei remarcabilă.

Colette s-a trântit pe scaun. Inima i se zbătea în piept, iar capul stătea să-i plesnească. Speranţa, duşmanul ei de temut, îi bătea din nou la uşă.

A uitat complet de clienţi, ale căror cafele se răciseră. Şi-a sprijinit coatele de masa murdară şi a încercat să gândească limpede. Aubrey făcuse parte din Regimentul 15 al Gărzii naţionale New York. Era posibil să fie vorba de aceeaşi divizie? Sau erau mai multe divizii de soldaţi negri în armata americană, toate cu formaţii remarcabile?

Dar ce dacă ar fi fost regimentul lui Aubrey? El era mort.

I Bătălia lui Henry Johnson, eroul negru al Americii! 24 ii germani omorâţi *(în fr. în °rig.) (n. tr.).*

Însă ofiţerul lui de comandă putea, cel puţin, să-i confirme asta. Probabil că o aşteptau în continuare nopţi albe, dar puteau ii măcar lipsite de frământările incertitudinii. Dacă ştia sigur.

Colette era în stare să înfrunte adevărul. Atâta lucru ştia desprr sine.

Bătălia avusese loc în urmă cu câteva săptămâni, în mai. Acum era mijlocul lui iunie. Poate că încă erau acolo. Nu avea nimic dr pierdut dacă trimitea o scrisoare, să întrebe.

AFRODITA

Comisia de expertiză medicală – 1 iulie 1918

COMISIA DE EXPERTIZĂ MEDIC ALĂDIN CHELMSFORD a confirmat îmbunătăţirea stării lui James. Se părea că mâncatul din belşug, dansul şi râsul erau revigorantele de care avusese nevoie. A primit ordin să se prezinte din nou la instructaj la 15 iulie.

Între timp, totul se schimbase. Nu mai avea nicio dorinţă să se întoarcă în război şi să moară pentru Bobby. Acum voia să trăiască, pentru Bobby, pentru Maggie şi, mai ales, pentru Hazel. Nopţile deveniseră iar apăsătoare, iar imagini din tranşee îi bân- tuiau somnul. Dar când sosea dimineaţa, îşi regăsea liniştea. De ce să iroseşti zile însorite de vară când ai lângă tine o fată adorabilă? Trăieşte clipa!

Pe Hazel vestea a înfuriat-o, a înfuriat-o din cale-afară, însă mai erau încă două săptămâni. Petrecuseră

deja două împreună. Şi era hotărâtă să se bucure fără frică de timpul rămas.

În fond, ştirile de pe front erau pline de speranţă. Aliaţii izbutiseră până una-alta să împiedice toate cele patru atacuri majore ale germanilor, din primăvară. Armatele germane nu ajunseseră la Canal, iar blocada forţelor navale britanice încă rezista. Americanii îşi exercitau în sfârşit puterea. Pentru lipsa lor de experienţă, compensau întreit prin moralul ridicat, prin provizii şi printr-un număr de oameni ce părea nelimitat. Mersul lucrurilor începea să se schimbe. Trebuia să se schimbe. Ce mai rămăsese din războiul ăsta avea să se desfăşoare rapid, iar James avea să se întoarcă în curând acasă, teafăr şi nevătămat.

AFRODITA

Poşta – 29 **iunie** 1918

— COLETTE! A STRIGAT MĂTUŞA SOLANGE. AI UN musafir!

Era dimineaţa devreme. Colette s-a dat jos din pat, împiedi- cându-se. Probabil Papin, patronul ăla unsuros de la cafenea, o urmărise până acasă, mizerabilul! O să-i spună ea unde să caute o altă chelneriţă.

— O clipă! a strigat Colette către mătuşa ei.

Şi-a pus în grabă hainele de cu o zi în urmă şi şi-a înfipt câteva ace în păr. N-o să-şi dea silinţa acum să se aranjeze prea mult pentru Papin. Să se spele pe dinţi? *Non.* îşi lăsase musafirul să aştepte. Dacă era Papin, iar ei îi mirosea gura urât, *bieţi.*

Colette a intrat în camera de zi.

Sprijinit de tocul uşii, umplând toată încăperea şi atrăgând asupra sa razele dimineţii, stătea Aubrey. Chiar el, aievea, în carne şi oase, Aubrey!

Ţipătul ei, recunosc, a trezit vecinii. Colette aproape a leşinat, cuprinsă de lacrimi. S-a lăsat pe podea, încovoiată, şi a început să plângă.

Bucuria poate produce şi aşa ceva. Poate să doară la fel de tare precum durerea.

Aubrey, care tot drumul se frământase cu gândul la ce-i va spune, s-a panicat. Era îngrozitor ce se întâmpla.

— Monstrule! a urlat ea. Am crezut c-ai murit.
Mda. Era în mare încurcătură.
Iată-i şi zâmbetul ăla ştrengar pe care Colette şi—1 amintea prea bine!
— Cartofarii au dat tot ce-au putut ca să mă omoare, a zis el, dar n-am stat io locului ca să mă prindă.
Colette nu avea de gând să se lase dusă cu vorba aşa uşor.
— Ce ai de zis în apărarea ta? a cerut ea o explicaţie, printre lacrimi. Cum ai putut să-mi faci una ca asta?
Aubrey mirosea a săpun şi a mentă, iar Colette şi-a amintit, cu groază, că nu era şi cazul ei.
(Dar nu asta era preocuparea lui acum)
Ştia că, în momentul ăsta, trebuia să-şi aleagă cu mare grijă cuvintele.
I-a întins un plic.
— Ti-am scris o scrisoare, a spus el. Am vrut să mă asigur că ajunge aici, aşa că m-am gândit că mai bine o aduc eu însumi.
Colette a aruncat o privire suspicioasă către scrisoare, apoi s-a depărtat.
— Trebuie mai întâi să mă spăl..., a început ea, dar Aubrey a apucat-o de mână.
— Jur, a zis el, că eşti cel mai curat lucru pe care îl văd în luni de zile.
Lacrimile îi şiroiau iar peste obraji, iar vederea i se înceţoşase.
— Chiar eşti aici?

— Sunt, a răspuns el, dar nu-i spune colonelului Hayward!
Colette s-a tras îndărăt.
— O să fii împuşcat pentru dezertare! a urlat ea. Trebuie să te întorci imediat!
Aubrey a râs.
— Am aranjat cu căpitanul Fish. O să mă întorc diseară.
Dar s-o părăsească pe Colette Fournier, acum că o găsise! Toate armatele kaiserului la un loc nu-l puteau sili.
Emoţiile au pus stăpânire pe biata Colette.
— Am crezut că ai murit, a repetat ea, înghiţind în gol. Am auzit de un soldat ucis şi... De ce nu mi-ai scris? Toate lucrurile alea pe care mi le-ai spus... Nu a contat nimic?
— Ba totul a contat, a răspuns el cu gâtlejul parcă înfundat. Şi încă contează. E totul în scrisoare.
I-a întins din nou plicul, iar Colette l-a luat cu mişcări nesigure. Aşteptase deja atâta amar de vreme pentru un răspuns, si să trebuiască acum să mai aştepte în plus, cât îi lua să citească scrisoarea, 1 se părea cumva o insultă de neîndurat. *Spune-mi, pur şi simplu!*
Dar omul bătuse drumul până aici. încerca să-şi ceară iertare. Aşa că şi ea trebuia să fie binevoitoare.
S-a aşezat pe canapea. Dinspre camera lui tanti Solange se auzea forfotă.
— Ai grijă! i-a şoptit ea lui Aubrey. Mătuşa mea o să tabere toată pe tine.
El a râs.
— Cred că pot face faţă unei doamne în vârstă.

Colette a ridicat din umeri.

— *Bonne cbance!* Eşti pe cont propriu.

Zece minute mai târziu au ieşit din apartament să colinde străzile.

— Tu chiar nu glumeai, a zis Aubrey, în legătură cu mătuşa ta.

Colette n-avea acum vreme de năzbâtiile mătuşii ei.

— Aubrey, a spus ea, îmi pare rău pentru prietenul tău! *Quelle horreur!* a adăugat, clătinând din cap.

Aubrey nu a zis nimic, doar a strâns-o de braţ. Şi-au continuat plimbarea. Ochii lui vedeau Parisul, străzile fermecătoare, magazinele elegante, iară să le perceapă cu adevărat.

— înţeleg de ce nu mi-ai scris, a zis Colette şi i-a tras una între coaste. Asta nu înseamnă că te iert. Nu *încă.*

Dar Aubrey ştia că deja fusese iertat şi a mers mai departe.

Zâmbetul acela larg o cucerea de fiecare dată. Si când te gândeşti, si-a dat ea seama, că nu-l văzuse niciodată în lumina zilei. Habar n-avusese cum strălucea Aubrey ăsta al ei în razele soarelui.

Eu chiar nu m-am băgat de data asta, jur. Aşa era Aubrey, pur şi simplu. Şi îl remarcau şi alte femei pe lângă care treceau.

Colette a surâs în sinea ei.

Sigur că surâsul ei îl topea de tot pe Aubrey. Exact ca prima oară.

— Nu pare drept, a spus el după o vreme, eu, aici cu tine, crezându-mă nemuritor, iar Joey, în mormânt. Când, de fapt, ei după mine veniseră.

Colette asculta, oferindu-i lui Aubrey toată răbdarea de care avea nevoie.

— De ce eu? a zis el cu voce tare. De ce mi se îngăduie mie să trăiesc când atâţia alţii mor? De ce mi se îngăduie să trăiesc când atâţia negri sunt omorâţi doar pentru că respiră acelaşi aer cu albii?

Colette nu s-a încumetat să răspundă. Dacă rostea ce-i dicta inima – „Ai fost cruţat pentru că am nevoie de tine” –, ar fi dezvăluit cerului înşelător că avea nevoie de Aubrey, iar data viitoare Soarta n-ar mai fi ratat ţinta pe care chiar ea o desenase acum pe pieptul lui.

— Dacă i-aş fi auzit! a continuat Aubrey. Dac-aş fi ieşit cu el! Dac-as fi avut pistolul cu mine!

— Poate că ai fi fost şi tu mort acum'

— Sau, pur şi simplu, dacă n-ar fi avut nevoie să se uşureze!

Colette a lăsat capul pe umărul lui.

— Ştiu!

Aubrey şi-a amintit atunci cât de bine ştia, de fapt.

— Era prietenul meu, a zis el. Ştiu că nu e acelaşi lucru cu a-ţi pierde familia.

Colette l-a oprit cu un sărut pe obraz.

— Durerea nu e o întrecere, a spus ea. Ce s-a întâmplat e cumplit. Nimeni n-ar trebui să treacă prin aşa ceva. Mai ales din pricina propriilor concetăţeni. E o crimă împotriva umanităţii. împotriva bunei-cuviinţe şi a raţiunii.

— Câteodată pare că Americii îi lipsesc toate astea, a zis Aubrey pe un ton amar.

— Dar America te-a dat pe tine, a replicat Colette. Deci nu are cum să fie totul rău.

— Nu e ca şi cum ăştia erau doar vreo câţiva băieţi răi, a explicat Aubrey. Tulburaţi Ia minte, înţelegi? Aşa e peste tot. În toată armata. În tot Sudul. Şi nu numai acolo.

Colette l-a privit atent.

— O să te întorci? I-a întrebat. Sau poţi să rămâi aici, în Franţa?

Aubrey a făcut ochii mari.

— Să rămân aici?

Lua în considerare posibilitatea, apoi însă chipul i s-a pleoştit.

— N-o să-mi dea voie Unchiul Sam, a zis el. Şi mi-ar fi dor de familie.

Colette s-a sprijinit de braţul lui.

— Dacă ai o familie şi poţi să fii lângă ea, atunci du-te! a murmurat ea.

Aubrey a sărutat-o pe dosul palmei.

— Nu-mi vine să cred că mă aflu aici, a zis el. Nu-ţi poţi închipui ce dor mi-a fost de *tinel*

— Ba da, pot!

Zâmbetul lui i-a pierit de pe faţă.

— Nu mai sunt cine eram înainte, a spus. Nu prea am ce să-ţi ofer. Acum sunt soldat, nu pianist.

Colette a râs.

— Da, iar eu sunt balerină.

— Eşti?

Colette si-a dat ochii peste cap.

— Tu vei fi pentru totdeauna pianist, Aubrey. Nimeni nu-**ţi** poate lua asta!

L-a privit lung cu ochi îndureraţi şi şi-a plimbat uşor vârful degetului peste conturul chipului său:

— Nu îl plângi doar pe Joey, a zis ea. Puteai fi tu în locul lui. Crezi că tu ar fi trebuit să fii. Te învinovăţeşti că nu erai tu în latrină atunci când au venit ucigaşii. Acum trăieşti groaza propriei tale morţi.
Aubrey s-a crispat.
— Mă faci să par egoist.
Colette a făcut ochii mici.
— *Notu* Te fac să pari exact ca mine.
El a privit-o contrariat.
— Nu e zi în care să nu mă învinovăţesc că am trecut râul în dimineaţa aia ca să culeg mere. Că am luat-o la fugă spre mănăstire de îndată ce am auzit primele focuri de armă.
Aubrey a mângâiat-o pe mână. Dumnezeu să binecuvânteze merele şi călugăriţele!
— Mă simt un monstru când mă gândesc că am supravieţuit în faţa germanilor care mi-au spulberat cu sânge-rece familia. Sunt o laşă egoistă. Chiar după ce mama a murit de supărare, inima mea a continuat să bată. Vezi, mai mult mi-am iubit viaţa; aş fi putut refuza să înfrunt o lume fără cei dragi pe care-i pierdusem.
Trecătorii păşeau în linie dreaptă pe lângă ei.
— Nu eşti un monstru pentru că trăieşti, i-a spus el. Nu e nicio crimă să culegi mere.

— Şi nu e nicio crimă să te furişezi noaptea ca să te întâlneşti cu a ta *petite amie,* a zis ea şi a zâmbit ironic. Ce-i drept, armata ar spune că e, dar asta e altă poveste.

Aubrey urmărea cu privirea zulufii din părul lui Colette care i se strecurau pe lângă eşarfa, dansând în adierea vântului. Se găsiseră unul pe altul o dată, apoi se mai găsiseră încă o dată. Iat-o – nu o cântăreaţă de jazz, nu o belgiancă fermecătoare, ci o fată îndoliată care înţelegeai Care luptase ca să trăiască şi care îl umplea pe Aubrey de dorinţa de a lupta şi a trăi alături de ea.

Dar ce urma acum? în seara aceea trebuia să revină pe front. Iar dacă războiul ăsta avea să se încheie vreodată, Aubrey trebuia să se întoarcă la New York.

New York părea foarte departe. Acolo nu ar putea să o sărute în văzul lumii fără să-i fie teamă de ce ar spune trecătorii.

Dar Ia Paris putea. O putea săruta cât să compenseze pentru tot timpul pierdut.

Un sărut ce ar fi ţinut Ia distanţă moartea şi durerea.

S-a gândit că poate ar trebui s-o sărute pe Colette şi să nu se mai oprească niciodată.

Dar până şi cele mai frumoase săruturi au un sfârşit.

— Mi-a fost atât de dor de tine.' i-a şoptit el. N-am vrut nicio clipă să te părăsesc.

Şi-au continuat plimbarea. Aubrey a simţit cum un fel de pace îi cuprindea trupul. Nici nu-şi dăduse seama cât de mult îl împovărase, în toate lunile astea, secretul din jurul lui Joey.

— Mi-aş dori să pot face ceva pentru Joey, a spus Aubrey după o vreme. Sau pentru familia lui. Sau ceva care să amintească de el.

Colette a zâmbit.

— E o idee bună. Ceva prin care amintirea lui să dăinuie.

— Dar ce? s-a întrebat el. O piatră de mormânt sofisticată?

Au cotit pe altă stradă.

— Şi eu mi-am dorit adesea, a zis Colette, să fac ceva pentru fratele meu, Alexandre. Un monliment. Dar toate ideile care mi-au venit mi s-au părut palide. Insuficiente.

— Pietrele de mormânt sunt reci, a zis Aubrey. Monumentele, Ia fel, într-o anumită măsură.

— Imbogăţeşte-te, l-a tachinat ea, şi donează o clădire în memoria lui Joey.

Au început să se uite în jur şi în sfârşit să vadă cu adevărat Parisul. Aubrey şi-a dat seama că-i era sete, aşa că s-au oprit într-o cafenea să bea limonadă.

— În tranşee, am compus cântece pentru Joey, a zis el. Şi pentru tine am compus.

— Hai să mergem Ia New York să le înregistrăm! a propus Colette.

Aubrey a scăpat paiul din mână.

— E o ofertă?

Colette a roşit. O luase gura pe dinainte?

— îhm, dar din partea ta tot ofertă e? „O să merg oriunde vei fi şi tu, Aubrey Edwards."

— Ofertă să fie, *maiemoisellel* a răspuns el. Şi ai face bine să mă crezi pe cuvânt!

DECEMBRIE 1942

Un posibil deznodământ

— NE PUTEM OPRI AICI! LE SPUNE AFRODITA celorlalţi zei. Ne putem opri în acest punct, cu ambele cupluri în sfârşit fericite, după tot ce au pătimit.
Hades îşi lipeşte vârfurile degetelor laolaltă şi o priveşte gânditor pe zeiţa iubirii.
A fost o poveste lungă, dar ce e timpul pentru cei nemuritori?.' Afrodita poate să înghesuie o întreagă istorie în spaţiul dintre două bătăi de ceas.
Hefaistos îşi mângâie barba. Apoi se ridică şi se duce şchiopătând spre plasa de aur. La o simplă atingere cu mâna, plasa se desparte, lăsând o deschizătură prin care poate trece Afrodita.
— Procesul se suspendă, declară el. Inculpata este achitată, zâmbeşte Hefaistos mucalit. Arestul *acestei* inculpate e declarat neconstituţional. Iartă-mă, zeiţă, pentru reţinere!
Afrodita clipeşte des. Pentru o clipă, e prea şocată ca să-şi recapete imediat libertatea. Se apropie de Hefaistos şi îi vorbeşte încet, la ureche, cât să audă doar el.
— Si acum plec? îl întreabă. Vrei să încheiem?
El face un gest spre uşă, în semn că n-o va opri.
— Eşti liberă să pleci dacă doreşti.
— Nu e ce crezi, îi şopteşte ea. Eu, cu el.
Hefaistos clatină din cap.
— Nu face asta, zice el. Hai să trăim doar în adevăr de-anini încolo, noi doi!
Afrodita îşi muşcă buza.

— Nu asta vreau să zic.
Se întoarce si îl surprinde pe Ares cu gâtul întins, încercând nfl prindă frânturi din conversaţia lor.
— Nu neg aventura. Ce vreau să zic însă...
Hefaistos numai asta nu şi-ar dori acum să audă.
— Pentru tine, ispita e mare pe timp de război.
Era infinit mai bine să rostească el cuvintele astea decât ea.
— Prea multe inimi au nevoie de tine. E o senzaţie ameţitoarr ca toţi ceilalţi să aibă nevoie de tine. Despre asta e vorba?
Apollo se joacă cu clapele pianului şi se preface că nu trage cu urechea. Hades se uită pe fereastră către stradă.
— Nu sunt cum cred alţii, zice Afrodita, cu privirea în pământ. Nu sunt vreo uşuratică.
— Ştiu.
Şi, într-adevăr, Hefaistos ştie. Dincolo de ce ar spune ceilalţi sau de ce ar gândi.
Afrodita iese prin spărtura creată de el în plasa aurie.
— Mersi oricum pentru poveste! zice Hefaistos. N-am s-o uit. Te pricepi la ceea ce faci. Şi... cred că înţeleg ce vrei să spui.
Pe chipul ei meditativ se iveşte un surâs.
Hefaistos nu-şi poate reţine un zâmbet.
— Îi invidiez pe muritorii tăi.
Afrodita ridică din sprânceană.
— După cum zice şi Ares, ei mor, ştii...
Zeul focului încuviinţează din cap.
— Aşa e! Dar cei norocoşi mai întâi trăiesc.
Hefaistos se apleacă puţin. Spinarea lui diformă nu-i permite să se îndoaie prea mult.

— Iar cei mai norocoşi dintre ei petrec timp cu tine. Afrodita clipeşte mirată.

Ares e sătul până-n gât să-i mai asculte pe ăştia doi şuşotind, încearcă să ţâşnească prin deschizătura făcută de Hefaistos, dar nu reuşeşte.

— Hei.' Dă-mi drumul.'

— Poţi să putrezeşti în iad, îi zice Hefaistos fratelui său.

— Strict vorbind, nu poate, sesizează Hades. Ares strigă după fratele lui:

— Nu e ăsta finalul poveştii.' Afrodita nu-ţi spune tot. Un rânjet i se întinde pe faţă când adaugă: *Niciodată* nu ţi-a spus tot.

Restul poveştii 15 **iulie—**17 **august** 1918

ARES

RĂZBOIUL TRENA. ULTIMA OPERAŢIUNE DE PRO porţii a germanilor, Ofensiva de la Champagne-Mama, sau >i Doua Bătălie de la Marna, s-a încheiat cu o înfrângere strivitoare pentru Germania. Cu preţul unui sfert de milion de victinir, morţi şi răniţi laolaltă.

Şi James, şi Aubrey au luat parte la bătălie, la mulţi kilomci n depărtare pe Frontul de Vest. James fusese repartizat în Armai a *A* zecea, sub comanda generalului Charles Mangin. îi părea rău că nu se întorsese la vechii lui camarazi, dar nu avea de ales.

James a ajuns pe front exact la începutul luptei. Veteran călii deja, ţintas de înaltă precizie, James a luptat ca un spartan. Nu pentru că iubea războiul, ci pentru că doar aşa avea cele mai mari şanse să se întoarcă teafăr acasă.

Mi-aş dori să pot spune că a luptat fără frică. Că se simţr.i intangibil în faţa primejdiei, după toate câte trăise. Dar bătălia s-ii dovedit aprigă. Moartea era prezentă în ambele tabere. Dacă n-ai fi avut-o în gând pe fata care-l aştepta şi o familie acasă, n-ar fi răzbit.

Aubrey, la rândul lui, a luptat ca o fiară. Era cea mai grea con- Iruntare la care participase până atunci. Toţi membrii Regimen- iiilui 396 erau fiare pe câmpul de bătălie. Uriaşi. Hopliţi[I]. O sută ţi.iptezeci şi unu dintre ei aveau să primească distincţia Croix de (iuerre din partea francezilor. *Les Hommes de Brotize,* aşa le ziceau. *Hlutlustige Schwarzmănner.* Traducerea germană pentru „bărbaţi negri însetaţi de sânge”.

Acum nu ştiu cât de „însetaţi de sânge” erau, dar nu voiai să fii în locul unui neamţ căzut în tranşeele „Viperelor din Harlem”. Şi cu siguranţă nu voiai să fii în locul unui neamţ care lua prizonier un „Harlem Hellfighter”. Veneau peste tine şi de fiecare dată îşi recuperau omul.

Luptau ca unul. Luptau aşa cum cântau în formaţia locotenen- lului Europe. Experienţa naşte solidaritate; o formaţie de soldaţi care au luptat împreună împotriva aceluiaşi duşman, în acelaşi răz-

I La vechii greci, soldat pedestru echipat cu armament greu (n. tr.).

boi, înţelege ce înseamnă unitatea. Aşa cum au înţeles, înaintea lor, şi părinţii, şi bunicii lor.

afrodita

N-am spus nicio clipă că n-o să spun si restul poveştii, Ares.

Colette şi Hazel s-au întors la tocat varză si ceapă la Compiegne, deşi pe Hazel gândul ăsta o neliniştea. Germanul care se năpustise asupra ei îi bântuia coşmarurile. Cele două tinere şi-au început a doua şedere la lagărul de muncă printr-o întâlnire cu paznicii şi sergenţii responsabili, avertizându-i că se aşteptau să li se garan- leze siguranţa, lor şi tuturor celorlalţi voluntari. Administratorii lagărului se confruntau cu un deficit de personal atât de mare şi erau atât de bucuroşi că fetele se întorseseră, încât le-au acceplai toate condiţiile fără comentarii. Hazel era mereu cu ochii-n patru, dar nu mai a văzut nici urmă de atacator.

Compiegne era aproape de Soissons, acolo unde era detaţul James. Scrisorile circulau de la unul la altul la fel de iute ca telr gramele. Deşi ecoul focurilor de arme se auzea cu putere, Havrl primea atât de des scrisori de la James, încât nici nu-i rămâneri vreodată prea mult timp ca să-şi facă griji pentru el.

Când bătălia s-a încheiat, James i-a scris, anunţând-o că avrit să primească o jumătate de zi de odihnă şi recreere sâmbăta cair urma. Era vreo şansă

să vină la el ca s-o petreacă împreună? tu aceeaşi zi, a sosit şi o scrisoare de la Aubrey în care anunţa că lunea următoare era învoit. Aşa că fetele au pus la cale un plan. Aveau NA îmbrace vechile lor uniforme YMCA şi să meargă cu un tren militar până la depoul cel mai apropiat de sectorul lui James. Aveau «A se întâlnească acolo cu el şi să petreacă împreună câteva ore încân tătoare. Apoi Colette şi Hazel aveau să o ia pe ambranşament pânA la linia ferată principală, care le ducea la Verdun. Aveau să călătorească duminică toată ziua, iar luni să se întâlnească cu Aubrry.

Era un plan urât, îndrăzneţ, nevinovat şi atât de simplu! I.a Compiegne s-au urcat fără probleme în trenul ce urma să le ducA la locul de întâlnire. Drumul era scurt, dar au asudat groaznic III arşiţa verii. Văzând că nimănui nu-i păsa dacă erau cu YMCA ori cu circul, Hazel si Colette şi-au lepădat uniformele de lână. Aproape de depoul de la Soissons, Hazel a împrumutat de la pri – etena ei o oglinjoară şi un pieptăn ca să se aranjeze. Era prea entu ziasmată ca să mai simtă zăpuşeala!

James aştepta la depou sosirea trenului lor. Nu-şi mai găsea astâmpărul de atâta nerăbdare. Cele câteva săptămâni de despărţirr i se păruseră mai lungi decât întreg războiul.

Şi-a şters sudoarea de pe frunte şi a căutat, în tot pârjolul acela, ceva ce putea să-i dea măcar un pic de umbră.

ARES

Vuietul de arme ce răsuna când şi când din depărtare era aici la fel ile firesc precum zgomotul traficului în oraş ori ciripitul păsărilor la ţară. James abia dacă l-a sesizat.

Calea ferată a început să vibreze. A zărit fum şi a auzit ropotul locomotivei. *Uite-o că vine!*

În vagon, Hazel şi-a ridicat privirea. – Aproape am ajuns, i-a spus lui Colette. O să oprească. De nicăieri, un val de aer I-a trântit pe James la pământ. Apoi s-a auzit vâjâitul, în urma obuzului. Venit dintr-un tun de Ia mare distanţă. „Max cel lung.” Treizeci şi opt de centimetri.

Explozia a zguduit pământul de sub el. Gheizerul de ţărână s-a revărsat peste calea ferată. Fum şi flăcări se înălţau, duduind, din rămăşiţele trenului.

HADES

Locomotiva şi primele două vagoane au fost nimicite.

Vagoanele din spate s-au îndoit şi s-au ciocnit unul într-altul. Soldaţi şi voluntari de război au fost azvârliţi care cât colo prin vagoane.

Cioburi de la ferestrele sparte zburau prin aer ca şrapnelele. Colette a rămas nevătămată, căci Hazel o protejase cu corpul ei.

James a găsit-o pe Colette cu Hazel în braţe, legănând-o ca pe un copil. Ca şi cum doar ce adormise. Ca şi cum ar fi putut fi trezită.

— E vina mea! repeta Colette, plângând şi respirând agitat. Ani greşit ţinând la ea. Nu aveam niciun drept. *La guerre* îi ia de lângS mine pe toţi cei pe care-i iubesc. N-o să mi-o cruţe nici măcar **pr** Hazel. N-ar fi trebuit niciodată să mă împrietenesc cu ea!
James, veteranul călit în lupte, ajungând la faţa locului, ştia ce **era** de făcut. A aplicat presiune peste zonele care sângerau şi a chemat un medic. A eliberat căile respiratorii, a desfăcut hainele strâmte.

James, băiatul de la serata dansantă, era pierdut în negura unei lumi întunecate, alergând în toate părţile după cel ce nu avea să fie găsit.

HADES

Royal AlLert Hall

HAZEL A AJUNS LA DESTINAŢIE. PURTA O ROCHIE lejeră de vară şi păşea desculţă prin iarba moale. în verdele acela intens, floricele albe scânteiau ca nişte perle.

Paşii au condus-o în faţa unei uşi necunoscute. A deschis-o şi s-a trezit deodată într-o sală enormă, întunecată, atât de uriaşă, încât nu i se vedeau pereţii. Absenţa oricărui ecou a făcut-o să ameţească.

Nu se simţea pregătită să fie acolo.

Undeva, în depărtare, i s-a părut că vede o lumină pâlpâind. A reuşit să înainteze încet, cu grijă, păşind orbeşte. Sub tălpile goale simţea suprafaţa netedă a podelei de lemn.

Lumina s-a intensificat. Un reflector, cu conturul lui oval perfect, ilumina un pian cu coadă Steinway &

Sons din abanos sclipitor şi lung de aproape trei metri. Capacul deschis o chema spre el.
Ce instrument splendid! Niciodată în viaţa ei nu se apropiase de un pian atât de preţios, atât de imaculat! Ceea ce, de fapt, era încă adevărat.
Hazel s-a apropiat de bancă şi s-a aşezat.
Luminile din sală au căpătat un licăr subtil. Exact cât să vadă ea unde se afla. Impunătoarea sală se înfăţişă în deplina ei măreţie solemnă. Un Royal Albert Hali gol, în miez de noapte.

A atins clapele, încercând câteva note. Pe măsură ce fiecare mărgea sonoră răsuna în aer, şovăiala îi dispărea. A început sA cânte. „Patetica." A doua mişcare a sonatei de pian numărul 8 în do minor, opus 13, de Beethoven. „Adagio cantabile."

Sunetul a umplut spaţiul pustiu şi a năvălit înapoi peste ea cu o revelaţie. Câtă puritate, câtă blândeţe sonoră! Fiecare ciocănel lovind coarda ca într-un dangăt de clopot şi umplând întunericul cu frumuseţe.

Din ochi îi curgeau lacrimi. Nicicând, nicicând nu mai cântase aşa. Nicicând nu mai atinsese un asemenea instrument şi într-un spaţiu cu o asemenea acustică divină. Nicicând nu mai simţisr o asemenea libertate de a cânta aşa cum visa, neîngrădită de un trup copleşit de emoţii. Şi fără teama paralizantă în faţa unui public – totuşi, s-a gândit ea, ce păcat că acum nu era nimeni acolo să-i asculte muzica!

M-am aşezat lângă ea sub înfăţişarea lui *Motisieur* Guillaume, care, de fapt, nu era mort, dar Hazel a înţeles.

— *Am murit,* motisieur!

Şi-a ridicat privirea, cântând în continuare, şi a zărit, sus de tot la balcon, exact în locul unde stătuse cândva împreună cu James, un mic ciorchine de oameni. Părinţii ei. Colette, Aubrey. Tanti Solange. Georgia Fake şi Olivia Jenkins. Părintele Knightsbridge. Ellen Francis. Reverendul şi doamna Puxley. Maggie.

James.

Erau la mare depărtare şi totuşi îi distingea limpede, ca şi cum ar fi fost aproape.

Lângă ei erau şi alţi oameni. înşiraţi rând cu rând, umplând etajul de la balcon. Oameni pe care nu-i cunoştea încă. Oameni ce aveau să pătrundă mai târziu în viaţa ei, îmbogăţind-o, împlinind-o, însă nu şi acum. O tânără cu bucle negre. Un băiat cu părul şaten deschis.

— Te rog! mi-a zis ea. Aş putea să mă întorc o vreme acolo?

În aşteptarea răspunsului meu, a continuat să cânte la pian.

Nu rămân impasibil în faţa muzicii. Nu toţi trebuie să fim ca
tine, Apollo, ca să o apreciem.

Şi nu sunt impasibil nici în faţa iubirii, indiferent de câte iubiri am fost silit să frâng.

Hazel a stăruit.

— Nu poţi să mă trimiţi înapoi?

— N-ar fi imposibil, i-am răspuns. Însă nimic nu va mai fi la
fel.

— Te rog! a implorat ea. Când o să mă chemi a doua oară, o să vin de bunăvoie.

M-am ridicat de pe banchetă şi m-am retras în umbră. Oricât de mult mă îndurerează, înţeleg că prezenţa mea nu e mereu binevenită. Hazel a continuat să cânte, iar asta m-a bucurat. Muzica era pentru ea cel mai bun lucru în clipa aceea. Nimic nu-i putea uşura mai mult trecerea asta chinuitoare.

Lângă mine a apărut cineva.

— O, Afrodita, am zis eu – dacă-ţi aminteşti, zeiţă. Cărui fapt datorez rara onoare a vizitei tale?

Ai făcut o plecăciune şi ai zis:

— Apelez Ia bunăvoinţa ta, stăpâne. Dacă ţi-am fost vreodată pe plac, te implor să mi-o înapoiezi pe Hazel. Dă-i drumul!

— Minunată zeiţă, ţi-am spus eu, asta e soarta războiului. Dacă fiecare suflet îndrăgit ar fi smuls din ghearele morţii pentru simplul fapt că ar fi jelit şi i s-ar simţi lipsa, universul s-ar strânge până la anihilare.

— Povestea lui Hazel nu e gata încă, a insistat Afrodita. Mai are atât de mult de oferit şi de făcut!

— Pot spune acelaşi lucru despre fiecare dintre milioanele de oameni căzuţi în război, am răspuns eu.

Şi atunci, Afrodita, te-ai întors către mine şi ai căzut în genunchi.

— Te rog, dă-mi-o pe Hazel! m-ai implorat. Iubirea ei abia am început-o. James are nevoie de ea. Părinţii au nevoie de ea. Colettr are nevoie de ea. Te rog, stăpâne Hades, Zeu al împărăţiei Umbrelor, Atotstăpânitor!

Dacă memoria nu mă-nşală, cred că mi-a trebuit o batistă.

— E rănită grav, ţi-am spus.

— Dar nu acolo unde contează cel mai mult, m-ai contrazis tu.

— Moirele se vor răscula, te-am prevenit. O să-i hăituiască fiecare pas.

— Am să veghez asupra ei, ai răspuns, zeiţă. Am s-o apăr cât îmi stă în putere.

Cu toate că muritorii m-au portretizat dintotdeauna astfel – şi îi iert pentru asta –, inima nu mi-e de piatră. Ţi-am luat mâna şi te-am ajutat să te ridici.

— Pasiune, Iubire şi Frumuseţe, ţi-am spus. Ştii că acum ea nu le mai poate avea pe toate.

AFRODITA

0 puturoasă – 20 august 1918

TUBURI CU SÂNGE ROŞU ATÂRNAU DIN BORCANE montate pe un suport metalic şi se prelungeau, a observat Hazel, până într-un ac ce stătea înfipt în braţul ei. Locul în care era implântat o ustura şi îi străpungea carnea ca o insultă.

Nu ştia, dar se afla într-un spital de campanie.

O durea tot corpul. Abdomenul, până şi respiratul, era un calvar. Părţi din interiorul trupului ei pe care nici nu le putea numi se zvârcoleau şi protestau. îşi întorcea capul când într-o parte, când în cealaltă, ca să poată vedea. Simpla mişcare îi producea valuri de durere din cap până-n picioare.

A încercat să se ridice în fund, dar s-a prăbuşit înapoi pe pemă, gâfâind.

Colette a apărut imediat la capul patului.

— Bună dimineaţa!

Hazel s-a uitat în jur.

— Chiar e dimineaţă?

Colette a sărutat-o pe obraz.

— *Non, ma chère,* nu e. Dar ai dormit cât pentru o noapte lungă, î-a zis ea, trăgându-şi un scaun mai aproape şi aşezându-se. Doare îngrozitor de tare?

Hazel respira lent. încă îşi simţea capul undeva între narcoză şi trezie.

— Nu contează! a zis Colette. Pot să văd deja adevărul.

— De cât timp sunt aici? a întrebat Hazel, mirându-se de vocea ei aspră.

în privirea lui Colette se citea îngrijorarea.

— De trei zile, a răspuns. Ne-a fost foarte frică.

— Ne-a? a întrebat Hazel, dar fără să-şi bată prea tare capul, îmi poţi da nişte apă?

Colette şi-a vârât braţul pe după pema lui Hazel şi a ajutat-o să se ridice. A sesizat tresărirea provocată de dureri şi i-a dus chiar ea la gură paharul cu apă.

Hazel a închis ochii. Colette i-a luat mâna şi şi-a răsfirat degetele printre degetele ei.

— N-am cuvinte să-ţi spun cât mă bucur să te văd trează!

Hazel a zâmbit şi a deschis ochii.

— Şi eu mă bucur să te văd, a luat ea cu grijă o gură de aer. Trei zile?

— O puturoasă!

Hazel a râs pentru o clipă, dar durerea o săgeta.

— Colette, ce am păţit?

De unde să înceapă? Cu inima sfâşiată, Colette a zis:

— îţi aduci aminte de călătoria cu trenul?

Hazel a confirmat cu o mişcare din cap.

— îţi aminteşti de explozie?

Hazel s-a încruntat.

— Oare îmi amintesc?

A aşteptat un pic. în mintea ei era în continuare o învălmăşeală ameţitoare:

— Poate...

— Trenul nostru a fost lovit de un obuz, i-a povestit Colette cu blândeţe. Au murit oameni. Şi mulţi alţii au fost răniţi.

Hazel a cercetat cu atenţie chipul lui Colette.

— Pare că tu eşti bine.

Colette a tras aer adânc în piept. *Deci nu-şi aminteşte ce a făcut. A* dat să zică ceva, apoi a tăcut. Ceva – eu am fost aceea – a prevenit- o să nu spună nimic.

— Doar mă ştii, a zis Colette cu glas slab, deşi era un chin să mintă. Mereu norocoasă.

— Cum era şi de aşteptat, a zâmbit larg Hazel. Păi şi, ce m-a lovit?

— Geamurile sparte, a răspuns Colette. Cioburi ca şrapnelul. Te-ai tăiat rău pe tot corpul. Ai sângerat enorm.

Colette a luat mâna lui Hazel şi a dus-o la buze.

— Am crezut că o să te pierdem.

Hazel a început inventarul. A mişcat din degete. Erau la locul lor. Si-a mişcat degetele de la picioare. Tot la

locul lor. Iar în locul unde trebuiau să fie picioarele a văzut prin pătură nişte umflături.

— Am pierdut vreo părticică din mine?

Lui Colette i-a venit să râdă, dar s-a abţinut. Era evident că simţul umorului Hazel nu şi—1 pierduse.

— Te-au operat, a zis Colette, ca să extragă cioburile şi să oprească sângerarea. Doctorii au spus că doar printr-un miracol ai supravieţuit.

Hazel a încercat să absoarbă toate informaţiile. Ce ştia? Ce-şi amintea? Ceva cu un pian. Ceva cu o sală de concerte. O prezenţă, chiar lângă ea. Nu înspăimântătoare, dar nici întru totul confortabilă. Pur şi simplu era acolo, privind-o cu atenţie.

Şi în decursul acestor scene, aproape murise. Fusese tăiată pe o masă de operaţie. Nişte străini îi examinaseră măruntaiele. A luat cu fiori.

— Colette, părinţii mei ştiu?

Colette a dat din cap.

— Ne-a luat ceva timp să luăm legătura cu ei. Ar trebui să ajungă în câteva ore.

Hazel a făcut semn că vrea apă şi prietena ei a ajutat-o încă **o** dată. Apoi i-a apropiat de buzele uscate si crăpate o lingură cu mir fiert. Pacienta a închis ochii. Senzaţiile astea produse de mâncare şi de lichide erau aproape mai mult decât putea percepe.

— Colette?

— Da, scumpo?

— De ce nu pot să văd cu ochiul drept?

Un râset, sau un suspin, s-a desprins de pe buzele lui Colette.

— E în regulă, a răspuns ea. E acoperit cu un pansament. Dar ochiul în sine e bine. Aşa spun doctorii.

— Dar e bandajat. De ce?

Lacrimi s-au rostogolit pe obrajii lui Colette. I-a revenit în minte imaginea aceea cumplită. Roşu, alb şi oase, în locul unde ar fi trebuit să fie faţa încântătoare a prietenei ei.

— Ai fost grav rănită pe obraz, *chirie,* a şoptit Colette. Şi **pe** frunte.

Din fericire, mintea lui Hazel era încă tulbure în clipele acelea. Nu putea să simtă tot ceea ce avea să simtă mai târziu despre toatr astea.

— Dar ochiul ţi-a rămas nevătămat, a continuat Colette, pre- cipitându-se. Doctorii spun că a fost un miracol. Ca şi cum cineva ţi l-ar fi acoperit.

— Păi atunci, dacă o să aflu vreodată cine a fost, am să-i mulţumesc. Nu se găsesc globi oculari la prăvălie, a zis Hazel, răsuflând istovită.

Dinspre uşă s-a ivit o umbră. Colette şi-a ridicat privirea, iar Hazel, deşi amorţită, şi-a îndreptat şi ea atenţia într-acolo.

în prag stătea soldatul James Alderidge.

— Bun găsit, domnişoară Windicott! a zis el. Mi-a fost dur de tine!

AFRODITA

Gicatrici – 21 august—1 septembrie 1918

COLETTE ŞI JAMES NU I-AU SPUS NICIODATĂ LUI Hazel că ea îi salvase viaţa lui Colette. Eroismul e o povară mult prea apăsătoare. James o ştia prea bine, iar Colette avea aceeaşi părere. Graţie unui mic imbold din partea mea.

Hazel nu avea nevoie de fapte eroice ca să se împace cu noul ei chip. Era în viaţă. îi avea alături pe toţi cei pe care-i iubea. De când văzuse moartea cu ochii, multe dintre lucrurile care contaseră cândva îşi pierduseră orice importanţă.

Doar din grijă pentru James o necăjeau cicatricile înroşite ce-i brăzdau partea dreaptă a feţei. Când a venit momentul să i se scoată bandajele, James a implorat să fie şi el prezent, împreună cu părinţii ei şi Colette. Hazel a şovăit, dar, în cele din urmă, a acceptat.

O infirmieră a desprins delicat pansamentul şi bandajele. Hazel a deschis ochiul drept şi a clipit, încercând să se obişnuiască cu lumina. Şi tocmai bine că l-a văzut şi pe James, zâmbind de sus.

— Uită-te la tine! a exclamat el.

— Nu pot, decât dacă-mi aduci o oglindă! a răspuns ea tăios. Te rog, adu-mi!

James i-a întins o oglindă, în care Hazel s-a cercetat curioasă.

— Rănile s-au vindecat mai bine decât m-aş fi aşteptat, a spus chirurgul, examinându-i cicatricile. Nicio infecţie. Eşti foarte norocoasă.

Mai bine decât se aşteptase?

— Arăt destul de îngrozitor, a zis ea pe un ton indiferent.

— În comparaţie cu felul în care arătai atunci, în tren, a spun James, arăţi nemaipomenit de bine.

— îţi mulţumesc! a zis Hazel. Cred!

Şi-a îndreptat privirea spre părinţi şi a văzut-o pe mama ei si- lindu-se să-şi păstreze prezenţa de spirit. Săraca mama...

— Sunt monstrul lui Frankenstein acum, a conchis Hazel. Dai asta se va dovedi util în atâtea feluri! La speriatul hoţilor, la alungatul spiritelor rele...

Domnul şi doamna Windicott, strânşi amândoi la căpătâiul lui Hazel, surâdeau către fata lor şi o copleşeau cu vorbe de îmbărbfl- tare. Şi sunt convinsă că nimeni nu i-ar putea judeca pentru faptul că în acea seară, după ce s-au întors la pensiune, şi-au cufundat faţa în pemă şi au plâns.

Aubrey a reuşit să vină în vizită într-o după-amiază de duminici Colette păstrase asta ca surpriză, apoi a defilat cu el în rezerva dc spital a lui Hazel, acolo unde îşi făcea conştiincioasă exerciţiile de întărire.

— Care mai e viaţa ta, lady Hazel de Windicott?

Hazel a chiţăit şi a încercat să sară spre el, dar un junghi ascuţit a ţintuit-o locului. Aubrey s-a năpustit asupra fetei cu pianul şi a îmbrăţişat-o. El ştia ceea ce ea nu ştia că făcuse în tren şi nu avea să uite asta niciodată.

Aubrey şi James s-au întâlnit, în sfârşit. Sunt sigură că s-ar fi împrietenit în oricare alte împrejurări, dar avându-le pe Hazel şi pe Colette în vieţile lor, au devenit imediat cumnaţi – nu formal, desigur, ci în suflet.

Luna august se scurgea încet, iar nopţile au început să se răcorească. Hazel a aflat că avea să fie externată a doua zi.

Actualul sergent al lui Jameş era, sub stratul gros de lăudăroşenie, un om bun la suflet. L-a lăsat pe tânărul soldat să-si viziteze iubita voluntară rănită ori de câte ori putea fi scutit de serviciu. Cum a doua bătălie de la Marna se încheiase de mult, le mai rămăsese de făcut o grămadă de muncă de reparaţii, fortificare şi curăţare, dar dacă nici o tânără eroină îndrăgostită de un soldat din compania lui nu merita mângâiere şi bucurie, atunci cine? Soldatul Alderidge nu era bun mai de nimic dacă nu primea învoirea de a face vizite Ia spital o dată la câteva zile.

În ultima seară de spital, după ce părinţii lui Hazel s-au întors Ia cazare ca să-şi strângă bagajele pentru călătoria de-a doua zi, înapoi la Londra, James a intrat în rezerva lui Hazel şi s-a aşezat lângă ea.

— Nu-i aşa că nu pleci mâine şi mă Iaşi aici? a întrebat el.

Cicatricile i se mai dezumflaseră puţin, dar erau încă stacojii şi
nemiloase. Faţa ei nu avea să mai fie la fel vreodată. James ştia asta, Ia fel şi ea. Zâmbetul ei era strâmb acum, iar sprânceana dreaptă îi era străbătută de cute. O porţiune roz din pleoapa de jos pătrundea în câmpul

vizual al ochiului drept. Obrazul ei nu avea să mai fie niciodată rotund şi fin.

Dar era tot Hazel, în came şi oase, întreagă.

— Mă dau afară, a răspuns ea. Nu mi-am plătit chiria.

— Aş vrea să mai rămâi, i-a spus James, dar mă bucur că vei fi în siguranţă, departe de locul ăsta.

Hazel şi-a dat ochii peste cap.

— Hai că acum e linişte.' a zis ea. Ziarele scriu că Aliaţii i-au împins pe germani înapoi la linia de la Hindenburg.

— Se întoarce roata, a spus el. Anul ăsta s-ar putea să fim gata până la Crăciun.

Hazel a închis ochii.

— Nu ar fi minunat?

S-a întors şi I-a privit atent pe James. Hazel îşi simţea inimii grea şi sfâşiată. EI fusese atât de bun, iar ea, de când se trezise în camera de spital, jucase tot teatrul ăsta ca şi cum lucrurile cruu în continuare în regulă între ei. Asta fusese felul ei de a-şi **arăta** recunoştinţa. Dar prefăcătoria nu mai putea continua.

Când s-a trezit pentru prima oară, viaţa i s-a părut plină **dr** bunătate şi gratitudine. Orice viaţă, chiar şi una sluţită, era un dar. Rănile, ascunse sub bandaje, n-o apăsau.

Dar, cu fiecare zi, bunătatea se risipea, lăsând loc incertitudinii,

În sfârşit, Hazel s-a hotărât. Sosise clipa. Urma să se întoarcă acasă. Războiul încă nu se încheiase. Orice despărţire se putea transforma într-un adio. Iar unele lucruri mor chiar si atunci câini toată lumea

supravieţuieşte. Erau cuvinte pe care James trebuia afl le audă cât încă era posibil.

—îţi mulţumesc! a spus ea. Că mi-ai salvat viaţa. Că mi-ai stat alături în tot timpul ăsta.

James a zâmbit.

— Nu ai de să-mi mulţumeşti.

—Mi-ai fost cel mai drag prieten, a continuat ea. Bunătatea tu a însemnat totul pentru mine.

James a făcut ochii mari.

— Hazel, a zis el precipitat, ce tot spui acolo?

Hazel s-a întristat adânc. Zile întregi se temuse de momentul ăsta. Cum putea să rostească aşa ceva?

—Hazel Windicott, a continuat el, cu un tremur în glas, vrei să ne despărţim?

Hazel a făcut un pas în spate. Cum de părea atât de şocat, atât de rănit? Si cum de avea ea puterea să spună toate astea? A tras adânc aer în piept şi s-a pregătit pentru ceea ce urma.

—Nu voi mai fi aceeaşi vreodată, a zis ea. Asta e limpedr pentru amândoi.

James s-a apropiat.

— Nu se poate să crezi cu adevărat ceea ce bănuiesc că ai de gând să spui! a zis el. Nu se poate!

Hazel şi-a întors faţa, aşa încât să-şi dezvelească din plin partea dreaptă. Spintecată de linii roşii-vineţii. O bătaie de joc faţă de ceea ce fusese chipul ei.

— E asta faţa...

— Da, *asta* e faţa, i-a retezat-o el. Faţa pe care vreau s-o văd. Crezi că cicatricile alea contează pentru mine? a întrebat cu ochii căutându-i privirea,

Cum putea să pună o asemenea întrebare? Când asta era înfăţişarea ei acum?

— Ar trebui să conteze, a obiectat ea. Pentru oricine ar conta. Asta nu te face infidel sau slab.

— Hazel!

Mâinile ei au înhăţat spătarul unui scaun ca să-i dea putere.

— Nu te pot lăsa să-ţi legi viaţa la jugul ăsta, a spus ea. Nu te pot lăsa să faci jurăminte eteme din milă sau din datorie nobilă.

Chipul lui James s-a posomorât.

Acum ar putea să se împotrivească, să stăruie, să arunce vorbe mari, cum că anii se vor scurge precum apa peste nisip. S-ar simţi încătuşat.

Iar ea ar trebui să se certe cu el şi să câştige, să-I convingă să o lase să plece. O cumplită trădare a inimii împotriva ei înseşi!

Dar el s-a apropiat şi i-a mângâiat faţa, blând, domol, cu vârfurile degetelor, pe care apoi şi le-a trecut uşor şi pe deasupra rănilor, ca să nu-i provoace durere.

Din ochiul stâng al lui Hazel se prelingeau lacrimi.

James a tras-o pe Hazel aproape şi a cuprins-a cu braţele. Nu putea să scape din strânsoarea lui şi nici nu voia să încerce. Şi-a ascuns obrazul la pieptul lui.

— Nu voi fi mai la fel, a repetat ea.

El s-a tras ca s-o poată privi direct în ochi.

— Mereu vei fi la fel, i-a spus el. Mereu vei fi adorabila mea Hazel.

Era oare tot iubire ceea ce vedea acum din partea lui? Aceeaţi iubire ca în Lowestoft? Ca la Chelmsford sau Poplar?

James i-a sărutat obrazul mutilat.

— *Eu* nu voi mai fi la fel, i-a amintit el. Ştii asta!

— Pentru mine eşti, a protestat ea.

James i-a aruncat o privire pătrunzătoare.

— Te descurci formidabil, a continuat ea. Ai trecut peste toate greutăţile.

El a rămas o vreme tăcut.

— Aş vrea eu, a spus în cele din urmă, să fie aşa. Să fi trecut peste toate greutăţile.

Hazel şi-ar fi dorit să-l ia în braţe şi să-l liniştească. *Nu, prostuţo!* şi-a amintit ea. *Nu mai poţifatt asta!*

— Eşti încă tu, a zis ea. Tot James. Tot minunat. Tot isteţ şi bun. Tot chipeş. Tot curajos. Şi puternic.

James păşea de colo, colo, deznădăjduit. îşi trecea mâinile prin părul răvăşit.

— Tu crezi că la serata aia din Poplar te-am remarcat pentru *faţa* ta? a întrebat el ferm.

— Ai grijă, nătărăule! i-a zis ea. Acum bănuiesc că ai de gând să-mi spui că vechea mea faţă era oribilă?

James a întins mâinile spre ea, apoi şi le-a retras.

— Faţa ta n-a fost nicicând oribilă, a răspuns el. A fost întotdeauna perfectă. Şi încă e.

Hazel a pufnit într-un râs amar şi sceptic.

— Eşti nebun!

El a privit-o pătrunzător.

— Da! a zis. Sunt! De-abia acum îţi dai seama? Atât de nebun, atât de dereglat, încât a trebuit să stau închis săptămâni întregi într-o cameră roz. După ce alte săptămâni am stat pe morfină. Cine ştie când o trebui să mă întorc şi să trec iar prin aşa ceva?

Hazel nu conştientizase. Chiar deloc. *încă ti e teamă.*

— Dacă va trebui să te întorci, a spus ea, nu ai niciun motiv să-ţi fie ruşine. O să treci peste greutăţi. O să te însănătoşeşti, exact ca data trecută. Ce ţi s-a întâmplat nu e din vina ta.

James a privit-o din nou.

Desigur că nici ceea ce i se întâmplase lui Hazel nu era din vina ei, dar nu era acelaşi lucru.

— De ce nu m-ai părăsit? a întrebat el în şoaptă. De ce n-ai fugit de omul ăsta cu mintea rătăcită?

Hazel a simţit din nou cum lacrimile îi mijesc sub gene.

— Cum poţi să mă întrebi aşa ceva? De ce aş fi făcut un asemenea lucru?

— Tu crezi că te iubesc mai puţin decât mă iubeşti tu, a zis el încet.

— N-am spus asta niciodată!

— Tu crezi că nu pot vedea dincolo de liniile alea de pe faţa ta, a continuat James. Linii care, cu timpul, se vor estompa.

Hazel şi-a şters ochii cu mâneca.

— Dar care nu vor pieri niciodată.

— Totuşi, tu vezi dincolo de umbră, a zis el. Pentru că asta a mai rămas din puştiul care a plecat la război.

Hazel a clătinat din cap înfuriată.

— Greşeşti socotindu-te o umbră, a spus ea, respirând agitată. Tu eşti totul pentru mine!
James s-a trântit pe scaun.
— Şi atunci de ce vrei să mă părăseşti? a urlat el. Cum e cu putinţă să încerci să mă faci să te părăsesc?
Hazel şi-a şters din nou ochii cu mâneca, dar lacrimile şiroiiiii în continuare.
— Pentru că toată viaţa ta, James, o să te uiţi la mine şi o vezi cicatricile. O să le vezi, iar eu am să observ asta. Toată viu(ri ta, dacă te las să rămâi, o să văd cum te lupţi să te împaci cu Iuţii căreia i-ai făcut un jurământ. Sau chiar cum regreţi că ai facui-u Nu voi fi în stare să îndur aşa ceva! a strigat Hazel şi şi-a ascuni În mâini întreaga faţă, cu tot cu răni.
— Greşeşti socotindu-te doar un chip, a spus el. Desfigurai sau nu.
James a scos ceva din buzunar, i-a desfăcut uşor mâna de pr faţă şi i-a aşezat obiectul în palmă.
Un cerculeţ subţire de aur.
— Dacă tu crezi că pot trăi fără tine, domnişoară Windicotl, a zis James, înseamnă că nu mă cunoşti deloc.

DECEMBRIE 1942

Batiste

CINE AR FI PUTUT TRAGE CU O URECHE DE ZEU ÎN camera aceea întunecată de hotel, la ora aceea densă de dinainte de revărsatul zorilor, ar fi putut percepe un sunet greu de definit venind dinspre aceşti nemuritori ce încercau să-şi stăpânească lacrimile.
Hades creează pe loc un teanc de batiste. Până şi Ares ia una.

Afrodita îşi îndreaptă privirea seducătoare spre soţul ei.

— Vezi de ce îi invidiez? îl întreabă.

Ares îşi îndeasă batista folosită sub o pemă.

— Vrei să zici că ai vrea să fii în locul lor?

— E uşor să dau un răspuns la o alegere care nu mi se va oferi niciodată, spune ea. Da, aş vrea. Nici n-aş sta pe gânduri.

Zeul războiului clatină din cap.

— Eşti zeiţa frumuseţii, a continuat el. De ce ţi-ai da la schimb înfăţişarea, perfecţiunea adică, pentru viaţa ei trecătoare? Pentru cicatricile ei?

Apollo şi Hades se uită exasperaţi unul la celălalt.

— Vedem ceea ce suntem în stare să vedem, comentează Hades.

Ares îşi dă ochii peste cap.

— Nu fi criptic! Sunt sătul de din astea.

Hefaistos se prinde bine de braţele fotoliului si se pregăteşte să se ferească. în caz că lui Hades nu-i convine tonul lui Ares.

— Că vezi un chip desfigurat, intervine Apollo, ori o iubire de neuitat, asta depinde doar de tine.

AFRODITA

Unsprezece – anul 1918 şi dincolo de el

AU TRECUT SĂPTĂMÂNI. TOAMNA A VENIT CU VREMI i rece şi cenuşie, dar patru inimi tinere abia dacă băgau de seamă.

Iar apoi, miracol: războiul s-a sfârşit. Kaiserul a abdicat, s-a format un nou guvem, iar delegaţii germani au semnat armistiţiul, la ora II dimineaţa, în II noiembrie: II/II, 11.00. Majoritatea soldaţilor din ambele tabere au aşteptat, pur şi simplu, ca ore Ir dimineţii să se scurgă, apoi au făcut stânga-mprejur şi au plecat. în alte părţi, luptele au continuat exact până în clipa în care ceasul a bătut de ora unsprezece.

Pesemne că e nevoie de precizie când vine vorba de ucis.

Le-a luat ceva vreme Forţelor Expediţionare Americane să-şi îngroape morţii, să-şi strângă lucrurile şi să se întoarcă în Statele Unirr. În această perioadă de aşteptare. Divizia 369 a lui Aubrey Edwards a călătorit în Germania, fiind prima divizie a Aliaţilor care ajungea la Rin – lucru pe care Aliaţii crezuseră că-I vor izbuti până la sfârşitul verii lui 1914. Sau până la Crăciun. Eternul „până la Crăciun”.

Când nu era treabă de făcut, Aubrey îşi petrecea timpul într-un spital militar francez, unde îl vizita pe Emile. *Părosul* îşi pierdusr un braţ chiar în ultima săptămână de lupte, iar acum avea sudălmi de împroşcat cât pentru patru ani adunaţi – nu din pricina accidentului, ci a momentului în care se petrecuse.

— Unde erai, rană netrebnică, când aş fi avut nevoie de tine ca să mă scuteşti de războiul ăsta nenorocit? răcnea el. Dar *tioti,* ai stat deoparte şi m-ai lăsat teafar şi nevătămat, ca germanii să-şi bată joc de mine ani la rând cu bombele şi gloanţele lor, iar acum, când în sfârşit s-a terminat, *acum* te arăţi?

îşi agita către cer ciotul rămas.

— Soră, striga Emile, adu-ne o sticlă de vin şi un pian pentru ca inutilul meu amic, aici, de faţă, care are *toate* degetele, să şi le pună la treabă şi să-mi mai ia mintea de la durerile mele!

Emile era mare favorit în rândul infirmierelor.

— Pe cine faci tu inutil? îl lua la întrebări Aubrey.

— Pe tine, porcule! zicea Emile. Unii dintre noi trudesc din greu pe-aici, le taie infirmierele, şi ce mai frumuseţi de infirmiere!, unghiile de la picioare şi îi şterg la fund, iar tu stai acolo degeaba, ca şi cum n-ai nimic mai bun de făcut decât să vii şi să râzi de bietul tău prieten, Emile, care te-a învăţat tot ce ştii.

— Ei bine, m-ai cam prins aici, răspundea Aubrey. După un an de luptă şi săptămâni de reconstruit drumuri de dimineaţă până seara şi susţinut concerte de jazz în toată Franţa, uite că vin aici doar ca să dovedesc cât sunt de inutil.

— Am ştiut eu dintotdeauna că nu-i nimic de capul tău, zicea Emile. I-am spus locotenentului: „Nu mă pune laolaltă cu pianistul ăsta inutil, pentru numele lui Dumnezeu!”, dar cine să-l asculte pe Emile? Nimeni!

Şase infirmiere stăteau pe coridor, chicotind şi ascultându-l pe Emile.

— O să mor de unul singur! urla el, agitându-şi încolo şi- ncoace ciotul.

— Văd asta, zicea Aubrey.

— Soră! răgea Emile. Adu pianul ăla odată!

Iar într-o zi, infirmierele chiar au adus un pian. Emile a râs atât de tare, încât a căzut din pat. Din ziua aceea, recitalurile lui
Aubrey au început să atragă pacienţi din întreg spitalul, până când, în cele din urmă, Emile s-a făcut îndeajuns de bine cât să fie externat. Una dintre infirmiere se pare că demisionase cam în acelaşi timp şi urma să meargă cu el acasă.

L-a apucat pe Aubrey cu o mână şi cu ciotul şi l-a pupat cu ţepii lui pe ambii obraji.

— Să vii la noi în vizită, prietene! l-a invitat el. Iar noi o să venim la tine, la New York. Suntem fraţi, eu şi cu tine.

— Fraţi, a confirmat Aubrey.

James s-a întors acasă cu mult înaintea lui Aubrey. După o oprire în Chelmsford, s-a dus în Poplar şi a locuit la unchiul său, pentru a fi cât mai aproape de Hazel. A invitat-o la cină. A dus-o la muzee, la festivaluri de iarnă şi la concerte de Crăciun. La ceainăriile J. Lyons.

— Mama ar vrea să ştie, i-a zis James într-o seară, în timp ce se întorceau de la o piesă de teatru, dacă mergem la ei Ia cină în seara de Crăciun.

Hazel a făcut ochii mari. Cina de Crăciun, în două săptămâni – suna destul de oficial! Dar nu era încă nimic oficial. Cel puţin pentru nimeni în afară de ei doi.

— Mi-ar plăcea, a răspuns Hazel. Dar m-aş simţi îngrozitor să-i las pe părinţii mei singuri.

Au traversat o stradă aglomerată.

— Şi ei sunt invitaţi, a zis James. Cu cât mai mulţi, cu atâl mai bine.

— Perfect! a zâmbit larg Hazel. Mama îşi va petrece restul vacanţei frământându-se cu ce să se îmbrace.

— Mă gândeam, a continuat James, să-i invităm şi pe Colette şi Aubrey. Dacă el ar primi învoire, ar putea veni împreună să petreacă aici Crăciunul.

— Oh! O să-i scriu lui Colette de îndată! a zis Hazel. Ba nu, o să-i trimit o telegramă!

James încă nu terminase.

— Şi mă mai gândeam, a zis el, dacă tot suntem cu toţii strânşi în seara de Crăciun, am putea să împuşcăm doi iepuri dintr-odată.

Hazel s-a oprit o clipă să se uite lung la pălăria portocalie ţipătoare a unei femei, apoi a zis:

— Şi să sărbătorim şi a doua zi de Crăciun?

Replica lui a venit pe un ton cât se poate de firesc:

— Şi să ţinem şi o recepţie de nuntă.

Gândul la pălărie a dispărut pe loc.

Hazel a rămas cu gura căscată. Picioarele ei refuzau să mai facă vreun pas.

— Doar nu vorbeşti serios!

James a confirmat din cap.

— Doar ştii că nu-i de glumă cu mine!

Hazel a rămas fără replică. îi vâjâia capul. Pe biroul ei de acasă era un mic vas decorativ de porţelan. Iar în el, ferit de ochii lumii, se afla un inel de aur. Uneori, noaptea, şi-I punea pe deget. Dar nu-I purta niciodată Ia vedere. Părinţii ei nu ştiau de existenţa lui.

James s-a oprit în faţa lui Hazel, privind-o, aşteptând.

Ea preţuia inelul, precum şi dragostea pe care o simboliza. Dar pentru ea însemna mai degrabă că, pur şi simplu, într-o zi, cândva, într-un viitor îndepărtat, dacă şi James ar simţi Ia fel, ar putea, poate, în cele din urmă, să... Nici măcar nu era capabilă să rostească cuvântul. Iar acum...

— *Vrei să ne căsătorim,* a zis ea încet. În două săptămâni.

El a dat din cap.

—^ Doar fiindcă nu-mi vine în minte o cale respectabilă de-a o face şi mai curând.

Cum ar trebui să te comporţi într-un asemenea moment? Nu ca o idioată radioasă – de asta Hazel era

sigură. (întâmplător se înşela.) Cineva trebuia să rămână cu capul pe umeri, era ea de părere.

— Căsătoria e pentru totdeauna, James, a zis ea cu hotărâre.

— Asta e şi ideea.

Hazel a respirat adânc.

— Nu suntem cam tineri?

O umbră de îngrijorare s-a ivit pe chipul lui James.

— Aşa crezi? a întrebat el grav. După războiul ăsta mă simt de o sută doi ani.

— Şi eu, a zâmbit Hazel. Sau cel puţin de nouăzeci şi şapte.

Şi-a încolăcit braţele în jurul ei şi i-a şoptit la ureche:

— Cândva am aşteptat să te sărut, a zis el, si aproape că am ratat şansa. Am aşteptat sfârşitul războiului ca să te pot cere în căsătorie şi era cât pe ce să mori... Dacă m-a învăţat ceva războiul ăsta, a adăugat el după ce a sărutat-o pe frunte, e că viaţa e scurtă. N-am să mai irosesc nicio clipă aşteptându-te.

— Nu am crezut că eşti atât de nerăbdător, a spus ea.

Ce a urmat apoi vă puteţi închipui, sunt sigură. Iar eu, bineînţeles, am avut privilegiul de a fi martoră.

Au savurat momentul pe îndelete. Dar, în cele din urmă, cuvintele au devenit din nou posibile.

James şi-a pus mâinile în sân.

— încă nu mi-ai răspuns, a zis el sever. Cina de Crăciun? Nunta de Crăciun? Cum rămâne, domnişoară Windicott?

Hazel trebuia mai întâi să găsească o formă de a-l mai ţine pe jar un pic. Aşa că şi-a bătut uşor degetul de bărbie.

— Şi acum... mă întreb *ce anume* să pun în cadourile din a doua zi de Crăciun pentru Colette şi Aubrey, a zis ea contemplativ. Ar trebui să fie ceva

nostim. Bănuiesc că niciunul dintre ei nu a serbat vreodată a doua zi.
James şi-a strecurat braţul pe sub braţul ei şi şi-au reluat plimbarea.
— Atâta vreme cât vor fi acolo pe douăzeci şi cinci, mi-e indiferent ce-or face ei pe douăzeci şi şase. Apoi a privit-o cu subînţeles: *Noi* vom fi ocupaţi.
Aubrey a reuşit să obţină o permisie ca să vină la Londra şi s-o ia şi pe Colette la nuntă. EI a cântat la pian, ea, cu vocea, iar amicii lui
James din Chelmsford s-au minunat că se împrietenise cu asemenea personalităţi pe timpul războiului. Cuplul ăsta avea să ajungă departe!

Iar predicţia celor din Chelmsford avea să fie corectă.

Hazel şi James au tăiat tortul, au aruncat buchetul şi au găsit în Londra un apartament micuţ şi ieftin, la etajul al doilea al unei clădiri. Hazel a aşezat ghivece cu flori la fereastră. James s-a opintit din greu cu o pianină, cărând-o pe scările imposibil de contorsionate. Spre groaza vecinilor, au adoptat un pudel.

Maggie venea des în vizită, la sfârşit de săptămână, când avea liber de la colegiul de studii comerciale. Colette trecea pe la ei ori de câte ori putea, până când divizia lui Aubrey s-a îmbarcat înapoi spre State.

Hazel preda lecţii de pian copiilor, iar James a găsit un post la o firmă de proiectare. Au ars mâncarea pe foc, au rămas fără bani şi s-au lămurit din mers cum stau lucrurile. îşi invitau părinţii la ceai. Făceau plimbări lungi în Hyde Park, depanând amintiri.

La trei ani de la căsătorie, Hazel a născut o fetiţă, Rose. Topiţi cum erau după ea, i-au zis Roşie.

James şi-a încordat iar muşchii şi a mutat pianina într-un apartament mai spaţios. Un an mai târziu, Roşie a învăţat să meargă, înfigându-şi mâna în blana căţelului şi împleticindu-se pe lângă el.

Iar într-o zi, James a primit o scrisoare de admitere de la Şcoala de Arhitectură Bartlett din Londra. Era nevoie încă o dată de un nou apartament, în altă zonă a oraşului. Hazel a luat mai mulţi elevi la pian şi s-a reapucat să studieze cu *Monsieur* Guillaume.

Erau nopţi când James se trezea în hohote de plâns. Momente ciudate când o lumină pâlpâitoare ori explozia unui automobil îi produceau un tremur în tot corpul. Hazel era însă acolo, să-l liniştească şi să-l asculte. L-a încurajat să reia legătura cu unul dintre doctorii de la Maudsley. James s-a alăturat unei confrerii a veteranilor din Marele Război, pe care, în cele din urmă, a ajuns să o şi conducă. încă o dată, băieţii în uniformă îşi îndeplineau datoria împreună, având grijă unul de celălalt. A-i ajuta pe alţii să facA faţă greutăţilor – aşa cum învăţase Colette cu ani în urmă – era ce» mai sigură prescripţie medicală.

În anul în care James a absolvit şcoala de arhitectură, Hazel a primit prin poştă un plic gros de la Academia Regală de Muzică diil Londra. A reuşit apoi să obţină diploma de licenţă, întrerupându**-şi** o vreme studiile, odată cu naşterea celui de-al doilea copil, Robert.

James a căpătat un post sigur de arhitect, iar pianina s-a trani- format peste noapte într-un frumos pian cu coadă, la mâna a doua.

Ori de câte ori o întreba James, tachinând-o, dacă voia să cânte Ia Royal Albert Hali, Hazel răspundea cu

un „nu” ferm. Dar el nu a priceput niciodată de ce, căci cântase în săli de concerte mai mici, iar publicul fusese încântat.

Unele colege de-ale ei se întrebau dacă nu cumva cicatricile îi afectaseră cariera ori dacă maternitatea n-o trăsese în jos. Lui Hazel nu-i păsa câtuşi de puţin. Avea exact viaţa pe care şi-o dorise.

Nu a ajuns niciodată să câştige premii importante sau să obţinA succese răsunătoare. Dar cei care o ascultau cântând la pian îi simţeau dragostea pentru muzică şi recunoştinţa în faţa vieţii.

Cel mai fervent susţinător al ei era James.

în anumite perioade, în timp ce James se juca cu micuţa Rosir, îl ţinea în braţe pe Robby bebeluş şi o privea pe Hazel cântând, felul în care era poziţionat pianul în apartament îi permitea sl vadă doar jumătatea stângă a chipului ei. Arăta exact ca fata pe care o zărise pentru prima oară la serata dansantă din Poplar.

Dar când, din capriciu, avea loc rearanjarea mobilei prin casS, lăsând la vedere jumătatea dreaptă a feţei lui Hazel, James îşi dădea seama că-i plăcea încă şi mai mult priveliştea aceea. Era a lui, din orice unghi ar fi privit-o. Cicatricile aminteau, pur şi simplu, dr reîntoarcerea ei.

Destinaţia Harlem – anul 1919 şi dincolo de el

ares

SUPRAVIEŢUITORII TRIUMFĂTORI AI LUPTĂTORI-lor din Harlem au defilat într-o paradă întinsă pe întregul Fifth Avenue, fiind întâmpinaţi cu urale frenetice. Nicicând în istorie nu li se mai oferise vreodată soldaţilor negri o paradă în New York. Defilând în perfectă sincronie şi în şiruri trase Ia linie, cu capetele sus şi puştile înălţate, afişând cu mândrie galoane, medalii şi zeci de *Croix de guerre,* au uluit un oraş întreg. Familii şi iubite se străduiau să rămână pe margine, pe trotuar, dar nu se puteau stăpâni. Rupeau rândurile şi se năpusteau asupra eroilor întorşi acasă, copleşindu-i cu îmbrăţişări, sărutări şi bebeluşi pe care unii taţi nici nu-i văzuseră vreodată altfel decât în poze.

Au mărşăluit până la arsenal, acolo unde şi fuseseră înrolaţi, spre a fi acum înregistraţi şi lăsaţi cu onoruri la vatră. Se înnoptase de-a binelea când Aubrey a reuşit în sfârşit să plece de la arsenal. Abia aştepta să ajungă acasă.

afrodita

Dar cei de-acasă veniseră după el. La plecare, mama şi tatăl lui, unchiul Ames, Kate şi până şi somnorosul de Lester l-au asaltat pe Aubrey mai ceva decât izbutise orice patrulă germană.

Şase zile mai târziu, Aubrey a adus acasă la masa de duminici o frumoasă belgiancă.

Care şi a rămas. Familia lui Aubrey a îndrăgit-o din prima clipă. Ori de câte ori Colette nu dădea probe pentru roluri de acompaniament vocal prin cabarete ori în spectacole de mică anvergură ţi ori de câte ori Aubrey nu avea concerte cu formaţia militară a Regimentului 15 New York – ceea ce se întâmpla deseori –, făceau repetiţii şi compuneau noi cântece împreună.

apollo

Locotenentul James Reese Europe avea planuri mari. Faima muzicii lui, precum şi vitejia legendară a luptătorilor săi îl transformaseră într-o figură de renume. A programat sesiuni de înregistrări pentni formaţia sa, punând bazele unei colaborări cu Pathe Records. Au înregistrat „Memphis Blues” a lui W. C. Handy şi compoziţii proprii, „Castle House Rag”, „Clef Club March”, precum şi marele lui hit de război, „On Patrol on No Man's Land”. Europe a planificai un turneu naţional cu formaţia, începând cu coasta de nord-est. Aliaţii câştigaseră războiul, iar acum Europe era hotărât să câştige simpatia americanilor si pentru sunetul său inedit, îndrăzneţ. Oriunde mergeau, creau valuri de entuziasm. Li se oferea şansa de a schimba în America nu doar gusturile muzicale, ci şi atitudinile faţă de rasă. Sau cel puţin aşa spera Jim Europe.

hades

Însă în seara concertului de la Boston, chiar înainte ca orchestra să-şi facă apariţia pe scenă, toboşarul Steven

Wright, unul dintre „gemenii Wright”, s-a înfuriat pe Jim Europe, care – i se păruse lui – îl favorizase pe celălalt toboşar. Europe a obiectat, dar Wri- ght, el însuşi sub efectul tulburărilor posttraumatice, l-a înjunghiat în gât cu un briceag. Europe a apucat să îi ordone lui Noble Sissle să meargă mai departe cu concertul şi să dirijeze, în timp ce el avea să se ducă la spital să-şi îngrijească rana. Dar tăietura atinsese o arteră, aşa că Europe a murit în câteva ore. America pierduse un vizionar al jazzului aflat în pragul a ceea ce cu siguranţă avea să devină o carieră legendară.

Aubrey a luat trenul din Boston spre casă, năucit, nevenindu-i să creadă. Jim Europe îl învăţase tot ceea ce ştia despre jazz. îl preluase de unde îl lăsase unchiul Ames şi făcuse din Aubrey un muzician în toată puterea cuvântului. II ţinuse în viaţă la Saint-Nazaire după moartea lui Joey. Şi îl pusese pe picioare în Aix-Ies-Bains. EI trebuia să fie trenul rapid ce avea să-I poarte pe Aubrey pe culmile reuşitei. Iar acum era mort.

James Europe a fost prima persoană de culoare căreia i s-a dedicat o ceremonie de înmormântare publică din partea oraşului New York. Mii de oameni s-au strâns să-i aducă un ultim omagiu.

apollo

Aubrey şi Colette au luat parte la audiţii şi probe pentru cluburi şi restaurante din întregul New York.

Patronii ori le trânteau uşa-n nas, ori le suflau în faţă fumul de trabuc. În câteva locuri, li s-a îngăduit să cânte şaisprezece măsuri dintr-un cântec, doar ca să le

dovedească că niciun client nu dorea muzică de negri, chiar şi dacă era interpretată de o gagică albă. Mulţi afacerişti nu înghiţeau sub nicio formă străini sau „tuciurii”. Cu toate acestea, Colette a primit numeroase propuneri indecente de a reveni mai târziu, fără Aubrey, Ia probe şi pentru altfel de roluri, iar lui Aubrey i se spunea deseori că la bucătărie era nevoie de ajutoare de ospătar ori spălători de vase dacă voia să facă şi el o muncă cinstită. Nu o atingea niciodată pe Colette în public, dar nu o dată fusese avertizat să-şi ţină mâinile departe de ea.

Atâtea refuzuri ar fi fost prea mult de îndurat pentru majoritatea oamenilor! Şi era cam prea mult şi pentru ei. Până când, într-o zi, la o probă la care se duseseră fără prea mare tragere de inimă şi siguri că va fi în van, proprietarul unei cafenele le-a spus: „Cred că am ceva pentru voi”.
Mi-aş dori să pot spune că de-aici încolo a mers totul ca uns.

Şi-au înjghebat o formaţie şi au cântat câteva săptămâni la cafeneaua aceea, apoi patronul i-a scos din program după o noapte în care doi dintre cornişti n-au apărut. Un alt proprietar de club însă îşi lăsase cartea de vizită în borcănelul pentru bacşiş de pe pianul lui Aubrey.

Banii erau puţini. Membrii formaţiei se certau şi renunţau. Spectatorii ori erau înnebuniţi după muzica lor, ori o detestau. Colette atrăgea comentarii zeflemitoare, iar femeile o avertizau cS nu era în siguranţă să umble cu negri.

Aubrey a dat la o parte furia şi a compus cântece noi. Cu cât dădea mai multe recitaluri, cu atât compunea mai bine. Cu cât cânta mai mult Colette, cu atât devenea mai îndrăzneaţă şi se implica mai mult în scrierea versurilor şi în aranjamente muzicale. A luat lecţii de la dansatori şi a învăţat foxtrot.

Erau vremuri trepidante, haotice, pline de creativitate şi efervescenţă. Aubrey era pe culmile exaltării. Colette nu mai fusese atât dc fericită de dinainte să invadeze germanii Belgia. Îi era dor de Hazel şi îşi scriau cu sfinţenie, dar Colette nu se simţea singură nici pe departe. Le adora pe mama lui Aubrey şi pe sora lui, Kate.

Anii '20 au sosit, iar Prohibiţia făcea legea. Restaurantele şi cluburile o duceau greu. Unele s-au transformat în cârciumi ieftine care vindeau alcool pe sub mână. Epoca jazzului începuse cu adevărat.

Formaţia lui Aubrey şi a lui Colette a crescut, la fel şi repertoriul lor de melodii, şi reputaţia, iar onorariile li s-au mărit pe măsură. Au mers într-un turneu în nord-est; apoi în centru-vest; şi chiar şi într-un turneu pe Coasta de Est. Asta însemna oraşe din Sud. Ceea ce însemna Sudul lui Jim Crow.

Impresarul lor le obţinea în general spectacole în săli unde muzicienii negri erau bineveniţi. Dar erau şi situaţii în care îşi făceau apariţia managerii în timp ce ei tocmai îşi acordau instrumentele, le aruncau scurt o privire grăitoare şi îi trimiteau să-şi strângă lucrurile – sau să accepte să cânte cu altcineva decât Colette.

— Prin părţile astea, le-a zis Ia un moment dat un manager, ne plac formaţiile de albi şi nu ne deranjează formaţiile de negri, dar o domnişoară albă să cânte cu o formaţie de negri? Cred că nu sunteţi în toate minţile.

— Cântaţi fără mine! i-a spus atunci Colette lui Aubrey.

— Nici gând! a răspuns el. Cântăm împreună sau nu cântăm deloc!

Pierdeau bani din cauza programărilor anulate. La alte concerte, au învăţat să părăsească clubul iute şi toţi deodată, pe uşa din faţă, în ciuda împotrivirii patronilor. Muzicienii negri trebuiau să folosească doar uşa din spate. Problema era că, adeseori, o mână de

oameni beţi – chiar dacă era prohibiţie – îi aşteptau afară, la uşa din spate.

— Am luptat contra hunilor în Franţa, îi spunea Aubrey lui Colette cu amărăciune. Aici e mai rău. Aş prefera să mă lupt cu cartofarii ăia decât să cânt pentru bigoţi. în bătălii, măcar ştii cine ţi-e duşman.

S-au întors în Harlem pentru înregistrări în studio, albume fi vânzări de partituri. La scurt timp au participat şi la primul lor concert radio. New Yorkul începea să le cunoască numele.

afrodita

— Avem zi liberă sâmbăta viitoare, i-a spus Aubrey lui Coleitr într-o dimineaţă la micul dejun.

— Ştiu, a răspuns Colette, care tocmai căuta o rimă potrivii A într-un dicţionar englez. Ar fi un bun prilej să te duci să-ţi cumperi costumul ăla nou pe care-l voiai.

— Mi-am luat deja unul, a răspuns Aubrey. îmi trebuie sâmbătă.

Colette îşi lovea uşor vârful nasului cu un creion.

— *Iubire, amăgire, fericire, privire...* ce mai merge? Şi-a notat câlr ceva şi a continuat: Şi când ziceai că ţi-ai cumpărat costumul?

— Ţopăire.

— Noti, merci.

— Deci, a zis Aubrey, vrei să ne căsătorim sâmbătă?

Doamna Edwards, aruncându-şi o privire prin bucătărie, şi**-a**

ţinut răsuflarea şi a tremurat din tot corpul. Nici nu a mai auzii răspunsul lui Colette, dar putea uşor să-I intuiască. Nu era chiar cea mai romantică cerere în căsătorie născocită vreodată, dar asta nu-i ştirbea cu nimic dragostea. Doamna Edwards a început numaidecât să plănuiască meniul. Valeu, nu putea şi băiatul ăsta s**-o** anunţe mai din timp pe mama lui? Numai planificarea tortului avea să dureze câteva zile.'

EPILOG

DECEMBRIE 1942

Concluzii

— ONORATĂ INSTANŢĂ, ZICE AFRODITA DE PE noul ei loc de lângă şemineu, acolo unde şi-a întins picioarele la căldura tăciunilor încinşi, apărarea şi-a încheiat pledoaria.

Şi încă cum! se gândeşte în sinea lui Hefaistos. *Atât de frumos!*

— Acum putem să terminăm cu aberaţia asta de tribunal maimuţărit? intervine Ares. Asta a încetat să fie un proces încă dinainte să înceapă.

Apollo interpretează Ia pian refrenul unei melodii. „Rag-ul picioare de broască” de James Sylvester Scott.

— De parc-ai şti tu! îi zice el lui Ares. Tu ai fost cel chemat la judecată, Războiule. Ai fost declarat cretinul numărul unu. Sau nu te-ai prins?

Hefaistos se uită ţintă în ochii Afroditei.

— Tot răul din cele două poveşti, continuă Apollo să-i vorbească lui Ares, a fost opera ta. Tot ce a pierdut Colette. Traumele lui James. Rănile lui Hazel. Până şi nedreptăţile suferite de Aubrey au fost pricinuite de război, se încruntă Apollo. Ce-i drept, prin bigotism, prejudecăţi, sclavie şi ură. Dar chiar şi aşa...

Ares se înalţă măreţ, în ciuda plasei aurii care-I îngrădeşte.

— Are dreptate, zeiţă? întreabă el ferm. Mi-ai întins o cursă?

Afrodita zâmbeşte.

— E o teorie simpatică, Apollo, îi zice ea. Nu te umfla în pene, Ares! Nu e totul despre tine. Deşi Zeus ştie că ai nasul băgat peste tot.

Uşurarea lui Ares dă imediat naştere la exasperare.

— Uite ce e, dă-mi drumul de-aici, bine?

— Dacă te eliberez, întreabă Hefaistos, de unde ştiu că n-o să-mi zdrobeşti capul?

Din glasul lui Hades reverberează autoritatea de stăpânitor al Tărâmului Morţii.

— Ares se va purta cum se cuvine, zice Hades. Altfel, va răspunde în faţa mea.

Hefaistos desface plasa. Fratele lui iese de-acolo, cu pumnii încleştaţi. De-a lungul bustului, venele îi

pulsează, acum că-şi recapătă puterile descătuşate. Trage aer în piept cu nesaţ.

— Păi bine, eu mă car, zice el. Dar înainte să plec..., şovăie el şi se întoarce spre Afrodita: Zeiţă, povestea ta... După ce s-a încheiat războiul. Ce s-a întâmplat pe urmă?

Afrodita e nedumerită.

— Pe urmă?

— Cu James şi Hazel. Cu Aubrey şi Colette, adaugă el, ridicând din umeri ca şi cum chiar nu i-ar păsa.

— Ce vrei să zici? îl descoase Afrodita. S-au căsătorit. Nu era evident?

— Cu toţii, intervine Apollo, fericiţi până la adânci bătrâneţi.

Ares se încruntă.

— De ce nu?

— Viaţa nu prea e niciodată aşa, comentează Hades. Mai precis, avem război. Asta. Cel de acum. A izbucnit chiar înainte ca fiii lor, al lui James şi Hazel şi al lui Aubrey şi Colette, să împlinească vârsta pentru recrutare.

— Chiar aşa? întreabă Ares mulţumit. Bun! Două generaţii pe câmpul de luptă. O să fiu cu ochii pe ei!

Hades surprinde expresia încordată a Afroditei.

— Şi încotro acum, Ares? îl cercetează el.

Zeul războiului stă puţin să se gândească.

— Trebuie să vizitez teatrul de operaţiuni din Pacific. Să văd cum stau lucrurile acolo. Dar apoi, dulceaţă, mă întorc în Olimp şi te aştept!

— Aşa să faci! strigă Afrodita.

Hades o priveşte intrigat.

Ares dispare într-un bubuit asurzitor precum lovitura unui tun parizian. Aproape imperceptibil, trăsăturile feţei lui Hefaistos se relaxează. Inspiră adânc, ca şi cum n-ar mai fi tras aer în piept de ceva timp.

Afrodita se întoarce spre ceilalţi doi martori.

— Vă mulţumesc amândurora că aţi fost prezenţi în seara asta. Şi pentru tot ceea ce dăruiţi creaţiei mele.

ApoIIo face o plecăciune ca de pianist.

— Plăcerea a fost a mea, zeiţă! răspunde el. N-aş fi ratat momentul. Iubirea şi Arta merg mână-n mână, ca baritonul şi altoul, ca vopseaua şi pânza, ca răsăritul soarelui şi o atmosferă dogoritoare. Oricând ai o poveste de spus, eu am să vin cu fundalul sonor.

Afrodita îi trimite de la distanţă un sărut.

— Mulţumesc, Apollo! repetă ea, arătând spre fereastră. Răsăritul te cheamă. Ai face bine să te grăbeşti.

— Ştii, zeiţă, zice el în timp ce-şi vâră picioarele învelite de ciorapi ecosez în pantofii Oxford maro cu negru, ar trebui să colaborăm. Poate să producem ceva pe Broadway?

Hefaistos se întoarce către soţia sa.

— Chiar ar trebui.

Afrodita rămâne cu gura căscată.

— Eu... ăăă...

— Păstrăm legătura, zice Apollo. Putem să ne vedem cândva, Ia un prânz, să mai schimbăm idei. Ne

vedem mai târziu, le face zeul cu ochiul amândurora şi apoi dispare într-o rază de lumină.
Hades se ridică în picioare, iar scaunul lui cu înfăţişare severă se evaporă, lăsând în urmă un sunet şters.
— M-ai pus pe gânduri, lady Afrodita, spune Hades, dacă nu cumva eu însumi am fost adus la judecată în seara asta.
Afrodita îngenunchează, iar o undă de spaimă îi traversează chipul fermecător.
— înseamnă atunci că n-am izbutit, stăpâne, i se adresează ea, să-ţi arăt recunoştinţa ce ţi se cuvine. Tu eşti coroana şi gloria mea.
Hefaistos e surprins să remarce, în ochii lui Hades, ceea ce ar putea fi – sau nu – o lacrimă.
— Eu mâzgălesc cu beţele în lut, a continuat ea. Dar tu-mi prefaci munca într-un templu.
Hades se închină zeiţei iubirii.
— Pentru asemenea cuvinte binevoitoare, un hatâr, de-mi stă în puteri, ţi-I împlinesc, îi spune el. Ce-ai dori să-mi ceri?
Afrodita îşi împreunează mâinile.
— Dacă voieşti, îi zice ea, ai grijă de copiii lor în războiul ăsta. AI lui James şi Hazel. Al lui Colette şi Aubrey. Te implor, adu-i înapoi acasă teferi!
Hades încuviinţează.
— Dacă moirele îmi îngăduie, aşa voi face.
Fruntea i se întunecă atunci când adaugă: Iar dacă moirele nu-mi îngăduie, atunci o să se lase cu ceartă, între mine şi ele.
Hefaistos mai că-şi face griji pentru moire, dar sunt cotoroanţe viclene.
— Uite ce promit! continuă Hades. Când oricine din cele două familii va ajunge Ia mine, îi voi face

trecerea lină. într-un fel sau altul, tot îi voi aduce acasă teferi.

Hades dispare, lăsându-i pe cei doi soţi singuri.

— Nu e chiar ce speraseşi, aşa-i? o întreabă Hefaistos.

Afrodita priveşte lung în lumina pâlpâitoare a cărbunilor.

— De la Moarte nu ai cum să primeşti vreodată chiar ceea ce sperai, zice ea pe un ton meditativ.

Hefaistos chicoteşte.

— Vreau să zic, din povestea pe care ne-ai spus-o.

— Ah! rămâne ea cu privirea aţintită asupra focului. Asta rămâne de văzut!

Hm?

Hefaistos îşi întinde piciorul schilodit. Aşa nemuritor cum e, cunoaşte prea bine cum stă treaba cu oasele înţepenite şi cu jun- ghiurile, iar acum a stat jos multă vreme.

De ce a făcut asta? Ce spera să obţină? Totul îi pare stânjenitor. Câtă prostie din partea lui să creadă că, înfruntând-o pe Afrodita şi dându-i în vileag infidelitatea, va putea schimba cevaJ îşi pierduse minţile? Ce-l apucase oare?

Şi totuşi, iat-o aici, lângă el! Iar de-a lungul întregii ei poveşti, atitudinea ei faţă de Ares părea să fi fost... cum? În niciun caz cum s-ar fi aşteptat Hefaistos de la o zeiţă faţă de amantul ei.

— Cred că ai dreptate, îi spune el. Când afirmi că olimpienii sunt incapabili de iubire adevărată. Că moartea şi fragilitatea sunt esenţiale.

Afrodita se apleacă mai aproape de foc.

— Se zice că o clădire e făcută din cărămizi, dar mortarul, umplând fisurile, e ceea ce le ţine laolaltă. Asta dă forţă.

— Cicatrizarea, zice apoi Hefaistos, care întăreşte osul rupt si-I face mai tare decât era înainte.

Despre toate astea câte ceva ştie el, unicul zeu azvârlit de mic din Ohmp şi ajuns pe pământ sub forma unei grămăjoare sfărâmate. Oasele lui sunt de fier.

Afrodita îşi lasă capul pe o pemă.

Hefaistos e zeu. A văzut-o de miliarde de ori. Dar frumuseţea ei încă îl topeşte. Mereu. Mai ales că ea îi şi rămâne etern intangibilă.

Hefaistos e cu totul dărâmat. îşi trădase adevărata faţă – de copil gelos, neajutorat. Fusese umilit de plasa pe care el însuşi o ţesuse – la propriu – ca să-şi umilească soţia necredincioasă.

Şi totuşi, iat-o încă aici!

Hefaistos se hotărăşte să mai încerce o dată.

— Spui că perfecţiunea te îngrădeşte, zice el. Dar nu eşti aşa de... perfectă pe cât pretinzi.

Afrodita ridică din sprâncene.

— Aşa deci?

— Exact aşa! Hefaistos îşi întoarce umerii strâmbi spre ea şi continuă: În primul rând, nu ai gust Ia bărbaţi.

Colţul gurii îi zvâcneşte:

— La care dintre ei?

Idiotu' defrate-meu!

— La toţi, răspunde Hefaistos. Ai nimerit numai unul şi unul. În fond, te-ai căsătorit cu mine, ridică el din umeri, iar eu nu sunt chiar un specimen ales.

Afrodita se uită la trupul lui şi—I priveşte ca şi cum ar vrea să zică „Aşa, şi?”

— Eşti extrem de moale când vine vorba de muritori, continuă el. Îţi pui inima pe tavă. Eşti sensibilă Ia orice. Nu-mi face plăcere s-o spun, dar pentru asta te ştie tot Olimpul. Mult prea implicată, aşa se zice despre tine. Prea îmbârligată cu muritorii. Asta îţi zdruncină stăpânirea de sine. îţi suceşte judecata dreaptă.

Afroditei i se urcă sângele Ia cap.

— Cine zice asta?

— Oh, ştii şi tu! Lumea, răspunde Hefaistos, ridicând din umeri,

— Hermes, rosteşte ea sumbru. O să vadă el!

Dacă asta e tentativa lui de a o câştiga înapoi, funcţionează la fel de bine ca următoarea încercare.

— Tot ce vreau să spun, continuă Hefaistos cu inima Ia gură, e că, dacă iubirea presupune suflete zdrobite, să te pui şi pe tine la socoteală. Iar un zeu mai zdrobit decât mine, zice el si înghite cu greutate, n-ai să prea mai găseşti.

Afrodita îl priveşte lung. Zâmbetul ei de Mona Lisa nu trădează nimic.

— Ce zici, zeiţă? o întreabă el. Ce-ar fi să mă alegi pe mine?

Ea îşi trage genunchii aproape şi îi cuprinde cu braţele.

— Aş zice că a sosit clipa!

DECEMBRIE 1942

A sosit clipa (partea a D-a)

HEFAISTOS SE SCARPINĂ ÎN CREŞTETUL ZBÂRLIT.

— *Ce* tocmai mi-a fost dat să aud?

— Habar n-ai! ridică Afrodita vocea, pe un ton dojenitor. Ani Ia rând am încercat să te fac să-mi oferi asta. Să mi te oferi *pe tine.*

Hefaistos clipeşte năuc, nevenindu-i a crede.

— Cât am suferit Ia toate întâlnirile alea scârboase cu fratele tău cel prost şi îngâmfat! îşi dă Afrodita ochii peste cap. Cu grijă să pozez strategic în faţa aparatului foto al lui Hermes. Pfu!

Hefaistos are senzaţia că încăperea se învârte în jurul lui.

Afrodita se întinde pe căminul şemineului.

— Ares e atât de *plictisitori* continuă ea. Mai aveam puţin şi începeam să-mi rod unghiile. Ceea ce n-aş face *niciodată.*

— *Pe mine...* mă... doreai?

— Tu nu m-ai dorit niciodată, îi zice Afrodita. Eşti singurul zeu care nu m-a dorit. Aşa că Zeus mă lipeşte de tine ca timbrul de scrisoare. Fie, ţi-ai zis, îmi iau nevastă, dacă trebuie. Dar tu niciodată nu m-ai ales *pe mine.* Tu! Singurul zeu cu jumătate de creier şi un sfert, hai să zicem o treime din egoul tipic olimpian.

— Jumătate de creier? strigă el. O treime din...

— Dar mă dispreţuiai! urlă Afrodita. Prezenţa mea era stânjenitoare, căci îţi reamintea că erai... cum să zic? Cazul umanitar al

Olimpului? Ştiai precis că n-aş putea să te iubesc vreodată, aşa că m-ai dat la o parte.

— Cum poţi spune aşa ceva? răcneşte Hefaistos. Tot ce am vrut...

— Da, te-ai arătat dispus să ai o *soţie,* pentru că te-a silit Zeus. Dar nu ai încercat nicio clipă să *mă* cunoşti. Afrodita azvârle un buştean în foc, apoi continuă: Ai idee cât m-am zbătut să mă asigur că afli că am să fiu în seara asta aici cu Ares? Mi-a luat *luni* să pregătesc acest mic proces.

Hefaistos se întreabă dacă nu cumva visează. Are halucinaţii, îşi pierde minţile.

— Luni întregi de pregătire? strigă el. Dar *eu* am plănuit asta. Afrodita se bate uşor peste genunchi.

— Da, dragule.'

Hefaistos îşi fereşte privirea. Nu ştie dacă să râdă sau să spargă un geam.

— Deci, de fapt, eu am fost adus la judecată, zice el încet. Judecat pentru neputinţa de a iubi.

— Nu, nătâng afurisit.' urlă ea. Eşti acuzat de faptul că *esti* capabil de iubire. Şi de a fi iubit. Dacă măcar o dată m-ai fi privit şi ai fi văzut cine sunt cu adevărat.'

Zeul focului îşi trosneşte degetele. Nimic nu pare să aibă sens. E un vis straniu.

— Pesemne că nu ai idee cât de mult te privesc, zeiţă, îi zice el soţiei. îmi tot spun că mă pot opri oricând.

Afrodita se ridică în picioare, o zeiţă furioasă dezlănţuindu-şi pe deplin mânia, iar candelabrul începe să se cutremure.

— Şi atunci *de ce n-ai văzut niciodată!* Nu vezi că m-am străduit din răsputeri să-ţi spun? Ai putea să mă cunoşti, dacă ai încerca. Te-aş iubi, dacă m-ai lăsa. Nici măcar Poseidon, Zguduitorul Pământului, n-ar putea să-I clatine aşa pe Hefaistos.

Oglinda din spatele Afroditei îi dezvăluie înfăţişarea: un cap din care se întrezăreşte o chelie, barba ţepoasă, spinarea încovoiată. Mâinile noduroase, pârlite şi cicatrizate de la atâta amar de vreme în cuptorul său vulcanic.

— Ai fi mai împăcat, îi propune ea, dacă mi-aş lua o altă înfăţişare? Ceva mai... comun, să zicem?

Hefaistos înghite în gol.

— E în regulă, răspunde el iute. Ar trebui să fim în stare să fim, ăăă, noi înşine unul cu celălalt.

Afrodita râde pe nas. îşi acoperă faţa cu mâna şi chicoteşte pe înfundate. Aproape fără voia lui, Hefaistos pufneşte şi el în râs.

Hohotele se sting apoi. După tot ce s-a rostit, Hefaistos îşi simte capul strivit pe podea. L-a cuprins timiditatea acum, stând lângă soţia lui. Căsnicia era mai simplă, îşi dă el seama, atunci când strategia jocului era „prinde-o în plasă”.

— Deci totul a fost lucrătura ta!

— Tu însuţi ai spus-o, răspunde Afrodita. Mă pricep Ia ceea ce fac.

El clatină din cap.

— Dar tot nu înţeleg cum, făcându-mă pe mine să vă prind împreună...

— Era necesar să-ţi arăt ce înseamnă dragostea, a explicat Afrodita. Din felul în care fiecare dintre voi reacţiona, până si cineva cu un creier cât un grăunte putea să-şi dea seama care dintre voi doi are o inimă iubitoare.

— Creier cât un grăunte, repetă el.

Printre draperii pătrund razele roz-aurii ale soarelui. O noapte întreagă de stat Ia poveşti nu l-a ţinut în loc pe Apollo, care dăruieşte încă un răsărit fermecător. Creat parcă special pentru o pereche îndrăgostită, se gândeşte în sinea sa Hefaistos. Speră că undeva, acolo, îl văd şi cuplurile Alderidge şi Edwards.

— Şi, ce se întâmplă mai departe? întreabă el după o vreme. Afrodita îi face cu ochiul, un mic gest ce singur ar putea să
topească armate întregi.

— Am putea să ne întâlnim într-o dimineaţă, zice ea, la un ceai şi o prăjitură cu lămâie.

Hefaistos se ridică şi îi întinde mâna. Ea o prinde şi o trage ca să se ridice la rândul ei.

Acum? se întreabă Hefaistos. E *acum* momentul? A aşteptat clipa asta mult prea mult!

Afrodita îi vine în ajutor. Asta îi iese ei cel mai bine, pentru asta e vestită.

Miliarde de săruturi au loc în fiecare zi, chiar şi într-o lume însingurată ca a noastră.

Acesta însă e un sărut pentru eternitate.

NOTĂ DESPRE CONTEXTUL ISTORIC

Război şi dragoste este o operă de ficţiune, dar o parte din personaje sunt reale, aşa cum reală e şi cronologia evenimentelor din Marele Război. Soldaţii şi sergenţii din Forţele Expediţionare Britanice sunt fictivi, nu însă şi ofiţerii superiori. Pentru mai multe informaţii despre soarta Armatei a cincea, puteţi consulta cartea *The Fifth Arrny în March 1918* de Walter Shaw Sparrow.

James Reese Europe, compozitor şi dirijor al Clef Club Orchestra, şi prim-locotenent în Regimentul 15 New York al Gărzii Naţionale (ulterior Regimentul 369 Infanteria Statelor Unite), a reuşit, împreună cu alţi dirijori negri ai formaţiilor militare, să stârnească dragostea francezilor pentru jazz. Pe durata şederii Ia Aix-Ies-Bains, obişnuia să glumească, spunând că nu dormea niciodată, ci stătea treaz în fiecare noapte ca să copieze „trei milioane de note" pentru noi aranjamente muzicale. (Mi s-a părut nostim să-I adaug pe Aubrey drept ajutorul său secret.)

Popularitatea lui Europe a crescut împreună cu cea a lui Ver- non şi Irene Castle, cuplu de dansatori albi, celebru înaintea şi în timpul războiului. însoţeau prin dans muzica lui Europe, recurgând Ia versiuni de dansuri afro-americane pe care le învăţaseră de la prietenul lor. Reprezentau un fenomen global, erau deschizători de drum şi creatori de stil, contribuind Ia

răspândirea şi popularizarea muzicii şi a dansului afro-american în întreaga lume.

Fără îndoială, infinita energie creatoare şi talentul l-ar fi consacrat pe Europe dacă nu s-ar fi stins din viaţă în mod tragic la 9 mai 1919, într-un atac provocat de un toboşar nemulţumit, cel mai probabil suferind de tulburări posttraumatice. Pentru mai multe informaţii despre viaţa, cariera şi muzica sa remarcabile, recomand cartea *A Life în Ragtime: A Biography of James Reese Europe* de Reid Badger.

Căpitanul Hamilton Fish al III-lea, căpitanul Companiei K, a fost vedeta echipei de fotbal a Universităţii Harvard şi fiul unei familii înstărite, cu rădăcini adânci în istoria şi politica americană. După Marele Război, Hamilton Fish al III-lea, a fost ales în Camera Reprezentanţilor a Statelor Unite, unde a rămas în funcţie decenii la rând, remarcându-se ca susţinător al veteranilor şi al soldaţilor, şi ca apărător al păcii.

Am folosit numele reale ale unora dintre membrii formaţiei militare, cum ar fi Pinkhead Parker (saxofon), Alex Jackson (tuba) şi Luckey Roberts (pian). Jesús Hernández (clarinet) era unul dintre cei câţiva clarinetişti din Puerto Rico recrutaţi de Jim Europe pentru a-şi întregi orchestra. Noble Sissle (tambur major, voce) a ajuns dirijor de formaţie. Talentul şi şarmul său au fost surprinse în înregistrări disponibile on-Iine. Sissle a fost unul dintre prietenii apropiaţi ai lui Europe, alături de legendarul pianist de jazz şi ragtime Eubie Blake. (Acesta pretinde că Europe a inventat termenul „gig” pentru a se referi la un eveniment unde e invitat să cânte un muzician.)

Evenimentele la care au participat orchestra CIef Club şi luptătorii din Harlem („Harlem Hellfighters") sunt toate extrase din surse istorice, de la „Concertul pentru muzică neagră" de la Carnegie Hali până la parada triumfătoare de pe Fifth Avenue. Persecuţiile suferite la Camp Dix, Camp Wadsworth, Saint-Nazaire si Aix-les-Ba- ins sunt, de asemenea, documentate. (O mică postfaţă la concertul de la Carnegie Hali: în câteva dintre sursele mele se menţionează că în orchestră erau zece piane. Altele susţin că *paisprezece.* Am ales numărul mai mic, deşi e posibil ca aceasta să fie singura carte care afirmă că zece piane pe o scenă reprezintă „un număr mic".)

soldaţi negri în marele război

Povestea contribuţiei Americii în ultimul an al Primului Război Mondial vorbeşte despre sacrificiu, curaj si onoare. Dar nu e povestea unui eroism alb pur. Adevărul ruşinos despre felul în care soldaţii negri care riscau totul pentru ţară au fost frecvent supuşi urii, trădării şi violenţei *din partea propriei ţări* e parte esenţială a poveştii.

Regimentul 369 infanterie al SUA n-a fost singurul regiment negru care a luat parte la lupte în Marele Război. Din cei aproape 400 000 de soldaţi americani negri mobilizaţi, 200 000 au fost trimişi în Europa, iar dintre ei, aproximativ 42 000 au luptat. Restul au lucrat ca docheri, gropari, muncitori Ia drumuri şi căi ferate sau la alte munci grele în cadrul ramurii militare cunoscute drept SOS (Service of Supply, „Serviciul de aprovizionare"). De soldaţii negri de la SOS s-a abuzat

cu cruzime, fiind puşi să muncească de dimineaţă până noaptea, şapte zile pe săptămână, şi dându-li-se mâncare, îmbrăcăminte şi adăpost la limita supravieţuirii. Brutalitatea şi umilinţele îndurate le aminteau în mod violent că erau siliţi să se închine în faţa autorităţii albe; că restaurantele, magazinele, trenurile şi, mai presus de toate, compania albilor – în mod special a femeilor – le erau interzise. Un soldat SOS a descris întreaga experienţă ca fiind „în spiritul sclaviei”[I].

lunga noapte întunecată

La izbucnirea Marelui Război, în America, ideologia supremaţiei albilor îşi trăia un nou apogeu, în urma Războiului Civil. America albă, marcată de atâta vreme de ostilitatea şi dezbinarea Războiului Civil, obosise să perpetueze starea de adversitate, Nord contra Sud. Posibilele oportunităţi politice, economice şi culturale de a atenua ruptura dintre Nord şi Sud erau prea tentante ca să nu fie exploatate. Aşa încât segregarea – fie ea îmbrăţişată cu entuziasm ori ignorată tacit – a întruchipat compromisul ce a înlesnit reunificarea naţională a intereselor politice şi economice ale Nordului şi Sudului, cu preţul drepturilor legale şi civile ale cetăţenilor de culoare.

Activiştii negri descriu perioada dintre 1890 şi Marele Război drept o „lungă noapte întunecată”. Odată cu decizia Curţii Supreme de Justiţie în cazul *Pkssy contra Fcrguson* din 1896, care a legalizat aşa-

---

I Lentz-Smith, *Freedom Stmggles,* p. 94 (n. tr.).

numitul principiu „separaţi, dar egali”, în America a început instaurarea segregării, aflată acum sub oblăduirea legii. Şcolile, transportul, restaurantele, teatrele, locurile de muncă, bisericile şi alte spaţii publice erau segregate, de ambele părţi ale liniei Mason-Dixon[I].

Doctrina supremaţiei albilor nu exprima pur si simplu ura unei comunităţi restrânse şi marginale, ci era ubicuă, consacrată chiar la Casa Albă, odată cu alegerea lui Woodrow Wilson în 1912, primul democrat din Sud ales după James Polk, în 1844. Ca preşedinte la Universitatea Princeton, Wilson blocase toate cererile de admitere venite din partea negrilor. Iar ca preşedinte al Statelor Unite, Wilson a adus în administraţia sa democraţi din Sud care i-au dat afară sau i-au retrogradat pe angajaţii negri, se- gregând serviciul poştal şi trezoreria. Astfel de politici au înlesnit adoptarea unor legi privind segregarea rezidenţială de către legislatura statelor sudice.

La baza supremaţiei albilor stătea – şi stă în continuare – lăcomia – şi, mai precis, dorinţa de îmbogăţire pe seama mâinii de lucru ieftine ori a resurselor furate, încercarea de a reduce competiţia pentru locuri de muncă şi privilegii prin suprimarea eligibilităţii anumitor grupuri; mai era, de asemenea, teama faţă de puterea politică a negrilor la alegeri; teama faţă de forţa rezistenţei armate a negrilor; şi, mai ales, faţă de contaminarea „purităţii” rasei albe prin încrucişare. Supremaţia albilor se baza, aşadar, pe

---

I În SUA, linie ce marchează în mod convenţional graniţa dintre statele din Nord şi cele din Sud (n. tr.).

sex şi, în aceeaşi măsură, pe dolari, legi, voturi şi arme. Negrii „degeneraţi” trebuiau ţinuţi la distanţă de femeile albe şi de orice circumstanţe care le-ar fi putut pune în evidenţă intelectul, capacităţile, caracterul, puterea, hotărârea, curajul şi ambiţia.

Şi unde îşi puteau dovedi mai bine toate aceste calităţi admirabile decât în serviciul militar? Americanii de culoare, dornici să demonstreze că America neagră putea să producă cetăţeni şi soldaţi exemplari, s-au îngrămădit în Marele Război, văzându-l drept o oportunitate semnificativă. În schimb, pentru America supremaţiei albe – adică acea Americă ce deţinea întreaga putere politică –, a-i înarma pe negri şi a-i instrui în luptă însemna un scenariu de coşmar.

jim crow la export

Militarii adepţi ai supremaţiei albilor s-au alarmat văzând cum francezii, în spirit mai degrabă egalitarist, i-au întâmpinat pe soldaţii negri ca pe fraţii lor de arme şi s-au temut că un astfel de comportament îi va „răsfăţa”, destabilizând „problema rasială” a Americii. Armata Statelor Unite le-a interzis soldaţilor negri interacţiunea cu femeile albe europene, cu toate că acestea se bucurau de prezenţa lor.

În cele din urmă, oficialii Armatei americane au recurs la un gest disperat şi i-au convins pe omologii francezi să distribuie în rândul reprezentanţilor militari francezi un memorandum cu titlul
Informaţii secrete privind trupele americane de negri.
W. E. B. du Bois I-a publicat în 1919 în revista National

Association for the Advancement of Colored People (NAACP), *Crisis.* Iată câteva fragmente grăitoare:

[...] publicul francez a căpătat obişnuinţa de a-i trata pe negrotei cu familiaritate şi indulgenţă.

Americanii [...] se tem că, prin contactul cu francezii, americanilor negri li se vor insufla aspiraţii pe care aceştia şalbiiţ le găsesc intolerabile.

Deşi cetăţean al Statelor Unite, negrul este considerat de către americanul alb drept o fiinţă inferioară, cu care nu sunt posibile alte raporturi decât de muncă ori de subordonare. Individul negru e constant cenzurat pentru lipsa sa de inteligenţă.

Viciile negroteilor constituie o ameninţare constantă Ia adresa americanilor, care astfel se văd nevoiţi să le reprime cu severitate. De pildă, membrii trupelor americane de negri din Franţa au provocat – numai ei – tot atâtea plângeri de tentative de viol cât restul armatei la un loc.[I]

Acuzaţiile calomnioase privind violurile erau întru totul false.

în apărarea lor, când au aflat despre memorandum, superiorii din armata franceză au ordonat colectarea exemplarelor şi arderea lor. La sfârşitul războiului, francezii au onorat cu generozitate contribuţiile soldaţilor negri americani şi în special ale Regimentului 369.

I Din documentul *Informaţii secreţi privind trupele americane de negri,* datat 7 august 1918, republicat în revista *Crisis,* ediţia din mai 1919, voi. 18, nr. I (103). Editat de William Edward Burghardt du Bois. Editura Crisis, o publicaţie » Asociaţiei Naţionale pentru Promovarea Persoanelor de Culoare (n. a.).

întâmpinarea eroilor

În 1918, când războiul s-a încheiat, iar soldaţii negri s-au întors acasă, mândria lor vădită, respectul de sine şi încrederea i-au înfuriat pe susţinătorii supremaţiei albe din Sud. în 1919, linşările s-au înmulţit vertiginos. Veteranii negri ai Marelui Război erau deseori ţintele atacurilor, în timp ce mulţi alţii au fost bătuţi, ameninţaţi şi abuzaţi. Unii erau agresaţi doar pentru că purtau în public uniforma militară.

Pentru majoritatea negrilor care au luptat în război, condiţiile nu s-au îmbunătăţit semnificativ; iar violenţa Ia care erau supuşi le făcea multora existenţa greu de îndurat. în orice caz, soldaţii negri veniţi din război nu mai erau nişte idealişti. Se întorseseră acasă încrezători, furioşi şi hotărâţi; pregătiţi să organizeze şi să ceară drepturi legale şi civice. Douăzeci şi cinci de ani mai târziu, în al Doilea Război Mondial s-au înrolat un milion de soldaţi negri. Iar la douăzeci şi cinci de ani de la încheierea războiului, au fost adoptate Legea drepturilor civile (1964), Legea dreptului de vot (1965) şi Legea drepturilor civile din 1968, cunoscută şi sub numele de „Fair Housing Act”. Lupta pentru libertate, în ciuda violenţei şi opresiunii, a devenit astfel parte din contextul generaţional ce a dat naştere eroilor drepturilor civile.

Dacă vreţi să aflaţi mai multe despre soldaţii negri din timpul războiului şi din anii următori, recomand extraordinarul studiu *Freedom Struggles: African Americans and World War I* de Adriane Lentz-Smith. Pentru o perspectivă mai detaliată asupra luptătorilor

din Harlem, consultaţi volumele *A More Unbendittg Battle: The*

Harlem Hettfţghters' Strugglefor Freedom în WWl and Equality at Home *de Peter N. Nelson si* Harlem's HeU Fighters: The African-American 369th bţfantry în World War I *de Stephen L. Harris.*

Documentarul *Mm cfBronze: The Black American Heroes of World War 1* din 1977, regizat de William Miles, care era la momentul respectiv istoricul oficial al Regimentului 369, prezintă înregistrări originale cu luptătorii din Harlem („Harlem Hellfighters"), precum şi interviuri cu căpitanul Hamilton Fish al III-lea şi cu alţi supravieţuitori din regiment. În material sunt menţionate şi crimele de la Saint-Na- zaire – membrii Regimentului 15 New York ai Gărzii Naţionale (cum erau numiţi încă) ucişi de cei de la marină –, urmate de represalii.

Nenumărate relatări documentează cruda realitate a felului în care au fost trataţi toţi americanii negri, din Nord şi Sud deopotrivă, de către America albă, în prima parte a secolului al XX-lea. *Black Boy: A Record of Childhood and Youth,* autobiografia lui Richard Wright (autorul cărţii *Native Sun),* este o relatare fascinantă despre modul în care ura rasială a făcut legea în anii războiului şi în deceniile următoare.

FEMEILE ŞI PRIMUL RĂZBOI MONDIAL

Marele Război a avut un ecou profund şi asupra femeilor, mai ales în Marea Britanie, unde bărbaţii au luat parte la eforturile de război într-un număr foarte mare. înainte de război, stricteţea legilor şi n moravurilor le impunea femeilor din aristocraţia şi mica burghezie britanică o existenţă limitată mai

degrabă la spaţiul domestic. Fr- meile din clasa muncitoare erau angajate mai ales ca servitoare în casă, pe salarii de mizerie. Unele lucrau în fabrici, în condiţii groaznice, cu o leafa cu care abia puteau trăi de pe o zi pe alta.

Odată cu izbucnirea războiului în Europa, au fost mobilizaţi milioane de britanici. Toate ramurile economiei şi industriei s-au confruntat atunci cu o criză acută a mâinii de lucru: agricultura, serviciul religios, învăţământul, administraţia publică, divertismentul, sportul, producţia, medicina, transporturile şi multe altele. Iată cum deodată femeile au ajuns să conducă trenuri, camioane şi ambulanţe, lucrau în fabrici şi ofereau îngrijire în spitale, ba chiar realizau şi intervenţii chirurgicale. Femei din toate straturile socio-economice se înrolau ca voluntare, ca să contribuie cu cât puteau. Femeile înstărite organizau evenimente caritabile şi fondau asociaţii umanitare pentru refugiaţii belgieni, pentru răniţi, văduve şi orfani. Inaugurau spitale şi angajau personal medical feminin – medici şi infirmiere. Tinerele se alăturau organizaţiei Women's Land Army, mutându-se la ţară pentru a cultiva alimentele de care era urgent nevoie. YMCA (Asociaţia Tinerilor Creştini) primea voluntare şi secretare pentru centrele de recreere. Mii de femei au lăsat în urmă supunerea domestică şi au preluat slujbe bine plătite în fabrici, contribuind la producţia a milioane de obuze de artilerie. Pentru o incursiune captivantă, atentă şi, pe alocuri, plină de umor în viaţa femeilor britanice care s-au implicat ca voluntare de război în toate sferele de activitate, recomand cartea

Fighting oti the Home Front: The Legacy of Women în World War One de Kate Adie.

Nu puţini erau cei oripilaţi de prezenţa femeilor în universul profesional, expuse aşadar viciilor lumeşti. Aripa tradiţionalistă şi ultragiată a societăţii insista că această stare de fapt „nenaturală” era un fenomen temporar; odată ce războiul se va sfârşi, femeile vor renunţa la slujbele lor, cedându-le bărbaţilor, şi se vor întoarce la existenţa domestică. Într-o bună măsură, exact asta s-a şi întâmplat.

Femeile îşi dovediseră însă din plin capacităţile, dând în vileag prejudecăţile şi erorile de raţionament conform cărora ar fi fost prea fragile, prea emotive sau insuficient de inteligente pentru viaţa politică. După încheierea războiului. Parlamentul britanic a adoptat „Legea reprezentării populare din 1918”, prin care Îi se acorda sufragiul (dreptul de vot) tuturor bărbaţilor, indiferent de bunurile deţinute, şi tuturor femeilor cu vârsta peste treizeci de ani care îndeplineau cerinţele unei minime proprietăţi. În 1920, al Nouăsprezecelea Amendament la Constituţia Statelor Unite le-a acordat femeilor din America dreptul de vot. În 1928, Parlamentul britanic a extins Legea reprezentării populare, acordând drept de vot tuturor femeilor de peste douăzeci şi unu de ani, pe picior de egalitate cu bărbaţii. (Franţa a trebuit să se apropie de sfârşitul celui de-al Doilea Război Mondial ca să dea femeilor drept de vot, în 1944.)

Recomand *Testament of Youth* de Vera Brittain, o relatare emoţionantă a unei infirmiere de război care, ulterior, a devenit activistă pentru pace şi drepturile femeilor. Această îndrăgită carte de memorii este

considerată una dintre cele mai importante mărturii feminine despre Primul Război Mondial. Cartea a fost inspirat adaptată într-un film artistic produs de BBC şi Heyday Films, în care joacă Alicia Vikander şi Kit Harington.

Şi femeile din Statele Unite s-au înrolat ca voluntare în număr mare, inclusiv femeile afro-americane. *Two Colored Women with the American Expeditionary Forces* de Addie W. Hunton şi Kathryn Magnolia Johnson e o mărturie directă şi onestă despre persecuţiile la care au fost supuse voluntarele YMCA de la „coliba negrilor” din tabăra Lusitania de la Saint-Nazaire, dar şi despre generozitatea cu care şi-au desfăşurat misiunea.

impactul primului război mondial

Primul Război Mondial a fost prima conflagraţie care a folosit în mod semnificativ avioanele pentru supraveghere şi luptă, precum şi primul război în care s-au utilizat cu maximă eficienţă submarinele. Tancurile au fost inventate în timpul acestui război – proiect derulat sub coordonarea lui Winston Churchill – în speranţa de a zdrobi craterele şi sârma ghimpată de pe teritoriul nimănui şi de a străpunge, astfel, liniile inamice. Pe uscat, pe mare şi în aer, o nouă formă de război se afirma, recurgând la arme de artilerie grea, capabile să bombardeze ţinte aflate la mare distanţă. Cu toate că armele nucleare şi rachetele inteligente încă nu existau, Primul Război Mondial a creat războiul modem, aşa cum îl ştim acum.

Prin tratarea atâtor milioane de răniţi, medicina a traversat atunci o perioadă de progres. Armamentul modem a provocat leziuni cumplite, adânci, însă inovaţiile din domeniul proteticii şi al chirurgiei plastice le-au îmbunătăţit multora calitatea vieţii. Măştile faciale protetice, deşi sinistre la înfăţişare, ascundeau răni înfiorătoare şi ofereau celor ce le purtau demnitate şi intimitate.

Mai puţin vizibile – dar nu mai puţin profunde pentru mulţi – erau suferinţele psihice şi emoţionale. Abia în ultima parte a războiului a fost desluşit mai bine impactul violent al exploziilor asupra creierului. A fost nevoie de şi mai mult timp pentru ca efectul psihologic devastator al bătăliilor din tranşee să înceapă să fie considerat afecţiune de război, şi nu, pur şi simplu, o dovadă de laşitate ori slăbiciune. Tulburările posttraumatice se puteau manifesta prin spasme incontrolabile, prin refuzul soldaţilor de a se întoarce pe câmpul de luptă, prin comportament imprevizibil, suicid, coşmaruri, ţipete, depresie, anxietate şi impulsuri violente. S-au înmulţit spitalele precum cel din Maudley si s-au extins pavilioanele de psihiatrie, fiind proiectate cu gândul la confortul pacienţilor, la terapii, reabilitare şi medicaţie. Pereţii roz şi personalul prietenos şi vesel erau inovaţii la vremea aceea. Cu toate că mai era – şi este în continuare – mult de luptat până la înţelegerea, tratarea şi detabuizarea tulburărilor mintale, este încurajator să vezi ce paşi importanţi s-au făcut în numele compasiunii pentru cei a căror suferinţă ar fi

fost, până nu demult, privită cu dispreţ ori socotită ca fiind „nebărbătească”.

războiul bătrânilor pe umerii tinerilor

Deciziile care au aruncat o lume întreagă în vâltoarea războiului, în vara lui 1914, au fost luate de oameni în vârstă, însă cei care au purtat povara războiului au fost mai ales tinerii. Nenumăraţi adolescenţi au minţit în privinţa vârstei pentru a se înrola.

De-a lungul războiului, soldaţii care au fost martori la irosirea atâtor vieţi într-un carnaj fată rost şi fără sfârşit, ce nu părea să aducă niciun câştig perceptibil, şi-au pierdut treptat încrederea în conducătorii în vârstă, care, din confortul scaunelor lor impunătoare, turnau sângele tânăr ca pe apă. Discrepanţa dintre măcelul şi mizeria tranşeelor, pe de o parte, şi imaginea eroică a onoarei evocată de propaganda de război, pe de altă parte, a generat o criză – deopotrivă religioasă şi patriotică – în rândul a milioane de oameni.

Poeţi şi artişti din tranşee şi-au folosit arta spre a condamna acest război ce părea purtat de bătrâni împotriva tinerilor. Poemele lui Wilfred Owen, Siegfried Sassoon, Robert Graves, Ivor Gurney, Alan Seeger şi Edward Thomas – şi chiar şi poezia idealistă, de la începuturile războiului, a lui Rupert Brookes – stau mărturii ale tinereţii şi ale inocenţei pierdute pentru totdeauna, alături de textele unor scriitori consacraţi, precum Thomas Hardy, Ezra Pound,

Rudyard Kipling, William Butler Yeats, Cari Sandburg, Ernest Hemingway şi Gertrude Stein. Femeile de pe front, printre care şi Vera Brittain, autoarea cărţii *Testament of Youth,* au contribuit şi ele cu texte uimitoare Ia canonul literar de război. Poetry Foundation a alcătuit pe site-ul său o antologie excepţională de poezie din Primul Război Mondial. O lirică sclipitoare, amară şi răvăşitoare.

La capitolul memorii şi texte de ficţiune care ilustrează viaţa de pe front văzută chiar de soldaţi care au luat parte la bătălii, recomand deja clasicul roman *Pe frontul de vest nimic nou* de Erich Maria Remarque şi *Goodbye to AU Hat* de Robert Graves.

Cauzele şi provocările care au împins o lume întreagă într-un război atât de devastator nu sunt uşor de limpezit; poate că de aceea Primul Război Mondial rămâne în continuare mai puţin înţeles decât cel de-al Doilea. Celor care doresc să afle mai mult despre ce anume a condus la o asemenea devălmăşie globală le recomand două lecturi accesibile şi extrem de apreciate: *The Guns <f August* de Barbara W. Tuchman şi *The War That Ended Peate* de Margaret MacMillan.

IN MEMORIAM

Documentându-mă pentru romanul *Război şi dragoste* şi scriindu-l, am ajuns să-i iubesc pe toţi aceşti soldaţi – aceşti „Tommys”, „Poilus”, „Doughboys”, „Anzacs” şi „Jerrys”[1] – care au luptat şi au murit pe Frontul de Vest pentru că nu au avut de ales. Am început însă să înţeleg adevăratul preţ al războiului abia după ce am

I Termeni din argoul de război referindu-se la soldaţii britanici, la cei francezi, la cei americani, la cei din Australia şi Noua Zeelandă, respectiv la cei germani (n. tr.).

călătorit în Franţa şi Belgia şi am vizitat tranşee păstrate până azi şi tuneluri subterane, cratere de obuze, rămase tot goale, monumente impresionante, muzee dedicate războiului şi rânduri nesfârşite de pietre de mormânt imaculate – mărturie a devotamentului Europei faţă de memoria acestor oameni. Nicicând nu am mai trăit aşa ceva. Mi-au frânt inima mormintele atent îngrijite pe care erau gravate cuvintele: „Soldat galez, doar de Dumnezeu ştiut".

0 temă recurentă în scrierile celor de pe front e senzaţia de uluire pe care o au văzând cum, deasupra pustietăţii brăzdate de obuze şi a câmpului de luptă ucigător, un amurg magnific încă mai pictează cerul ori cum roua şi ciripitul păsărilor încă mai pot îmblânzi dimineţile. Chiar si în tranşee. În ciuda tuturor ororilor şi a disperării, pentru mulţi, Marele Război a intensificat viaţa, revelând-o drept un dar scump şi trecător şi scoţând la lumină sensul nepreţuit al căminului, al libertăţii, al siguranţei, al familiei, al frumuseţii şi al iubirii.

Mulţi nu s-au mai întors de pe front. Alţii s-au întors, dar n-au mai fost aceiaşi oameni. Iar alţii s-au întors şi s-au izbit de aceleaşi prejudecăţi şi aceeaşi ură pe care istoria încă nu le-a lăsat cu adevărat în urmă. Au plătit un preţ.

Copiii lor au plătit la rândul lor în războiul mondial ce a urmat.

Le suntem datori.

Cum ar fi arătat secolul al XX-lea dacă Gavrilo Princip, în vârstă de nouăsprezece ani, nu ar fî reuşit să-I asasineze pe arhiducele Austro-Ungariei Franz Ferdinand la o paradă din Sarajevo, în iunie 1914?

Poate că o altă scânteie ar fi aprins acelaşi fitil. Sau poate că nu. Nu putem şti.

Putem însă alege să facem tot ce ne stă în putere ca să devenim pioni ai vindecării, ai speranţei, ai dreptăţii, ai prosperităţii si ai păcii.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Adie, Kate, Fighting on the Home Front. The Legacy oj Women în World War One, *Hodder & Stoughton, Londra, 2013.*

Badger, Reid, *A Life în Ragtime: A Biography oj James Reese Europe,* Oxford University Press, New York, 1995.

Brittain, Vera, *Testament of Youth: An Autobiographical Study of the Years 1900-1925,* Penguin Books, New York, 2005. Prima ediţie apărută în Marea Britanie în 1933, la Victor Gollancz Limited.

Graves, Robert, *Good-hye to All That: An Autobiography,* Penguin Books, Londra, 2008. Prima ediţie apărută în 1929, la Anchor.

Harris, Stephen L., Harlem's Hell Fighters: The Ajrican-American 369th Injantry în World War I, *Potomac Books Inc., Washington, DC, 2003.*

Hunton, Addie W., and Kathryn Magnolia Johnson. *Two Colored Women with the American Expeditionary Forces,* Brooklyn Eagle Press, Brooklyn, 1920.

Lentz-Smith, Adriane, *Freedom Struggles: African Americans and World War I,* Harvard University Press, Cambridge, 2009.

MacMillan, Margaret, *The War That Ended Peace: The Road to 1914,* Random House, New York, 2013.

Miles, William (director), Mm of Bronze: The Black American Heroes of World War l, *1977.*

Nelson, Peter N., A More Unbending Battle: The Harlem Hellfighters' Struggle for Freedom în WWI and Equality at Home, *Basic Civitas/ Perseus Books Group, New York, 2009.*

Remarque, Erich Maria, *Pefrontid de vest nimic nou* [1929], traducere din limba germană de Emanoil Cerbu, Editura pentru Literatură, Bucureşti, 1965.

Sparrow, Walter Shaw, *The Fifth Army în March 1918,* John Lane, Londra, 1921.

Tuchman, Barbara W. *The Guns if August: The Outbreak if World War* I, Random House, New York, 2014. Prima ediţie apărută la Macmillan în 1962.

Wright, Richard. *Black Boy (American Hunger): A Record if Childhood and Youth,* Harper Perennial, New York, 2006. Prima ediţie apărută în 1945 la Harper & Brothers.

MULŢUMIRI

RĂZBOIUL CARE AVEA SĂ PUNĂ CAPĂT TUTUROR războaielor nu s-a ridicat Ia înălţimea aşteptărilor. Nu s-a încheiat într-o lună. Nu s-a terminat până Ia Crăciun. Nu a fost un act de glorie şi în niciun caz nu a împiedicat izbucnirea altor războaie de mai târziu.

Totuşi, cei care m-au sprijinit în scrierea acestei cărţi mi-au depăşit orice aşteptare.

Prima variantă ar fi trebuit să fie gata până Ia Crăciun. Nu a fost. Dar când a ieşit la iveală, editoarea mea, Kendra Levin, s-a căţărat fără teamă peste parapet şi a pătruns, iar şi iar, în teritoriul acela primejdios din primele variante ale romanului. Ar trebui să existe o Medalie de Merit pentru curaj editorial. Aş merge până-n pânzele albe cu nominalizarea Kendrei Ia Crucea Victoria.

Agenta mea, Alyssa Henkin, şi Ken Wright, directorul editurii, mi-au încurajat proiectul încă de Ia început. Sper că nu le voi înşela vreodată încrederea pe care mi-au acordat-o.

întreaga echipă de la Penguin Young Readers a îmbrăţişat *Război şi dragoste.* Regina Hayes şi Dana Leydig au citit primele variante cu un simţ critic minunat. N-aş putea face nimic fără Janet Pascal. Mulţumiri speciale lui Kaitlin Severini pentru efort şi minuţiozitate. Kim Ryan e cea care îmi poartă cărţile peste mări şi ţări. Marisa
Russell îmi scoate cărţile la lumină, iar Carmela Iaria le găseşte exact cititorii ideali. Samira Iravani şi Jim Hoover îmi fac cărţile să arate frumos, iar datorită lui Jocelyn Schmidt şi Jennifer Loja toate aceste lucruri sunt posibile.

Sunt norocoasă să am încă de la variantele timpurii ale cărţii cititori generoşi, a căror lectură pătrunzătoare îmi e de mare ajutor. Nancy Werlin, Debbie Kovacs, Kelly Anderson, Alison Brumwell, Kyle Hiller, Hannah Gomez, Herb Boyd şi Luisa Perkins, vă mulţumesc că aţi lăsat o amprentă asupra poveştii.

M-am rugat pentru fiecare pagină a cărţii, iar fiinţa care m-a purtat atât de departe nu m-a uitat niciodată. Ajutorul divin – inclusiv contribuţia Afroditei, dar nu numai – a dat viaţă acestui proiect.

Ritmul şi procesul de documentare şi de scriere a cărţii de faţă au fost neobişnuit de intense, iar familia mea a trebuit să locuiască cu o Julie care era şi nu era prezentă. Dar au rezistat cu toţii plini de veselie, s-au ţinut departe de mine ca să pot lucra aşa cum aveam nevoie şi au sărbătorit fiecare nou prag cu dragoste şi ieşiri în oraş. Mulţumiri în special lui Daniel, pentru că a crezut mereu. De fapt, familia Berry e cea care aduce pe lume aceste cărţi.

În fruntea armatei Berry stă minunatul meu Phil, marea mea iubire şi inspiraţia pentru *Război şi dragoste.*

u, rfgusle lulburiitor. a cann
acţiunc sc
des ăŞO<»r -ii multeplanuri î»
d primejdioasele zile
•Jc clor y.koait! nuincliaU. o^nrJ
JUă zeii ţin îftpalmo
ră
RWta -Si.-.wk-rt^lru muritori.
i u, „nul *7.* c-Âtid l'raiul M…lini *r !:*■
• • lU] m ni!

---

im muşinai; lf ut:il, aciuu > >■<'> > ih'i i jiJ lî i«i 1 ic rit n LI ii J iifrumTic 1.» Wn Vi*k Formar vxclnoiv tin*jl<liitiiiiVi>«]ii<-rniiii irbiui hi
l'i|i lipii si ¡•.¡li!« l;i ilil^f'.r¡CfL'3. Maivllli]ţ«zVx>i. X'jl l-»lc <lc *\ft\rn«-.* i\Mi<lm. IM nlr.ii rtiil Intru b muşc ^inclcstc tânărul rtlf rluincisl/Ni. fl inutli toxic în Vi [ic C«li-:ic tVnurnicr. u cântarcuM tidglMiâ cvwc „ hUJJlWiotliil H'iiilT::«jK]ii¡nm'iJiliiJf irtliKtitr (lejvwiiuilii.
Trc Liif i iii* m ti urni tiriiin. yi-ii. i ijKvinl A AiKlild lc <tc«| ânfi viţiilui ¿fiu. llciiiiiitu>, ,-j »iiiRnlaiui StV.i. An»-«, ;xn«it<>ii color fxitru tineri,
oiici f iluoikl '-j iliu. ilc i-upiit mici . iV- ii'nnl Jir uri: rlc
«:r se împietri/- :lit'it<U .'iUi:u J -«i IInv:1>itîiifT I ti it.il J Lâ <i

[1] O telegramă codată trimisă de ministrul de externe al Imperiului German, Ailliur Zimmermann, ambasadorului german din Mexic, pe 16 ianuarie 1917,

[1] „Swing Low, Sweet Chariot”, un binecunoscut cântec religios afro-american [ii. red.).

[1] Referinţă la un stereotip din cultura americană care asociază populaţia iiliu americană cu consumul ridicat de pepeni verzi – reminiscenţă din perioada

■ Ir eliberare a sclavilor negri, începând cu mijlocul secolului al XlX-lea, când .ii rsi ia se ocupau cu plantarea şi comercializarea pepenilor (n. tr.).

'' Aluzie la *OU Black Joe,* cântec scris în 1860 de compozitorul Stephen I uşier, considerat „părintele muzicii tradiţionale americane”. Figura lui Joe [i.iit să fi fost inspirată de un servitor afro-american (n. tr.).